

BURMISTRZ GMINY IWONICZ-ZDRÓJ

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY IWONICZ – ZDRÓJ

*Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXIII/172/2012
Rady Miejskiej w Iwoniczu – Zdroju
z dnia 29 października 2012 r.*

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ INSTYTUTU GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ I MIESZKALNICTWA
w składzie:

- dr Piotr Fogel - członek Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie wpisany pod numerem WA – 370, kierujący pracami zespołu projektowego od etapu opiniowania i uzgadniania
- mgr inż. Karina Konarzewska - - członek Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie wpisana pod numerem WA – 348, kierująca pracami zespołu do etapu opiniowania i uzgadniania
- mgr inż. Alicja Zdrodowska - członek Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie, wpisana pod numerem WA – 338
- mgr Zofia Bida-Wawryniuk
- mgr Małgorzata Kowalczyk
- mgr inż. Krzysztof Pogłód – komunikacja

CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

SPIS TREŚCI:

1. PODSTAWA FORMALNO - PRAWNA	5
2. CEL I ZADANIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	5
3. MATERIAŁY WEJŚCIOWE	6
3.1. Prawo lokalne	6
3.2. Opracowania i inne dokumenty dotyczące gminy Iwonicz-Zdrój	10
3.3. Akty prawne	13
3.4. Opracowania inne	13
3.5. Inwentaryzacja urbanistyczna	14
I. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z OBOWIĄZUJĄCYCH AKTÓW PRAWNYCH 15	
1. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO	15
1.1. KIERUNEK I CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO... ..	16
1.2. USTALENIA W ZAKRESIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W PLANIE WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO	19
1.3. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	20
1.4. OCHRONA ORAZ RACJONALNE WYKORZYSTANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	22
1.5. USTALENIA W ZAKRESIE MINIMALIZOWANIA NEGATYWNYCH SKUTKÓW GOSPODARCZYCH PROCESÓW DENUKACYJNYCH W STREFIE OBSZARÓW OSUWISKOWYCH	24
1.6. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ	25
2. WNIOSKI WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO DO ROKU 2020R.....	27
3. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z OBOWIĄZUJĄCEGO STUDIUM	29
4. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PLANU STRATEGICZNEGO GMINY IWONICZ-ZDRÓJ	31
5. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PLANU ROZWOJU LOKALNEGO GMINY IWONICZ- ZDRÓJ 2004-2013	35
6. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI IWONICZ-ZDRÓJ 2004-2013	38
7. WNIOSKI Z PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA WRAZ Z PLANEM GOSPODARKI ODPADAMI DLA GMINY IWONICZ ZDRÓJ NA LATA 2005 – 2016	39
8. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z ANALIZY WYDANYCH DECYZJI O WARUNKACH ZABUDOWY I ZAGOSPODAROWANIA TERENU ORAZ POZWOLEŃ NA BUDOWĘ W LATACH 2006-2009	44
9. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z POLITYKI ORGANÓW OPINIUJĄCYCH I UZGADNIAJĄCYCH STUDIUM	47
10. ANALIZA WNIOSKÓW ZŁOŻONYCH DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY IWONICZ- ZDRÓJ	56
11. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH.....	60
11.1. Zadania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego (uchwała nr XL VIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002r.):	60
11.2. Zadania wynikające z Planu Strategicznego Gminy Iwonicz-Zdrój	61
11.3. Zadania wynikające z Planu Odnowy Miejscowości Iwonicz-Zdrój na lata 2004 – 2013.....	61
11.4. Zadania wynikające ze Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Iwonicz-Zdrój	61
II. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GMINY 63	
1. POŁOŻENIE GMINY IWONICZ-ZDRÓJ W STRUKTURACH PONADLOKALNYCH	63
2. STRUKTURA ADMINISTRACYJNA GMINY IWONICZ ZDRÓJ	65
3. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE I ZABUDOWA W GMINIE	66
3.1. Przeznaczenie terenów	66
3.2. Tereny zurbanizowane	67
3.3. Przestrzeń publiczną	84
4. UZBROJENIE TERENÓW NA OBSZARZE GMINY.....	86
4.1. Komunikacja drogowa	86
4.2. Infrastruktura techniczna	95
4.2.1. Gospodarka wodno – ściekowa.....	95
4.2.2. Gospodarka odpadami	97
4.2.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i ciepło	98
4.2.4. Telekomunikacja	100

5.	STAN PRAWNY I UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GMINIE IWONICZ-ZDRÓJ	101
6.	STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	103
6.1.	Charakterystyka środowiska przyrodniczego	103
6.2.	Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie przyrody	111
6.3.	Rolnicza przestrzeń produkcyjna gminy	117
6.4.	Lasy, zalesienia	119
7.	ŚRODOWISKO KULTUROWE, OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	122
7.1.	Rys historyczny Gminy Iwonicz-Zdrój.....	122
7.2.	Historyczny rozwój struktur osadniczych na terenie gminy Iwonicz-Zdrój	124
7.3.	Charakterystyka historycznej zabudowy gminy Iwonicz-Zdrój.....	126
7.1.	Wykaz obiektów i obszarów chronionych na terenie gminy Iwonicz-Zdrój	127
8.	OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA WODNEGO	135
8.1.	Strefy oraz obszary ochronne	135
8.2.	Ochrona przed powodzią.....	136
9.	OBSZARY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA GÓRNICZEGO, ZŁOŻA KOPALIN, ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH.....	137
10.	OBSZARY WYSTĘPOWANIA NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	144
11.	UWARUNKOWANIA PRAWNE ZWIĄZANE Z UZDROWISKOWYM CHARAKTEREM GMINY IWONICZ-ZDRÓJ NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	145
12.	TERENY ZAMKNIĘTE	150
13.	UWARUNKOWANIA PRAWNE WYNIKAJĄCE Z PRAWA LOTNICZEGO	151
14.	BAZA EKONOMICZNA	155
15.	DEMOGRAFIA	154
15.1.	Procesy demograficzne	154
15.2.	Przyrost naturalny	155
15.3.	Struktura ludności	156
15.4.	Migracje	157
15.5.	Aktywność zawodowa.....	158
16.	WYKAZ TABEL	159
17.	WYKAZ RYCIN	159
18.	WYKAZ RYSUNKÓW	160
19.	WYKAZ WYKRESÓW	160
20.	WYKAZ FOTOGRAFII	161

1. PODSTAWA FORMALNO - PRAWNA

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwane dalej „studium”, jest dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną gminy, sporządzanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity z 2012 r. poz. 647).

Niniejszy dokument stanowi zmianę obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Iwonicz-Zdrój zatwierdzonego uchwałą Rady Miejskiej w Iwoniczu Zdroju Nr XL/336/2002 z dnia 8 października 2002r.

Procedura sporządzenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Iwonicz-Zdrój została wszczęta na podstawie Uchwały Nr XXXIX/332/10 Rady Miejskiej w Iwoniczu Zdroju z dnia 29 kwietnia 2010r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Iwonicz-Zdrój. Jej wszczęcie zostało poprzedzone wykonaną wcześniej analizą aktualności studium wykonaną na mocy Uchwały Nr XXXIX/331/10 Rady Miejskiej w Iwoniczu-Zdroju z dnia 29 kwietnia 2010r. w sprawie aktualności Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy Iwonicz-Zdrój oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Sporządzenie nowego studium podyktowane jest przede wszystkim potrzebami inwestorów i mieszkańców Gminy Iwonicz-Zdrój wyrażoną we wnioskach potrzebą dostosowania dokumentu do aktualnych przepisów prawa oraz zmian w polityce przestrzennej władz gminy.

Konieczność sporządzenia studium wynika przede wszystkim z braku spójności obowiązującego studium, z wprowadzonymi po 2000 roku zmianami w polskim prawodawstwie, szczególnie z ustawą z dnia 28 lipca 2005r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych /Dz. U. Nr 167, poz.1399/, oraz z potrzeby zachowania zgodności ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z rozstrzygnięciami, jakie zawiera uaktualniony w 2009r. Operat Uzdrawiskowy i Statut Uzdrawiska.

Potrzeba opracowania nowego studium bierze się również z konieczności zastosowania na podstawie obowiązujących obecnie przepisów innych rozstrzygnięć w zakresie budownictwa mieszkaniowego, usługowego, systemu komunikacyjnego i miejsc do parkowania pojazdów, itd.

Zawartość merytoryczna studium została określona w art. 10 w/w ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity z 2012 r. poz. 647).

Opracowanie projektu studium powierzono Instytutowi Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa z siedzibą w Warszawie na podstawie umowy Nr ZRZ 341/77/2010 zawartej w dniu 11 sierpnia 2010 r. pomiędzy Gminą Iwonicz Zdrój, reprezentowaną przez Burmistrza Gminy Iwonicz-Zdrój, a w/w Instytutem, reprezentowanym przez Kierownika Instytutu.

2. CEL I ZADANIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity z 2012 r. poz. 647) studium nie stanowi aktu prawa miejscowego, jest natomiast podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy. Studium sporządza się dla obszaru w granicach administracyjnych gminy. Studium nie stanowi podstawy do wydawania decyzji administracyjnych, jest jednak aktem koordynującym politykę przestrzenną organów gminy w powiązaniu z rozwojem gospodarczym i społecznym.

Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

Zgodnie z w/w ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym studium uwzględnia ustalenia przestrzenne zawarte w: koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju i planie zagospodarowania województwa oraz strategii rozwoju gminy, o ile gmina dysponuje takim opracowaniem. Zasadniczym celem studium jest prowadzenie wewnątrz gminy spójnej polityki przestrzennej, powiązanej z rozwojem gospodarczym i społecznym.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest podstawą:

- podejmowania uchwał o przystąpieniu do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- planowania i realizacji zadań własnych gminy związanych z zagospodarowaniem przestrzennym,
- wewnętrznej kontroli uchwał o miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod kątem ich zgodności z polityką zawartą w studium,
- posługiwania się przepisami ustaw odrębnych, które mając swój aspekt przestrzenny na obszarze gminy wpływają na ustalenia studium i wiążą organy gminy w postępowaniu administracyjnym,
- podejmowania działań związanych z obejmowaniem ochroną najbardziej cennych i wartościowych obszarów i obiektów w gminie,
- planowania prac kartograficznych umożliwiających sprawną działalność planistyczną i administracyjną.

Studium określa kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania przestrzennego oraz użytkowania terenu. Pozwala na świadome prowadzenie gospodarki gruntami i planowanie inwestycji o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym. Jest niejako ideą - obrazem rozwoju przestrzennego gminy. Wskazuje na potencjał rozwoju przestrzennego, możliwości zagospodarowania nowych terenów oraz stopień przekształceń istniejącego zagospodarowania, a także konieczność ochrony obszarów i obiektów wartościowych. W związku z powyższym studium staje się też ofertą promocyjną dla potencjalnych inwestorów. Zasadniczym celem studium jest prowadzenie wewnątrz gminy spójnej polityki przestrzennej, powiązanej z rozwojem gospodarczym i społecznym.

3. MATERIAŁY WEJŚCIOWE

Wstępnym etapem prac nad sporządzeniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Iwonicz-Zdrój była analiza pozyskanych materiałów wejściowych oraz inwentaryzacja urbanistyczna przeprowadzona we wrześniu 2010r.

3.1. Prawo lokalne

Na terenie Gminy Iwonicz-Zdrój obowiązuje obecnie 11 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z czego 8 dotyczy problemów zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Obejmują one łącznie powierzchnię ok. 1346 ha, czyli w przybliżeniu 29% powierzchni gminy. Kluczowe znaczenie przy rozstrzyganiu zakresu i potrzeb opracowywania nowych planów miejscowych ma położenie całej gminy Iwonicz-Zdrój w obrębie Uzdrowiska Iwonicz-Zdrój.

Plany miejscowe zostały sporządzone dla obszarów dla, których obowiązek ten wynika z przepisów odrębnych, takich jak: Prawo ochrony środowiska, Prawo wodne, Ustawa o ochronie przyrody, Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz Ustawa prawo geologiczne i górnicze, jak również dla terenów wyznaczonych w studium pod zabudowę. Plany nie objęły w większości terenów otwartych.

Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Iwonicz-Zdrój

Tab. 1. Wykaz aktualnie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Iwonicz-Zdrój

Lp.	Obszar, którego dotyczy opracowanie	Numer uchwały i data jej podjęcia	Przeznaczenie planu	Informacja dotycząca obowiązowania planu	Uwagi
1	2	3	4	5	6
1.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego „Iwonicz I” w gminie Iwonicz Zdrój	XXXV/238/97 16.07.1997r.	Ustalenia dotyczące przeznaczenia terenów pod: budownictwo mieszkaniowe zagrodowe z dopuszczeniem budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego, obiektów produkcyjnych i usługowych – jako towarzyszących budownictwu mieszkaniowemu, budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne, usługi o charakterze publicznym, budownictwo przemysłowe i składowo-magazynowe produkcję rolną i zieleń	Aktualny	Skala 1:5000 opracowanie zgodnie z Ustawą z dnia 07.07.1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 89, poz. 415 z późn. zm.)
2.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Terenu Budownictwa Mieszkaniowego i Usługowego „Lubatowa 1” w gminie Iwonicz Zdrój	XXXV/239/97 16.07.1997r.	Ustalenia dotyczące przeznaczenia terenów pod: zabudowę mieszkaniową i zagrodową z dopuszczeniem usług (nieszkodliwych), tereny rolnicze i zadrzewień, tereny usług publicznych, tereny cmentarza	Aktualny	Skala 1: 5000 opracowanie zgodnie z Ustawą z dnia 07.07.1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 89, poz. 415 z późn. zm.)
3.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Terenu Budownictwa Mieszkaniowego i Usługowego „Lubatówka 1” w gminie Iwonicz Zdrój	XXXV/240/97 16.07.1997r.	Ustalenia dotyczące przeznaczenia terenów pod: zabudowę mieszkaniową i zagrodową z dopuszczeniem usług (nieszkodliwych), tereny rolnicze i zadrzewień, tereny usług publicznych, teren cmentarza	Aktualny	Skala 1: 5000 opracowanie zgodnie z Ustawą z dnia 07.07.1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 89, poz. 415 z późn. zm.)
4.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Terenu Trasy Linii Elektroenergetycznej 400 kV Krosno-Iskrzynia-Lemesany (Słowacja) we wsiach: Iwonicz, Lubatówka, Lubatowa w gminie Iwonicz-Zdrój	XXVII/182/96 30.IX.1996r.	Ustalenia planu: linie rozgraniczenia trasy linii elektroenergetycznej 400 kV i jej strefy ochronnej	Aktualny	Skala 1: 5000 z wyjątkiem odcinka od pkt. „A” do pkt. „B” w Iwoniczu i odcinka od pkt. „C” do pkt. „D” w Lubatówce w skali 1:2000 opracowanie zgodnie z Ustawą z dnia 07.07.1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 89, poz. 415 z późn. zm.)
5.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Terenu Trasy Linii Elektroenergetycznej 110 kV Iskrzynia – GPZ Iwonicz w miejscowości Iwonicz, gmina Iwonicz-Zdrój	XXXV/241/97 16.07.1997r.	Ustalenia planu: linie rozgraniczenia trasy linii elektroenergetycznej 110 kV i jej strefy ochronnej	Aktualny	Skala 1: 5000 opracowanie zgodnie z Ustawą z dnia 07.07.1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym

Lp.	Obszar, którego dotyczy opracowanie	Numer uchwały i data jej podjęcia	Przeznaczenie planu	Informacja dotycząca obowiązywania planu	Uwagi
					(Dz.U. Nr 89, poz. 415 z późn. zm.)
6.	Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Iwonicz-Zdrój	XXXVI/334/06 13.02.2006r.	Ustalenia dotyczące przeznaczenia terenów pod: zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z dopuszczeniem usług, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z predyspozycjami do lokalizacji zabudowy pensjonatowej, zabudowy wielorodzinnej, zabudowy usług lecznictwa uzdrowiskowego, zabudowy usługowej, zabudowy sakralnej, zabudowy usług turystyki, terenów sportu i rekreacji, terenów zabudowy baz i składów, terenów oczyszczalni ścieków i bazy remontowej, terenów wydobywania wód mineralnych i ropy naftowej oraz gazu, terenów lasu uzdrowiskowego (parku leśnego), terenów zalesień, terenów rolnych, terenów zieleni typu parkowego, terenów zieleni urządzonej, terenów parkingów, zieleni niskiej i wód powierzchniowych, terenów dworca i stacji benzynowej	Aktualny	Skala 1:1000 opracowanie zgodnie z Ustawą z dnia 27.03.2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80 poz. 717)
7.	Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego „Iwonicz I/1”	XXXVI/335/06 13.02.2006r.	Ustalenia dotyczące przeznaczenia terenów pod: zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z dopuszczeniem usług produkcyjnych i nie produkcyjnych oraz handlu	Aktualny	Skala 1:2000 opracowanie zgodnie z Ustawą z dnia 27.03.2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80 poz. 717)
8.	Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego „Iwonicz 2”	XXXVI/336/06 13.02.2006r.	Ustalenia dotyczące przeznaczenia terenów pod: zabudowę usług sportu i rekreacji z dopuszczeniem usług handlu i gastronomii z zielenią towarzyszącą, zabudowę usługową nieprodukcyjną i handlu, zabudowę produkcyjną, usług produkcyjnych i nieprodukcyjnych oraz handlu	Aktualny	Skala 1:2000 opracowanie zgodnie z Ustawą z dnia 27.03.2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80 poz. 717)
9.	Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego „Iwonicz 4”	XXXVI/338/06 13.02.2006r.	Ustalenia dotyczące przeznaczenia terenów pod: zabudowę mieszkaniową z dopuszczeniem zabudowy rekreacji indywidualnej, usług nieprodukcyjnych i produkcyjnych oraz handlu	Aktualny	Skala 1:2000 opracowanie zgodnie z Ustawą z dnia 27.03.2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80 poz. 717)
10.	Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego „Iwonicz 3”	XXI/164/08 23.IX.2008r.	Ustalenia dotyczące przeznaczenia terenów pod: zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z dopuszczeniem	Aktualny	Skala 1:2000 opracowanie zgodnie z Ustawą

Lp.	Obszar, którego dotyczy opracowanie	Numer uchwały i data jej podjęcia	Przeznaczenie planu	Informacja dotycząca obowiązywania planu	Uwagi
			zabudowy usługowej, działalności gosp. w tym handlu, zabudowę mieszkaniową wielorodzinnej dopuszczeniem zabudowy usługowej, działalności gosp. w tym handlu, zabudowę mieszkaniową jednorodzinnej i wielorodzinnej dopuszczeniem zabudowy usługowej, działalności gosp. w tym handlu, zabudowy usługowej, tereny usług sakralnych, zabudowy produkcyjnej, usługowej, działalności gosp. w tym handlu, tereny zabytkowego zespołu pałacowo-parkowego z przeznaczeniem pod zabudowę usługową oświaty i kultury, z dopuszczeniem funkcji towarzyszących: handlu, gastronomii i hotelarstwa, tereny cmentarzy, tereny zieleni nieurządzonej i wód powierzchniowych oraz istniejącego parkingu		z dnia 27.03.2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80 poz. 717)
11.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego „Farma Wiatrowa” w miejscowości Iwonicz, w gminie Iwonicz-Zdrój	X/73/07 30.X.2007r.	Ustalenia dotyczące przeznaczenia terenów pod: teren lokalizacji turbin wiatrowych tereny rolne	Aktualny	Skala 1:2000 opracowanie zgodnie z Ustawą z dnia 27.03.2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80 poz. 717)

Wykaz będących w trakcie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Iwonicz-Zdrój

Tab. 2. Wykaz aktualnie sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Iwonicz-Zdrój

Lp.	Obszar, którego dotyczy opracowanie	Numer uchwały i data jej podjęcia	Przeznaczenie planu	Informacja dotycząca obowiązywania planu	Uwagi
1	2	3	4	5	6
1.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego „Iwonicz 6” (Farma Wiatrowa) w miejscowości Iwonicz, w gminie Iwonicz-Zdrój	-----	Ustalenia dotyczące przeznaczenia terenów pod: zabudowę techniczno-produkcyjną lokalizacji elektrowni wiatrowych, tereny rolne, tereny zieleni wzdłuż cieków wodnych, tereny wód powierzchniowych	Aktualny	Skala 1:5000 opracowanie zgodnie z Ustawą z dnia 07.07.1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 89, poz. 415 z późn. zm.)

3.2. Opracowania i inne dokumenty dotyczące gminy Iwonicz-Zdrój

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Iwonicz-Zdrój uchwalone przez Radę Miejską uchwałą Nr XL/336/2002 w dniu 8 października 2002r.
2. Mapa Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Iwonicz-Zdrój; Polityka przestrzenna – kierunki zagospodarowania przestrzennego, Załącznik Nr 2 do uchwały Rady Miejskiej w Iwoniczu-Zdroju Nr XL/336/2002 z dnia 9 października 2002 roku, Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Oddział zamiejscowy Krosno,
3. Mapa Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Iwonicz-Zdrój; Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego – diagnoza stanu Gminy (rysunek do diagnozy), 2002, Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Oddział zamiejscowy Krosno, skala 1 : 10 000
4. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Iwonicz-Zdrój; Infrastruktura techniczna (tekst i załącznik graficzny); Rolnicza przestrzeń produkcyjna i lasy (tekst); Cele i kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego (tekst); Uwarunkowania i rozwój (tekst); Diagnoza stanu Gminy (tekst i załącznik graficzny); Zasoby, kształtowanie i ochrona środowiska naturalnego i kulturowego (tekst i załącznik graficzny); Komunikacja (tekst), 2001, Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Oddział zamiejscowy Krosno
5. Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Iwonicz-Zdrój wraz z oceną aktualności obowiązujących planów miejscowych i obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, uchwałą Nr XXXIX/331/10 Rady Miejskiej w Iwoniczu-Zdroju z dnia 29 kwietnia 2010r.
6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego z 2002r., Zarząd Województwa Podkarpackiego, załącznik nr 1 do Uchwały XL VIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dn. 30 sierpnia 2002r.
7. Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2020, Zarząd Województwa Podkarpackiego, Rzeszów, październik 2006
8. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – ustalenia Planu dla Gminy Iwonicz-Zdrój, 2003, Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie
9. Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013
10. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Krośnieńskiego na lata 2007 – 2013,
11. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Krośnieńskiego do 2015, Starostwo Powiatowe w Krośnie
12. Branżowy Program Rozwoju Gospodarczego Powiatu Krośnieńskiego, 2004, Fundacja Rozwoju Powiatu Jasielskiego
13. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Iwonicz-Zdrój na lata 2004-2013
14. Plan Odnowy Miejscowości Iwonicz-Zdrój 2004 – 2013, uchwała Nr XXV/231/04 Rady Miejskiej w Iwoniczu – Zdroju z dnia 30 listopada 2004 r.
15. Plan Strategiczny Gminy Iwonicz-Zdrój, uchwała Nr XIV/138/99 Rady Miejskiej w Iwoniczu-Zdroju z dnia 30 grudnia 1999 r.
16. Statutu Uzdrowiska Iwonicz-Zdrój, uchwała Nr XXIX/242/09 Rady Miejskiej w Iwoniczu-Zdroju z dnia 30 czerwca 2009r.
17. Operat uzdrowiskowy – Uzdrowisko Iwonicz-Zdrój, Fundacja „Uzdrowiska”
18. Aneks do operatu uzdrowiskowego – Uzdrowisko Iwonicz-Zdrój, Fundacja „Uzdrowiska”
19. Mapa strefy „C” ochrony uzdrowiskowej - Uzdrowisko Iwonicz-Zdrój; grudzień 2008r, autor: Fundacja Uzdrowiska, opracowanie: Przedsiębiorstwo Geodezyjne i Geologiczno - Fizjograficzne „Geoprojekt”, skala 1: 25 000
20. Mapa strefy „B” ochrony uzdrowiskowej - Uzdrowisko Iwonicz-Zdrój; grudzień 2008r, autor: Fundacja Uzdrowiska, opracowanie: Przedsiębiorstwo Geodezyjne i Geologiczno - Fizjograficzne „Geoprojekt”, skala 1: 25 000
21. Mapa Strefy „A” z naniesieniem istniejących i projektowanych zakładów lecznictwa uzdrowiskowego i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego i oznaczonymi ulicami, Załącznik Nr 3 do Uchwały Nr XXIX/242/09 Rady Miejskiej w Iwoniczu-Zdroju z dnia 30 czerwca 2009 roku, skala 1: 5 000
22. Obowiązujące uproszczone plany urządzania lasu (na lata 2008-2017) wg. pieczętki Wojewody Podkarpackiego na okres do 31 grudnia 2014r. dla Iwonicz-Zdrój, Iwonicz, Lubatówka, Lubatowa, 2005 – tekst + załączniki mapowe
23. Uproszczony plan urządzania lasu własności osoby prawnej na okres 01.01.2004r. do 31.12.2013r. miast Iwonicz-Zdrój, wieś Lubatowa, wieś Lubatówka, Lubatowa,

24. Uproszczony plan urządzenia lasu własności Parafii Rzymsko-Katolickiej we wsi Lubatowa na okres od 01.01.2007r. do 31.12.2016r.,
25. Uproszczony plan urządzenia lasu własności Gminy Dukla, wieś Lubatowa na okres od 01.01.2008r. do 31.12.2017r., wieś Lubatowa
26. Wypis z rejestru gruntów wg. stanu na dzień 21.03.2005r. dla Lasów Państwowych Nadleśnictwo Dukla
27. Rejestr działek leśnych i gruntów przeznaczonych do zalesienia, będących we władaniu osób prywatnych
28. Plan Urządzania Lasu, Ogólny opis lasów nadleśnictwa Dukla wg. stanu na dzień 1 stycznia 2008r.
29. Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Dukla wg. stanu na dzień 1 stycznia 2008r.
30. Obszary Natura 2000 na terenie powiatu krośnieńskiego – załącznik nr 2 do Programu Ochrony Środowiska dla powiatu krośnieńskiego, standardowy formularz danych + zał. graficzne
31. Wykaz zabytków architektury (wpisanych i nie wpisanych do rejestru zabytków) gminy Iwonicz-Zdrój, stan na dzień 07. X.2010r., Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Przemyślu, Delegatura w Krośnie
32. Wykaz zabytków architektury z terenu Iwonicza Zdroju znajdujących się w ewidencji zabytków (wpisanych i nie wpisanych do rejestru zabytków), stan z dnia 20 października 2005 roku, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Przemyślu, Delegatura w Krośnie (z załącznikiem graficznym)
33. Wykaz zabytkowych cmentarzy z terenu gminy Iwonicz-Zdrój
34. Wykaz zabytkowych parków z terenu gminy Iwonicz-Zdrój
35. Wykaz stanowisk archeologicznych z terenu gminy Iwonicz-Zdrój wpisanych do rejestru zabytków
36. Mapki w skali 1:25000, obszarów AZP 112-74; 113-74; 114-74 z oznaczonymi stanowiskami archeologicznymi wraz z wykazami wszystkich stanowisk archeologicznych zlokalizowanych na w/w obszarach
37. Kopie decyzji o wpisie do rejestru zabytków z terenu gminy Iwonicz-Zdrój
38. Spis zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków woj. podkarpackiego z terenu miast Iwonicz-Zdrój, 2005
39. Spis zabytków nieruchomych w strefach ochrony konserwatorskiej z terenu miasta Iwonicz-Zdrój, 2005
40. Spis zabytków nieruchomych proponowanych do włączenia do ewidencji zabytków
41. Studium Historyczno-urbanistyczne, opracowane na zlec. Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Rzeszowie, Lublin-Jarosław, 1974 (egz. archiwalny)
42. Katalog obiektów zainteresowania konserwatorskiego A. Iwonicz-Zdrój, opracowane na zlec. Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Rzeszowie, Lublin-Jarosław, 1974 (egz. archiwalny)
43. Studium wartości kulturowych z uwzględnieniem problematyki konserwatorskiej miasta Iwonicz-Zdrój, część opisowa i graficzna(w skali 1: 2 000), 2004 r., Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Oddział zamiejscowy Krosno
44. Program rolno-środowiskowy a obszary chronione w województwie podkarpackim
45. Program Ochrony Środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2008-2011, z uwzględnieniem lat 2012-2015, 2008, Zarząd Województwa Podkarpackiego
46. Program Ochrony Środowiska dla powiatu krośnieńskiego, 2010, EkoPerfekt
47. Program rolnośrodowiskowy a obszary chronione w województwie podkarpackim
48. Program Ochrony Środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2008-2011, z uwzględnieniem lat 2012- 2015, Zarząd Województwa Podkarpackiego, Rzeszów - kwiecień 2008 r.
49. Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla powiatu krośnieńskiego na lata 2004-2015, Diagnoza stanu środowiska; Ustalenia programu; Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami, z mapami tematycznymi, 2003, Zarząd Powiatu Krośnieńskiego
50. Mapa geośrodowiskowa Polski – 1039 Nowy Żmigród – Plansza A i B, 2007, PIG i MŚ
51. Objaśnienia do mapy geośrodowiskowej Polski w skali 1: 50 000 -Arkusz Nowy Żmigród, PIG i Minister Środowiska
52. Objaśnienia do mapy geośrodowiskowej Polski w skali 1: 50 000 -Arkusz Rymanów, PIG i Minister Środowiska
53. Mapa geośrodowiskowa Polski – 1040 Rymanów – Plansza A i B, 2007, PIG i MŚ
54. Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski. Arkusz Rymanów (1040), Warszawa 1991, Wdowiarz S., Zubrzycki A., Fryszak-Wołkowska A., wyd. PAN

55. Formy ochrony przyrody występujące na terenie gminy Iwonicz-Zdrój, 2010, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie
56. Rejestr pomników przyrody województwa podkarpackiego z dnia 14 maja 2007 roku
57. Zachodnia część Beskidu Niskiego... biała plama na mapie ochrony przyrody?, Bednarek M
58. Prognoza oddziaływania na środowisko Projektu Programu Ochrony Środowiska dla powiatu krośnieńskiego na lata 2010-2013 z perspektywą na 2014-2019, z 2010, EkoPerfekt
59. Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Planu Gospodarki Odpadami dla powiatu krośnieńskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na 2012-2019, z 2010, EkoPerfekt
60. Prognoza oddziaływania na środowisko, 2005, Zymyn L
61. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla potrzeb miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, część opisowa i graficzna (1. Walory przyrodnicze, krajobrazowe, zasoby, stan, ochrona, zagrożenia; 2. Uwarunkowania ekofizjograficzne i przydatność terenów dla rozwoju funkcji użytkowych w skali 1: 2 000), Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Oddział zamiejscowy Krosno
62. Mapa glebowo-rolnicza gminy Iwonicz-Zdrój w skali 1:25 000
63. Gospodarka surowcami mineralnymi – Mineralne wody lecznicze Iwonicza Zdroju w świetle badań wskaźników hydrochemicznych, tom 21, zeszyt 2, 2005, Winid B., Lewkiewicz-Małysa A.
64. Mapa – Wody Mineralne Województwa Podkarpackiego, załącznik mapowy, źródło internetowe
65. Mapa lokalizacji terenów osuwiskowych, źródło internetowe
66. Mapa obszaru i terenu górniczego „Iwonicz” utworzonego dla złoża wód leczniczych, Załącznik nr 6 do Uchwały Nr XXIX/242/09 Rady Miejskiej w Iwoniczu-Zdroju z dnia 30 czerwca 2009 roku, skala 1: 25 000,
67. Zawiadomienie o dokonaniu wpisu do rejestru obszarów górniczych: obszaru górniczego o nazwie Iwonicz-Zdrój 1 ustanowionego decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa GK/wk/MN/3783/97 z dnia 15 października 1997 roku
68. Mapka zniesione Tereny Górnicze, dokument DGe/MS/487-3085/2000, strona internetowa główna PIG, źródło internetowe
69. Mapa zlikwidowanego obszaru górniczego „Iwonicz Wieś”, PGNiG w Warszawie, Oddział w Sanoku, na stan z dnia 29.09.2010r.
70. Mapa obszaru górniczego „Iwonicz Zdrój 1”, PGNiG w Warszawie, Oddział w Sanoku, na stan z dnia 29.09.2010r.
71. Wykaz współrzędnych XYZ pomierzonych odwiertów, PGNiG w Warszawie, Oddział w Sanoku, na stan z dnia 29.09.2010r.
72. Mapa lokalizacji Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na terenie Województwa Podkarpackiego, źródło internetowe
73. Raport z przeprowadzonej akcji informacyjnej z dnia 26 stycznia 2009 roku dotyczący budowy drogi ekspresowej S-19 na odcinku Lutoryż – Barwinek, wykonany przez biuro projektowe Arcadis Sp. z o.o.
74. Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowe na potrzeby koncepcji programowej budowy drogi ekspresowej S-19 na odcinku Lutoryż – Barwinek. Warianty przebiegu drogi. Nr 2008/071, wrzesień 2008, jednostka projektowa Arcadis Profil Sp. z o.o.
75. S19 [gm. Iwonicz Zdrój 1:25000] – Koncepcja programowa budowy drogi ekspresowej S-19 na odcinku Lutoryż – Barwinek (granica państwa).
76. S19 [gm. Iwonicz Zdrój na ortofoto] – Plan sytuacyjny. Warianty na tle ortofotomapy
77. S19 [orientacja 1:100000] – Plan orientacyjny
78. Ewidencja dróg w Gminie Iwonicz-Zdrój, wykazy mostów, przepustów, dróg gminnych i lokalnych, zestawienia zbiorcze
79. Dane z dnia 4 sierpnia 2010 roku do Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Iwonicz-Zdrój dotyczące sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz gospodarki odpadami, sporządzone przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Iwoniczu-Zdroju
80. Wykaz liczby osób zameldowanych sporządzony przez Urząd Gminy Iwonicz-Zdrój z dnia 4 sierpnia 2010 roku
81. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002r. z dnia 20 maja - zestawienie zbiorcze dla Miasta i Gminy/ Miasta/ Gminy Iwonicz-Zdrój, sporządzony przez Główny Urząd Statystyczny
82. Zestawienie średniej liczby i powierzchni gospodarstw w gminie w roku 2010, sporządzone przez Urząd Gminy Iwonicz Zdrój, stan z dnia 28 lipca 2010 roku
83. Zestawienie powierzchni gruntów w roku 2009
84. Zestawienie powierzchni wg. grup i rodzajów użytków oraz kategorii użytkowania, miast i gmina Iwonicz Zdrój, stan na dzień 29.09.2010r., baza podstawowa Dukla

85. Wypisy z rejestru ewidencji gruntów gmina Iwonicz-Zdrój, wg. stanu na dzień: 24.05.2010r
86. Zestawienie decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji celu publicznego wydanych w gminie Iwonicz Zdrój w latach 2007-2009
87. Obowiązujące plany miejscowe i załączniki graficzne do planów, Urząd Gminy Iwonicz Zdrój
88. Mapa obszaru planowanej Farmy Wiatrowej Klimkówka; Załącznik do wniosku o wszczęcie procedur zmierzających do opracowania Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego z dnia 15 września 2008 roku, Mistral Energia Sp. z o.o., skala 1: 5 000
89. Rejestr wniosków w sprawie zmiany planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Lubatówka, Lubatowa i Iwonicz
90. Prognoza skutków finansowych uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Iwonicz-Zdrój, 2005, Dudzińska U
91. Plan Operacyjny Ochrony Przed Powodzią dla Gminy Iwonicz Zdrój, 2010r, sporządził P. Dobrowolski
92. Analiza zjawisk osuwiskowych na terenie województwa podkarpackiego", Kraków, grudzień 2000r.

3.3. Akty prawne

1. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity z 2012 r. poz. 647)
2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118 poz.1233)
3. Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz.U. Nr 167, poz. 1399 ze zm.)
4. Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 25 lipca 1967 r. w spr. wykazu miejscowości uznanych za uzdrowiska
5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. 2004 r., Nr 229, poz. 2313)
6. Decyzja Ministra Zdrowia Nr 20 z dnia 13 lutego 2009 r. w sprawie możliwości prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego na obszarze uznanym za uzdrowisko Iwonicz-Zdrój, L. dz. 2186/09
7. Rozporządzenie Nr 56/05 Wojewody Podkarpackiego z dnia 30 maja 2005r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z roku 2005 Nr 80 poz. 1357)
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (dz. U. Nr 229, poz. 2313 ze zm.)
9. Wykaz pomników przyrody ożywionej i nieożywionej na terenie Gminy Iwonicz-Zdrój, ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Krośnieńskiego z dnia 27 grudnia 1990 roku – Dz.Urz. Nr 27, poz.248.

3.4. Opracowania inne

Wykorzystano również informacje zawarte na stronach internetowych:

- <http://www.iwonicz-zdroj.pl/>
- <http://uisa.home.pl/portal/>
- <http://www.iwonicz.turystyka.pl/>
- <http://www.iwonicz-zdroj.info/>
- <http://www.stat.gov.pl/gus>
- <http://iwonicz.bip.krosoft.pl/>
- <http://www.wrota.podkarpackie.pl/pl>
- <http://www.si.podkarpackie.pl/pliki/2008/>
- <http://www.pzdkrosno.pl/>
- <http://szkolenia.om.pttk.pl/>
- <http://www.lubatowa.pl/>
- <http://www.iwoniczzdroj.pl/>
- <http://www.beskid-niski.pl>
- <http://www.wios.rzeszow.pl>
- <http://www.e-kurort.pl>
- <http://www.kbir.krosno.pl>
- <http://www.powiat.krosno.pl>
- <http://www.pzn.pl>

3.5. Inwentaryzacja urbanistyczna

W dniach od 26 do 29 września 2010r. na terenie gminy przeprowadzono inwentaryzację urbanistyczną, która pozwoliła pozyskać dane dotyczące istniejącego stanu zagospodarowania gminy Iwonicz-Zdrój. Zebrane informacje opisano w Rozdziale II. „Uwarunkowania wynikające z położenia gminy”.

Integralną częścią Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Iwonicz-Zdrój – „Uwarunkowania Rozwoju” są załączniki graficzne, składające się z pięciu rysunków w skali 1:10 000:

- Załącznik rysunkowy nr 1 – Uwarunkowania rozwoju – istniejący stan zagospodarowania,
- Załącznik rysunkowy nr 2 – Uwarunkowania rozwoju – Analiza stanu własności i władania, analiza złożonych wniosków do studium w ramach procedury sporządzania studium,
- Załącznik rysunkowy nr 3 – Infrastruktura techniczna i komunikacyjna na obszarze gminy – stan istniejący,
- Załącznik rysunkowy nr 4 – Analiza formalno-prawna stanu zagospodarowania przestrzennego (obowiązujące i będące w trakcie opracowywania miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, wydane decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego z lat 2007-2009 oraz pozwolenia na budowę z lat 2007-2010 /stan na dzień 31.V.2010r./),
- Załącznik rysunkowy nr 5 - Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych.

Analiza aktualnego zagospodarowania terenu pozwoli na wyznaczenie kierunków zmian struktury przestrzennej gminy, w tym wyznaczenie nowych obszarów pod zabudowę oraz ochronę terenów wyłączonych z zabudowy. Ponadto, pozwoli określić zasady rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej. Wskaże tereny, które wymagają opracowania planów miejscowych w celu określenia zasad, ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, a także obszary i obiekty objęte ochroną prawną oraz zasady tej ochrony.

I. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z OBOWIĄZUJĄCYCH AKTÓW PRAWNYCH

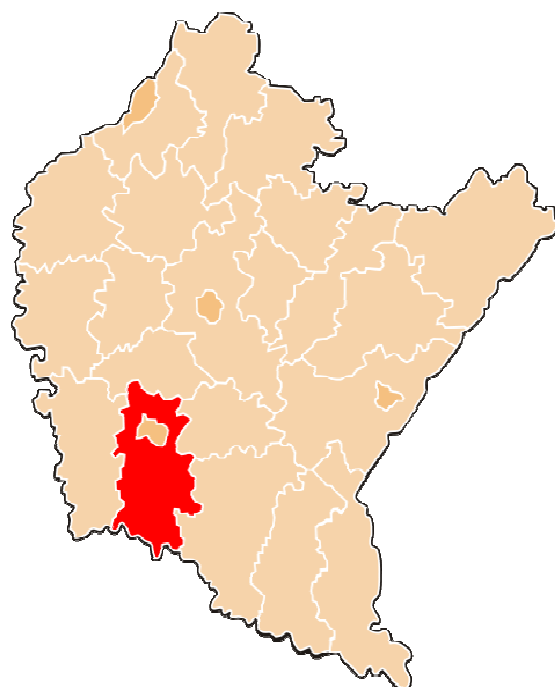
1. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Województwo podkarpackie usytuowane jest w południowo-wschodniej części Polski, bezpośrednio przy granicy państwa z Ukrainą i Słowacją. Głównym ośrodkiem administracyjnym jest Rzeszów.

Województwo podkarpackie zamieszkuje 2 101 732 osób, co stanowi osób 5,5 % populacji kraju. Z tego 40,9% stanowi ludność miejska (46 miast). Powierzchnia województwa wynosi 17.846 km², co dalej mu 11 lokatę w stosunku do całkowitej powierzchni Polski. Średnia gęstość zaludnienia w województwie wyniosła 118 osób na 1 km² powierzchni województwa. (dane GUS sierpień 2010 r.)

Ryc. 1. Schemat województwa podkarpackiego.
Źródło internetowe.

Ryc. 2. Położenie gminy Iwonicz-Zdrój w woj. podkarpackim. Źródło internetowe.

Województwo podkarpackie dzieli się na 21 powiatów ziemskich i 4 grodzkie. Ogółem na terenie Podkarpackiego jest 159 gmin: 16 miejskich, 29 miejsko-wiejskich i 114 wiejskich. 44 miejscowości mają prawa miejskie (dane GUS 2007r.). Wśród aktywnych ośrodków odgrywających dominującą rolę w rozwoju gospodarczym województwa wymienić należy: Rzeszów, Stalową Wolę, Tarnobrzeg, Krosno, Mielec, Przemyśl, Dębicę, Jarosław i Jasło.

Województwo zlokalizowane jest na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych. Na jego terenie przecinają się korytarze transportowe o zasięgu transeuropejskim. W komunikacji lotniczej główną rolę odgrywa lotnisko krajowe Rzeszów-Jasionka, które posiada położenie strategiczne dla rozwoju ruchu lotniczego.

Sektorami kwalifikującymi się do obszaru wysokiej szansy w województwie są: rolnictwo ekologiczne i przemysł spożywczy; usługi, w tym szczególnie usługi turystyczne i informatyczne; przemysł chemiczny, w tym farmaceutyczny, przemysł mineralny, elektromaszynowy, naftowy, szklarski, hutniczo-metalurgiczny. W Podkarpackim od kilku lat w ramach obszarów aktywności gospodarczej funkcjonują dwie specjalne strefy ekonomiczne: Tarnobrzaska Specjalna Strefa Ekonomiczna WISŁOSAN oraz Specjalna

Strefa Ekonomiczna EURO-PARK Mielec. Jednak najważniejszą rolę w gospodarce województwa podkarpackiego odgrywa przemysł, którego udział ok. 5% PKB w produkcji przemysłowej kraju.

Województwo posiada dobre warunki do rozwoju turystyki. Dzięki walorom natury i środowiska, Podkarpackie jest jednym z popularniejszych regionów turystycznych w Polsce, szczególnie atrakcyjnym ze względu na piękno krajobrazu i bogactwo kultury.

Województwo Podkarpackie jest również jednym z najmniej zanieczyszczonych regionów w Polsce i oferuje wodę 1 klasy czystości, co ma istotne znaczenie dla sektora turystycznego. Turystyka jest ważnym, potencjalnym czynnikiem aktywizacji gospodarczej wielu gmin i miast regionu. Ze względu na walory przyrodniczo-kulturowe województwo posiada duże możliwości rozwoju zarówno turystyki pobytowej, jak i objazdowej. Coraz większe znaczenia nabiera również agroturystyka, będąca rozwojową formą wypoczynku.

Dzięki dużej różnorodności wód mineralnych regionu, Podkarpackie może pochwalić się bogactwem licznych uzdrowisk, takich jak Iwonicz-Zdrój, Rymanów-Zdrój czy Polańczyk. Jezioro Solińskie, największy sztuczny zalew w Polsce to zaś idealne miejsce dla sportów wodnych i szkółek żeglarsstwa.

Istniejące na terenie województwa warunki geologiczno-górnictwa umożliwiają także rozwój przemysłu wydobywczego.

Kierunek i polityka przestrzenna województwa określona została w przyjętym przez Zarząd Województwa Podkarpackiego uchwałą Nr XL VIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002r. Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego.

1.1. KIERUNEK I CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Ogólnym celem polityki przestrzennej województwa podkarpackiego jest sterowanie rozwojem przestrzennym, podejmowanie działań oraz określenie i realizacja zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym.

- Cele polityki przestrzennej województwa z dziedziny środowiska naturalnego i kulturowego obejmują:
  - 1) Efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania, w tym:
    - a) Racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów środowiska;
    - b) Utrzymanie trwałości i odnawialności procesów ekologicznych, stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej i dziedzictwa geologicznego, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin i zwierząt wraz z siedliskami, ochrona powierzchni ziemi i gleb;
    - c) Utrzymanie ciągłości kulturowej, zachowanie i ochrona unikatowych wartości kulturowych;
  - 2) Poprawę jakości życia i równoważenie rozwoju, w tym:
    - a) Tworzenie warunków do podnoszenia jakości życia mieszkańców i lokalizacji inwestycji;
    - b) Podniesienie jakości wody do poziomu zgodnego z regulacjami prawa Unii Europejskiej, ochrona i zwiększenie dyspozycyjności zasobów wodnych o relatywnie wysokiej klasie czystości;
    - c) Racjonalne, gospodarcze wykorzystanie zasobów naturalnych dla pozyskiwania wody, energii elektrycznej i ciepłej oraz środków terapeutycznych i leczniczych;
    - d) Przebudowę systemu gospodarki odpadami w oparciu o nowe technologie utylizacji i przerobu;
    - e) Poprawę i utrzymanie norm czystości powietrza, racjonalne wykorzystanie występujących kopalin;
    - f) Ochronę przed hałasem, drganiami i promieniowaniem elektroenergetycznym przenikającym do środowiska;
    - g) Likwidację skutków przemysłowego wydobycia kopalin;

- h) Rekultywację obszarów zdegradowanych o kierunku przeznaczenia rolno-leśnego oraz rekreacyjnego;
      - i) Minimalizację zasięgu procesów denudacyjnych i ich negatywnych skutków gospodarczych;
    - 3) Zwiększenie konkurencyjności województwa, w tym:
      - a) Aktywną i kompleksową ochronę i wykorzystanie przestrzeni atrakcyjnej turystycznie;
      - b) Promowanie atrakcyjności województwa z punktu widzenia walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego;
  - Cele polityki przestrzennej województwa w zakresie infrastruktury społeczno-gospodarczej obejmują:
    - 1) Efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania, w tym:
      - a) Lepsze wykorzystanie i rozwój potencjału intelektualnego województwa;
      - b) Adaptację gospodarki województwa do nowych warunków rozwoju;
    - 2) Poprawę jakości życia i równowagę rozwoju, w tym:
      - a) Tworzenie warunków podnoszenia poziomu życia oraz łagodzenie negatywnych różnic w tym zakresie w stosunku do innych regionów kraju;
      - b) Zapewnienie trwałych tendencji rozwojowych gospodarki w dziedzinie przemysłu, rolnictwa, budownictwa transportu;
      - c) Stworzenie warunków do wzrostu inwestowania w budownictwie mieszkaniowym;
      - d) Tworzenie warunków do racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
      - e) Rozwój ośrodków aktywizacji społeczno-gospodarczej, restrukturyzacji, koncentracji infrastruktury ekonomicznej i innowacji technologicznej;
      - f) Rozwój stref turystyczno-wypoczynkowych;
      - g) Tworzenie warunków do dostępu do rządowych i europejskich funduszy strukturalnych;
      - h) Tworzenie warunków do współpracy transgranicznej ze Słowacją i Ukrainą;
      - i) Rozwój infrastruktury społecznej w dziedzinie kultury, oświaty, usług;
    - 3) Zwiększenie konkurencyjności województwa, w tym:
      - a) Promocję gospodarczą regionu;
      - b) Tworzenie warunków do rozwoju usług z zakresu leczenia klimatycznego, sanatoryjnego i uzdrowiskowego oraz opieki społecznej dla wysoko zurbanizowanych regionów kraju;
  - Cele polityki przestrzennej w dziedzinie komunikacji i infrastruktury technicznej obejmują:
    - 1) Efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania, w tym:
      - a) Zwiększenie sprawności funkcjonowania układów komunikacyjnych poprzez rozbudowę i modernizację oraz aktywizację;
      - b) Prawdłową i racjonalną gospodarkę zasobami wodnymi;
    - 2) Poprawę jakości życia i równowagę rozwoju, w tym:
      - a) Dostosowanie systemów zaopatrzenia w wodę do wymogów Unii Europejskiej;
      - b) Osiągnięcie poziomu dystrybucji energii elektrycznej, zapewniające bezpieczeństwo energetyczne regionu i przewidywane perspektywistyczne obciążenia;
      - c) Prawdłową gospodarkę ściekową;
      - d) Zapewnienie możliwości dostaw gazu do każdego miejsca na terenie
      - e) Modernizację istniejących i tworzenie nowych systemów ochrony przeciwpowodziowej;
      - f) Wprowadzenie ekologicznych źródeł zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą;
      - g) Prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami;
      - h) Zapewnienie powszechnej dostępności do usług teletechnicznych

- 3) Zwiększenie konkurencyjności województwa, w tym:
  - a) Zapewnienie niezawodności funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i komunikacji;
  - b) Efektywne wykorzystanie paneuropejskiego korytarza transportowego poprzez budowę autostrad i dróg ekspresowych;
  - c) Promowanie energetyki odnawialnej opartej na zasobach lokalnych;
  - d) Zwiększenie dostępności komunikacyjnej całego obszaru województwa, szczególnie terenów dla turystycznego wykorzystania;
- Cele polityki przestrzennej województwa w dziedzinie struktur przestrzennych obejmują:
  - 1) Efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania, w tym:
    - a) Wzmocnienie dotychczasowych oraz kształtowanie nowych korytarzy osadnictwa ze szczególnym uwzględnieniem Rzeszowa i aglomeracji rzeszowskiej;
    - b) Adaptację istniejącego zainwestowania do nowych warunków rozwoju;
  - 2) Poprawę jakości życia i równowagę rozwoju, w tym:
    - a) Rozwój ośrodków miejskich jako biegunów wzrostu;
    - b) Porządkowanie wielofunkcyjnych, problemowych i konfliktowych stref przestrzennych;
    - c) Poprawę warunków estetycznych struktur przestrzennych i krajobrazu
    - d) Zachowanie właściwych proporcji pomiędzy poszczególnymi elementami zagospodarowania przestrzennego w dążeniu do zrównoważonego rozwoju;
    - e) Kształtowanie nowych struktur przestrzennych;
  - 3) Zwiększenie konkurencyjności województwa, w tym zwiększenie możliwości wyboru obszaru zamieszkania i pracy, poprzez występujące bogactwo form zagospodarowania przestrzennego w województwie.

Działania i zadania w obowiązującym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego znajdują swoje odbicie w przekształceniach struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa podkarpackiego dotycząc:

- Obszarów koncentracji intensywnych procesów urbanizacji – korytarzy rozwoju osadnictwa układających się w pasma z węzłami (biegunami wzrostu),
- Układu strefowego obejmującego:
  - 1) Strefę koncentracji potencjału gospodarczego i przyspieszonych procesów rozwojowych,
  - 2) Strefę produkcji rolnej,
  - 3) Strefę gospodarki leśnej,
  - 4) Strefę specjalną (obejmującą obszary wykorzystania wojskowego),
  - 5) Strefę rozwoju turystyki, wypoczynku i funkcji uzdrowiskowych,
  - 6) Strefę ochrony walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych,
  - 7) Strefę przygraniczną.
- Układu liniowego.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego zakłada, że identyfikacja procesów urbanizacyjnych koncentrować się będzie w układających się w pasma **korytarzach rozwoju osadnictwa z węzłami – biegunami wzrostu**. Pasma te przebiegają wzdłuż dróg krajowych i międzynarodowych oraz wiązek infrastruktury technicznej.

Główna koncentracja zmian nastąpi w:

- Paśmie centralnym z aglomeracją rzeszowską, która pełnić będzie rolę krajowego ośrodka rozwoju,
- Paśmie zachodnim, będącym przedłużeniem dotychczasowego pasma łączącego miasta: Stalowa Wola, łącznie z Niskiem i Rudnikiem, Tarnobrzeg, Mielec i Dębicą w kierunku południowym do Jasła i połączenie go z pasmem południowym,
- Paśmie wschodnim – wzdłuż drogi krajowej nr 77 Stalowa Wola – Leżajsk – Przeworsk w kierunku Jarosławia łączącym się z pasmem centralnym,

- Paśmie południowym – połączenie pasma łączącego Jasło, Krosno, Sanok i Ustrzyki Dolne z pasmem centralnym poprzez rozwój korytarza osadnictwa wzdłuż drogi krajowej nr 73 łączącej Pilzno z Jasłem.

Sieć osadniczą tworzą natomiast węzły – bieguny wzrostu, którymi zostaną ośrodki miejskie.

Gmina Iwonicz-Zdrój leży w południowym paśmie podwyższonej aktywności społeczno-gospodarczej na Podkarpaciu.

Na terenie gminy występują strefy:

- gospodarki leśnej,
- produkcji rolnej (ziem górskich)
- rozwoju turystyki, wypoczynku i funkcji uzdrowiskowej
- ochrony walorów przyrodniczych krajobrazowych i kulturowych
- aktywizacji społeczno-gospodarczej

Natomiast samo miasto Iwonicz-Zdrój jest w stosunku do całego województwa ośrodkiem o znaczeniu lokalnym, mającym duże szanse dla rozwoju funkcji administracyjnych w zakresie szkolnictwa średniego wyspecjalizowanego, funkcji usługowo-handlowej oraz ochrony zdrowia.

1.2. USTALENIA W ZAKRESIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W PLANIE WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Strefa koncentracji potencjału gospodarczego i przyspieszonych procesów rozwojowych

W sferze działalności gospodarczej pozarolniczej, obejmującej obszary zurbanizowane położone w ośrodkach miejskich i korytarzach osadniczych tworzących pasma aktywności, plan województwa zakłada:

- dynamiczny i stały rozwój, w celu likwidacji zacofania gospodarczego regionu i wyrównania poziomu życia mieszkańców do standardów krajowych;
- kompleksową restrukturyzację gospodarczą i uaktywnienie społeczne;
- tworzenie warunków do rozwoju małych i średnich firm.

Strefa produkcji rolnej

Wyodrębnia się w niej 4 strefy o zróżnicowanej polityce przestrzennej, ze względu na występujące na nich zróżnicowane warunki i przydatność do rozwoju tej działalności gospodarczej. Są to strefy:

- **Nasilenia wielofunkcyjnego rozwoju terenów wiejskich**, dla której przewiduje się:
  - ograniczenie funkcji rolnej na terenach o intensywnym procesie urbanizacji;
  - rozwój działalności pozarolniczej lub związanej z rolnictwem;
  - intensywną produkcję roślin oleistych dla wytwarzania biopaliw na glebach o wysokiej bonitacji, lecz dużym zanieczyszczeniu.
- **Intensyfikacji produkcji rolnej**, obejmującej obszary o najlepszych warunkach dla produkcji rolnej;
- **Rolnictwa terenów nizinnych** – obszary o przeciętnej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- **Rolnictwa ziem górskich** – obszary powyżej 350 m n.p.m. lub na stokach o znacznym nachyleniu i niekorzystnej konfiguracji terenu. Na której przewiduje się chów bydła oraz hodowlę owiec, produkcję pasz dla hodowli, ekologiczne metody produkcji rolniczej, rozwój agroturystyki.

Strefa gospodarki leśnej

Obejmuje wszystkie obszary zalesione na terenie województwa. Podzielona została na kompleksy leśne podlegające administracyjnie nadleśnictwom.

Przewiduje się tam:

- prowadzenie planowanej wycinki, dolesiania i innych zabiegów;
- prowadzenie działalności łowieckiej;
- zalesianie gruntów rolnych o niskiej wartości i ukształtowaniu niekorzystnym dla produkcji rolnej.

Strefa rozwoju turystyki, wypoczynku i funkcji uzdrowiskowej

Strefa rozwoju turystyki, wypoczynku i funkcji uzdrowiskowej wskazana została w obszarze południowym, obejmującym część Karpat Zachodnich, wzdłuż południowej i częściowo południowo-wschodniej granicy województwa, będącej również granicą państwa ze Słowacją i Ukrainą, część Beskidu Niskiego, Bieszczady Zachodnie oraz część południową Pogórzy Folsz – Krempna -Nowy Żmigród.

W obrębie tego obszaru wyróżnia się między innymi region: Iwonicz-Zdrój – Rymanów-Zdrój - Rudawka Rymanowska jako region o koncentracji walorów turystycznych, i przyjmuje się, że sam Iwonicz-Zdrój będzie ośrodkiem węzłowym o znaczeniu regionalnym dla tego obszaru.

Zakłada się:

- 1) zgodność działań z obowiązującymi na tym terenie przepisami dotyczącymi prawnej ochrony przyrody, krajobrazu, dziedzictwa kulturowego;
- 2) dalszy rozwój różnego rodzaju form turystyki, wynikający z różnorodności unikatowych warunków, nawet bardzo specyficznych rodzajów tj.: turystykę rekreacyjną, aktywną i specjalistyczną, agroturystykę, turystykę miejską i kulturową, turystykę biznesową i konferencyjną oraz przygraniczną i tranzytową;
- 3) poprawę standardów istniejącej bazy turystycznej oraz rozwój nowej;
- 4) rozwój infrastruktury turystycznej;
- 5) poprawę dostępności komunikacyjnej obszaru;
- 6) modernizację istniejących przejść granicznych, w tym turystycznych;
- 7) opracowywanie specjalistycznych projektów inwestycyjnych wspieranych finansowo przez fundusze rządowe i pomocowe Unii Europejskiej;
- 8) kształcenie kadr dla obsługi turystycznej.

1.3. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Komunikacja

Przez gminę przechodzi droga krajowa nr 28 relacji Zator – Przemyśl – granica państwa. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego zakłada dążenie do powstrzymania degradacji istniejącej sieci drogowej poprzez systematyczne dostosowywanie jej do standardów Unii Europejskiej oraz modernizację i jej rozbudowę, ze szczególnym uwzględnieniem budowy obwodnic, w tym obwodnicy w miejscowości Iwonicz (docelowo klasa GP na całej długości). Na kierunku północ – południe w Planie wyznacza się przebieg i określa warunki realizacji drogi ekspresowej „S 19” Kuźnica Białostocka-Białystok-Lublin-Rzeszów-Barwinek przebiegającej częściami w granicach gminy Iwonicz-Zdrój. Gmina Iwonicz-Zdrój znajduje się poza zasięgiem węzłów komunikacji kolejowej.

Gospodarka wodno-ściekowa

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego zakłada opracowanie i zatwierdzenie dokumentacji hydrogeologicznej Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 432 „Dolina rzeki Wisłok”, która ma określić obszar samego Zbiornika, obszary strefy ochronnej i zasoby dyspozycyjne.

Zakłada się, że Gmina Iwonicz-Zdrój (w tym miasto) zasilana będzie z ujęć wód powierzchniowych. Wody powierzchniowe należy wykorzystywać przede wszystkim na potrzeby bytowo-gospodarcze oraz do produkcji artykułów żywnościowych i farmaceutycznych. Ustala się, że wszystkie ujęcia wód powinny mieć zatwierdzone strefy ochronne oraz ustalenia dotyczące sposobu zagospodarowania tych stref, które będą rygorystycznie przestrzegane. Do czasu prawnego ustanowienia strefy ochrony sanitarnej dla ZUW w Zwieczycy zaleca się eliminację i ograniczanie zanieczyszczenia wód.

Zakłada się, że istniejące komunalne systemy zaopatrzenia w wodę będą modernizowane i rozbudowywane. Zakłada się także budowę nowych ujęć oraz sieci na terenach niedoinwestowanych. Plan wskazuje by budowę nowych sieci wodociągowych harmonizować z budową systemów odprowadzających i oczyszczających ścieki. W planie zagospodarowania przestrzennego województwa zakłada się modernizację i rozbudowę już istniejących oczyszczalni ścieków oraz budowę nowych przede wszystkim jako grupowych o znaczeniu ponadlokalnym.

Gazownictwo

Na terenie gminy przewiduje się dalszy rozwój sieci gazociągów średnio i niskoprężnych, w stopniu umożliwiającym możliwość poboru gazu w każdym miejscu wyznaczonym w opracowaniach planistycznych pod zabudowę. Ustala się konieczność szerokiej modernizacji istniejącego układu gazociągów wysokoprężnych, tłoczni i węzłów systemowych. Dopuszcza się prowadzenie prac poszukiwawczo-badawczych w celu wyznaczenia nowych i poszerzenia istniejących Obszarów Górniczych Gazu, w uzgodnieniu z lokalnymi samorządami i zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Ciepłownictwo

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zakłada budowę nowych oraz modernizację istniejących elektrociepłowni i ciepłowni, polegającą między innymi na wprowadzaniu kogeneracji z wykorzystaniem paliwa gazowego (np. montaż bloków gazowo-parowych, turbin gazowych itp.). Przewiduje się budowę komunalnych, przemysłowych oraz indywidualnych kotłowni zasilanych paliwem proekologicznym tj. gazem, olejem itd. Zakłada się rozbudowę i modernizację istniejących systemów sieci ciepłowniczych w miastach oraz zwiększenie wykorzystania źródeł energii odnawialnych dla wytwarzania energii cieplnej. W planie zakłada się wykorzystanie energii geotermalnej w celu pokrycia części zapotrzebowania mocy systemów ciepłowniczych miast, np. wykorzystanie tego źródła energii w ośrodkach wypoczynkowo-turystycznych dla potrzeb „Aquaparków”.

Gospodarka odpadami

Ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego przewidują, że gminę Iwonicz-Zdrój będzie obsługiwał zakład utylizacji odpadów, zlokalizowany na terenie powiatu jasielskiego. Zakłada się na terenie całego województwa przejście od metody polegającej na składowaniu całości wytworzonych odpadów na składowiskach, do nowoczesnych metod utylizacji odpadów z wcześniejszą ich segregacją.

Elektroenergetyka

Ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego w zakresie przewidują:

- wzmocnienie istniejącego połączenia ze Słowacją (linia 400 kV Tarnów – Krosno);
- ustalenie niezbędnego zakresu rozbudowy i modernizacji systemu 110 kV zasilającej województwo na podstawie planów rozwojowych Zakładów Energetycznych, Rzeszowskiego, Tarnowskiego i Zamojskiego;

- dopuszczenie budowy ok. 30 stacji redukcyjnych z nawiązaniem wysokiego i średniego napięcia oraz dokończenie reelektryfikacji wsi dla poprawy warunków napięciowych odbiorców i możliwości podłączenia nowych użytkowników;

Ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego w zakresie elektroenergetyki przewidują na terenie gminy Iwonicz-Zdrój linii 110 kV Iskrzynia – Rzepedź oraz budowę GPZ-tu „Iwonicz” i linii 110 kV do zasilania stacji

Telekomunikacja

W Planie założono modernizację, rozbudowę i budowę central telefonicznych oraz sieci międzycentralowych najnowszych generacji, sieci teletechnicznych dostępowych (abonenckich), gwarantujących wszystkim abonentom województwa dostęp do cyfrowej łączności, oraz wszelkich usług dodanych. W Planie założono budowę linii światłowodowej relacji Iwonicz – Rymanów-Jaśliska – Komańcza.

1.4. OCHRONA ORAZ RACJONALNE WYKORZYSTANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Zakres kształtowania systemu ochrony przyrody i krajobrazu

Dla terenów w województwie podkarpackim, gdzie istnieją już obszary chronionego krajobrazu w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego ustala się, że w strefach ich występowania obowiązuje przestrzeganie nakazów i zakazów wyszczególnionych w aktach powołujących. Dlatego, zakazy i nakazy w Obszarze Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego obejmującego swym zasięgiem gminę Iwonicz-Zdrój zostały wykazane szczegółowo w obowiązującym na dzień dzisiejszy rozporządzeniu nr 56 Wojewody Podkarpackiego z dnia 30 maja 2005r. w sprawie chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego (Dz. Urz. Nr 80, poz.1357 ze zm.).

Gminę Iwonicz-Zdrój zakwalifikowano ze względu na położenie do miejscowości charakteryzujących się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego. Dlatego też duża część obszaru gminy objęta została ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r.

Na terenie gminy wskazane są również dwa tereny objęte ochroną jako obszary mające znaczenie dla Wspólnoty włączone do sieci NATURA 2000:

- obszar „Rymanów” (PLH180016), zatwierdzony przez Komisję Europejską decyzją z dnia 12 grudnia 2008 r., zajmujący ok. 10,32 ha powierzchni gminy;
- oraz obszar „Ostoja Jaśliska” (PLH180014), zatwierdzony przez Komisję Europejską decyzją z dnia 12 grudnia 2008 r., zajmujący ok. 152,36 ha powierzchni gminy.

Gmina znajduje się również w zasięgu obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Beskid Niski” (PLB180002), wyznaczonego na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313 ze zm.) – 249,8 ha powierzchni gminy.

Zgodnie z ustaleniami Planu dla gminy Iwonicz-Zdrój przewiduje się realizację programu zrównoważonego rozwoju na obszarze funkcjonalnym „Zielone Karpaty”. W planie zapowiedziano także monitoring jakości powietrza w punktach pomiarowych sieci krajowej i regionalnej.

Ustalenia z zakresu ochrony wód podziemnych

Obszarami wymagającymi szczególnych nakładów inwestycyjnych na poprawę jakości wód mających na celu ochronę przed niewłaściwym zagospodarowaniem przestrzennym są: Główny Zbiornik Wód Podziemnych – GPZ 432, „Dolina rzeki Wisłok” wraz ze strefami ochronnymi ONO i OWO, obszar zlewni Hydrograficznej Wisłoka /od Krempnej do ujścia Wisły/ (do uzyskania I klasy czystości), obszary dolin rzek Podkarpacia tworzące sieci ekologiczne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – korytarz ekologiczny Wisłoka o znaczeniu regionalnym.

Ponadto założono w Planie następujące zasady ochrony wód:

- budowę oczyszczalni we wszystkich miejscowościach województwa i modernizację istniejących;
- likwidację istniejących mogilników, które ze względu na swoją lokalizację stanowią zagrożenie dla czystości wód;
- realizację nowych wodociągów równocześnie z budową kanalizacji;
- lokalizację nowych oczyszczalni ścieków powyżej obszarów zalewowych,
- w przypadku realizacji nowych inwestycji przemysłowych - lokalizację ujęcia wody poniżej zrzutu ścieków z własnej oczyszczalni;
- obowiązek opracowania kompleksowej ekspertyzy obejmującej skutki realizacji przedsięwzięcia, w tym również na obszarach sąsiednich, zgodnie z przepisami szczegółowymi dla nowych inwestycji zamierzających korzystać z wód w sposób mogący spowodować ich zanieczyszczenie;
- zalesianie obszarów źródłiskowych;
- oraz utworzenie strefy ochronnej dla ujęcia wody powierzchniowej rz. Wisłok w Sieniawie dla miejscowości Iwonicz i Iwonicz-Zdrój.

Ustalenia dotyczące obszarów uzdrowiskowych

Przewiduje się tworzenie, przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów odrębnych, nowych obszarów uzdrowiskowych, w tym poszerzenie istniejącego pasma uzdrowiskowo-wypoczynkowego obejmującego Iwonicz-Zdrój. Na terenie Gminy Iwonicz-Zdrój obowiązują zasady gospodarowania określone w statucie uzdrowiska i przepisach odrębnych.

Ustalenia dotyczące ochrony i wykorzystania kopalin o znaczeniu regionalnym

Obszary złóż zagospodarowanych (eksploatowanych) podlegają ochronie, zgodnie z przepisami szczególnymi, a wszelkie inwestycje na ich terenie wymagają uzgodnień z Urzędem Górniczym, natomiast obszary występowania złóż niezagospodarowanych surowców podstawowych (o znaczeniu regionalnym) podlegają ochronie z racji możliwości ich perspektywistycznego wykorzystania, zgodnie z przepisami odrębnymi. Ustala się, że zasady racjonalnego i kompleksowego wykorzystania złóż kopalin, a eksploatacja kopalin oraz prowadzenie prac poszukiwawczych może odbywać się na mocy udzielonych przez właściwy organ decyzyjny koncesji z zachowaniem aktualnie obowiązujących przepisów szczególnych.

Ustalenia dotyczące obszarów degradacji i rekultywacji

Dla gminy Iwonicz-Zdrój ustala się likwidację punktowej degradacji gleb w rejonach „dzikich wysypisk śmieci”.

Ustalenia w zakresie ochrony atmosfery i klimatu akustycznego

W planie zakłada się realizację projektowanych inwestycji o charakterze rządowym i samorządowym związanych z odciążeniem ruchu komunikacyjnego, będącego dodatkowym źródłem hałasu na obszarze gminy, poprzez realizację obejść drogowych pozwalające na ograniczenie uciążliwości hałasu na obszarze miasta Iwonicza-Zdroju.

Ponadto nakazuje się ciągle ograniczanie emisji pyłów i gazów poprzez hermetyzację procesów technologicznych, instalację urządzeń redukujących emisję, monitoring stanu atmosfery oraz stałą ocenę stanu akustycznego środowiska, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Ustalenia w zakresie gospodarki leśnej i zalesień

W zagospodarowaniu zarówno lasów państwowych i prywatnych występuje konieczność przebudowy drzewostanów, w kierunku ich zgodności z siedliskiem m.in. w

obrębie Beskidu Niskiego. Do głównych zadań lasów państwowych występujących na obszarze gminy należy tworzenie jak najlepszych warunków do powoływania Leśnych Kompleksów Promocyjnych oraz certyfikacji lasów jako wzorcowej zrównoważonej gospodarki leśnej w obszarze województwa. W zagospodarowaniu zarówno lasów prywatnych, jak i państwowych coraz większego znaczenia będą nabierać pozagospodarcze funkcje lasów (przede wszystkim wodochronna, glebochronna, ostoi zwierząt, skupisk gatunków chronionych, korytarzy ekologicznych).

Powiększanie powierzchni leśnych będzie związane głównie z potrzebami rekultywacji i renaturyzacji gruntów nieprzydatnych lub mało przydatnych dla gospodarki rolnej oraz z występowaniem obszarów osuwiskowych.

1.5. USTALENIA W ZAKRESIE MINIMALIZOWANIA NEGATYWNYCH SKUTKÓW GOSPODARCZYCH PROCESÓW DENUDACYJNYCH W STREFIE OBSZARÓW OSUWISKOWYCH

Aby zminimalizować zasięg procesów denudacyjnych w strefie obszarów osuwiskowych i ich negatywne skutki należy udokumentować nowo powstałe osuwiska i na tej podstawie wyznaczyć szczegółowe granice terenów osuwiskowych i predysponowanych do powstania osuwisk, w celu wykluczenia tych terenów z zabudowy lub określenia zasad racjonalnego ich zagospodarowania. Powinno się również opracować aktualną dokumentację geologiczną i ekofizjograficzną dostosowaną do skali planów zagospodarowania przestrzennego. Należy prowadzić również stały monitoring na obszarach osuwiskowych, w pierwszej kolejności zabudowanych oraz zapewnić właściwe zagospodarowanie obszarów osuwisk poprzez np. zalesianie i odwadnianie, szczególnie przy realizacji inwestycji celu publicznego.

Ustalenia w zakresie ochrony środowiska w rolnictwie

Według ustaleń w Planie w celu ochrony środowiska w obszarze gospodarki rolnej należy:

- 1) preferować rolnictwo ekologiczne i produkcję rolniczą przyjazną środowisku, stosować zabiegi ochrony czynnej, przeciwdziałać odłogowi ziemi, chronić różnorodność starych odmian roślin użytkowych oraz chronionych populacji,
- 2) wyznaczyć obszary użytkowane rolniczo o unikatowych walorach przyrodniczych w oparciu o szczegółowe studia programowo-przestrzenne oraz opracować zasady ich użytkowania (możliwości finansowania przez programy rolnośrodowiskowe,
- 3) ograniczać zanieczyszczenie wód ściekami pochodzenia rolniczego, w tym gospodarczymi i bytowymi,
- 4) opracować program wprowadzania zadrzewień i zakrzewień śródpolnych w celu ochrony gruntów i zwiększenia różnorodności biologicznej.

Ustalenia w zakresie ochrony środowiska w energetyce

W ramach ochrony środowiska w dziedzinie energetyki należy:

- 1) ograniczać zanieczyszczenia emitowane przez energetykę,
- 2) eliminować bariery i pułapki ekologiczne powstające w procesie budowy i eksploatacji obiektów, w szczególności na terenach o dużych walorach przyrodniczych i na tarasach intensywnych przelotów ptaków (np. poprzez znakowanie linii energetycznych),
- 3) dążyć do rozwoju przesyłu energii elektrycznej podziemnymi kablami na obszarach o szczególnych walorach krajobrazowych i przyrodniczych,
- 4) dokumentować i efektywnie wykorzystywać geotermalne źródła energii.

Ustalenia w zakresie ochrony, kształtowania i racjonalnego wykorzystania krajobrazu kulturowego

Teren gminy Iwonicz-Zdrój został włączony wg. Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego do obszaru programu ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego terenów przygranicznych w zakresie unikatowej architektury drewnianej. Historyczne układy urbanistyczne miasta Iwonicza-Zdroju (1.53, 1.54) oraz tereny unikatowej architektury drewnianej miasta i gminy przewidziane zostały do szczególnej ochrony, rewaloryzacji i racjonalnego wykorzystania.

W celu ochrony układów urbanistycznych zalecono:

- opracować plany rewaloryzacji lub rewitalizacji centrów historycznych miast oraz dzielnic z zachowaną zabudową z XIX w. i z p. XX w. (dla miast, które planów nie posiadają),
- uzupełnić wpisy do Rejestrów Zabytków, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- zaprojektować stref ochrony konserwatorskiej: A,B,K,E,OW dla obiektów i zespołów nieposiadających stref w obrębie granic administracyjnych miast (dla miast, które ich nie posiadają),
- preferowanie interdyscyplinarnego rozwoju miast historycznych, polegającego na jednoczesnych działaniach w kierunku zachowania unikatowych, wybitnych wartości historycznych i kreatywnego kształtowania nowego współczesnego wizerunku miast aktywnych gospodarczo i kulturalnie.

W Planie przewidziano utworzenie Szlaku Kulturowego Łukaszewicza, Karpackiego Szlaku Architektury Drewnianej i Szlaku Architektury Drewnianej o Znaczeniu Ponadregionalnym oraz o znaczeniu Euroregionalnym, tzw.: Karpackiego szlaku śladami dawnej kultury mieszczańskiej i magnackiej (miasto i gmina).

1.6. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ

Infrastruktura społeczna

Uwzględniając istniejące na terenie gminy Iwonicz-Zdrój uwarunkowania klimatyczne, krajobrazowe i walory lecznicze środowiska naturalnego, przewiduje się w dziedzinie:

- a) ochrony zdrowia – rozwój lecznictwa uzdrowiskowego i innych elementów środowiska naturalnego mających korzystny wpływ na zdrowie ludzi,
- b) opieki społecznej – rozwinięcie sieci domów opieki (w tym prywatnych) i innych placówek opiekuńczych, w takim zakresie, aby były dostępne dla wszystkich potrzebujących (także spoza regionu), szczególnie z wysoko zurbanizowanych i uprzemysłowionych regionów kraju,
- c) kultury – promocję obszarów o unikalnych walorach dziedzictwa kulturowego, szczególnie w obszarze przygranicznym,
- d) kultury fizycznej – rozwój bazy kultury fizycznej o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym w powiązaniu z obszarami koncentracji walorów turystycznych, wypoczynkowych i sanatoryjno-uzdrowiskowych.

Infrastruktura gospodarcza

W rolnictwie zakłada się podnoszenie produktywności ziemi i racjonalne jej wykorzystanie poprzez koncentrację ziemi oraz modernizację i urządzanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, itd. W dziedzinie rolnictwa – uwzględniając uwarunkowania glebowo-klimatyczno-gospodarcze w gminie Iwonicz-Zdrój wskazuje się strefy rozwoju rolnictwa ziem górskich. Kierunkami preferowanymi w produkcji rolnej będą uprawa roślin warzywnych oraz owoców, uprawa roślin motylkowych z trawami i roślin pastewnych, a w produkcji zwierzęcej – chów bydła, szczególnie mlecznego. Produkcja rolna zarówno roślinna jak i zwierzęca powinna być prowadzona w większości metodami ekologicznymi.

W strefie tej zakłada się rozwój agroturystyki jako preferowanej formy działalności gospodarczej. Na terenach tych również rozwijane będzie rolnictwo ekologiczne.

W gospodarce poza rolnictwem zakłada się tworzenie dogodnych warunków do rozwoju małych i średnich firm, lepsze wykorzystanie regionalnych zasobów natury i siły roboczej, kontynuowanie procesów restrukturyzacyjnych i modernizacyjnych.

W budownictwie przewiduje się, że rozwój budownictwa będzie następował drogą tworzenia małych i średnich firm budowlanych, jak również przez rozwój rzemiosła budowlanego. W budownictwie rozwijać się będą wszystkie formy budownictwa, szczególnie indywidualnego.

W transporcie nastąpi rozwój usług przez firmy prywatne, jak i publiczne.

W turystyce w oparciu o istniejące walory i zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne oparte o sprzyjające warunki geograficzne, a także klimatyczne sezonu zimowego nastąpi rozwój wyodrębnionych rodzajów produktów turystycznych, do których na terenie gminy Iwonicz-Zdrój należą zimowe pobyty turystyczno rekreacyjne – pobyty narciarskie, również pobyty uzdrowiskowe uzupełnione o produkty komplementarne - letnie i zimowe, weekendowe, turystykę kulturalną oraz pobyty rehabilitacyjno – usprawniające – oferta oparta o zasoby wód mineralnych i lecznicze właściwości klimatu, a także walory przyrodniczo-krajobrazowe terenu. Zakłada się wędrówki po trasach turystycznych – czyli ofertę w zakresie turystyki aktywnej opartą o naturalne cechy krajobrazu górskiego gminy i sieć szlaków turystyki pieszej, rowerowej, konnej itp.

W planie zakłada się, że miasto Iwonicz-Zdrój zostanie ośrodkiem obsługi ruchu turystycznego o znaczeniu regionalnym.

Plan wskazuje, iż w rozwoju infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej przy obecnym stanie bazy materialnej turystyki należy dążyć do:

- podniesienia standardu obiektów noclegowych istniejących i rozwoju obiektów noclegowych o wysokich standardach,
- kompleksowej modernizacji bazy sanatoryjno-uzdrowiskowej,
- utrzymania istniejącej i dalszego rozwoju taniej bazy noclegowej,
- uzupełnienia sieci schronisk,
- intensywnego rozwoju i promocji ruchu agroturystycznego,
- zasadniczego wzbogacenia struktury sieci placówek gastronomicznych, zwłaszcza na terenach górskich,
- rozwoju sieci handlowej z ekwipunkiem turystyczno-sportowym oraz z możliwością zakupu pamiątek i upominków nawiązujących do tradycji regionu,
- poszerzeniu i wzbogaceniu istniejącej sieci urządzeń i obiektów służących aktywnemu wypoczynkowi (jak: korty tenisowe, baseny, boiska do gier itp.) w tym urządzeń typowych dla turystyki w górach (wyciągi i trasy zjazdowe, szlaki turystyczne piesze, ścieżki ekologiczne i inne),
- modernizacji drogowej sieci komunikacyjnej w celu poprawy dostępności terenów,
- poprawy infrastruktury ogólnej i technicznej przede wszystkim (telefonicznej, usług bankowych, tzw. usług bytowych, usług z zakresu ochrony zdrowia itp.).

2. WNIOSKI WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO DO ROKU 2020R.

Misja Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego jest doskonalenie podejmowanych działań prowadzących do systematycznego i konsekwentnego **podnoszenia konkurencyjności regionu Podkarpacia**, podnoszenie aspiracji społeczeństwa i poziomu wykształcenia w strukturze krajowej, europejskiej i światowej, w drodze przyspieszania procesu rozwoju społeczno-gospodarczego i kulturowego poprzez **skracanie dystansu cywilizacyjnego**, dążąc do kształtowania **społeczeństwa informacyjnego**, w drodze zmian jego struktur wewnętrznych, poprzez podnoszenie jego atrakcyjności dla napływu czynników wzrostu, racjonalne wykorzystanie środków zewnętrznych i aktywizacji środków wewnętrznych, przy dążeniu do zapewnienia wyższego poziomu spójności gospodarczej, społecznej, kulturowej oraz spójności przestrzennej z układami międzyregionalnymi, krajowymi, europejskimi i światowymi, a także spójności wewnątrzregionalnej.

Cel główny strategii to:

Podniesienie krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu poprzez wzrost jej innowacyjności, a tym samym efektywności, która stworzy warunki do zwiększenia zatrudnienia oraz wzrostu dochodów i poziomu życia ludności.

Aby ten cel osiągnąć, wyznaczono drogę jego realizacji poprzez:

- utrzymanie gospodarki regionu na ścieżce dynamicznego wzrostu gospodarczego,
- podnoszenie konkurencyjności przedsiębiorstw, podmiotów gospodarczych, instytucji,
- rozwój rynku pracy,
- nasilenie powiązań gospodarczych, społecznych i kulturowych przestrzeni wewnątrzregionalnej z różnymi kategoriami otoczenia,
- wzrost innowacyjności gospodarki regionu, a tym samym efektywności, która tworzyć będzie warunki do zwiększenia zatrudnienia,
- wzrost dochodów gospodarstw domowych i poziomu życia ludności,
- stopniowe zwiększanie zasobów finansowych, kapitałowych i intelektualnych społeczeństwa,
- rozwijanie powiązań z otoczeniem regionalnym,
- intensyfikowanie wykorzystania wewnętrznych zasobów oraz wykreowanych nowych zasobów potencjalnych,
- ograniczenie zarysowującej się tendencji marginalizacji regionu w przestrzeni europejskiej.

Wizja rozwoju województwa podkarpackiego brzmi:

Województwo podkarpackie powinno stać się obszarem zrównoważonego rozwoju, integrującym cele społeczne, ekologiczne i gospodarcze oraz zapewniającym możliwości realizacji potrzeb społeczeństwa i osiąganie wysokiego standardu życia.

Celem strategicznym dla rozwoju gospodarki regionu jest:

- Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki poprzez rozwijanie przedsiębiorczości, zwiększanie jej innowacyjności oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Priorytety:

- 1) rozwój przedsiębiorstw, szczególnie małych i średnich, poprzez wsparcie finansowe oraz instytucjonalne,

- 2) budowanie regionalnego systemu innowacji poprzez rozwój rzeszowskiego obszaru metropolitalnego oraz powiązań między nauką i gospodarką,
- 3) działania na rzecz podniesienia atrakcyjności regionu dla rozwoju inwestycji,
- 4) turystyka jako czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego województwa.

Celem strategicznym dla rozwoju infrastruktury technicznej regionu jest:

- o Poprawa dostępności komunikacyjnej i infrastruktury technicznej województwa.

Priorytety:

- 1) wspieranie inwestycji komunikacyjnych: drogowych, kolejowych i lotniczych,
- 2) wspieranie inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej,
- 3) zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu,
- 4) poprawa sprawności funkcjonowania regionalnego systemu usług telekomunikacyjnych.

Celem strategicznym dla obszarów wiejskich i rolnictwa jest:

- o Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich sprzyjający powstaniu rentownych gospodarstw rolnych oraz kreowania pozarolniczych źródeł dochodów.

Priorytety:

- 1) rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej w warunkach zrównoważonego rozwoju,
- 2) odnowa wsi oraz modernizacja przestrzeni wiejskiej,
- 3) wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych,
- 4) rozwój rynku lokalnego.

Celem strategicznym dla ochrony środowiska jest:

- o Poprawa jakości środowiska oraz zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych.

Priorytety:

- 1) ochrona wód i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi,
- 2) ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów i wdrażanie nowoczesnych systemów gospodarki odpadami,
- 3) zapewnienie jak najlepszej jakości powietrza i gleb oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko hałasu i promieniowania elektromagnetycznego,
- 4) zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej,
- 5) podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Celem strategicznym dla kapitału społecznego jest:

- o Wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu.

Priorytety:

- 1) poprawa jakości systemu edukacji jako warunek pogłębiania wiedzy i wzrostu kompetencji,
- 2) wzmocnienie jakościowego rozwoju zasobów pracy regionu,
- 3) rozwój kultury,
- 4) wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Celem strategicznym dla współpracy międzynarodowej jest:

- o Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu, wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona wartości przyrodniczo-krajobrazowych.

Priorytety:

- 1) tworzenie warunków do podejmowania wspólnych przedsięwzięć gospodarczych i pozyskiwania inwestycji,
- 2) współpraca na rzecz rozwoju turystyki, ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego,
- 3) zachowanie obszarów cennych krajobrazowo oraz ochrona środowiska przyrodniczego.

Celem strategicznym dla ochrony zdrowia jest:

- o Bezpieczeństwo zdrowotne ludności.

Priorytety:

- 1) zmniejszenie zachorowalności oraz umieralności w społeczeństwie,
- 2) koordynacja działań w zakresie ochrony zdrowia oraz poprawy bezpieczeństwa ludności.

Celem strategicznym dla zabezpieczenia społecznego jest:

- o Integracja działań w zakresie pomocy społecznej.

Priorytety:

- 1) wspieranie działań na rzecz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
- 2) tworzenie warunków dla rozwoju rodziny i opieki nad dziećmi,
- 3) rozbudowa i modernizacja infrastruktury pomocy społecznej oraz rozwój zawodowy kadr pomocy społecznej,
- 4) propagowanie i rozwijanie obywatelskiego uczestnictwa w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.

3. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z OBOWIĄZUJĄCEGO STUDIUM

Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Iwonicz-Zdrój przyjęte uchwałą Rady Miejskiej w Iwoniczu-Zdroju Nr XL/336/2002 z dnia 8 października 2002r. sporządzono w oparciu o przepisy nieobowiązującej już ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzeni (Dz.U. 1994 nr 89 poz. 415 ze zm.).

W studium z 2002r. kierunki zagospodarowania przestrzennego przedstawione zostały w następujących rozdziałach tematycznych:

- kierunki zagospodarowania przestrzennego, w których w szczególności określono: strefy i obszary polityki przestrzennej, ustalenia szczegółowe dla przyszłej i istniejącej zabudowy, określenie polityki dla funkcji uzdrowiskowej oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- polityka i kierunki zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej – zaprezentowano w nim politykę rozwoju rolnictwa i gospodarki gruntami oraz leśnictwo i zmiany w gospodarce leśnej,
- polityka i kierunki rozwoju komunikacji – w rozdziale tym wskazano kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy w sferze komunikacyjnej, przedstawiono politykę kształtowania systemu komunikacyjnego i postojowego, określono zasady ograniczania przed hałasem i skażeniami drogowymi,
- polityka i kierunki rozwoju infrastruktury technicznej ,
- polityka kształtowania i kierunki ochrony środowiska przyrodniczego - przedstawiono i wskazano działania ochronne oraz zagrożenia mogące pogorszyć stan środowiska,
- polityka ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu gminy – przedstawiono politykę przestrzenną w poszczególnych strefach konserwatorskich,
- polityka kształtowania ochrony walorów krajobrazowych,
- oraz realizację polityki przestrzennej, gdzie wskazano instrumenty realizacji polityki przestrzennej, ustalenia dotyczące opracowania planów miejscowych, ustalenia dotyczące inwestycji służących: realizacji ponadlokalnych celów publicznych i lokalnym celom publicznym.

Polityka przestrzenna wyrażona w obecnie obowiązującym Studium wykazała potrzebę dalszego rozwoju lecznictwa uzdrowiskowego, dążenie do poprawy warunków życia mieszkańców gminy, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony walorów środowiska naturalnego i kulturowego. Podkreślono fakt, iż rozwój gminy musi uwzględniać konieczność ograniczenia zasięgu terenów zurbanizowanych z dopuszczeniem prac wiertniczych (badawczych). W studium dopuszczono prowadzenie prac geologiczno-wiertniczych na terenie gminy mających na celu poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego oraz wód mineralnych na podstawie posiadanych koncesji, przy zachowaniu

obowiązujących przepisów odrębnych. W studium wykazano potrzebę uporządkowania zabudowy, w tym przede wszystkim potrzebę dążenia do skupiania zabudowy w zwarte organizmy osiedli oraz rozwoju zabudowy mieszkaniowej z ukierunkowaniem rekreacyjno-wypoczynkowym typu gospodarstw agroturystycznych, jak również utrzymanie kompozycyjnej spójności zabudowy z wsią i ograniczanie rozpraszania zabudowy poprzez dogęszczanie istniejących osad. W studium określono również zasady wysokości budynków mieszkalnych, usługowych i mieszkalno – usługowych stosownie do widokowej ekspozycji terenu. Ze względu na szczególne walory krajobrazowe gminy nakazano wykluczać obiekty agresywne krajobrazowo (duże gabarytowo, wysokie kominy) - szpecące krajobraz i zalecano aby izolować je zielenią. W studium nakazano ograniczyć tylko do uzasadnionych przypadków lokalizację inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska (za wyjątkiem inwestycji o charakterze strategicznym dla rozwoju gminy). Zalecono także wykluczyć zabudowę w bezpośrednim sąsiedztwie rzek i potoków, oraz na terenach uznanych za zalewowe i ograniczyć zabudowę na:

- gruntach o wysokich bonitacjach gleb,
- w korytarzach ekologicznych rzek i potoków,

jak również odsuwać działki budowlane od brzegów wód powierzchniowych na odległość umożliwiającą wybudowanie zabezpieczeń przed powodzią.

W studium w celu właściwej ochrony środowiska zaproponowano stwarzanie odpowiednich do tego warunków przez budowę sieci kanalizacji sanitarnej podłączonej do oczyszczalni ścieków, punktów gromadzenia śmieci, ograniczanie napowietrznej siatki infrastruktury technicznej w postaci sieci energetycznej, telekomunikacyjnej i wszelkiego rodzaju masztów i reklam. W zabudowie wiejskiej zalecono kontynuację lokalizowania historycznie ukształtowanych budynków, zasad kompozycji oraz form architektonicznych, a także zabudowę o niskiej intensywności. Zalecano promowanie zasady kompleksowej realizacji zabudowy z pełnym uzbrojeniem w infrastrukturę techniczną i komunikację.

W studium wskazano na ograniczenia wynikające z uzdrowskiego charakteru gminy wynikającego z przepisów odrębnych. W strefie „A” obszaru ochrony uzdrowiska wskazano rezerwy terenowe w północnej części obszaru uwzględniające możliwości rozbudowy bazy uzdrowskiej. W obszarze „A” nie przewidziano budowy nowej zabudowy mieszkaniowej. Obszar „B” ochrony uzdrowskiej wskazano jako miejsce bazy noclegowej pracowników uzdrowiska i jednocześnie jako teren zabudowy usługowej, pensjonatowej i mieszkaniowej. W myśl ustawy o uzdrowskach wskazano w studium obowiązujące w obszarach „A” i „B” oraz „C” nakazy i zakazy. Podkreślono również potrzebę: - wyeliminowania ze strefy „A” prowadzenia działalności mającej negatywny wpływ na lecznicze właściwości klimatu, walory fizjograficzne uzdrowiska lub jego założenia urbanistyczne oraz - urządzenia Parku Leśnego wokół Uzdrowska w oddziałach nr 178-184 na terenie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Dukla.

W studium przewidziano urządzenie na terenie wsi Lubatówka, w sąsiedztwie warzelni soli „Iwonickiej” na terenie 4 ha kompleksu „Aquaparku” opartego na hipotermalnych wodach leczniczych.

Mającą na uwadze perspektywę wdrażania kierunków zrównoważonego rozwoju dla obszaru rolniczo-produkcyjnego, zalecono między innymi:

- zwiększenie obszarów gospodarstw, do areału ponad 15 ha,
- dopuszczanie lokalizacji zabudowy zagrodowej tylko dla dużych powierzchniowo gospodarstw i tylko wtedy, gdy zabudowa w terenach osadnictwa utrudniałaby dojazd do upraw,
- wyłączanie terenów z zabudowy, z dopuszczeniem tylko małych budynków gospodarczych dla potrzeb przechowywania sprzętu i nawozów.

W związku tym na rysunku studium wydzielono z obszaru rolniczej przestrzeni produkcyjnej, obszary z zakazem zabudowy.

Ponadto w Studium określono potrzebę przekształceń w gospodarce leśnej polegającą między innymi na: urządzeniu wspomnianego wcześniej Parku Leśnego i dostosowaniu istniejącego Parku Leśnego poprzez zagospodarowanie go do potrzeb

uzdrowiska, a także utrzymanie uzdrowiskowego - klimatycznego, wodochronnego i glebochronnego charakteru lasu ochronnego.

W obowiązującym Studium wskazano na wymóg uzupełnienia dodatkowych powiązań zewnętrznych gminy, zwłaszcza dla uzdrowiska Iwonicz-Zdrój i południowych terenów gminy. Przewidziano budowę nowych powiązań z drogami lokalnymi Iwonicza-Zdroju z Rymanowem Zdrojem i Iwonicza-Zdroju z wsią Lubatówka, a przez Lubatową z Duklą – w większości nie zrealizowane. W Studium ustalono potrzebę budowy zadaszonych przystanków dla komunikacji autobusowej oraz zorganizowanie dowozu kuracjuszy do sanatoriów pojazdami nie stwarzającymi uciążliwości. W celu ochrony istniejącego systemu ekologicznego ustalono w studium, iż wszędzie tam gdzie jest to możliwe należy zrezygnować całkowicie z zabudowy korytarzy ekologicznych wzdłuż dolin rzecznych. W celu ochrony istniejących korytarzy ekologicznych ustalono m.in., aby, w pasie 15-20 m od cieków wodnych nie lokalizować nowej zabudowy, nawet wtedy, gdy nie jest to teren zalewowy, dopuszczono lokalizację urządzeń rekreacyjnych, ale bez obiektów kubaturowych, jak również regulację rzek i potoków oraz budowę zbiorników wodnych. Do zalesień zaproponowano grunty odłogowane lub już zalesione na wskutek zaprzestania ich wykorzystania pod uprawy oraz grunty klas V i VI.

W obowiązującym Studium wskazano obszary, dla których wymagane jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych:

- a) dla terenów górniczych ropy naftowej i gazu ziemnego:
  - Miejscowy Plan Terenów Górniczych „Iwonicz Zdrój – Klimkówka”
  - Miejscowy Plan Terenów Górniczych „Iwonicz – Północ”
- b) dla terenów górniczych wód leczniczych:
  - Miejscowy Plan Terenów Górniczych „Iwonicz”
- c) dla terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i uzdrowiskowej, dla których dotychczas brak jest zgody na zajęcie gruntów na cele nierolnicze i nieleśne.

Również ze względu na istniejące uwarunkowania w gminie Iwonicz-Zdrój wytypowano inne tereny do objęcia planami miejscowymi.

Porównując stan zagospodarowania przestrzennego z polityką przestrzenną wyrażoną w Studium z 2002 r. można zauważyć, iż część terenów przeznaczonych pod zabudowę została skonsumowana. Największa konsumpcja terenów przeznaczonych pod zabudowę nastąpiło na terenach objętych już miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

4. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PLANU STRATEGICZNEGO GMINY IWONICZ-ZDRÓJ

„Plan Strategiczny Gminy Iwonicz Zdrój”, stanowi pierwszy etap prac nad strategią rozwoju gminy. Gmina Iwonicz-Zdrój nie posiada dokumentu nazywanego „Strategią rozwoju Gminy”. Istniejący Plan Strategiczny Gminy to dokument pełniący rolę w kreowaniu rozwoju społecznego i gospodarczego jednostki terytorialnej. Dokument ten nakreśla spójne cele, których realizacja ma przynieść znaczące efekty w zakresie życia społecznego i gospodarczego, a także pomóc w utrzymaniu i poprawie walorów środowiska naturalnego. Plan Strategiczny Gminy ma służyć i pomagać samorządowi w pracy nad ustanawianiem prawa lokalnego, podejmowaniem decyzji związanych z wydatkowaniem środków budżetowych, udzielaniu dotacji jednostkom niepublicznym, powoływaniu instytucji wspierających wykonywanie zadań z zakresu pomocy społecznej, wspierania przedsiębiorczości, walki z bezrobociem, itp.

Plan Strategiczny Gminy Iwonicz Zdrój jest dokumentem planistycznym z 1999r., w którym określono misję gminy i cele strategicznego rozwoju gminy oraz strategię działania do roku 2014. Plan strategiczny wypracowany został metodą zespołową przez przedstawicieli społeczności lokalnej, najlepiej znających własne problemy i potrzeby – co stanowiło podstawę do skutecznego urzeczywistniania wypracowanych celów strategicznych.

Misję gminy Iwonicz-Zdrój określono w perspektywie do roku 2014.

W Planie Strategicznym Gminy Iwonicz Zdrój nie zaproponowano jednej skonkretyzowanej misji gmin. Dyskutowano nad 11-ma wariantami. Wygrał wariant 1-szy zdobywając 24 % głosów, który brzmi:

„Gmina Iwonicz-Zdrój to unikalne walory przyrodnicze połączone z 400-letnią tradycją lecznictwa uzdrowiskowego. Przedsiębiorczość mieszkańców i umiejętne gospodarowanie bogactwami tej ziemi służą rozwojowi gminy, tworzeniu najlepszych warunków kuracji i wypoczynku oraz przekazaniu następnym pokoleniom środowiska przyrodniczego w jak najlepszym stanie”

Osiągnięcie misji miało nastąpić poprzez realizację celów strategicznych, które określone zostały w ramach zhierarchizowanej ważności realizacji przyjętych celów i na podstawie wyników uwzględniających ocenę poziomu zaspokojenia potrzeb. Ze względu na te kryteria podzielono je na wysoko-, średnio- i niskopriorytetowe.

Cele strategiczne w Planie strategicznym Gminy Iwonicz Zdrój wg. miejsca w hierarchii:

- miejsce w hierarchii **1 - ZABEZPIECZENIE MATERIALNE**
- miejsce w hierarchii **2 – WYŻYWIENIE**

Cele:

1. Zmniejszone bezrobocie (**wysokopriorytetowy**),
2. Zwiększone dochody mieszkańców (**wysokopriorytetowy**),
3. Zapewniony dostęp do tańszej wody dobrej jakości (**niskopriorytetowy**),
4. Zapewnienie możliwości korzystania z dożywiania dla dzieci i młodzieży w szkołach (**niskopriorytetowy**),
5. Zlikwidowany problem niedożywienia dzieci (**niskopriorytetowy**).

- miejsce w hierarchii **3 - SCHRONIENIE**
- miejsce w hierarchii **5 – BEZPIECZEŃSTWO**

Cele:

1. Zwiększony poziom bezpieczeństwa i porządku publicznego (**średniopriorytetowy**),
2. Zmniejszanie zagrożenia wypadkami drogowymi (**średniopriorytetowy**),
3. Ograniczenie zjawisk patologicznych wśród mieszkańców (**niskopriorytetowy**),
4. Dostateczna ilość lokali socjalnych i mieszkań komunalnych (**niskopriorytetowy**).

- miejsce w hierarchii **2 - ZDROWIE I ŻYCIE**
- miejsce w hierarchii **6 – OPIEKA**

Cele:

1. Podniesienie jakości świadczeń opieki zdrowotnej (**średniopriorytetowy**),
2. Zapewnienie opieki ludziom będącym w potrzebie (**średniopriorytetowy**),
3. Ograniczenie problemu występowania wad postawy wśród dzieci i młodzieży (**średniopriorytetowy**),
4. Stworzenie lepszych warunków życia dla osób niepełnosprawnych (**niskopriorytetowy**),
5. Zapewnienie opieki dzieciom w wieku przedszkolnym (**niskopriorytetowy**).

- miejsce w hierarchii **7 – KULTURA**
- miejsce w hierarchii: **8 – KONTAKTY SPOŁECZNE, WIĘŹ GRUPOWA,**
- miejsce w hierarchii **9 – TOŻSAMOŚĆ Z GMINĄ, ŁĄD PRZESTRZENNY**
- miejsce w hierarchii **13 – SWOBODA I ŁATWOŚĆ KONTAKTÓW PRZESTRZENNYCH**

Cele:

1. Utrzymywanie wysokiej estetyki środowiska i infrastruktury (**wysokopriorytetowy**),
2. Dobrze rozwinięta działalność kulturalna na terenie gminy (**wysokopriorytetowy**),
3. Zintegrowane społeczeństwo gminne (**średniopriorytetowy**),
4. Dobrze zorganizowana wewnętrzna komunikacja w gminie (**niskopriorytetowy**),
5. Wysoki stopień tożsamości mieszkańców z gminą (**niskopriorytetowy**).

- miejsce w hierarchii **4 - ROZWÓJ LUDZI**
- miejsce w hierarchii **10 - REKREACJA, WYPOCZYNEK, PRZYJEMNOŚCI**
- miejsce w hierarchii **12 - KREACJA OTOCZENIA, POCZUCIE UŻYTECZNOŚCI, UZNANIE, AKCEPTACJA, GRATYFIKACJA**

Cele:

1. Podwyższenie poziomu rozwoju intelektualnego i fizycznego dzieci i młodzieży (**wysokopriorytetowy**),
2. Ograniczenie występowania zjawisk związanych z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, tytoniu (**wysokopriorytetowy**),
3. Szeroka i atrakcyjna oferta rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców (**średniopriorytetowy**),
4. Zwiększona oferta sprzyjająca rozwojowi osobowemu mieszkańców (**średniopriorytetowy**).
5. Zwiększenie stopnia akceptacji działalności społecznej (**niskopriorytetowy**).

miejsce w hierarchii **11 - WARTOŚCI MORALNE, POTRZEBY RELIGIJNE**

✎ *nie zidentyfikowano problemów i nie sformułowano celów.*

Cele strategiczne w ramach każdego z potencjałów również zostały poddane hierarchizacji poprzez przyznawanie punktów, według zasady im więcej punktów tym wyższa pozycja w hierarchii celów.

POTENCJAŁ TECHNICZNY infrastruktura, systemy zabezpieczeń

Cele:

1. Zakończenie budowy sieci kanalizacyjnej w gminie (**wysokopriorytetowy**),
2. Utrzymana przejezdność dróg w okresie zimowym (**wysokopriorytetowy**),
3. Sprawnie działająca sieć wodociągowa w gminie (**średniopriorytetowy**),
4. Zagospodarowanie Parku Zdrojowego z rozwiniętą infrastrukturą towarzyszącą (**niskopriorytetowy**),
5. Nowoczesna i bezpieczna infrastruktura komunikacyjna (**niskopriorytetowy**),
6. Uregulowane ciek wodne (**niskopriorytetowy**),
7. Dostępna – pełna i nowoczesna infrastruktura telekomunikacyjna (**niskopriorytetowy**),
8. Sprawnie funkcjonujące jednostki OSP (**niskopriorytetowy**),
9. Poprawa warunków pochówku (**niskopriorytetowy**).

POTENCJAŁ TECHNICZNY budynki i budowle

Cele:

1. Racjonalna gospodarka przestrzenna w gminie (**wysokopriorytetowy**),
2. Utrzymanie i rozbudowa bazy sportowo – rekreacyjnej (**wysokopriorytetowy**),
3. Zachowanie zabytkowego układu przestrzennego oraz wysoki standard techniczny i funkcjonalny szkół i obiektów im towarzyszących (**średniopriorytetowy**),
4. Rozbudowa bazy lokalowej Gminnego Ośrodka Kultury (**średniopriorytetowy**),
5. Zwiększenie bazy mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie (**niskopriorytetowy**),
6. Utrzymanie w dobrym stanie technicznym obiektów zabytkowych (**niskopriorytetowy**),
7. Rewitalizacja nie zagospodarowanych obiektów mienia komunalnego (**niskopriorytetowy**).

POTENCJAŁ EKOLOGICZNY

Cele:

1. Uregulowana gospodarka wodno – ściekowa (**wysokopriorytetowy**),
2. Utrzymanie wysokiego poziomu czystości wód (**wysokopriorytetowy**),
3. Utrzymywanie wysokiego stopnia czystości powietrza (**średniopriorytetowy**),
4. Zagospodarowane odpady stałe (**średniopriorytetowy**),
5. Zachowana wysoka zdrowotność i różnorodność ekosystemów leśnych (**średniopriorytetowy**),
6. Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców (**średniopriorytetowy**),
7. Ograniczenie powierzchni odłogowanych użytków rolnych (**niskopriorytetowy**),
8. Zmniejszenie poziomu zakwaszenia gleb (**niskopriorytetowy**).

POTENCJAŁ INSTYTUCJONALNY, POTENCJAŁ LUDZKI

Cele:

1. Zmniejszenie poziomu bezrobocia na terenie gminy (**wysokopriorytetowy**),
2. Podniesienie poziomu wykształcenia (**średniopriorytetowy**),
3. Aktywnie działające instytucje na rzecz rozwoju gminy (**niskopriorytetowy**),
4. Wyższy poziom udziału mieszkańców w zarządzaniu gminą (**niskopriorytetowy**).

Cele strategiczne w ramach wybranych dziedzin gospodarki podobnie jak i cele w ramach potencjałów zostały poddane hierarchizacji poprzez przyznawanie punktów, według zasady im więcej punktów tym wyższa pozycja w hierarchii celów.

TURYSTYKA, LECZNICTWO UZDROWISKOWE, HANDEL I USŁUGI, PRODUKCJA, RZEMIOSŁO I WYTWÓRCZOŚĆ

Cele:

1. Dobra całoroczna oferta lecznictwa uzdrowiskowego wykazująca wysoką rentowność (**wysokopriorytetowy**),
2. Wysokie dochody z turystyki (**wysokopriorytetowy**),
3. Dobrze rozwinięta okołoturystyczna działalność rzemieślnicza i wytwórcza wykorzystująca lokalne zasoby siły roboczej (**średniopriorytetowy**),
4. Rozwinięta baza gastronomiczna (**średniopriorytetowy**),
5. Kompleksowa, wysokiej jakości oferta handlowa i usługowa (**niskopriorytetowy**),
6. Rozwinięta działalność produkcyjna przyjazna środowisku (**niskopriorytetowy**).

ROLNICTWO I LEŚNICTWO

Cele:

1. Zwiększone dochody gospodarstw rolnych (**wysokopriorytetowy**).
2. Rozwinięta funkcja turystyczno – rekreacyjna lasu zdrojowego (**średniopriorytetowy**).
3. Poprawa zdrowotności i struktury terenów leśnych (**średniopriorytetowy**).
4. Funkcjonujące gospodarstwa agroturystyczne w gminie (**średniopriorytetowy**).
5. Zwiększenie powierzchni terenów leśnych (**niskopriorytetowy**).

Przyjęte cele w Programie Strategicznym Gminy Iwonicz-Zdrój podlegają ciągłej realizacji w ramach posiadanych środków budżetowych i możliwości Gminy.

5. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PLANU ROZWOJU LOKALNEGO GMINY IWONICZ-ZDRÓJ 2004-2013

Plan Rozwoju Lokalnego dla Gminy Iwonicz-Zdrój jest kompleksowym dokumentem określającym strategię społeczno-gospodarczą gminy na lata 2004 – 2006, a także wskazuje planowane działania w latach 2007 – 2013. Plan Rozwoju Lokalnego określa, więc sytuację społeczno-ekonomiczną Gminy, definiuje zadania i wskazuje strategię zmierzającą do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju. Zadania określone w dokumencie zaplanowano do realizacji w perspektywie do roku 2013, a więc obejmą one dwa okresy programowania w Planie Rozwoju Lokalnego, szczegółowo ujęty w Planie okres 2004-2006 (część inwestycyjna) i okres ujęty w formie ogólnej (inwestycje bez uszczegółowienia) 2007-2013.

W planie tym ujęto projekty i zadania polegające na poprawie sytuacji na danym obszarze z uwzględnieniem:

zmian w zakresie w strukturze gospodarczej obszaru, w tym zasady kształtowania rolnej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

Zadanie	Znaczenie zadania
Stworzenie systemu wsparcia inwestorów i przedsiębiorców tworzących nowe, stałe miejsca pracy	priorytetowe
Rozbudowa bazy turystycznej i wypoczynkowej w oparciu o atrakcyjne zabytki i kompleksy leśne oraz powiązanie oferty krajobrazowej ze sferą szeroko rozumianych usług turystycznych	priorytetowe
Rozwój funkcji uzdrowiskowej poprzez modernizację i rozbudowę bazy, rozszerzenie oferty oraz poprawę standardów leczenia uzdrowiskowego	priorytetowe
Rewitalizacja starej zabudowy uzdrowiska i ochrona terenów otwartych	priorytetowe
Dostosowanie sieci komunikacyjnej do potrzeb rozwoju gospodarczego gminy	priorytetowe
Wzrost atrakcyjności gminy dla rozwoju usług i zabezpieczenia terenów pod budownictwo mieszkaniowe	niższej wagi
Promowanie zróżnicowania działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w gospodarstwach rolnych	niższej wagi
Wspieranie rozwoju gospodarstw towarowych	niższej wagi

zmian w zakresie rozwoju systemu komunikacji i infrastruktury oraz poprawy stanu środowiska kulturowego

Zadanie	Znaczenie zadania
Zapewnienie dobrego poziomu dostępności komunikacyjnej wszystkim	priorytetowe

mieszkańcom i przyjezdnym - poprawa stanu technicznego dróg i całej infrastruktury drogowej	
Zwiększenie liczby miejsc parkingowych	priorytetowe
Budowa kompleksów rekreacyjno-sportowych	priorytetowe
Eliminowanie tranzytowej komunikacji drogowej przez teren uzdrowiska	priorytetowe
Zapewnienie budowy „obwodnicy” wsi Iwonicz, zapewnienie dostatecznej ilości odcinków dróg zbiorczych przy drodze krajowej Nr 28 oraz sprawnego połączenia drogami powiatowymi i gminnymi uzdrowiska Rymanów Zdrój z uzdrowiskiem Iwonicz-Zdrój	priorytetowe
Rozwiązanie problemu segregacji i selektywnego gromadzenia odpadów – wprowadzenie pełnej segregacji odpadów	priorytetowe
Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej (wraz z przyłączeniem sieci do oczyszczalni ścieków w Krośnie)	priorytetowe
Zwiększenie stopnia zwodociągowania gminy i modernizacja sieci istniejącej	priorytetowe
Poprawa stanu technicznego i rozwój bazy oświatowej	priorytetowe
Modernizacja kotłowni i instalacji C.O. w budynkach użyteczności publicznej	priorytetowe
Likwidacja barier architektonicznych w obiektach służby zdrowia i pozostałych obiektach użyteczności publicznej	priorytetowe
Regulacja rzek i potoków i usprawnienie systemu spływu wód opadowych	niższej wagi
Wyznaczanie terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą (produkcyjną, usługi oraz turystykę), terenów pod budownictwo mieszkaniowe komunalne, prywatne indywidualne oraz zbiorowe	niższej wagi
Zachowanie i wyeksponowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu uzdrowiska Iwonicz-Zdrój oraz poszczególnych miejscowości gminy	niższej wagi
Rozbudowa bazy kulturalnej	niższej wagi
Rozwój bazy mieszkań komunalnych, w tym socjalnych	niższej wagi
Zinwentaryzowanie dóbr i wartości kulturowych	niższej wagi

zmian w zakresie poprawy stanu środowiska naturalnego

Zadanie	Znaczenie zadania
Rewitalizacja i rozbudowa parku zdrojowego	priorytetowy
Likwidacja lub ograniczenie źródeł zanieczyszczenia środowiska (np. dzikie wysypiska śmieci, emisja spalin – system komunikacyjny, ścieki)	priorytetowy
Utrzymanie wysokiej jakości złóż wód mineralnych	priorytetowy
Rewitalizacja Zespołu Pałacowo-Parkowego w Iwoniczu	priorytetowy
Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej	priorytetowy
Modernizacja systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej	priorytetowy
Podniesienie świadomości ekologicznej wszystkich mieszkańców gminy	priorytetowy
Zachowanie wartości środowiska przyrodniczego, objęcie rzeczywistą ochroną drzew pomnikowych, ochrona przed uciążliwością wynikającą z rozwoju gospodarczego, z rozwoju komunikacji	niższej wagi
Zwiększenie stopnia wykorzystania niekonwencjonalnych, ekologicznych źródeł energii	niższej wagi
Zwiększenie lesistości gminy	niższej wagi

zmian w zakresie poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, w tym zmian w strukturze zamieszkania.

Zadanie	Znaczenie zadania
Rozwój rynku pracy - zmniejszenie poziomu bezrobocia	priorytetowy
Uatrakcyjnienie przestrzeni publicznych służących zaspokajaniu potrzeb w	priorytetowy

dziedzinie wypoczynku, rekreacji i sportu	
Rozwój bazy kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej	priorytetowy
Modernizacja i rozbudowa domów pomocy społecznej	priorytetowy
Poprawa dostępności usług medycznych i rehabilitacyjnych	priorytetowy
Rozwój usług z zakresu turystyki, rekreacji, sportu i kultury	priorytetowy
Poprawa stanu wyposażenia gabinetów lekarskich i rehabilitacyjnych oraz laboratorium	priorytetowy
Modernizacja i rozbudowa bazy oświatowej	priorytetowy
Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach	priorytetowy
Likwidacja problemu niedożywienia wśród dzieci – objęcie dożywianiem dzieci we wszystkich szkołach podstawowych i gimnazjach, budowa stołówki szkolnej w Lubatowej	priorytetowy
Rozwój bazy leczenia uzdrowiskowego zamkniętego i otwartego	priorytetowy
Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej	priorytetowy
Zmiana zachowań części rodzin często korzystających z pomocy społecznej i pobudzanie ich własnej aktywności i inwencji w rozwiązywaniu trudnych problemów życiowych i ekonomicznych	niższej wagi
Wzrost atrakcyjności gminy dla rozwoju usług i zabezpieczenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe	niższej wagi
Zapewnienie opieki osobom będącym w potrzebie – pochodzącym z grup wymagających wsparcia i opieki społecznej	niższej wagi
Zahamowanie procesu marginalizacji obszarów wiejskich	niższej wagi

W Planie Rozwoju Lokalnego dla Gminy Iwonicz-Zdrój na lata 2004- 2013 została zaproponowana wstępna lista przedsięwzięć inwestycyjnych na okres między rokiem 2007 a 2013. Podkreślono, iż lista ta jest otwarta i może być aktualizowana w trakcie realizacji Planu oraz podczas prac nad przygotowaniem aneksu do Planu, uszczegółowiającego przedsięwzięcia inwestycyjne na lata 2007-2013. Jednak na dzień opracowywania nowego studium taka aktualizacja dokumentu nie miała miejsca.

Tab. 3. Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji przez Gminę Iwonicz-Zdrój na lata 2007 - 2013:

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Lata realizacji
1.	Rozbudowa i modernizacja ośrodka zdrowia w Lubatówce	2007
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami do budynków mieszkalnych i innych w Lubatowej - IV etap	2007
3.	Rozbudowa towarzyszącej infrastruktury drogowej – budowa parkingów w Lubatowej	2007
4.	Rozbudowa towarzyszącej infrastruktury drogowej – budowa parkingów w Lubatówce	2007
5.	Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej w Iwoniczu (kontynuacja)	2007-2008
6.	Budowa bazy sportowej w Iwoniczu	2008
7.	Modernizacja budynku szkoły w Lubatowej	2008
8.	Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Lubatówce	2008
9.	Modernizacja dróg gminnych w Iwoniczu	2008
10.	Modernizacja dróg gminnych w Iwoniczu-Zdroju	2008
11.	Budowa obwodnicy zachodniej wraz z parkingami zaporowymi w Iwoniczu-Zdroju	2008 (2008-2010)
12.	Budowa obwodnicy wschodniej w Iwoniczu-Zdroju	2009 (2009-2011)
13.	Modernizacja dróg gminnych w Lubatowej i Lubatówce	2009
14.	Budowa „Dworca Autobusowego” w Iwoniczu-Zdroju	2010
15.	Modernizacja dróg gminnych w Iwoniczu	2010
16.	Modernizacja dróg gminnych w Iwoniczu-Zdroju	2010

17.	Budowa „Deptaka Zachodniego” w Iwoniczu-Zdroju	2010 (2010-2011)
18.	Modernizacja dróg gminnych w Lubatowej	2011
19.	Budowa wodociągu w Iwoniczu-Zdroju, Lubatowej i Lubatówce	2011 (2011-2013)
20.	Modernizacja dróg gminnych w Iwoniczu	2012
21.	Modernizacja dróg gminnych w Iwoniczu-Zdroju	2012
22.	Modernizacja dróg gminnych w Lubatowej	2013

Do roku 2010 Gmina zrealizowała tylko część zadań zaplanowanych w Planie Rozwoju Lokalnego na lata 2004 – 2013, głównie ze względu na dość szerokie i ogólnie sformułowane zadania w tym dokumencie, szczególnie dla okresu 2004 - 2006.

Z zadań zaplanowanych do realizacji przez Gminę w latach 2007 – 2013 wykonano na koniec roku 2010 zadania nr 1,2,6,7,8,10,11,13,19 i 20. Najwięcej zrealizowanych inwestycji jest z zakresu poprawy infrastruktury technicznej, czyli budowy sieci kanalizacyjnych, wodociągowych oraz modernizacji pasów drogowych. Inne inwestycje są w trakcie realizacji lub na etapie opracowywania projektów budowlanych.

6. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI IWONICZ-ZDRÓJ 2004-2013

W Planie Odnowy Miejscowości Iwonicz-Zdrój 2004-2013 wizję określono w perspektywie do roku 2013. Jest ona w swej istocie zapisem woli mieszkańców i ich deklaracją wspólnego urzeczywistniania nakreślonych celów.

Wizja Rozwoju miejscowości Iwonicz-Zdrój brzmi:

„Nasza przedsiębiorczość i umiejętne gospodarowanie bogactwami tej ziemi służą rozwojowi Iwonicza Zdroju, tworzeniu najlepszych warunków życia mieszkańców, kuracji i wypoczynku oraz przekazaniu następnym pokoleniom środowiska przyrodniczego w jak najlepszym stanie”

W dokumencie tym zaprezentowano – Plan długoterminowy, gdzie określono następujące priorytety:

- budowa i modernizacja infrastruktury;
- poprawa poziomu zaspokojenia potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców;
- zachowanie dziedzictwa kulturowego;
- podniesienie atrakcyjności turystycznej, w tym szczególnie uzdrowiskowej;
- rozwój przedsiębiorczości;
- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej;
- kultywowanie tradycji i wartości lokalnych.

W Planie Odnowy Miejscowości Iwonicz-Zdrój Sprecyzowano i sformułowano też cele długofalowe dla osiągnięcia tych priorytetów rozwojowych w trzech sferach życia lokalnej społeczności.

W sferze społecznej

Rozwój rynku pracy - zmniejszenie poziomu bezrobocia
Uatrakcyjnienie przestrzeni publicznych służących zaspokajaniu potrzeb w dziedzinie wypoczynku, rekreacji i sportu
Rozwój bazy kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej

Poprawa dostępności usług medycznych i rehabilitacyjnych
Rozwój usług z zakresu turystyki, rekreacji, sportu i kultury
Poprawa stanu wyposażenia gabinetów lekarskich i rehabilitacyjnych oraz laboratorium
Modernizacja i rozbudowa bazy oświatowej
Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach
Likwidacja problemu niedożywienia wśród dzieci, modernizacja stołówki w Szkole Podstawowej
Rozwój bazy leczenia uzdrowskiego zamkniętego i otwartego
Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej

W sferze potencjałów

Rewitalizacja zabytkowego zespołu architektury drewnianej i rozbudowa parku zdrojowego
Likwidacja lub ograniczenie źródeł zanieczyszczenia środowiska (np. emisja spalin – system komunikacyjny, ścieki)
Ochrona terenów otwartych
Utrzymanie wysokiej jakości złóż wód mineralnych
Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej
Modernizacja systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej
Podniesienie świadomości ekologicznej wszystkich mieszkańców gminy
Zapewnienie dobrego poziomu dostępności komunikacyjnej wszystkim mieszkańcom i przyjezdnym - poprawa stanu technicznego dróg i całej infrastruktury drogowej
Zwiększenie liczby miejsc parkingowych
Budowa kompleksów rekreacyjno-sportowych
Eliminowanie tranzytowej komunikacji drogowej przez teren uzdrowiska
Zwiększenie stopnia zwodociągowania i modernizacja sieci istniejącej
Poprawa stanu technicznego i rozwój bazy oświatowej
Likwidacja barier architektonicznych w obiektach służby zdrowia i pozostałych obiektach użyteczności publicznej
Zachowanie i wyeksponowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu uzdrowiska Iwonicz Zdrój
Rozbudowa bazy kulturalnej

W sferze gospodarczej

Stworzenie systemu wsparcia inwestorów i przedsiębiorców tworzących nowe, stałe miejsca pracy
Rozbudowa bazy turystycznej i wypoczynkowej w oparciu o atrakcyjne zabytki i kompleksy leśne oraz powiązanie oferty krajobrazowej ze sferą szeroko rozumianych usług turystycznych
Rozwój funkcji uzdrowskiej poprzez modernizację i rozbudowę bazy, rozszerzenie oferty oraz poprawę standardów leczenia uzdrowskiego
Wzrost atrakcyjności gminy dla rozwoju usług i zabezpieczenia terenów pod budownictwo mieszkaniowe
Promowanie różnicowania działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w gospodarstwach rolnych

Przedstawiony w dokumencie wykaz i harmonogram realizacji projektów w dużej części pokrywa się z przedsięwzięciami zaplanowanymi do realizacji w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Iwonicz Zdrój na lata 2004 – 2013.

7. WNIOSKI Z PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA WRAZ Z PLANEM GOSPODARKI ODPADAMI DLA GMINY IWONICZ ZDRÓJ NA LATA 2005 – 2016

Cele strategiczne programu ochrony środowiska zostały podzielone według ważności dla poszczególnych komponentów środowiska oraz stopnia zaawansowania inwestycji już realizowanych. Główny podział celów zawiera trzy podstawowe pola działania w poszczególnych dziedzinach i są to:

1. Ochrona i poprawa jakości środowiska;
2. Racjonalne użytkowanie zasobów środowiska;
3. Edukacja ekologiczna i dostęp do informacji o stanie środowiska.

Pole strategiczne w zakresie ochrony i poprawy jakości środowiska obejmuje następujące cele strategiczne na rozwój Gminy Iwonicz Zdrój:

1. Gospodarka wodno-ściekowa;
2. Gospodarka odpadami;
3. Gospodarka gruntami leśnymi;
4. Ochrona powietrza;
5. Ochrona przyrody i kształtowanie środowiska;
6. Eliminacja innych zagrożeń.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej realizacja tych celów nastąpiła przez:

- przyłączenie wszystkich nieruchomości do sieci kanalizacyjnej w Iwoniczu oraz zakończenie budowy sieci kanalizacyjnej przy ul. Zagrodniki;
- realizację rozpoczętej inwestycji kanalizacyjnej w miejscowości Lubatowa – aktualnie wykonano ok. 5,15 km sieci kanalizacyjnej oraz przyłączono 153 budynki mieszkalne;
- rozdział i modernizacja sieci kanalizacyjnej w Iwoniczu-Zdroju.

Docelowo działania w zakresie poprawy gospodarki ściekowej miały doprowadzić do osiągnięcia I klasy czystości wód w potokach Iwonka i Lubatówka.

Działania w zakresie gospodarki wodnej były i są dalej skierowane na poprawę zaopatrzenia w wodę pitną mieszkańców miejscowości Lubatowa i Lubatówka, które aktualnie nie posiadają zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Większość nieruchomości korzysta z wody pitnej dostarczanej ze studni kopanych, płytkich, o złej izolacji, mocno zanieczyszczonych. Ilość studni kopanych i głębinowych posiadających wodę o stosunkowo dobrych parametrach fizyko-chemicznych jest znikoma. Potrzebę budowy sieci wodociągowej wymusza dodatkowo mała wydajność istniejących studni, co szczególnie mocno odczuwalne jest w okresach letnich. Budowa sieci wodociągowej planowana jest w latach 2011-2014, zaraz po zakończeniu inwestycji kanalizacyjnych. Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę miejscowości Lubatowa i Lubatówka będzie ujęcie wodne w Sieniawie, administrowane przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Krośnie.

Zakres rzeczowy inwestycji wodociągowej obejmie:

1. budowę sieci wodociągowej w miejscowości Lubatówka o długości ok.10 km,
2. budowa sieci wodociągowej w miejscowości Lubatowa o długości ok. 20 km,
3. modernizacja ujęcia wodnego i sieci wodociągowej w Iwoniczu-Zdroju.

Działania w zakresie gospodarki odpadami mają na celu ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów, ochronę wszystkich elementów środowiska naturalnego przed ich ujemnym wpływem oraz wdrożenie systemów ich wykorzystania, przetwarzania czy odzysku. Odpady powstające w gospodarstwach domowych oraz w przemyśle stanowią niestety poważne źródło zanieczyszczeń poszczególnych elementów środowiska, w tym wody, powietrza czy ziemi.

Główne cele strategiczne w tym zakresie zakładają m.in.:

1. minimalizację ilości odpadów komunalnych, przemysłowych i niebezpiecznych wytwarzanych na terenie gminy,
2. wprowadzenie powszechnego obowiązku odzysku i recyklingu odpadów, w tym odpadów organicznych, wg ustalonych norm w planach wyższego szczebla,
3. wdrożenie systemów odzysku i recyklingu,

4. podjęcie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie promowania odzysku i recyklingu odpadów wśród społeczeństwa,
5. objęcie zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych i niebezpiecznych 100% mieszkańców i przedsiębiorców.

Program Ochrony Środowiska ma na celu również poprawę środowiska przyrodniczego. W obrębie tego strategicznego pola do najważniejszych celów należy zaliczyć:

- 1. Przebudowę drzewostanu w lasach ochronnych wokół uzdrowiska,**
- 2. Powiększenie zasobów leśnych w obrębie własności prywatnej,**
- 3. Utworzenie gminnego punktu informacji nt. środków finansowych na zalesienia gruntów innych niż leśne.**

Sprawne realizowanie przyjętych celów ma doprowadzić do znacznego powiększenia lesistości gminy, co najmniej do 30% ogólnej powierzchni gminy oraz wpłynąć na poprawę jakości i czystości powietrza atmosferycznego (zatrzymywanie zanieczyszczeń i oczyszczanie powietrza).

Realizacja celu strategicznego w zakresie poprawy jakości i ochrony powietrza atmosferycznego ma celu zmniejszenia emisji gazów i pyłów, w szczególności tzw. „emisji niskiej”, z urządzeń grzewczych. Aktualnie na terenie gminy Iwonicz-Zdrój funkcjonuje kilkaset urządzeń grzewczych, w większości w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych, które emitują znaczne ilości gazów i pyłów do powietrza. Urządzenia te nie posiadają żadnych filtrów, często duży stopień zużycia a niskie kominy sprawiają, że emisja zanieczyszczeń staje się dodatkowo uciążliwa dla mieszkańców i przyrody, w szczególności stwarzając niekorzystne warunki dla lecznictwa uzdrowiskowego i wypoczynku. W ramach niniejszego programu przyjęto dwa zasadnicze rozwiązania tego problemu tj.:

- budowa dwóch obwodnic – wschodniej i zachodniej wraz z parkingami,
- zmiana lokalizacji końcowego przystanku autobusowego.

Jeszcze nie zrealizowane.

W zakresie *Ochrona przyrody i kształtowanie krajobrazu w Programie Ochrony Środowiska jako najważniejszy cel określono* rozwój i modernizację infrastruktury służącej aktywnym formom wypoczynku i turystyki oraz ochronę prawną cennych okazów przyrody ożywionej. Rozwój i modernizacja infrastruktury ma na celu przywrócenie funkcji deptaka terenom położonym w centrum miasta, zlokalizowanych przy Al. Naftowej, za muszlą koncertową oraz rewaloryzacji deptaka zachodniego. Zwiększy się w ten sposób powierzchnia terenów udostępnionych dla ogółu mieszkańców oraz kuracjuszy i turystów. Ponadto ma zostać przywrócona zabudowa architektoniczna z okresu sprzed II Wojny Światowej. Przywrócenie funkcji parkowej w lasach ochronnych wpłynie na pewno na uatrakcyjnienie form aktywnego wypoczynku, zwiększenie terenów ogólnodostępnych dla społeczeństwa oraz zapewni bezpieczeństwo dla korzystających z tych terenów. Obecny stan techniczny ścieżek jest niezadowalający i dla osób starszych lub niepełnosprawnych ruchowo, może stanowić poważny problem w ich użytkowaniu. Odnowienie i przebudowa ścieżek spacerowych nad muszlą koncertową spowoduje połączenie centrum miasta ze Szpitalem Uzdrowiskowym „Excelsior” oraz terenami leśnymi powyżej tego szpitala.

W zakresie eliminacji lub ograniczenia innych zagrożeń przewidziano realizację następujących zamierzeń inwestycyjnych:

- 1) budowę dwóch obwodnic tzw. zachodniej i wschodniej, z miejscami parkingowymi dla pojazdów samochodowych,
- 2) budowę dworca autobusowego z zajezdnią, zlokalizowanego poza strefą A obszaru ochrony uzdrowiskowej oraz

- 3) montaż ekranów akustycznych i osłon przy drogach publicznych.

Zamierzenia te na dzień dzisiejszy nie zostały jeszcze zrealizowane.

Gminny Plan Gospodarki Odpadami

Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (Dz.U. 2001 Nr 62 poz. 628) nakłada na organy wykonawcze gmin obowiązek opracowania Gminnego Planu Gospodarki Odpadami. Zgodnie z polityką ekologiczną państwa, określoną w Uchwale Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 maja 2003 roku w sprawie przyjęcia „Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010 (M.P. Nr 33, poz.433) gospodarka odpadami powinna być traktowana jako działania priorytetowe.

Założone do realizacji cele strategiczne w gminnym planie gospodarki odpadami zostały podzielone na dwa okresy:

- cel krótkoterminowy na lata 2005-2008,
- cel długoterminowy na lata 2005-2016.

Cele strategiczne długoterminowe będą realizowane przez cały okres obowiązywania planu i zakładają m.in.:

- minimalizację ilości wytwarzanych odpadów komunalnych i przemysłowych na terenie gminy,
- wprowadzenie powszechnego systemu odzysku i recyklingu odpadów,
- wdrożenie systemów odzysku i recyklingu odpadów,
- działania informacyjno-edukacyjne w zakresie promowania odzysku i recyklingu odpadów wśród mieszkańców i przedsiębiorców,
- objęcie zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych i niebezpiecznych 100% mieszkańców i przedsiębiorców z terenu gminy.

Wszystkie działania ujęte w Gminnym Planie Gospodarki Odpadami dotyczą potrzeb własnych gminy w zakresie prowadzenia prawidłowej gospodarki odpadami. Działania strategiczne mają na celu poprawę i modyfikację istniejącego systemu zbierania, gromadzenia i transportu odpadów. W zakresie unieszkodliwiania odpadów nie przewiduje się większych zmian. Na terenie gminy nie będą lokalizowane instalacje techniczne do unieszkodliwiania odpadów tj. składowiska, spalarnie itp. Istnieją natomiast potrzeby w zakresie odzysku i recyklingu odpadów, głównie ulegających biodegradacji. Sprawny system odzysku wymusza potrzebę zorganizowania, co najmniej jednego punktu zbierania odpadów. Lokalizacja takiego punktu musi być korzystna dla wszystkich potencjalnych dostawców oraz powinna stwarzać dobre warunki do segregacji odpadów.

Gminny Plan Gospodarki Odpadami wskazuje na potrzebę dążenia do stworzenia punktu odzysku i recyklingu odpadów w mieście Iwonicz-Zdrój, najlepiej na terenie istniejącej oczyszczalni ścieków, planowanej do likwidacji po rozdzieleniu kanalizacji sanitarnej w mieście.

Główne cele strategiczne przyjęte w Gminnym Planie Gospodarki Odpadami zakładają m.in.:

- minimalizację ilości odpadów komunalnych, przemysłowych i niebezpiecznych, w szczególności wchodzących w skład strumienia odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy,
- wprowadzenie obowiązkowego i powszechnego systemu odzysku oraz recyklingu odpadów, w tym recyklingu organicznego,
- wdrożenie systemów odzysku i recyklingu odpadów,
- działania informacyjno-edukacyjne w zakresie promowania odzysku i recyklingu odpadów wśród mieszkańców i przedsiębiorców,

- objęcie zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych i niebezpiecznych 100% mieszkańców i przedsiębiorców z terenu gminy.

Tab. 4. Działania strategiczne długoterminowe w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi.

L.p.	Wyszczególnienie działań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi	Lata realizacji	Odpowiedzialni za wdrożenie celów strategicznych
1.	Działania w kierunku objęcia 100% mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych oraz tworzenie warunków do indywidualnego pokrywania kosztów odbierania i unieszkodliwiania	2005-2016	Gmina, podmioty gospodarcze
2.	Ciągła akcja informacyjno-edukacyjna w zakresie segregacji i recyklingu odpadów, w tym segregacji odpadów opakowaniowych i recyklingu organicznego	2005-2016	Gmina, jednostki organizacyjne gminy
3.	Likwidacja „dzikich wysypisk śmieci”	2006-2012	Gmina, jednostki organizacyjne gminy
4.	Organizacja gminnych konkursów i akcji ekologicznych – działania ciągłe	2006-2016	Gmina, placówki oświatowe
5.	Objęcie zorganizowaną zbiórką odpadów 100% przedsiębiorców, w tym małych i średnich	2005-2016	Gmina, podmioty gospodarcze
6.	Zorganizowanie gospodarki odpadami opakowaniowymi, w tym opracowanie i wdrożenie gminnego planu gospodarki tymi odpadami	2005-2016	Gmina, przedsiębiorcy
7.	Zorganizowanie gminnego punktu zbierania odpadów opakowaniowych – zakup pojemników do segregacji i organizacja systemu odbioru odpadów	2006-2016	Gmina, przedsiębiorcy, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Główne działania długoterminowe w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi przedstawia poniższa tabela 5:

Tab. 5. Główne działania długoterminowe w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi dla gminy Iwonicz-Zdrój

L.p.	Wyszczególnienie działań Strategicznych	Lata realizacji	Odpowiedzialni za wdrożenie celów strategicznych
1.	Wdrażanie systemu informacyjno-edukacyjnego w zakresie segregacji i unikania odpadów niebezpiecznych – akcja ciągła	2005-2016	Gmina i jednostki organizacyjne gminy
2.	Wprowadzenie systemu segregacji odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych	2006-2016	Gmina, przedsiębiorcy, jednostki organizacyjne gminy
3.	Wdrożenie systemu zbiórki wyrobów zawierających azbest oraz utworzenie gminnej bazy informacyjnej ilości i miejsc występowania azbestu	2005-2016	Gmina, przedsiębiorcy, jednostka organizacyjna gminy
4.	Modernizacja kotłowni węglowych w celu ograniczenia emisji popiołów i żużli	2005-2010	Gmina, przedsiębiorcy, mieszkańcy gminy
5.	Utworzenie punktu informacji i koordynacji działań w zakresie gospodarki odpadami	2005-2016	Gmina
6.	Monitoring realizacji działań strategicznych w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi	2005-2016	Gmina

7.	Utworzenie bazy informacyjnej w zakresie wytwórców odpadów niebezpiecznych w ilości do 100 kg rocznie	2005-2016	Gmina, przedsiębiorcy
8.	Zorganizowanie systemu zbiórki i transportu odpadów olejowych	2005-2016	Gmina, przedsiębiorcy
9.	Likwidacja „dzikich wysypisk odpadów niebezpiecznych”	2006-2016	Gmina, jednostki organizacyjne gminy, przedsiębiorcy
10.	Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych-akcja szkoleniowo-informacyjna	2005-2016	Gmina, przedsiębiorcy, mieszkańcy gminy

Wszystkie działania zaproponowane w powyższych przedstawionych dokumentach mają charakter długofalowy.

8. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z ANALIZY WYDANYCH DECYZJI O WARUNKACH ZABUDOWY I ZAGOSPODAROWANIA TERENU ORAZ POZWOLEŃ NA BUDOWĘ W LATACH 2006-2009

Na terenie Gminy Iwonicz-Zdrój obowiązuje obecnie 11 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących łączną powierzchnię ok. 1346 ha, czyli ok. 29% powierzchni gminy. Na pozostałym obszarze ruch inwestycyjny odbywa się wyłącznie na podstawie pozwoleń na budowę wydanych w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy oraz na podstawie decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Analiza wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu z ostatnich 3 lat (2007-2009) oraz pozwoleń na budowę (2007 – 2010 aktualne na dzień 25 maja 2010r.) pozwala wnioskować o aktywności inwestycyjnej na danym obszarze.

Tab. 6. Zestawienie wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu na obszarze gminy Iwonicz-Zdrój w latach 2007-2009

Rok/ Miejscowość	PRZEDMIOT DECYZJI				SUMA
	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w tym z usługami	Zabudowa gospodarcza (w tym inwestycje związane z gospodarką rolną)	Zabudowa przemysłowa w tym usługi	Inne (w tym infrastruktura techniczna, przebudowy i rozbudowy obiektów istniejących)	
2007					
Iwonicz	8	-	-	-	8
Lubátowa	2	-	-	-	2
Lubátówka	-	-	-	-	-
Razem					10
2008					
Iwonicz	1	-	-	-	1
Lubátowa	6	-	-	-	6
Lubátówka	1	-	-	1	2
Razem					9

2009					
Iwonicz	2	-	-	-	2
Lubátowa	8	-	-	-	8
Lubátówka	-	-	-	-	-
Razem					10
SUMA	28	1	-	-	29

W latach 2007-2009 na terenie gminy wydano łącznie 29 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Z przeprowadzonej analizy wynika, iż średnio rocznie wydawano 10 decyzji. Z danych przedstawionych w tabeli powyżej wynika, że prawie wszystkie decyzje wydane w latach 2007 – 2009 dotyczyły budowy nowych obiektów mieszkalnych, w tym mieszkalnych z usługami. Największy ruch inwestycyjny miał miejsce na terenie miejscowości Lubátowa, najmniejszy natomiast w m. Lubátówce.

W latach 2007-2009 na terenie gminy wydano łącznie 7 decyzji o ustaleniu warunków lokalizacji inwestycji celu publicznego. Najwięcej takich decyzji wydano w roku 2007. W roku 2008 nie wydano ani jednej takiej decyzji. Ponad połowa decyzji (57%) dotyczyła inwestycji związanych z rozbudową i modernizacją sieci infrastruktury technicznej z zakresu energetyki. Pozostałe decyzje dotyczyły infrastruktury kanalizacyjnej i drogowej.

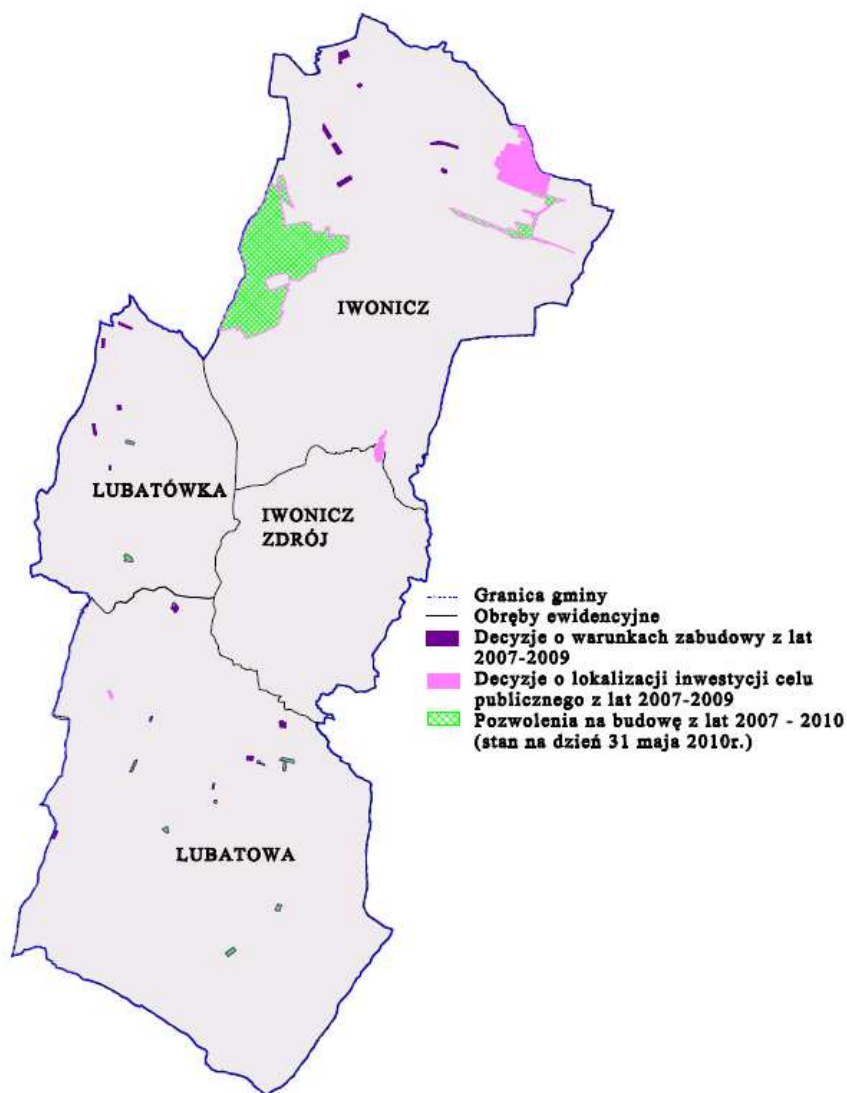
Tab. 7. Zestawienie decyzji o warunkach lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2007 -2009

Rok/ Miejscowość	PRZEDMIOT DECYZJI				SUMA
	Inwestycje drogowe	Inwestycje wodno-kanalizacyjne	Inwestycje z zakresu energetyki	Inne	
2007					
Iwonicz	1	1	3	-	5
Lubátowa	-	-	-	1	1
Lubátówka	-	-	-	-	-
Razem					6
2008					
Iwonicz	-	-	-	-	-
Lubátowa	-	-	-	-	-
Lubátówka	-	-	-	-	-
Razem					0
2009					
Iwonicz	-	-	1	-	1
Lubátowa	-	-	-	-	-
Lubátówka	-	-	-	-	-
Razem					1
SUMA	1	1	4	1	7

Tab. 8. Zestawienie realizacji polityki przestrzennej studium na podstawie pozwoleń na budowę na lata 2007 -2010 (stan na 31 maja 2010r.)

Nazwa Miejscowości	ILOŚĆ WYDANYCH POZWOLEŃ NA BUDOWĘ				SUMA
	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w tym z usługami	Rozbudowa/ nadbudowa istniejących obiektów	Infrastruktura techniczna i komunikacyjna	Inne	
Iwonicz	1		4		5
Lubátowa	9				9
Lubátówka	2	1			2
Razem	12	1	4		
Razem					17

Na terenie gminy Iwonicz-Zdrój w latach 2007-2010 (stan na 31 maja 2010r.) wydano 17 decyzji o pozwoleniu na budowę, z czego 70% dotyczyło zabudowy mieszkaniowej. Największą aktywnością inwestycyjną wyróżnia się miejscowość Lubátowa, na obszarze, której, w analizowanym okresie czasu wydano 9 pozwoleń. W miejscowości Iwonicz najwięcej pozwoleń dotyczyło inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej i komunikacyjnej – 1) przebudowa drogi wewnętrznej łączącej drogę krajową nr 28 z trenami turbin wiatrowych, 2) budynek rozdzielni pomiarowej, 3) Budowa budynku rozdzielni pomiarowej BRP wraz z liniami kablowymi przyłącza światłowodowe i telefoniczne, 4) linia elektryczna 15 kV i stacja trafo.

Rys. 1. Schemat lokalizacji wydanych decyzji: 1) o warunkach zabudowy i 2) o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz 3) decyzji o pozwoleniu na budowę na terenie gminy w latach 2007 – 2013.

9. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z POLITYKI ORGANÓW OPINIUJĄCYCH I UZGADNIAJĄCYCH STUDIUM

Na podstawie art. 11 pkt. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity z 2012 r. poz. 647), Burmistrz Gminy Iwonicz Zdrój zawiadomił o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Iwonicz Zdrój, następujące instytucje i organy uzgadniające i opiniujące studium:

1. **Zarząd Województwa Podkarpackiego** - Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego ul. Al. Cieplickiego 4, 35-959 Rzeszów
2. **Wojewoda Podkarpacki** - Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie, ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów
3. **Starosta Powiatu Krośnieńskiego** ul. Bieszczadzka 1, 38-400 Krosno
4. **Zarząd Powiatu Krośnieńskiego** - Starostwo Powiatu Krośnieńskiego ul. Bieszczadzka 1, 38-400 Krosno

5. **Wojewódzki Konserwator Zabytków** Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków z siedzibą w Przemyśle Delegatura w Krośnie, ul. Bieszczadzka 1C, 38-400 Krosno
6. **Wojewódzki Sztab Wojskowy** ul. Lwowska 4, 35-301 Rzeszów
7. **Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego** - Delegatura w Rzeszowie ul. Dąbrowskiego 30, 35-017 Rzeszów
8. **Karpacki Oddział Straży Granicznej im. 1-go Pułku Strzelców Podhalańskich** w Nowym Sączu, 33-301 Nowy Sącz
9. **Komenda Wojewódzka Policji w Rzeszowie**, ul. Dąbrowskiego 30, 35-017 Rzeszów
10. **Okręgowy Urząd Górniczy w Krośnie** ul. Armii Krajowej 3, 38-402 Krosno
11. **Geolog Wojewódzki, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego**, al. Łukasza Cieplińskiego 4, 35-010 Rzeszów
12. **Geolog Powiatowy** - Starostwo Powiatu Krośnieńskiego ul. Bieszczadzka 1, 38-400 Krosno
13. **Ministerstwo Zdrowia, Departament Organizacji Ochrony Zdrowia**, ul. Miodowa 15, 00-952 Warszawa
14. **Komisja Uzdrowiskowa Rady Miejskiej w Iwoniczu – Zdroju**, ul. Aleja Słoneczna 28, 38-440 Iwonicz-Zdrój
15. **Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie**, ul. Piłsudskiego 22, 31-109 Kraków
16. **Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie**, ul. Hetmańska 9, 35-959 Rzeszów
17. **Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie**, ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów
18. **Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej**, ul. Kasprzaka 18/20, 01-211 Warszawa
19. **Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Krośnie, Powiat Krośnieński**, ul. Niepodległości 6, 38-402 Krosno
20. **Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie**, ul. Gen. M. Langiewicza 26 35-101 Rzeszów
21. **Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie**, ul. Wierzbowa 16, 35-959 Rzeszów
22. **Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny**, ul. Kisielewskiego 12, 38-400 Krosno
23. **Miejska Komisja Urbanistyczno – Architektoniczna w Krośnie**, ul. Lwowska 28 a, 38-400 Krosno
24. **Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Rzeszowie**, ul. Legionów 20, 35-959 Rzeszów
25. **Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie**, ul. Boya Żeleńskiego 19 a, 35-105 Rzeszów
26. **Powiatowy Zarząd Dróg w Krośnie**, ul. Bieszczadzka 1, 38-400 Krosno
27. **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych**, ul. Bieszczadzka 2, 38-400 Krosno
28. **Nadleśnictwo Dukla z siedzibą w Krośnie**, ul. Bieszczadzka 2, 38-400 Krosno
29. **P.G.N i G. S.A. w Warszawie, O/ Sanocki Zakład Górnictwa Nafty i Gazu w Sanoku**, ul. Sienkiewicza 12, 38-500 Sanok
30. **PGE Dystrybucja Rzeszów Sp. z o. o.**, ul. 8-go Marca 6, 35-959 Rzeszów,
31. **Karpacka Spółka Gazownictwa Sp. Z o.o. w Tarnowie-Zakład Gazowniczy w Jasle**, ul. Floriańska 112, 38-200 Jasło
32. **Urząd Gminy Rymanów**, ul. Mitkowskiego 14a, 38-480 Rymanów
33. **Urząd Gminy Miejsce Piastowe**, ul. Dworska 14, 38 - 430 Miejsce Piastowe
34. **Urząd Gminy Dukla**, ul. Trakt Węgierski 11, 38-450 Dukla

W odpowiedzi otrzymano 15 wniosków do studium:

- 1) **Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie** – informuje, że obszar objęty projektem Studium nie oddziałuje na drogi wojewódzkie oraz wydaje pozytywną opinię dla przedłożonego projektu.
- 2) **Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Krośnie** – informuje, że nie dysponuje planami zamierzeń inwestycyjnych zakładów górniczych (nadzorowanych przez Urząd), dlatego zobowiązuje się kierownika ruchu zakładu górniczego do wniesienia ewentualnych wniosków czy uwag, a także że na terenie Gminy Iwonicz występują dwa tereny górnicze, będące w posiadaniu Urzędu tj. „Iwonicz Zdrój 1” oraz „Iwonicz”.

Ustalenia Studium powinny uwzględniać istniejące tereny górnicze, natomiast zgodnie z §7 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (dz. U. Nr 118, poz. 1233) na rysunku studium należy m.in. oznaczyć granice terenów górniczych.

- 3) **Marszałek Województwa Podkarpackiego** – organ uznał się za niekompetentny w sprawie składania wniosków dotyczących Studium oraz przekazał sprawę Staroście Krośnieńskiemu jako właściwemu organowi administracji geologicznej, odpowiedzialnemu za uzgadnianie i opiniowanie projektu studium.
- 4) **Ministerstwo Zdrowia – Departament Organizacji Ochrony Zdrowia** – wnosi o:
  - a) zachowanie powierzchni terenów zielonych w wielkościach zgodnych z art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej (dz. U. Nr 167, poz. 1399 z późn. zm.).
  - b) uwzględnienie pozostałych zapisów w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej (dz. U. Nr 167, poz. 1399 z późn. zm.) dotyczących poszczególnych stref ochrony uzdrowiskowej.
- 5) **Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych** – informuje, że:
  - a) na terenie gminy znajdują się urządzenia melioracji wodnych podstawowych tj. potok Lubatówka i Iwoniczanka oraz liczne ciekі tzw. „wody pozostałe”, którym w opracowywanym studium należy zapewnić prawidłowe funkcjonowanie. Z uwagi na charakter górski tych cieków wykazujących postępującą erozję dna i brzegów, należy zachować odległość zabudowy od linii brzegowej minimum 15 m;
  - b) na obszarze objętym opracowaniem występują również urządzenia melioracji wodnych szczegółowych tj. drenarka i rowy melioracyjne, którym należy zapewnić prawidłowe funkcjonowanie, dlatego wszystkie inwestycje liniowe jak np. wodociągi, kanalizacje sanitarne, światłowody i inne, a także budownictwo kubaturowe powinny być uzgadniane z Zarządem pod względem kolizji z tymi urządzeniami.
- 6) **Komendant Karpackiego Oddziału Straży Granicznej im. I Pułku Strzelców Podhalańskich w Nowym Sączu** – nie wnosi uwag do przedstawionego projektu, gdyż nie dotyczy on nieruchomości Karpackiego Oddziału Straży Granicznej.
- 7) **Wojewoda Podkarpacki** – informuje, że dla terenu gminy Iwonicz – Zdrój brak jest programów zawierających zadania rządowe służące realizacji celu publicznego o znaczeniu krajowym.
- 8) **Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA w Warszawie – Oddział w Sanoku** – informuje, że na terenie gminy występuje obszar i teren górniczy „Iwonicz-Zdrój 1”, który ilustruje terenowo przestrzenny zasięg koncesjonowanej działalności górniczej w zakresie eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu ziemnego na podstawie Koncesji Nr 60/92 z dnia 15.10.1997 oraz decyzji uzupełniających Ministra Ochrony Środowiska. Ponadto na terenie gminy funkcjonował obszar i teren górniczy „Iwonicz Wieś”, który pozostawił po sobie zlikwidowane odwierty. Wnioskuje także umieszczenie w Studium zapisów dotyczących:
  - a) obowiązku zachowania stref ochronnych dla otworów pozytywnych $R=50$ m oraz dla zlikwidowanych $R=5$ m (z możliwością ich indywidualnych weryfikacji przez kierownika ruchu zakładu górniczego). Powyższa uwaga odnosi się do

przypadków, gdyby zamierzona inwestycja byłaby zlokalizowana w pobliżu takich otworów.

- b) obowiązku zachowania odległości obrysów obiektów terenowych od gazociągów i ropociągów zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995 r. (Dz. U. Nr 139, poz. 686).
- c) możliwość budowy nowych urządzeń, przebudowy, rozbudowy, remontu i rozbiórki istniejących urządzeń, w ramach zasięgu odległości bezpiecznych od sieci gazowych, obiektów budowlanych oraz innych urządzeń infrastruktury technicznej związanych z eksploatacją gazu ziemnego i ropy naftowej.
- d) możliwości prowadzenia na terenie gminy Iwonicz-Zdrój prac poszukiwawczych tj. badań geofizycznych, wierceń za gazem ziemnym i ropą naftową oraz budowy infrastruktury technicznej związanej z eksploatacją złóż ropy naftowej i gazu ziemnego.

Informuje, że położenie granic obszaru i terenu górniczego należy wprowadzić na mapę Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy Iwonicz-Zdrój.

- 9) **Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego - Departament Rozwoju Regionalnego** – załącza następujące informacje z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego dotyczące elementów i form zagospodarowania przestrzennego o charakterze ponadlokalnym określonym w skali regionalnej, jakie należy uwzględnić w opracowywanym Studium.

- a) Miejsce i funkcja gminy w strukturze funkcjonalno-przestrzennej województwa.
  - Obszar gminy położony jest w południowym pasie podwyższonej aktywności społeczno – gospodarczej oraz strefach: produkcji rolnej, gospodarki leśnej, rozwoju turystyki, wypoczynku i funkcji uzdrowiskowej, ochrony walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych oraz strefie aktywizacji społeczno-gospodarczej,
  - Kierunki przekształceń:
    - rozwój lecznictwa uzdrowiskowego i usług towarzyszących,
    - promocja obszarów o unikalnych walorach dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza w obszarze przygranicznym,
    - rozwój bazy kultury fizycznej w powiązaniu z obszarami koncentracji walorów turystycznych i wypoczynkowych,
    - kształtowanie strefy rozwoju rolnictwa ziem górskich,
    - rozwój działalności produkcyjnej i usługowej w zakresie przetwórstwa rolno – spożywczego opartego na miejscowych surowcach, przetwórstwa surowca drzewnego, budownictwa i handlu.
  - Miasto Iwonicz Zdrój – ośrodek o znaczeniu lokalnym, posiada możliwości dla rozwoju funkcji usługowo-handlowej, administracyjnej, w zakresie szkolnictwa średniego wyspecjalizowanego oraz zdrowia.
- b) Środowisko przyrodnicze i kulturowe.
  - Elementy istniejące:
    - Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego,
    - obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 – „Beskid Niski”,
    - Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 432 „Dolina rzeki Wisłok”,
    - obszary górnicze złóż ropy naftowej i gazu ziemnego „Iwonicz-Zdrój 1”, „Iwonicz – Wieś” (złóżko skreślone z bilansu zasobów – obszar zniesiony decyzją Ministra Środowiska),

- historyczny układ urbanistyczny miasta Iwonicz-Zdrój,
- zespół pałacowy-parkowy (1700 – 1850) w Iwoniczu,
- Szlak Architektury Drewnianej, Szlak Kulturowy Łukasiewicza (tzw. szlak naftowy).
- Elementy projektowane:
  - ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego terenów przygranicznych w zakresie unikatowej architektury drewnianej,
  - utworzenie szlaków kulturowych o znaczeniu ponadregionalnym (proponowane: Karpacki Szlak Architektury Drewnianej, Karpacki Szlak Śladami Dawnej Kultury Mieszczkańskiej i Magnackiej),
  - realizacja programu zrównoważonego rozwoju na obszarze funkcjonalnym „Zielone Karpaty”
  - monitoring jakości powietrza w punktach pomiarowych sieci krajowej i regionalnej,
  - ochrona przed niewłaściwym zagospodarowaniem przestrzennym i udokumentowanie obszaru GZWP 432 „Dolina rzeki Wisłoki: wraz ze strefami ochronnymi ONO i OWO,
  - ochrona krajobrazu i bioróżnorodności oraz kształtowanie struktury krajobrazu wiejskiego poprzez realizację programów rolnośrodowiskowych SAPARD i zalesianie terenów przewidzianych do renaturyzacji i rekultywacji,
  - minimalizowanie zasięgu procesów denudacyjnych i ich negatywnych skutków na terenach osuwiskowych (opracowanie dokumentacji geologicznej oraz opracowań ekofizjograficznych dostosowanych do skali planów zagospodarowania przestrzennego, właściwe zagospodarowanie przestrzenne, zalesienia, monitoring)
  - rozpoznanie i wykorzystanie zasobów wód geotermalnych w rozwoju funkcji turystyczno – uzdrowiskowej i do celów gospodarczych – szczegółowe rozpoznanie zasobów,
  - tworzenie Leśnych Kompleksów Promocyjnych, jako obszarów wzorcowej i zrównoważonej gospodarki leśnej oraz certyfikacja lasów.
- c) Komunikacja
  - Elementy istniejące: droga krajowa nr 28, relacji Wadowice – Jasło – Krosno – Sanok – Przemyśl – Medyka – granica państwowa
  - Elementy projektowane:
    - budowa drogi ekspresowej S 19, relacji Kuźnica Białostocka – Białystok – Rzeszów – Barwinek,
    - modernizacja drogi krajowej nr 28, relacji Wadowice – Jasło – Krosno – Sanok – Przemyśl – Medyka – granica państwowa, w tym obwodnica miejscowości Iwonicz.
- d) Infrastruktura techniczna
  - Elementy istniejące:
    - Linia elektroenergetyczna 400 kV,
    - Gazociąg wysokoprężny,
    - Stacje redukcyjno – pomiarowe gazu,
    - Światłowod główny
  - Elementy projektowane:
    - Budowa linii 110 kV Iskrzynia – Rzepedź,

- Budowa GPZ-tu „Iwonicz” i linii 110 kV do zasilania stacji (zadanie zrealizowane),
  - Budowa linii światłowodowej relacji Iwonicz – Rymanów – Jaślicka – Komańcza (zadanie zrealizowane)
  - Utworzenie strefy ochrony sanitarnej ujęcia powierzchniowego wody Zwięczyca dla Rzeszowa,
  - Regulacja rzek i potoków.
- e) Infrastruktura społeczno – gospodarcza
- Dla gminy Iwonicz-Zdrój nie ma zadań z zakresu infrastruktury społecznej w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego.
- 10) **Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Przemyślu – Delegatura w Krośnie** – wnosi o:
- a) utworzenie gminnej ewidencji zabytków, w obrębie, której powinny znaleźć się wszystkie zabytki architektoniczne gminy, stanowiska archeologiczne oraz zabytkowe parki i cmentarze, które następnie należy oznaczyć na podkładzie graficznym do opracowywanego studium oraz w jego tekście jako strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej w istniejących granicach ochrony prawnej,
  - b) objęcie ochroną konserwatorską wszystkich obiektów zabytkowych nie wpisanych do rejestru zabytków poprzez odpowiednie ustalenia w tekście studium oraz poprzez oznaczenie ich na załącznikach graficznych,
  - c) ustalenie przez urbanistę obszarów ochrony krajobrazu zabytków wpisanych do rejestru. Strefy te powinny wykluczać zabudowę zakłócającą ekspozycję zabytku, a także nakazywać, w przypadku planowanej lokalizacji obiektów kubaturowych, wykonanie studiów krajobrazowych. Dotyczy to zwłaszcza układu przestrzennego i zabudowy uzdrowiska Iwonicz – Zdrój, wpisanego do rejestru zabytków decyzją nr A – 730 w 1973 roku.
  - d) objęcie ochroną konserwatorską wszystkich zlokalizowanych na terenie gminy Iwonicz – Zdrój stanowisk archeologicznych.
  - e) Umieszczenie w studium zapisu, iż *„wszelkie działania inwestycyjne, wiążące się z pracami ziemnymi i zagrażające substancji kulturowej zalegającej w obrębie stanowisk archeologicznych, należy poprzedzić ratowniczymi badaniami archeologicznymi bądź objąć nadzorami archeologicznymi. Zakres i rodzaj badań w obrębie zagrożonych stanowisk określi Wojewódzki Konserwator Zabytków”*.
  - f) Oznaczenie na załączniku graficznym Studium wszystkich zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych.
- 11) **Nadleśnictwo Dukla** – wnioskuje o uwzględnienie w projekcie:
- a) zabezpieczenia dostępności do lasów i gruntów SP zarządzanych przez nadleśnictwo,
  - b) obowiązującego planu urządzenia lasu (na lata 2008 – 2017), w szczególności funkcji ochronnych, gospodarczych i zagospodarowania turystycznego,
  - c) danych zawartych w obowiązującym Programie Ochrony Przyrody opracowanych dla Nadleśnictwa,
  - d) projektowanych Obszarów Natura 2000 w zasięgu opracowywanego projektu.
- 12) **PGE Dystrybucja S.A. – Oddział Rzeszów** - informuje o:
- a) lokalizacji i występowaniu na terenie Gminy Iwonicz-Zdrój urządzeń elektroenergetycznych będących w majątku i w eksploatacji PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów tj. stacja elektroenergetyczna 110/30/15 kV (GPZ)

- Iwonicz, linia elektroenergetyczna 110 kV relacji Krosno Iskrzynia – Iwonicz, linie średniego i niskiego napięcia,
- b) zamiarach rozbudowy sieci 110 kV relacji Nowy Żmigród – Iwonicz (przez Duklę) oraz relacji Dukla – Jaśliska, z czego wynika konieczność rezerwacji terenu w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego,
  - c) zamiarach przebudowy jednotorowej linii 110 kV relacji Krosno Iskrzynia – Iwonicz na linię dwutorową,
  - d) następujących zapisach, dotyczących terenów, na których występuje w/w infrastruktura, które powinny znaleźć się w Studium:
    - „Przy zagospodarowaniu terenu należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z przebiegu istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej spełniając wymagania Polskich Norm oraz aktualnie obowiązujących przepisów.”
    - „W przypadku wystąpienia kolizji projektowanych obiektów z istniejącymi sieciami elektroenergetycznymi należy sieci te przystosować do nowych warunków pracy określonych przez dysponenta sieci”.
    - „Wyklucza się z zadrzewiania obszary pod liniami elektroenergetycznymi w pasach: 20 m – dla linii 110 kV (po 10 m w obie strony od osi linii) oraz 11 m – dla linii SN (po 5,5 m w obie strony od osi linii), a także w pasach przeznaczonych dla infrastruktury elektroenergetycznej”
  - e) w przypadku potrzeby przebudowy istniejących sieci elektroenergetycznych lub zmiany trasy planowanych linii 110 kV należy w planach zagospodarowania przestrzennego wyznaczyć nowe pasy terenu, przez które będą mogły przebiegać trasy przebudowywanych urządzeń elektroenergetycznych. Koszty usunięcia kolizji, dostosowania urządzeń do zmienionych warunków pracy lub zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pokrywa w całości zainteresowany ich przebudową,
  - f) w przypadku, gdy zapisy przedmiotowego Studium będą dopuszczać realizację elektrowni wiatrowych, w Studium powinno się zamieścić następujące zapisy:
    - „Dla linii napowietrznych 110 kV wymagana odległość posadowienia siłowni wiatrowej od skrajnego przewodu powinna być większa niż 3 d, gdzie d jest średnicą koła zataczanego przez łopaty siłowni wiatrowej”.
    - „Wzdłuż trasy linii elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia należy wyznaczyć pasy techniczne, w których przy dowolnym stanie pracy siłowni wiatrowej, nie może znaleźć się jakikolwiek jej element (w szczególności łopaty siłowni). Oś symetrii pasa technicznego wyznaczać powinny słupy”.
    - „Szerokość pasów technicznych dla danego typu linii wynosi:
      - linie niskiego napięcia jednotorowe/dwutorowe – 20 m/ 25 m,
      - linie średniego napięcia jednotorowe/dwutorowe – 25 m/30 m”.
    - „Lokalizację planowanych do budowy elektrowni wiatrowych względem linii elektroenergetycznych należy każdorazowo przesłać do uzgodnienia do dysponenta sieci dołączając typ urządzenia wraz z danymi technicznymi oraz rysunki przedstawiające usytuowanie ww. elektrowni względem linii w rzucie pionowym oraz w rzucie poziomym”,
  - g) zasady przyłączenia planowanych obiektów do sieci elektroenergetycznej PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów zostaną podane w warunkach przyłączenia, o które inwestor obiektów powinien zwrócić się do właściciela sieci na obowiązujących drukach wniosków,
  - h) kierunki rozwoju infrastruktury elektroenergetycznej uzależnione będą od wielkości zapotrzebowania mocy. Po określeniu tych danych w planach zagospodarowania, ogólne możliwości poboru energii elektrycznej z istniejących urządzeń jak również potrzeby w zakresie rozwoju urządzeń elektroenergetycznych określi RDE krosno na podstawie zapotrzebowanej mocy przyłączeniowej.

- 13) **Urząd Komunikacji Elektronicznej – Delegatura w Rzeszowie** – wskazuje poniższe wytyczne do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wynikające z ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych:
- a) należy uwzględnić regulacje zawarte w przepisie art. 46 ust. 1 w/w ustawy, skutkujące niestosowaniem zakazów lokalizowania inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej oraz nieprzyjmowaniem rozwiązań uniemożliwiających lokalizowanie w/w inwestycji, o ile są one zgodne z przepisami odrębnymi,
  - b) w polityce przestrzennej określonej w projekcie studium należy uwzględnić kierunki rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej, zapewniając techniczną i przestrzenną dostępność do systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych, funkcjonujących na rynku usług komunikacji elektronicznej. Z tego względu treść studium powinna przewidywać możliwości:
    - lokalizacji sieci telekomunikacyjnych w tradycyjnych i nowych technologiach, w tym budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury światłowodowej;
    - objęcia terenu gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemami sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej;
    - rozwoju systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i w regionie.
- 14) **Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad** – wydaje poniższe uwagi i zalecenia oraz informuje o przepisach prawa, jakie należy uwzględnić przy opracowywaniu Studium:
- a) do Studium powinny być wprowadzone nowe rozwiązania komunikacyjne wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego oraz potrzeb lokalnych Gminy. Rozwiązania takie powinny nawiązywać do założeń urbanistycznych, gdzie należy omijać tereny o zwartej zabudowie, jak również należy zwrócić uwagę na obszary cenne przyrodniczo i archeologicznie tak, aby nie doprowadzić do ich degradacji.
  - b) przebiegającą przez teren Gminy drogę krajową nr 28 o dł. 3,991 km od km 240+834 do km 244+825.
  - c) drogi publiczne powinny być planowane i usytuowane zgodnie z Działem II Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. nr 43/99 poz. 430)
  - d) na podstawie art. 35 ust. 3 Ustawy o drogach publicznych /tekst jednolity Dz. U. nr 19/2007 poz. 115/; włączenie ruchu lokalnego powinno być jednoznacznie rozstrzygnięte na etapie planowania przestrzennego. W tym celu należy podczas opracowania projektu zmiany SUIKZP przewidzieć schemat lokalnego układu komunikacyjnego.
  - e) przy planowaniu nowych skrzyżowań drogi krajowej klasy GP odstęp między skrzyżowaniami poza terenem zabudowy nie powinny być mniejsze niż 2000 m. Stosowanie na drodze klasy GP zjazdów jest dopuszczalne wyjątkowo, gdy brak innej możliwości dojazdu lub nie jest uzasadnione bądź możliwe wykonanie albo wykorzystanie istniejących dróg klas D i L do obsługi przyległych nieruchomości wg §9.1 pkt. 3 Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków

technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. nr 43/99 poz. 430).

- f) zapis o projektowanej drodze ekspresowej S-19 Rzeszów – Barwinek oraz związanych z nią zmianach własnościowych.

15) **Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie** – wskazuje, że w trakcie sporządzania przedmiotowego opracowania Zmiany Studium należy:

- a) wykorzystać wszelkie dane monitoringowe środowiska będące w posiadaniu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz inne na podstawie, których można określić stan środowiska na terenie gminy,
- b) uwzględnić uwarunkowania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, przy czym zwraca uwagę, że rozwój jednostek osadniczych powinien być determinowany możliwością zapewnienia wody o wymaganej jakości i ilości oraz możliwością oczyszczania i odprowadzania ścieków sanitarnych, przemysłowych oraz deszczowych,
- c) zinwentaryzować istniejący stan gospodarki odpadami na terenie objętym zmianą Studium oraz wskazać ograniczenia i możliwości rozwiązywania problemów gospodarki odpadami w przyszłości,
- d) wskazać miejsca dla usług o charakterze ponadlokalnym z zapewnieniem odpowiedniej infrastruktury,
- e) dokonać analizy istniejącego rozmieszczenia zabudowy w stosunku do istniejących tras komunikacyjnych. Wskazać ograniczenia stąd wynikające oraz możliwości zmniejszania uciążliwości tras komunikacyjnych oraz parkingów dla obiektów związanych ze stałym pobytem ludzi,
- f) zinwentaryzować źródła hałasu i wskazać tereny zagrożone hałasem przekraczającym dopuszczalne normy,
- g) określić minimalne ilości miejsc parkingowych przy obiektach usługowych, np. przez określenie wskaźników oraz wskazać możliwości realizacji inwestycji w tym zakresie, bez naruszania prawa oraz przy zachowaniu interesu osób trzecich,
- h) wskazać możliwości realizacji różnorodnych inwestycji – bez naruszania prawa, walorów krajobrazowych, przyrodniczych oraz przy zachowaniu interesów osób trzecich,
- i) w zakresie ochrony przyrody należy uwzględnić wszystkie istniejące i projektowane formy ochrony prawnej przewidziane przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. nr 151, poz. 1220 z późn. zm.)
- j) uwzględnić ochronę przeciwpowodziową jako niezbędny element bezpieczeństwa ludności i mienia. W Studium powinny zostać uwzględnione obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią określone na podstawie studium sporządzonego przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie wyznaczającego ww. granice z uwzględnieniem częstotliwości występowania powodzi, ukształtowania dolin rzecznych i teras zalewowych.

Wnioski złożone przez instytucje w większości są stwierdzeniem stanu istniejącego (w zakresie działalności każdej z instytucji) i niejako „przypomnieniem” o podejmowaniu przez gminę koniecznych działań w celu utrzymania lub rozbudowy zasobów.

10. ANALIZA WNIOSKÓW ZŁOŻONYCH DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY IWONICZ-ZDRÓJ

Zgodnie z art. 11 pkt. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity z 2012 r. poz. 647) Burmistrz Gminy ogłosił w prasie oraz przez obwieszczenie na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Iwonicz-Zdrój o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. W ogłoszeniu określono formę, miejsce i termin składania wniosków dotyczących studium. Termin składania wniosków upłynął 15 października 2010 r.

W związku z powyższym ogłoszeniem i obwieszczeniem z dnia 8 września 2010 r. do Urzędu Gminy wpłynęło 75 wniosków w terminie i 29 wniosków poza terminem określonym w ramach procedury sporządzenia studium (z czego: 3 przed terminem i 21 po terminie składania wniosków).

Tab. 9. Wykaz wniosków w terminie złożonych do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Iwonicz-Zdrój

Lp.	Data wpływu wniosku	Wnioskodawca	Treść wniosku	Oznaczenie nieruchomości	Uwagi
1	09.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 2235/1 (Lubatowa)	
2	09.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne z zabudową garażową	Dz. ew. nr 332/5 (Lubatowa)	
3	13.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 602 (Lubatowa)	
4	14.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 5236/1 (Lubatowa)	
5	14.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 1627 (Iwonicz)	
6	14.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 4813/1, 4813/2 (Iwonicz)	
7	14.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 343 (Iwonicz)	
8	14.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne. Informacja, iż podobny wniosek był skierowany w 2007 r. do burmistrza, na co wnioskujący otrzymał odpowiedź, iż wniosek może być uwzględniony na etapie zmiany Studium.	Dz. ew. nr 392 (Iwonicz)	Załączniki; - Wniosek do Rady Miejskiej i Burmistrza Gminy Iwonicz-Zdrój z 2007 r. - Odpowiedź Burmistrza na złożony wniosek - Kopia mapy ewidencyjnej
9	15.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 3663 (Iwonicz)	
10	15.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 5482/6 (Iwonicz)	
11	15.09.2010	Osoba prywatna	Prośba o wyłączenie działki ze strefy ochronnej oczyszczalni ścieków i pozwolenie na zabudowę lub rozbudowę istniejącego budynku	Dz. ew. nr 3304/2 (Iwonicz)	Załącznik: - Kopia mapy ewidencji gruntów wsi Iwonicz - Akt własności ziemi
12	17.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne, usługowe	Dz. ew. nr 30/5 (Lubatowa)	
13	17.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 5236/2 (Lubatowa)	
14	17.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne, usługowe	Dz. ew. nr 30/1, 30/3, 4775 (Lubatowa)	
15	17.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 220 (Iwonicz)	
16	20.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 1034 (Iwonicz)	

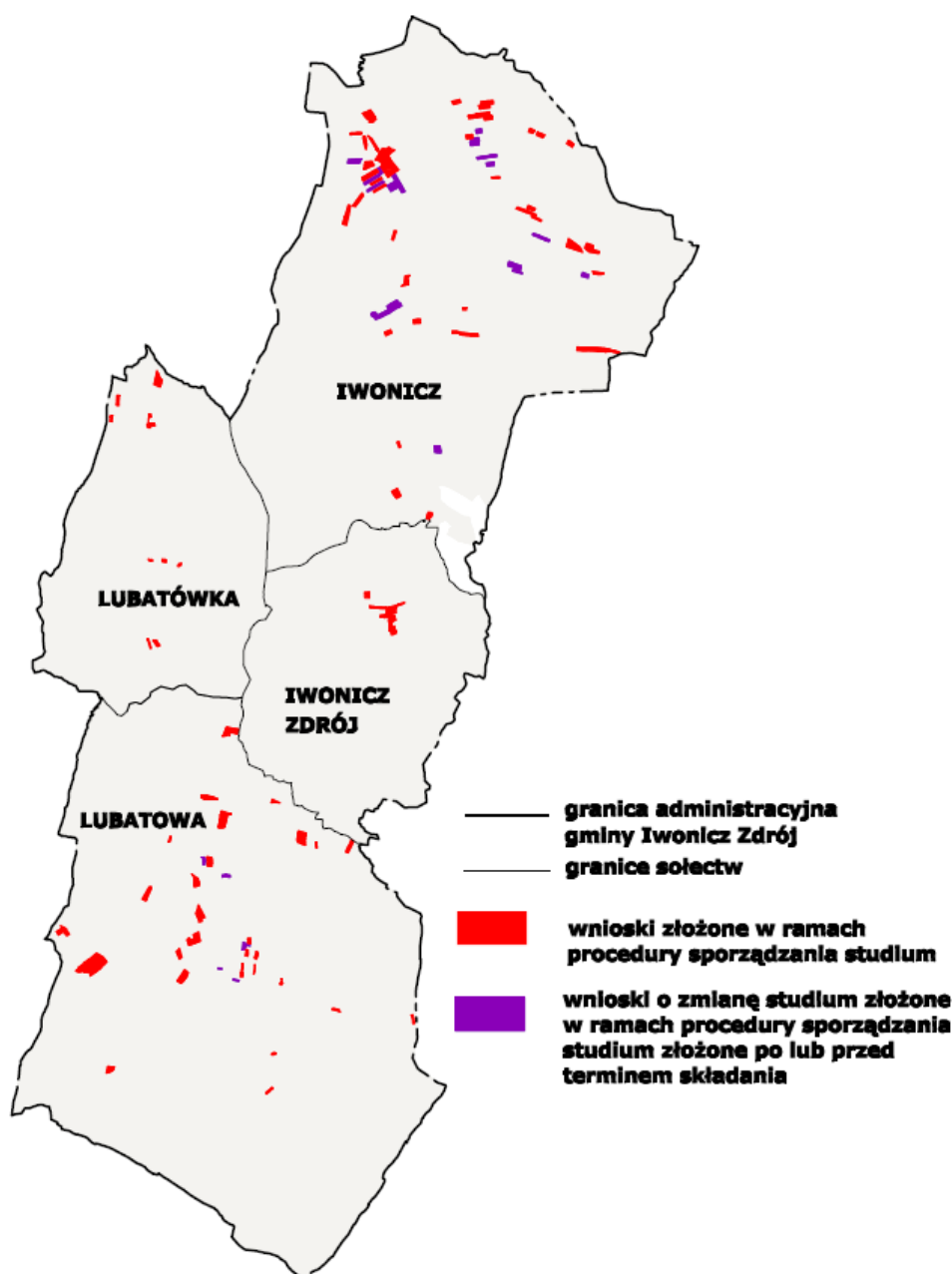
17	20.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 188 (Iwonicz)	
18	20.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 1522 (Iwonicz)	
19	21.09.2010	Osoba prywatna	Prośba o przekwalifikowanie na działkę leśną	Dz. ew. nr 2388 (Lubatowa)	
20	21.09.2010	Osoba prywatna	Prośba o przekwalifikowanie na działkę leśną	Dz. ew. nr 5680 (Lubatowa)	
21	23.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 1807, 1812 (Lubatówka)	
22	23.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 428, 427, 338 (ul. Zagrodniki, Iwonicz)	
23	27.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 3045 (Lubatowa)	
24	28.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 77, 91/1, 91/2, 182, 183 (Iwonicz)	
25	28.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 77, 91/1, 91/2, 182, 183 (Iwonicz)	
26	28.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budowę farmy wiatrowej	Dz. ew. nr 1123/1, 1150, 1152, 1054, 1764, 1766/2, 1780/5 (Iwonicz, obr. 0001)	
27	30.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 306/2 (Iwonicz-Wieś)	
28	30.09.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 1629/1, 1792 (Iwonicz-Wieś)	
29	01.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 366/1, 368/1, 1679 (Iwonicz)	
30	04.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 5332/3 (Lubatowa)	
31	05.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 26 (Lubatówka)	
32	05.10.2010	Osoba prywatna	Wniosek o przekwalifikowanie działki na działkę budowlaną	Dz. ew. nr 5334 (Lubatowa)	
33	05.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 5359 (Lubatowa)	
34	07.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 4796 (Iwonicz)	
35	11.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 1628, 1629/2 (Iwonicz)	
36	12.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 579 (Iwonicz-Zdrój)	Zbyt daleko od istniejącej zabudowy
37	12.10.2010	Osoba prywatna	Wniosek o przekwalifikowanie działki rolnej na działkę budowlaną	Dz. ew. nr 478/2 (Iwonicz)	
38	13.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 363/1 (Iwonicz)	
39	13.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 362/1 (Iwonicz)	
40	13.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 5138 (Lubatowa)	
41	13.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 5140 (Lubatowa)	
42	13.10.2010	Osoba prywatna	Wniosek o przekwalifikowanie działki na działkę budowlaną	Dz. ew. nr 1109, 1050 (Iwonicz)	
43	14.10.2010	Osoba prywatna	Wniosek o przeznaczenie działki rolnej na działkę pod zalesienie	Dz. ew. nr 56 (Lubatówka)	
44	14.10.2010	Osoba prywatna	Wniosek o przekwalifikowanie działki na działkę budowlaną	Dz. ew. nr 1107, 286 (Iwonicz)	Zbyt daleko od istniejącej zabudowy
45	14.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 5317, 5318/4 (Lubatowa)	
46	14.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 5332/1 (Lubatowa)	
47	14.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 284 (Lubatowa)	
48	14.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 603 (Lubatowa)	
49	14.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 864/1 (Lubatowa)	
50	14.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 865 (Lubatowa)	

51	14.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 206, 207/2, 208, 209, 210, 212, 218, 221/1, 222/1, 223/1, 375 (Iwonicz)	
52	14.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 1391, 1399, 1404 (Lubatówka)	
53	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo mieszkaniowe	Dz. ew. nr 1981, 1995, 2015, 2417 (Lubátowa)	
54	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 4998 (Lubátowa)	
55	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 1197 (Iwonicz)	
56	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 5013 (Lubátowa)	
57	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 1650/1 (Lubátowa)	
58	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 213, 184 (Lubátowa)	
59	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 7296 (Lubátowa)	
60	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 1843 (Lubátowa)	
61	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 1837 (Lubátowa)	
62	15.10.2010	Osoba prywatna	Wniosek o przekwalifikowanie działki rolnej na działkę budowlaną (gr. orny kl. IIb i pastwisko kl. V)	Dz. ew. nr 1051 (Iwonicz)	
63	15.10.2010	Osoba prywatna	Wniosek o przekwalifikowanie działki na działkę budowlaną	Dz. ew. nr 1110 (Iwonicz)	
64	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 5332/5 (Lubátowa)	
65	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 138, 115/4, 14 (Lubatówka)	
66	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne, usługowe bądź przemysłowe	Dz. ew. nr 325 (Lubátowa)	
67	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 288 (Lubátowa)	
68	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 286 (Lubátowa)	
69	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 326 (Lubátowa)	
70	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 348 (Lubátowa)	
71	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne. Uzasadnienie prośby.	Dz. ew. nr 2330/6 (Iwonicz)	Załączniki: - Decyzja o pozwoleniu na budowę - Informacja o możliwości i warunkach realizacji inwestycji - Kopia mapy ewidencyjnej - Decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu - Uzasadnienie w sprawie wymagań higienicznych i zdrowotnych - Kopia projektu zagospodarowania działki 2330/3
72	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 287 (Lubátowa)	
73	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo mieszkaniowe, a działkę 3438 – pod budownictwo mieszkalno-rekreacyjne	Dz. ew. nr 3438, 2412, 2408/2, 2399, 5448 (Gmina Iwonicz i Rymanów)	
74	15.10.2010	Osoba prywatna	Przeznaczenie terenu pod budownictwo jednorodzinne	Dz. ew. nr 2471, 2461, 2466 (Iwonicz)	zabudowy
75	15.10.2010	Osoba prywatna	Prośba o zmianę lokalizacji planowanej drogi, biegnącej pomiędzy ulicą Ks. Ręba poprzez ul. Winiarską, dalej w stronę góry Ispak.	Dz. ew. 731, 651, 650, 641, 768, 730, 667, 666, 665 (Iwonicz Zdrój)	

Ponad 78% wniosków dotyczy przeznaczenia terenów rolnych na cele budowlane. Trzy wnioski z ogółu dotyczą przeznaczenia terenów rolnych pod zalesienie. Jeden z

inwestorów wyraził chęć budowy farmy wiatrowej w miejscowości Iwonicz i wnioskował o przeznaczenie terenu pod jej budowę.

Największa liczba wniosków dotyczyła miejscowości Lubatowa (49%). Ruch inwestycyjny na tym terenie związany jest przede wszystkim potrzebami mieszkaniowymi lokalnej społeczności. Drugą w kolejności miejscowością, w której złożono najwięcej wniosków jest Iwonicz (41%). I również na tym terenie wnioskowano przede wszystkim o przeznaczenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe. Najmniej wniosków złożono w miejscowości Lubatówka (7%) i w samym mieście Iwonicz Zdrój (3%). W jednym z wniosków dotyczących miasta wniesiono prośbę o zmianę lokalizacji planowanej drogi, biegnącej pomiędzy ulicą Ks. Rąba poprzez ul. Winiarską, dalej w stronę góry Ispak.

Rys. 2. Wnioski złożone do studium w ramach procedury sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

11. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Cele publiczne określone zostały w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r., Nr 281, poz. 2603, ze zm.). Zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity z 2012 r. poz. 647) ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa wprowadza się do planu miejscowego po uprzednim uzgodnieniu terminu realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i warunków wprowadzenia ich do planu miejscowego. Studium jest dokumentem planistycznym wyrażającym politykę przestrzenną gminy. Ustalenia studium są wiążące przy sporządzaniu planów miejscowych. W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej oraz określa obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki przestrzennej państwa, regionu, powiatu i gminy z ich wewnętrznymi relacjami i powiązaniami. Zgodnie z art. 9 ust.2 ustawy przy sporządzaniu studium uwzględnia się ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego.

Na obszarze gminy Iwonicz–Zdrój brak jest programów zawierających zadania rządowe służące realizacji celu publicznego o znaczeniu krajowym.

11.1. Zadania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego (uchwała nr XL VIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002r.):

Zadania ponadlokalne realizujące cele publiczne – wybór zadań dla Gminy Iwonicz-Zdrój:

- 1) z zakresu zaopatrzenia w wodę i gospodarki ściekowej:
  - utworzenie strefy ochrony sanitarnej dla ujęcia wody powierzchniowej z rz. Wisłok w Sieniawie m.in. dla Iwonicza Zdroju.
- 2) z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego – obszary i obiekty wymagające szczególnej ochrony:
  - szczególna ochrona historycznego układu urbanistycznego miasta Iwonicz Zdrój (l.53, l.54),
  - ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego terenów przygranicznych w zakresie unikatowej architektury drewnianej (l. 70),
  - ochrona i wykorzystanie „Szlaku Kulturowego Łukaszewicza”,
  - ochrona i wykorzystanie – Karpacki Szlak Śladami Dawnej Kultury Mieszczańskiej i Magnackiej,
  - ochrona i wykorzystanie – Karpacki Szlak Architektury Drewnianej,
  - ochrona i wykorzystanie – Szlak Architektury Drewnianej.
- 3) z zakresu środowiska przyrodniczego:
  - realizacja programu zrównoważonego rozwoju na obszarze funkcjonalnym „Zielone Karpaty” (l.69),
  - monitoring jakości powietrza w punktach pomiarowych sieci krajowej i regionalnej (l. 26),
  - ochrona przed niewłaściwym zagospodarowaniem przestrzennym i udokumentowanie obszaru GZWP 432 „Dolina rzeki Wisłok” wraz ze strefami ochronnymi ONO i OWO (l. 47).
- 4) z zakresu infrastruktury technicznej i drogowej:
  - budowa drogi ekspresowej „S 19”, relacji Kuźnia Białostocka – Białystok- Rzeszów – Barwinek (3.6),
  - modernizacja drogi krajowej nr 28, relacji Wadowice – Jasło – Krosno – Sanok – Przemyśl – Medyka – granica państwa, w tym obwodnica miejscowości Iwonicz (3.7),

- utworzenie strefy ochronnej ujęcia powierzchniowego wody Zwięczyca dla Rzeszowa (3.92),
- budowa linii 110 kV Iskrzynia – Rzepedź (3.37),
- budowa GPZ-tu „Iwonicz” i linii 110 kV do zasilania stacji (3.37),
- budowa linii światłowodowej relacji Iwonicz – Rymanów – Jaśliska – Komańcza (3.106).

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego dla gminy Iwonicz-Zdrój nie przewidziano zadań z zakresu infrastruktury społecznej.

11.2. Zadania wynikające z Planu Strategicznego Gminy Iwonicz-Zdrój

W Planie Strategicznym Gminy Iwonicz-Zdrój nie określono zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Sprecyzowano natomiast cele strategiczne oraz strategię działania do roku 2014 z w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy.

11.3. Zadania wynikające z Planu Odnowy Miejscowości Iwonicz-Zdrój na lata 2004 – 2013

W Planie Odnowy Miejscowości Iwonicz-Zdrój określono zadania służące realizacji celów lokalnych m.in.: odnowę zabytkowego Domu Zdrojowego i adaptację jego pomieszczeń na potrzeby Gminnego Ośrodka Kultury w Iwoniczu-Zdroju.

11.4. Zadania wynikające ze Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Iwonicz-Zdrój

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Iwonicz-Zdrój wpisuje się w realizację najważniejszych zadań, wytyczonych dla Powiatu Krośnieńskiego. Na przykład: ważnym elementem strategii powiatu jest aspekt tworzenia warunków dla rozwoju lecznictwa sanatoryjnego, turystyki weekendowej i agroturystyki. Zaprojektowane w Planie działania wpisują się w następujące zadania powiatowe:

- 1) ochrona walorów turystyczno-przyrodniczych powiatu,
- 2) tworzenie i wykorzystywanie lokalnego produktu turystycznego,
- 3) promocja walorów turystycznych i przyrodniczych,
- 4) rozwój infrastruktury turystycznej wokół istniejących miast uzdrowiskowych i źródeł leczniczych.

Inwestycje związane z poprawą stanu technicznego dróg (w tym również powiatowych), zwiększeniem dostępności komunikacyjnej gminy Iwonicz-Zdrój oraz poprawą stanu infrastruktury drogowej uwzględnione w Planie Rozwoju Lokalnego bezpośrednio wpisują się w realizację zadań związanych z: 1) poprawą stanu otoczenia dróg i bezpieczeństwa drogowego; 2) poprawę jakości infrastruktury drogowej wytyczonych w Strategii Powiatu.

W Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Iwonicz Zdrój zaplanowano na lata 2007 – 2013 realizację m.in. następujących przedsięwzięć:

- rozbudowa towarzyszącej infrastruktury drogowej – budowa parkingów w Lubatówce,
- modernizacja dróg gminnych w Iwoniczu, Iwoniczu-Zdroju, Lubatowej i Lubatówce,
- budowa obwodnicy zachodniej wraz z parkingami zaporowymi w Iwoniczu-Zdroju,
- budowa obwodnicy wschodniej w Iwoniczu-Zdroju,
- budowa „Deptaka Zachodniego” w Iwoniczu-Zdroju,
- budowa „Dworca Autobusowego” w Iwoniczu-Zdroju.

Odnosnie poruszanego w strategii rozwoju powiatu celu nazwanego: „Nowoczesna gospodarka wodno-ściekowa” w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Iwonicz-Zdrój wskazano zadania uwzględniające pełne skanalizowanie gminy i ostateczne rozwiązanie problemu

oczyszczania ścieków, poprzez odprowadzenie ścieków do oczyszczalni w Krośnie. W sprecyzowanych zadaniach (na lata 2007-2013) określono następujące przedsięwzięcia mające pomóc w realizacji zadań z tego zakresu. Są to m.in.:

- budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami do budynków mieszkalnych i innych w Lubatowej - IV etap,
- budowa wodociągu w Iwoniczu-Zdroju, Lubatowej i Lubatówce.

W związku z celami nazwanym w strategii powiatu – Poprawa bazy edukacyjnej i Poprawa dostępności do usług i ich jakości w gminie Iwonicz-Zdrój w latach 2007 – 2013 w Planie Rozwoju Lokalnego określono konieczność podjęcia następujących przedsięwzięć:

- rozbudowa i modernizacja ośrodka zdrowia w Lubatówce,
- rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej w Iwoniczu (kontynuacja),
- budowa bazy sportowej w Iwoniczu,
- modernizacja budynku szkoły w Lubatowej,
- budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Lubatówce.

II. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GMINY

1. POŁOŻENIE GMINY IWONICZ-ZDRÓJ W STRUKTURACH PONADLOKALNYCH

Gmina Iwonicz-Zdrój położona jest w powiecie krośnieńskim w województwie podkarpackim, które usytuowane jest w południowo-wschodniej części Polski i graniczy z Ukrainą oraz Słowacją. Województwo podkarpackie to jeden z najczystszych ekologicznie regionów Polski, gdzie panują bardzo dobre warunki naturalne do rozwoju rolnictwa, także ekologicznego. To szczególne położenie regionu nie jest jego jedyną zaletą. Dzięki walorom natury i środowiska, Podkarpackie jest jednym z najpopularniejszych regionów turystycznych w Polsce, szczególnie atrakcyjnym ze względu na piękno krajobrazu i bogactwo kultury. Największy urok mają Bieszczady, będące tzw. europejską oazą dzikiej przyrody, która przyciąga rzesze turystów pragnących odpocząć w otoczeniu nieskażonej przyrody.

Gmina Iwonicz-Zdrój położona jest w południowo – zachodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie krośnieńskim utworzonym w 1999r. w ramach reformy administracyjnej kraju. Gmina leży również w północnej, brzeżnej strefie Beskidu Niskiego w łańcuchu Zachodnich Karpat Zewnętrznych. Wysokość tego obszaru nie przekracza 650 m n.p.m., a w samym uzdrowisku wysokość waha się od ok. 380 m n.p.m. w dolinie potoku Iwoniczkiego zwanego Iwonką, do 430 m n.p.m. na wschodnich stokach Góry Winiarskiej.

Gminę Iwonicz-Zdrój otaczają od strony wschodniej gmina Rymanów, od zachodu i południowo-zachodu gmina Dukla i od północy gmina Miejsce Piastowe.

Ryc. 5. Położenie gminy Iwonicz-Zdrój w powiecie krośnieńskim. Źródło internetowe

Gmina jako jednostka administracyjna została utworzona w 1973 r. Zajmuje ona powierzchnię ok. 45,5 km², co stawia ją w rzędzie mniejszych obszarowo gmin

w województwie. Jest ona także jedną z najmniejszych gmin w powiecie krośnieńskim, zajmuje 4,9% jego powierzchni. Na terenie gminy Iwonicz-Zdrój zamieszkuje 10 886 osób (dane GUS stan na 31 XII. 2009r.). Gęstość zaludnienia na tym obszarze wynosi 238 osób/km².

Do Gminy należą cztery miejscowości: Iwonicz, Lubatowa, Lubatówka i miasto Iwonicz-Zdrój. Iwonicz-Zdrój znajduje się w odległości ok. 80 km od Rzeszowa, będącego głównym ośrodkiem administracyjnym oraz 18 km od miasta powiatowego Krosno.

Główne połączenia komunikacyjne w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej Gminie Iwonicz-Zdrój zapewnia droga krajowa nr 28. Pozostałe drogi na terenie gminy mają znaczenie wyłącznie lokalne. Gmina nie posiada na swoim terenie linii kolejowej. W zakresie transportu kolejowego Iwonicz-Zdrój korzysta ze stacji zlokalizowanych w miejscowościach: Targowiska (gmina Miejsce Piastowe) oddalonej ok. 10 km od Iwonicz-Zdroju lub stacji Krosno Miasto. Iwonicz-Zdrój utrzymuje komunikację autobusową z wieloma miastami. Codziennie odjeżdżają autobusy do takich miast jak: Łódź, Lublin, Katowice, Kraków, Stalowa Wola, Rzeszów, Leżajsk, Ustrzyki Dolne, Lesko, Sanok. Funkcjonują także połączenia z Warszawą, Wrocławiem przez Opole, Łodzią i Lublinem.

Krosno będące miastem powiatowym właściwym administracyjnie dla gminy Iwonicz-Zdrój daje jej możliwość korzystania z obiektów kulturalnych, rozrywkowych i sportowych, w tym: kin, muzeów, bibliotek, domów kultury, a także licznych klubów, restauracji, basenów, stadionu, obiektów handlowych itp. W Krośnie organizowanych jest kilkanaście cyklicznych imprez kulturalnych i sportowych o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym, między innymi: Krośnieńskie Dni Muzyki, Spotkania Teatralne, Wiosna Muzyczna, Jarmark Krośnieński, Festiwal Galicja, przeglądy teatrów dziecięcych, piosenki turystycznej, poezji śpiewanej. Pod względem administracyjnym ośrodek obsługuje gminę w zakresie zadań wyznaczonych ustawowo na poziomie powiatu.

Mieszkańcy Iwonicza-Zdroju mogą skorzystać z oferty edukacyjnej szkół średnich oraz Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Krośnie (dającej tytuł – licencjata/ inżyniera) w zakresie: towaroznawstwa, budownictwa, filologii (m.in.: angielskiej, germańskiej, rosyjskiej), filologii polskiej, informatyki, inżynierii środowiska, mechaniki i budowy maszyn, pedagogiki, pielęgniarstwa, rolnictwa, turystyki i rekreacji, wychowania fizycznego, energetyki.

Szerszy wachlarz usług z zakresu zdrowia zapewnia mieszkańcom gminy Iwonicz-Zdrój Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II zlokalizowany przy ul. Korczyńskiej w Krośnie. W placówce tej funkcjonuje 21 oddziałów szpitalnych i oddzielny zakład rehabilitacji, który leczy przede wszystkim: zespoły bólowe kręgosłupa i stawów kończyn, choroby zwyrodnieniowe i reumatoidalne, stany pourazowe, schorzenia neurologiczne.

W Krośnie działają także dwa sądy: okręgowy oraz rejonowy, które zapewniają usługę prawną dla gminy Iwonicz-Zdrój.

Oferta usług publicznych na poziomie regionalnym i krajowym zapewniona jest również przez miasto wojewódzkie Rzeszów. Dotyczy to głównie usług z zakresu administracji, sądownictwa i szkolnictwa wyższego oraz specjalistycznego leczenia.

Gmina Iwonicz-Zdrój czerpie równocześnie korzyści z położenia na szlaku atrakcji turystycznych województwa podkarpackiego (szczególnie architektury drewnianej – wyjątkowej), jak również z posiadanych walorów uzdrowiskowych obszaru, będącego jednym z najstarszych uzdrowisk w Polsce.

Wysokie walory przyrodnicze, specyficzny uzdrowiskowy klimat oraz unikalne źródła wód mineralnych o wyjątkowych właściwościach zdrowotnych, a także dobre połączenie komunikacyjne gminy mogą zaowocować w przyszłości rozwojem terenów mieszkaniowych, szczególnie w sołectwach Iwonicz i Lubatowa.

2. STRUKTURA ADMINISTRACYJNA GMINY IWONICZ ZDRÓJ

Rys. 3. Struktura administracyjna gminy Iwonicz-Zdrój.

Gmina Iwonicz-Zdrój jest gminą miejsko – wiejską składającą się z miasta Iwonicz-Zdrój oraz 3 sołectw - wiejskich (wymienionych poniżej w tabeli). Centralnym ośrodkiem gminy jest wspomniane wcześniej miasto, które skupia podstawowe obiekty administracji gminnej, usług publicznych w zakresie szkolnictwa, opieki zdrowotnej i kultury, a także usług handlu, gastronomii oraz turystyki.

Głównym ośrodkiem pomocniczym dla miasta jest Iwonicz, w którym znajduje się skupisko szkół, takich jak: Zespół Szkół Hotelarsko-Gastronomicznych, Liceum Ogólnokształcące Sportowo-Mundurowe i technikum uzupełniające w Zespole Szkół.

W centrach wsi Lubatowa i Lubatówka również zlokalizowane są Zespoły Szkół Podstawowych i Gimnazjów.

Na terenie poszczególnych sołectw zapewniony jest dostęp do podstawowych usług, zwłaszcza handlu, głównie w zakresie artykułów spożywczo – przemysłowych.

Powierzchniowo największe w gminie jest sołectwo Lubatowa, najmniejsze miasto Iwonicz-Zdrój. Natomiast pod względem zaludnienia najludniejszą miejscowością jest Iwonicz, a najmniejszą Lubatówka.

Tab. 10. Jednostki administracyjne w gminie Iwonicz-Zdrój

Miejscowość	Powierzchnia (ha)	% powierzchni gminy	Ludność - ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Iwonicz-Zdrój (miasto)	582	13	1860	888	972
Iwonicz	1627	37,5	4317	2202	2115
Lubátowa	1717	39,9	3580	1775	1805
Lubátówka	624	10	1129	584	545
Ogółem:	4550	100	10.886	-	-

3. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE I ZABUDOWA W GMINIE

3.1 Przeznaczenie terenów

Gmina Iwonicz Zdrój zajmuje powierzchnię 4550 ha i jest gminą mającą charakter przede wszystkim uzdrowski. Jednak ponad połowę, bo 52,24% powierzchni zajmują użytki rolne, co świadczy o drugiej gałęzi gospodarki ważnej dla tego obszaru, którym jest rolnictwo. Gminę charakteryzuje również dość duży wskaźnik lesistości. Lasy zajmują 963 ha, co stanowi ponad 21% powierzchni. W lasach dominują buczyny i grądy o dużym stopniu naturalności, położone w obszarach o bogato ukształtowanej rzeźbie terenu, oraz siedliska jodłowe o cechach typowych dla podwiazku. Zadrzewienia i zakrzaczenia na terenie gminy zajmują ok. 2,6% powierzchni. Tereny zabudowane zajmują 45 ha, co stanowi nie całe 1% powierzchni gminy. Resztę stanowią drogi, wody powierzchniowe, rowy oraz nieużytki, co obrazuje poniższa tabela. (dane UG Iwonicz-Zdrój 2009r).

Tab. 11. Struktura użytkowania gruntów w gminie Iwonicz-Zdrój

Struktura użytkowania gruntów (dane UG Iwonicz-Zdrój 2009r.)				
Wyszczególnienie	Iwonicz Zdrój (miasto)	Iwonicz	Lubátowa	Lubátówka
	Powierzchnia w ha	Powierzchnia w ha	Powierzchnia w ha	Powierzchnia w ha
Grunty orne	109	821	1030	281
Łąki trwałe	16	346	16	7
Pastwiska trwałe	32	117	180	59
Lasy	320	91	338	214
Grunty zadrzewione i zakrzewione	3	60	38	17
Sady	-	-	-	-
Nieużytki	1	1	1	-
Drogi	24	55	56	17
Tereny mieszkaniowe	21	16	5	3
Rowy	10	10	-	-
Grunty rolne o najniższej klasie	20	100	6	10

Tereny różne	1	-	1	2
Wody płynące	3	7	6	4
Pastwiska trwałe o najniższej klasie	26	3	40	10
Razem:	582	1627	1717	624

3.2. Tereny zurbanizowane

Zabudowa mieszkaniowa

Gmina Iwonicz-Zdrój należy do mniejszych, pod względem liczby ludności i powierzchni, gmin miejsko-wiejskich w województwie podkarpackim (ok. 0,2% ogólnej powierzchni). Struktura gminy zdeterminowana jest przede wszystkim przez uwarunkowania przyrodnicze i geologiczne. Ważną determinantą zabudowy jest uzdrowski charakter Iwonicza-Zdroju.

Iwonicz-Zdrój jest miastem skupiającym większość obiektów związanych z realizacją zadań własnych gminy w zakresie administracji, szkolnictwa, kultury, zdrowia i opieki społecznej. Lecz przede wszystkim Iwonicz-Zdrój jest jednym z najstarszych uzdrowisk polskich. Miasto położone jest na wysokości ponad 400 m n.p.m. w dolinie Iwoniczkiego Potoku, zwanego Iwonką (dopływu Lubatówki). Po obu stronach tej doliny przeciętej drogą rozciągają się malownicze wzniesienia - góry: Piekłiska, Borowinowa Góra, Glorieta, Wólecka Góra, Żabia Góra, Przedziwna, Winiarska oraz Ispak, które porastają lasy. I to właśnie specyficzna budowa geologiczna terenu powoduje, iż większość zabudowy skupia się w dolinach.

Zabudowa mieszkaniowa w mieście rozwinęła się głównie w północnej i północno-wschodniej jego części. Na północnym krańcu miasta dominuje zabudowa jednorodzinna, zlokalizowana przy drodze powiatowej P2002R, która prowadzi do samego centrum miasta. Są to w większości budynki jedno- i dwukondygnacyjne z poddaszami użytkowymi. Zabudowa jest wymieszana, ale przeważają tu budynki drewniane. W części budynków mieszkalnych, szczególnie murowanych i usytuowanych blisko drogi powiatowej, ich właściciele wydzielili określoną ilość pomieszczeń pod usługi związane z pobytem czasowym turystów. W innych domach partery budynków przeznaczone zostały pod usługi związane głównie z lokalnym handlem. Nowa zabudowa jednorodzinna (murowana) wznoszona jest przede wszystkim na Osiedlu Wschodnim przy ul. Piwarskiego, Braci Kazurów, Penara i Ogrodowej.

Po obu stronach drogi w centrum iwoniczkiego uzdrowiska jest dobrze zachowany układ przestrzenny oraz zespół drewnianej zabudowy o wyjątkowej wartości zabytkowej. Zabudowę mieszkaniową jednorodziną w centralnej, najstarszej części miasta, stanowią w większości drewniane dwukondygnacyjne budynki (z nielicznymi akcentami murowanymi). W ich parterach zlokalizowane są liczne usługi. Są to budynki utrzymane w jednolitym stylu.

W obu częściach miasta powstały małe osiedla bloków mieszkalnych. Zabudowa wielorodzinna, (jak wspomniano wcześniej - nie zbyt liczna) w tym z usługami zlokalizowanymi w parterach budynków występuje przede wszystkim przy ul. Ks. Rąba. Natomiast przy ul. Piwarskiego na Osiedlu Wschodnim są typowe budynki 4-kondygnacyjne przeznaczone do zbiorowego zamieszkania.

Obecnie miasto znacznie się rozbudowuje. W swej szerokości i rozciągłości zacieśnia się także nowymi zabudowaniami. Podobnie dzieje się w części zdrojowej Iwonicza-Zdroju, gdzie nowa dzielnica powiększana jest na stoku góry w kierunku Klimkówki i lasu Piekłiska.

Niestety nowa zabudowa powstająca na zboczach oraz w otwartym terenie rozprzestrzenia się coraz bardziej chaotycznie. A jej nowoczesna architektura pochodząca już z drugiej połowy XX wieku, nie nawiązuje, ani założeniem układu przestrzennego, ani swoim stylem do zabudowy związanej z zabytkowym charakterem uzdrowiska.

Iwonicz (wieś) położony jest 304 m nad poziomem morza. Miejscowość ta ze względu na swoje walory przyrodnicze i rekreacyjno-turystyczne ma charakter ośrodka mieszkalno-usługowego.

Północna, w tym północno-wschodnia i północno-zachodnia część zabudowy mieszkaniowej w Iwoniczu położona jest w sąsiedztwie drogi krajowej nr 28. Reszta terenów osadniczych Iwonicza zlokalizowana jest wzdłuż dróg powiatowych: P2002R i P1976R.

Zabudowa mieszkaniowa na wschód od drogi nr 28 na charakter zwarty i jest to przede wszystkim zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Miejscami w budynkach mieszkalnych zlokalizowane są usługi zaspokajające potrzeby lokalnej społeczności. Zabudowa po zachodniej stronie drogi krajowej nie zachowuje już tak zawartego charakteru. W części północno-zachodniej pojawia się miejscami zabudowa zagrodowa, lecz nie jest ona liczna. W części centralnej miejscowości w pobliżu drogi powiatowej P1976 R (Zawór), w obrębie resztówki dworskiej, w powiązaniu z dawnym Ośrodkiem Postępu Rolniczego zlokalizowana jest nieliczna zabudowa wielorodzinna, w tym wielorodzinna z usługowymi parterami.

Budynki mieszkalne w tej miejscowości są w większości dwu kondygnacyjne, w tym najczęściej z poddaszem użytkowym. Zabudowa w dużej części jest murowana, tylko nieliczne budynki, zlokalizowane bliżej miasta są drewniane. Iwonicz-Zdrój rozbudowuje się wyraźnie poprzez ulicę Floriańską w stronę Miejsca Piastowego i Rymanowa, poprzez ulicę Zadwór w stronę Rogów, zaś ulica Zagrodniki poszerza się w tzw. równię. Cały iwonicki dół, w swej szerokości i rozciągłości zacieśnia się nowymi zabudowaniami.

W miejscowości Lubatówka położonej na zachód od miejscowości Iwonicz zabudowa jest zwarta i występuje po obu stronach drogi powiatowej P2001R oraz w zakolach, wzdłuż rzeki Lubatówka. Dominuje tu zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z pojedynczymi zagrodami, co jest pozostałością układu łańcuchowego wsi. Domy mieszkalne w Lubatówce to przede wszystkim budynki dwu kondygnacyjne z poddaszem użytkowym, które ustawione są frontami do drogi.

Lubatowa jest powierzchniowo największą miejscowością na terenie gminy Iwonicz-Zdrój. Zabudowa we wsi ma charakter bardzo zróżnicowany. Budynki położone są po obu stronach biegnącej wzdłuż sołectwa drogi powiatowej P2001R (od miejscowości Lubatówka do granicy Lasów Państwowych na południu). Przy drodze zabudowa jest zwarta z pozostałościami układu łańcuchowego. Na terenach po wschodniej stronie drogi powiatowej oraz w części południowo-zachodniej od drogi, w centrum Lubatowej zlokalizowana jest zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna. Duża ilość budynków jest dwu kondygnacyjna i posiada poddasza użytkowe.

Typowa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna występuje w północnej części miejscowości, po wschodniej stronie od pasa drogowego oraz po zachodniej jego stronie obejmując jednocześnie część centralną obszaru. Zabudowa w Lubatowej nie odznacza się nadmierną zwartością. Pojedyncze zabudowania zlokalizowane są np. przy granicy administracyjnej gminy z miejscowością Jasionka w tzw. Dołach (Przylasek) oraz przy drogach gminnych stanowiących połączenie miejscowości Lubatowa z miastem, szczególnie wzdłuż drogi Turkówka oraz Al. Leśnej.

Zabudowa usługowa, w tym usługi sportu i rekreacji

Usługi publiczne (w tym administracji gminnej), usługi oświaty, zdrowia, opieki społecznej, bezpieczeństwa publicznego, kultury, usługi sakralne oraz usługi handlu i rzemiosła, zaspokajające potrzeby mieszkającej na terenie gminy społeczności mają swoją siedzibę głównie w mieście Iwonicz-Zdrój i miejscowości Iwonicz.

Do najważniejszych usług publicznych znajdujących się w gminie należą:

- Urząd Gminy Iwonicz-Zdrój,
- Posterunek Policji,

- OHP w Iwoniczu,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Iwoniczu-Zdroju,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminna Przychodnia Lekarska w Iwoniczu-Zdroju,
- Szpital uzdrowiskowy „Excelsior”. W szpitalu funkcjonują oddziały: neurologiczny, ortopedyczny, reumatologiczny i dział zabiegowy,
- Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Iwoniczu-Zdroju,
- Iwoniczkie Domy Pomocy Społecznej, prowadzone przez felcjanek i bonifratrów,
- Gminny Ośrodek Kultury w Iwoniczu-Zdroju,
- Gminne Biblioteki Publiczne w Iwoniczu-Zdroju, z 3 filiami w: Iwoniczu, Lubatowej i Lubatówce,
- kino "Wczasowicz",
- Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich w Iwoniczu-Zdroju,
- Zespół Szkół (rolniczych) w Iwoniczu,
- Iwoniczkie Centrum Kształcenia Ustawicznego w Iwoniczu-Zdroju.

Ponadto na terenie gminy usługi z zakresu oświaty świadczą (dane ze strony Internetowej UG):

- 1) Zespół Szkół w Iwoniczu-Zdroju w skład, którego wchodzi: Szkoła Podstawowa im. Księdza Jana Ręba i Gimnazjum Publiczne im. Amelii i Karola Załuskich. W roku 2010 liczba uczniów w szkole podstawowej, którzy rozpoczęli naukę wyniosła 166 osób, a w gimnazjum 97;
- 2) Zespół Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Lubatówce. Liczba uczniów w szkole podstawowej, którzy rozpoczęli naukę w 2010r. wyniosła 125 osób, a w gimnazjum 45
- 3) Gimnazjum Publiczne w Iwoniczu – 150 uczniów;
- 4) Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II w Lubatowej - 170 uczniów;
- 5) Szkoła Podstawowa w Iwoniczu - Liczba uczniów – 269 uczniów;
- 6) Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Lubatowej – 393 uczniów.

Na terenie gminy znajdują się również 3 przedszkola (dane ze strony Internetowej UG na rok 2010):

- Przedszkole Gminne im. Jana Pawła II w Iwoniczu-Zdroju przy Alei Słonecznej 30 – 60 Dzieci,
- Przedszkole Gminne w Iwoniczu przy ul. Długiej 52 – 75 dzieci,
- Przedszkole przy Zespole Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Lubatówce – 30 dzieci.

W gminie nie funkcjonuje żaden żłobek publiczny. Takiej placówki nie ma również w odległości 15 km od granic administracyjnych gminy. Najbliższy Punkt Przedszkolny, w tym tzw. Klub Malucha „STOKROTKA” znajduje się w Krośnie. Mogą tak uczęszczać jednak dzieci dopiero od lat dwóch.

Istniejący szpital uzdrowiskowy „Excelsior” i placówki medyczne (w tym punkty lekarskie i przychodnie), a przy nich apteki zaspokajają podstawowe potrzeby mieszkańców gminy w zakresie służby zdrowia. Ponadto na terenie gminy działa 10 obiektów sanatoryjnych, z których ze skierowaniem NFZZ i prywatnie mogą korzystać także mieszkańcy. Placówki te zostały szerzej opisane w podpunkcie „Zabudowa uzdrowiskowa”.

W gminie istnieją 4 kościoły parafialne:

- kościół św. Iwona i Matki Boskiej Uzdrawienia Chorych (zabytkowy z 1895r.) i nowy kościół pod wezwaniem św. Iwona, konsekrowany w 2000r.,
  - Parafia Rzymsko-Katolicka w Iwoniczu p.w. Wszystkich Świętych,
  - Neogotycki kościół p.w. św. Stanisława Biskupa (z 1921r.),
  - kościół p.w. N.M.P. Matki Kościoła.
- oraz 4 czynne cmentarze: dwa (stary i nowy) w Iwoniczu oraz po jednym w Lubatowej i Lubatówce.

Największe zagęszczenie terenów usług administracji publicznej i usług publicznych, w tym z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego jest oczywiście w mieście. Przy zbiegu ulic Denisa i Zdrojowej zlokalizowany jest Posterunek Policji. Przy Alei Słonecznej 28

w Iwoniczu-Zdroju mieści się siedziba władz gminy. W budynku tym urzęduje również - Urząd Stanu Cywilnego. Za siedzibą Urzędu Gminy w Iwoniczu-Zdroju jest budynek Ochotniczej Straży Pożarnej Iwonicz-Zdrój. Przy ulicy Zdrojowej 122 mieści się Zakład Gospodarki Komunalnej. A przy ul. Torosiewicza 2 działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W gminie usług tego rodzaju jest mniej. W Lubatowej działają: Izba wiejska i OSP (przy drodze powiatowej) oraz OSP w Iwoniczu zlokalizowane na działce w pobliżu kościoła parafialnego.

Zlokalizowane w centrum Iwonicza-Zdroju usługi związane są w dużej mierze z uzdrowskim charakterem miasta i są to przede wszystkim: kawiarnie, restauracje, pensjonaty, hotele, sklepiki różnych branż, w tym spożywczej, apteki itd. Na terenie gminy nie występują żadne wielkopowierzchniowe obiekty handlowe. Usługi handlu podstawowego zlokalizowane są w centrach miejscowości, głównie przy drogach powiatowych.

Usługi z zakresu kultury, sportu i rekreacji świadczą placówki zlokalizowane głównie w mieście (i to w ścisłym jego centrum), takie jak:

- Centrum Informacji Turystycznej przy Placu Dietla 2,
- Gminny Ośrodek Kultury przy Placu Dietla 2,
- Kino przy Placu Dietla 2,
- Biblioteka przy Placu Dietla 2,
- Biblioteka Publiczna przy ul. Ks. Jana Raba 8
- Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji przy Placu Dietla 2,
- oraz czynna okresowo Galeria Sztuki „Pasaż” w Budynku Pijalni Wód Mineralnych.

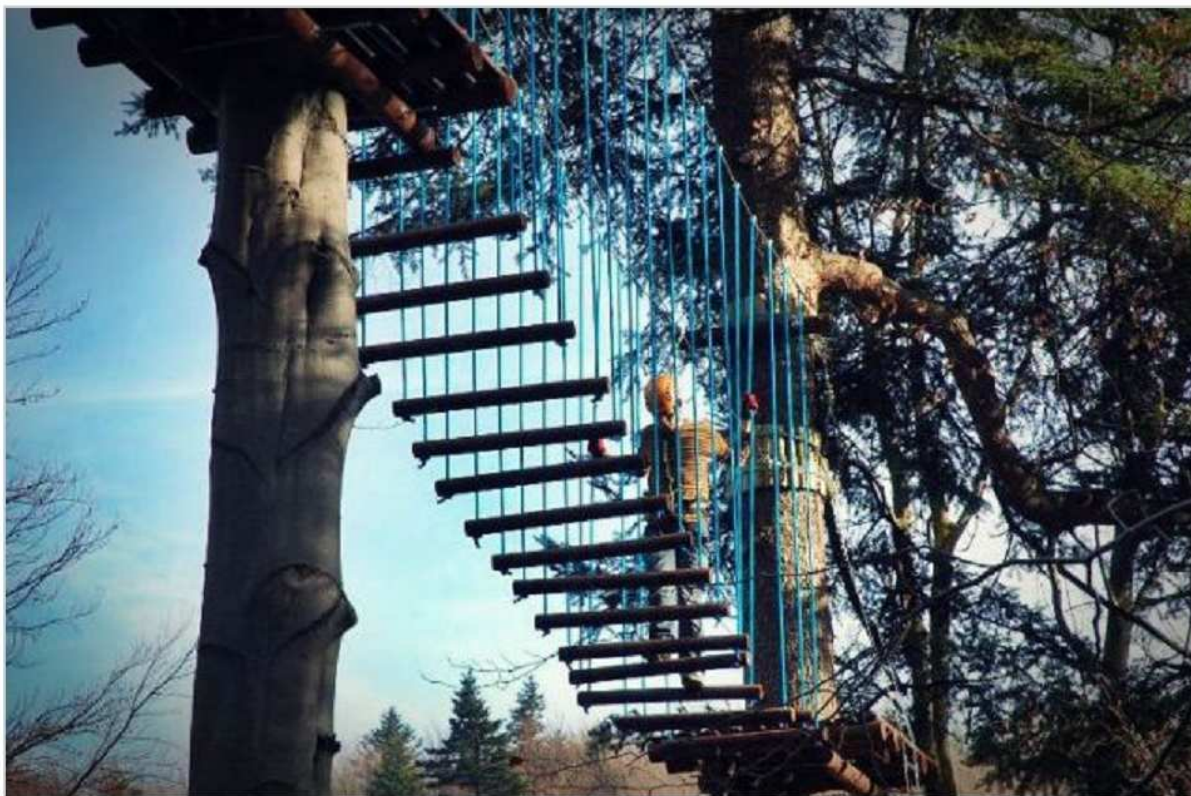
Bardzo ważnym elementem gminy jest życie sportowe jej mieszkańców. Na terenie gminy Iwonicz-Zdrój działa wspomniany już wcześniej - Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, który został utworzony w marcu 2009r. Jego celem jest przede wszystkim prowadzenie i propagowanie działań o charakterze sportowym i rekreacyjnym wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie upowszechniania sportu i rekreacji ruchowej. Do obowiązków Ośrodka należy m.in. administrowanie nowoczesnym, kompleksem sportowym "Moje boisko - Orlik 2012" w Iwoniczu-Zdroju (dwa boiska do piłki nożnej o wymiarach 60 x 30 m i boisko do gier zespołowych (koszykówki i siatkówki), o wymiarach 18 x 32 m, wraz z szatniami i zapleczem socjalnym). Korzystanie z tych obiektów jest nieodpłatne. Na terenie gminy działa 6 klubów sportowych: „Extreme South Team”, „Górniki” (klub narciarski), „Gryf”, „LKS Iwonka Iwonicz”, „LKS Lubatowa” oraz „LKS Lubatówka”.

Urządzenie i budowle pomagające świadczyć usługi z zakresu rekreacji i sportu na terenie gminy to m. in.:

1. Boiska sportowe „ORLIK” przy ul. Leśnej w Iwoniczu-Zdroju,
2. Pływalnie - baseny kryte w sanatorium: Ziemowit, Sanvit, Krus oraz w Zakładzie Przyrodoleczniczym przy ul. Kulczyńskiego 1a w Iwoniczu-Zdroju,
3. Wyciąg narciarski orczykowy w Iwoniczu Zdroju – na zboczu Góry Winiarska, dł. ponad 350 m o łagodnym nachyleniu stoku oraz skocznia narciarska,
4. Dwa korty tenisa ziemnego – w Sanatorium Wisła przy ul. Ks. Jana Raba 24,
5. Tenis stołowy – w sali dolnej nowego kościoła parafialnego przy Al. Parkowej,
6. Kręgielnia i bilard – w Hotelu Glorietta przy Al. Słonecznej 7,
7. Trasa Zjazdowa DownHill przy Al. Leśnej (trasa rowerowa – wyczynowa) w Iwoniczu-Zdroju,
8. Hala sportowa i boisko w Lubatowej,
9. oraz małe boiska sportowe przy ul. Winiarskiej, Braci Kazurów, jak również przy Zespole Szkół Hotelarskich ul. Piwarskiego w Iwoniczu-Zdroju.

W sobotę 13 listopada 2010r. odbyło się otwarcie Parku Linowego (przy ul. Plac Karola i Józefa) w Iwoniczu-Zdroju. Park linowy znajduje się w bardzo malowniczym terenie pomiędzy Krakowiakiem a Excelsiorem. Składa się on z 9 platform zainstalowanych na drzewach, na wysokości od 4 do 11 metrów nad ziemią. Platformy połączone są z różnego rodzaju przeszkodami i mostami linowymi. Trasa posiada umiarkowany stopień trudności, a jej pokonanie zajmuje od 20 do 30 minut. Zabawa w Parku Linowym to coraz bardziej

popularny sposób na aktywne spędzenie wolnego czasu. Parkiem Linowym zarządza Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Iwoniczu-Zdroju.

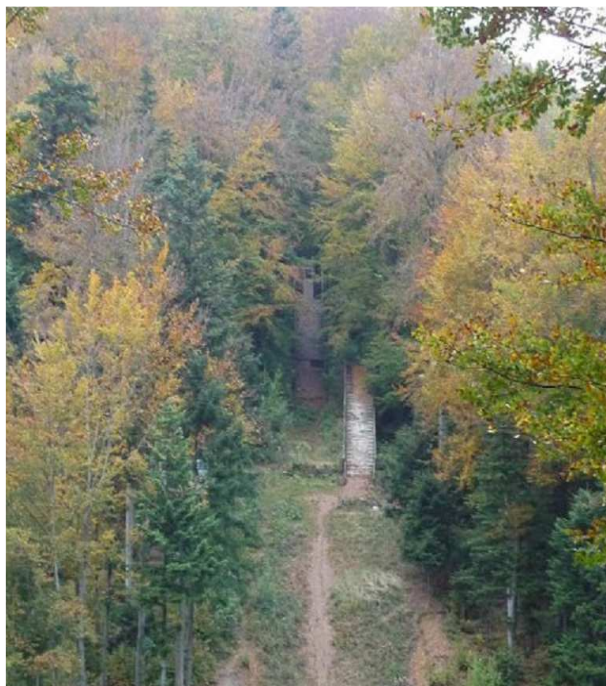
Fot. 1. Park Linowy w Iwoniczu-Zdroju. Źródło internetowe (strona UG w 2010r.).

W sezonie letnim na terenie gminy działa także wypożyczalnia rowerów górskich na parkingu przy Al. Słonecznej, dając możliwość uprawiania czynnego wypoczynku i turystyki rowerowej.

Niegdyś narciarstwo klasyczne, a zwłaszcza skoki, były w tym regionie bardzo ważną i dynamicznie rozwijającą się dyscypliną. W przeszłości w Iwoniczu-Zdrój znajdował się kompleks skoczni narciarskich zlokalizowanych w pobliżu ul. Leśnej południowej części miasta. Składał się on z trzech skoczni położonych obok siebie, o punktach konstrukcyjnych: K-20, K-40 i K-60, na których w latach 60 i 70-tych rozgrywano cykliczne zawody. Z czasem skocznie podupadły i zostały zamknięte. Na terenie gminy od wielu lat działa IKN „Górnik” Iwonicz, który jest jednym z trzech najstarszych polskich klubów narciarskich (w dniu 29 października 2010r. obchodził jubileusz 85-lecia). To właśnie do tego klubu należy opisany wyżej - kompleks obiektów narciarskich.

Obok zrujnowanych dziś skoczni narciarskich znajduje się również nieczynny otwarty basen kąpielowy.

Fot. 2. Tereny zdegradowanych skoczni narciarskich w Iwoniczu-Zdroju (Źródło internetowe, rok 2008)

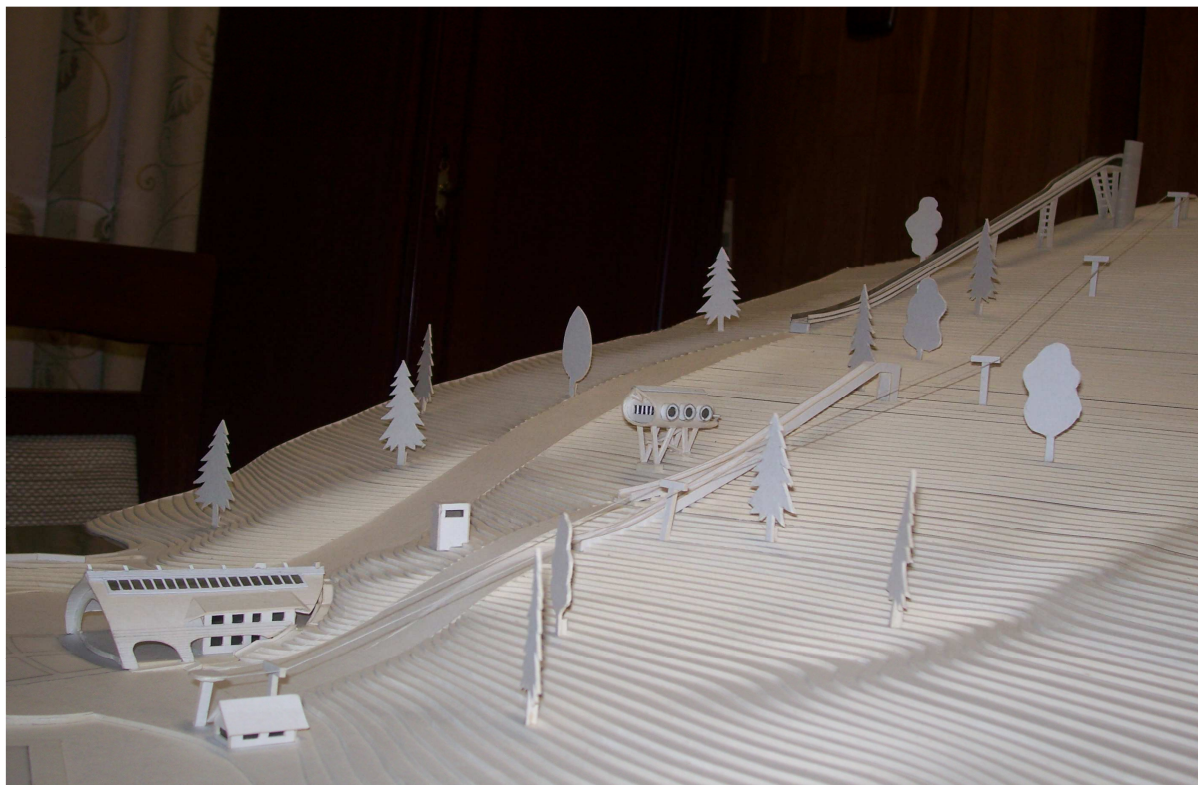
Fot. 3. Teren odkrytej pływalni w Iwoniczu- Zdroju (Źródło własne, rok 2010)

W 2003 roku, po wielu latach starań uruchomiono jedną z trzech iwoniczskich skoczni - tak zwaną średnią, o punkcie konstrukcyjnym zlokalizowanym na 40 metrze. Skocznia ta posiada drewniane rozbiegi podparte metalowymi konstrukcjami, belki startowe, metalowe schody na górę oraz schodki przy belce. Po lewej stronie (patrząc od dołu) skoczni K 40 znajduje się również nowa, blaszana wieża sędziowska.

Jednak największa skocznia jest nieczynna. Obecnie pozostał po niej próg, schody, drewniane fragmenty rozbiegu oraz szkielet wieży sędziowskiej. W ramach Programu PZN, skocznia K 60 ma być gruntownie zmodernizowana, podobnie obiekt K 20. Mniejsze skocznie w Iwoniczu mają zostać odbudowane i przywrócone do użytku już w najbliższych latach.

W ramach projektu „DOLINA IWONICKA CENTRUM KULTURALNO-SPORTOWE SKOCZNI NARCIARSKICH W IWONICZU”, oprócz rekonstrukcji skoczni narciarskich zaprojektowany został także Dom Kultury z amfiteatralną sceną letnią i widowiskową. Inwestycja ta jest już realizowana przy pomocy środków unijnych i we współpracy z Urzędem Marszałkowskim.

Fot. 4. Projekt „Iwoniczka Dolina, Centrum Kulturalno-Sportowe, Skoczni Narciarskich w Iwoniczu-Zdroju”. Makieta (Źródło: UG Iwonicz-Zdrój 2010r.)

Stacje benzynowe w gminie, jak w większości krajów europejskich – czynne są zazwyczaj całą dobę i przez wszystkie dni tygodnia. Na terenie gminy zlokalizowane są trzy obiekty tego rodzaju. Jeden w miejscowości Iwonicz - Stacja paliw "Grosar" przy ul. Floriańskiej 52a, drugi w centrum miasta Iwonicz Zdrój - Stacja paliw "Grosar" przy Alei Słonecznej 21 oraz ostatni przy drodze powiatowej w Lubatówce.

Zabudowa uzdrowskowa

Iwonicz-Zdrój jest uzdrowiskiem z ponad 430-letnią tradycją, a jego największe bogactwo stanowią lecznicze wody mineralne, które służą do kuracji pitnych i kąpielowych, inhalacji oraz do produkcji iwoniczkiej soli jodobromowej (leczniczej) i kosmetyków "Iwoniczanka", w czym specjalizuje się jedno z największych przedsiębiorców na tym terenie - Uzdrawisko Iwonicz S.A. Stary Pałac jest budynkiem administracyjnym i siedzibą Zarządu „Uzdrawisko Iwonicz” S.A.

Na terenie Iwonicza-Zdroju działa 10 obiektów sanatoryjnych i jeden szpital uzdrowski oraz Uzdrawiskowy Zakład Przyrodolecznicy.

W uzdrowisku prowadzone jest leczenie uzdrowskie w następujących kierunkach leczniczych:

- Choroby ortopedyczno-urazowe,
- Choroby układu nerwowego,
- Choroby reumatologiczne,
- Choroby układu trawienia,
- Choroby górnych dróg oddechowych,
- Choroby kobiece,
- Otyłość,
- Osteoporoza.

Wykaz zakładów lecznictwa uzdrowskiego:

Szpital uzdrowski „Excelsior” (Uzdrowiska Iwonicz S.A) - zlokalizowany jest ok. 250 m od centrum uzdrowiska przy ul. Partyzantów. Obiekt ten zajmuje 5-kondygnacyjny murowany budynek. Posiada 235 łóżek (miejsc) szpitalnych.

Ryc. 6. Najważniejsze obiekty uzdrowskie na terenie gminy Iwonicz-Zdrój (Źródło internetowe)

Sanatoria Uzdrawiskowe własność Uzdrawiska Iwonicz S.A. to:

- 1) „Biały Orzeł” - zlokalizowany w centrum uzdrowiska. Budynek sanatorium jest drewniany i 4 – kondygnacyjny. Ze względu na zabytkowy charakter obiekt ten został wpisany do rejestru zabytków. Placówka ma 130 miejsc sanatoryjnych.
- 2) „Pod Jodłą”, i jednocześnie - hotel. Wjazd na jego teren odbywa się od ul. Torosiewicza. Jest to 3- kondygnacyjny budynek murowany. Sanatorium i hotel mają łącznie 85 miejsc.
- 3) „Stare Łazienki”. Budynek sanatorium jest murowany, 2- kondygnacyjny. Został również wpisany do rejestru zabytków. Obiekt posiada 49 miejsc sanatoryjnych.
- 4) „Ustronie”. Stanowi oddział sanatorium „Biały Orzeł”. Jest to budynek drewniany 3- kondygnacyjny, położony w centrum uzdrowiska. Posiada on 16 miejsc sanatoryjnych.

Pozostałe sanatoria uzdrawiskowe:

- 1) „Piast”. Sanatorium położone przy ul. Kulczyńskiego. Posiada 110 miejsc. Trzypiętrowy budynek wyposażony w windę, dobrze usytuowany (oddalony zaledwie 200m od centrum Iwonicza-Zdroju) i otoczony zielenią. Sanatorium położone jest na południowym zboczu Góry Winiarskiej.
- 2) „Stomil – Ziemowit”. Sanatorium położone w centrum uzdrowiska, wśród lasów mieszanych, przy ścieżce spacerowej do pomnika przyrody - źródła „Bełkotka”. Składa się z zakładu przyrodoleczniczego i części hotelowej, połączonych przeziąską,

- 3) *Centrum Rehabilitacji Rolników „KRUS”* położony przy ul.Ks.Jana Rąba. Jest 6-kondygnacyjnym obiekt sanatoryjny, posiadający 180 miejsc,
- 4) *„Górnik”* zlokalizowany przy ul. Ks.Jana Rąba. Duży kompleks sanatoryjny składający się z trzech budynków: hotelu ze SPA, stołówki oraz pawilonu zabiegowego. Wszystkie budynki są ze sobą połączone korytarzami. Ilość miejsc sanatoryjnych w obiekcie wynosi 230 szt.,
- 5) *„Wisła -Margot”* i jednocześnie hotel MARGOT - to nowoczesny obiekt zlokalizowany z pobliżu centrum miasta, ale jednocześnie na jego uboczu przy końcu ul. Ks. J. Rąba. Z okien po zachodniej stronie rozciąga się widok na narciarski wyciąg orczykowy. W obiekcie znajduje się: siłownia, bilard, kiosk, sauna, solarium, korty, parking strzeżony, basen kryty, boisko sportowe, ping-pong, sale konferencyjne wyposażone w sprzęt audiowizualny. W obiekcie dostępnych jest 90 miejsc,
- 6) *„Centrum Promocji Zdrowia Sanvit”*. Obiekt położony przy ul.Ks.Jana Rąba. Głównym profilem medycznym sanatorium "Sanvit" .

Uzdrowski Zakład Przyrodolecznicy własność Uzdrowska Iwonicz S.A.

Uzdrowski Zakład Przyrodolecznicy - zakład świadczy zabiegi uzdrowskie w pełnym zakresie dla pacjentów przebywających na leczeniu w „Uzdrowsku Iwonicz” S. A, a także dla pacjentów innych sanatoriów i pacjentów ambulatoryjnych. Budynek Zakładu Przyrodoleczniczego posiada 5 kondygnacji, lecz mino to jest w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych.

W budynku Zakładu Przyrodoleczniczego zlokalizowana jest również główna **Przychodnia Uzdrowska**.

Wykaz urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego:

76

Fot. 5. Wnętrze Pijalni wód leczniczych w Iwoniczu-Zdroju

2. **Baseny rehabilitacyjne:**

- w Zakładzie Przyrodoleczniczym „Uzdrowiska Iwonicz SA”,
- w Sanatorium „Stomil-Ziemowit”
- w Sanatorium „Sanvit”
- w Sanatorium Centrum Rehabilitacji Rolników „KRUS”.

3. **Stary zabytkowy Park Zdrojowy** (Strefa Ochrony Krajobrazu Kulturowego) znajduje się w centrum strefy „A” ochrony uzdrowskiej i zajmuje 10 ha. Nowy Park Zdrojowy wyodrębniono z kompleksu leśnego. Zajmuje on obecnie powierzchnię 236 ha.

4. **Ścieżki ruchowe (spacerowe)** – wytyczone na czterech wzgórzach, porośniętych lasami mieszanymi i otaczających Iwonicz-Zdrój o łącznej długości 8200 m.

Zabudowa usług turystyki i hotelarstwa

Ze względu na istniejące uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe oraz historyczne (malownicze doliny Potoku Iwoniczkiego i rzeki Lubatówka, duże kompleksy leśne, specyficzny uzdrowski klimat, pokłady wód mineralnych) gmina Iwonicz-Zdrój posiada potencjał do rozwoju turystyki pobytowej, i wypoczynku sobotnio-niedzielnego głównie dla ludności z terenu województwa podkarpackiego.

Do obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych, a zarazem krajobrazowych w granicach gminy należą: tereny leśne, położone przede wszystkim w centralnej części gminy oraz w południowej części gminy. Są to lasy (przede wszystkim buczyny i drzewostany grądowe) o dużym stopniu naturalności, położone w terenie o bogato ukształtowanej rzeźbie (liczne wzniesienia i ostro wcinające się w zbocza wąwozy i potoki). Charakter szaty roślinnej i ukształtowanie terenu decydują o wysokich walorach wizualnych. Bardzo zjawiskowe są wzgórza okalające Iwonicz (Borowinowa Góra (482), Glorietta (550), Ispak (483), Piekłiska (481) Przedziwna Góra (553), Przymiarki (640), Winiarska Góra (528), Wólecka Góra (611), Żabia Góra (555) , szczególnie zimą, gdy drzewa liściaste nie zasłaniają widoku, oraz przez cały rok w przygotowanych miejscach widokowych można podziwiać wspaniałą panoramę

Beskidu Niskiego i Pogórza Strzyżowsko-Dynowskiego, a podczas inwersji powietrza także Bieszczady, a nawet Tatry.

Iwonicz-Zdrój jest pięknym starym i cichym uzdrowiskiem. Kuracjuszy nie tylko z Polski, ale i z całej Europy przyciągają, obok jego właściwości leczniczych, również osobiowości turystyczne.

Największą atrakcją turystyczną gminy stanowi zabytkowe centrum starego uzdrowiska, na które składają się XIX-wieczne obiekty drewniane w tzw. stylu szwajcarskim i późnoklasycystycznym, stary park zdrojowy oraz fakt, iż tereny otaczające Iwonicz-Zdrój stanowią doskonałe punkty wypadowe na całe Podkarpacie. Dobrze zachowany układ przestrzenny, zabytkowe założenia urbanistyczne i zabudowania zdrojowe stanowią teren o wysokich walorach wizualnych.

Zespół architektoniczny centrum Iwonicza tworzą przede wszystkim:

- 1) Pensjonat „Bazar” (1876)
- 2) Pensjonat „Biały Orzeł” (1812)
- 3) Dom Zdrojowy (1860)
- 4) Kaplica Zdrojowa (1985)
- 5) Łazienki borowinowe "Pijalnia" i Stołówka (1837)
- 6) Łazienki mineralne, ob. sanatorium 2a, 1870, 1950,
- 7) Pawilon źródła "Józef" , k. XIX,
- 8) Pawilon "Nad Źródłami", drewn., 1838, 1859,
- 9) Stare Łazienki (1837)
- 10) Stary Pałac (1837)
- 11) Pensjonat "Belweder", drewn., 1880, XX,
- 12) Pensjonat „Pod Jodłą” (1838)
- 13) Pensjonat „Ustronie” (1865)
- 14) Pensjonat „Trzy Lilie” (1925-26)
- 15) Pensjonat „Zofiówka” (1907).

Główne Centrum Informacji Turystycznej, dostarczające najważniejszych informacji o atrakcjach turystycznych w gminie zlokalizowane jest w Domu Zdrojowym w centrum Iwonicza-Zdroju.

Wymieniając najważniejsze atrakcje turystyczne gminy nie należy zapomnieć o:

- kościele parafialnym pw. św. Iwo i Matki Boskiej Uzdrawienia Chorych – wzniesionego w 1895r., wg projektu architekta austriackiego Favorgera, w konstrukcji szkieletowej, typowej dla realizacji zachodnioeuropejskich. Wyjątkowy charakter nadaje wnętrzu odsłonięta, dekoracyjnie ukształtowana więźba dachowa. Świątynia stanowi wyjątkowy przykład drewnianego kościoła zdrojowego o cechach neogotyckich na terenie województwa podkarpackiego;
- modrzewiowym kościele fundacji Kazimierza Jagiellończyka, rozbudowanym w 1634r.;
- licznych pomnikach na terenie miasta;
- biegnącym przez teren gminy dawnym szlaku im. Józefa Piłsudskiego;
- alejce spacerowej prowadzącej do źródła „Bełkotka”, z którego wydobywa się palny gaz ziemny ;
- spichrzu (dawnym zborze ariańskim z XVII w.) w miejscowości Iwonicz;
- zespole pałacowym Załuskich (tzw. pałac zimowy) wraz z oranżerią i parkiem;
- kościele parafialnym p.w. św. Stanisława w Lubatowej.

Inną ogromną atrakcją turystyczną, szczególnie dla osób ceniących zabytkową architekturę i budownictwo drewniane jest Szlak Architektury Drewnianej przebiegający między innymi terenami gminy Iwonicz-Zdrój.

Trendy panujące na rynku turystycznym pozwalają w zależności od warunków przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych rozwijać różne formy turystyki na obszarach wiejskich i miejsko-wiejskich.

Bardzo szeroko propagowana formą turystyki w gminie Iwonicz-Zdrój jest turystyka krajoznawcza, która pozwala na poznawanie najatrakcyjniejszych miejsc, grupowo lub

indywidualnie, w sposób zorganizowany lub niezorganizowany. Do popularnych form tej turystyki należy :

- turystyka piesza,
- turystyka rowerowa,
- i turystyka zmotoryzowana.

Głównym szlakiem rowerowym jest Czerwony Szlak Rowerowy „Między Zdrojami” o długości 24 km. Trasa całego szlaku przebiega przez miejscowości Iwonicz-Zdrój, Klimkówka, Pustki, Rymanów, Rymanów Zdrój, Królik Polski, Bałuciankę, Przymiarki, Turkówkę i z powrotem do Iwonicza-Zdroju. Trasa tego szlaku jest bardzo atrakcyjna widokowo pod względem poznawczym. Wiedzie ona przez góryste tereny Beskidu Niskiego.

Szlak „Między Zdrojami” łączy się w swym wschodnim przebiegu z **niebieską ścieżką rowerową, tzw. „Rowerowym Szlakiem Etnograficznym”** (trasa przebiegu: Rymanów – Rymanów Zdrój – Deszno – Królik Polski – Wiśloczek – Rudawka – Pastwiska – Sieniawa – Bartoszków – Rymanów).

Ryc. 8. Przebieg najważniejszych szlaków rowerowych na terenie powiatu krośnieńskiego (Źródło internetowe).

Przez teren gminy Iwonicz-Zdrój przebiega szlak pieszy czerwony, tzw. Główny Szlak Beskidzki (Trasa: Krynica - Hańczowa - Zdunya - Bartne - Magura (842 m) - Kamień (714 m) - Kąty - Polana (651 m) - Chyrowa - Pustelnia Świętego Jana - Nowa Wieś - Cergowa (716 m)

–Iwonicz-Zdrój - Rymanów Zdrój - Puławy - pasmo Bukowicy (Tokarnia 778 m) - Komańcza. Jego przejście między Iwoniczem a Rymanowem zajmuje ok. 2,5 godziny marszu.

Szlakiem tym można dojść idąc na zachód na górę Cergową, do Dukli, do Pustelni św. Jana, natomiast idąc na wschód do Rymanowa-Zdroju i dalej w kierunku Bieszczad. Szlak w kierunku Rymanowa Zdroju wchodzi do miasta Iwonicz-Zdrój przy ul. Ogrodowej, dalej przebiega wśród terenów zieleni fragmentem ul. Piwarskiego, a przy ul. Parkowej 12 skręca w Aleję Słoneczną prowadząca pieszego turystę do najpiękniejszych terenów przestrzeni publicznych miasta, w tym do Pijalni Wód Mineralnych. Dalej szlak skręca w ul. Leśną i prowadzi na Górę Cergową. Jest to typowy szlak pieszy górski.

Inne szlaki lokalne (spacerowe) na terenie gminy to:

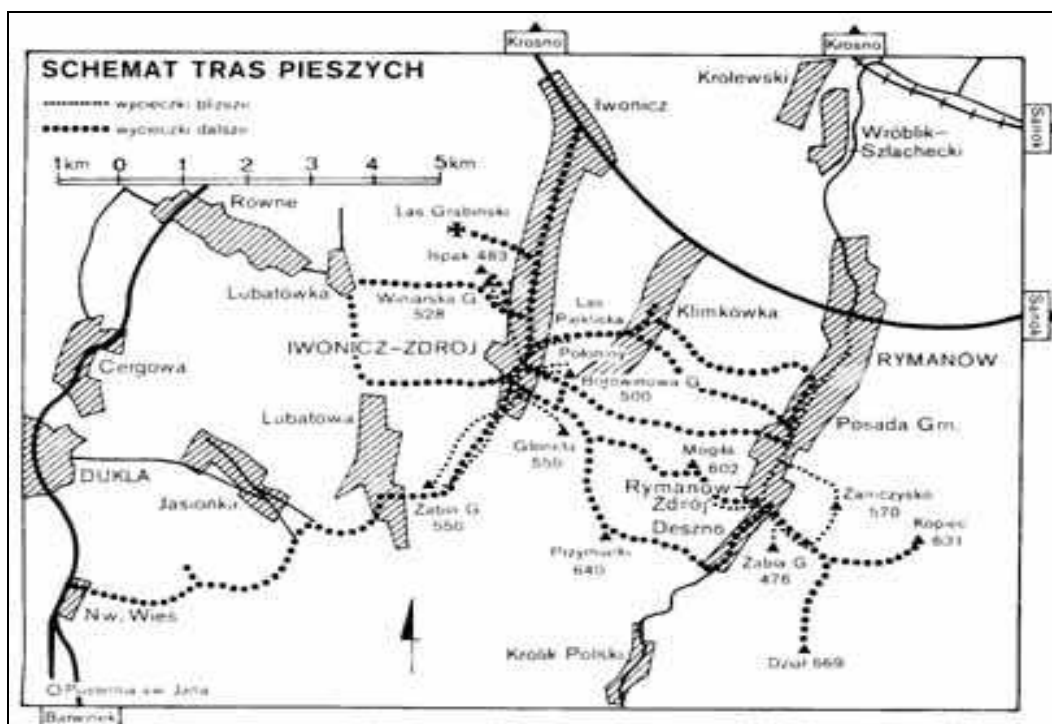
- szlak Rymanów-Zdrój prowadzący przez Górę Przymiarki. Do przejścia w 1:15 h,
- i szlak Klimkówka prowadzący do Kościółka Świętokrzyskiego. Do przejścia w 1:10 h.

W ostatnich latach w obrębie parku leśnego Nadleśnictwo Dukla wytyczyło i utwardziło 8200 m ścieżek spacerowych przebiegających przez cztery, porośnięte lasami mieszanymi i otaczające Iwonicz-Zdrój wzgórza. W samym uzdrowisku również założono 6 nowych dróg spacerowych. Pięć głównych ścieżek spacerowych rozpoczyna się przy Centrum Informacji Turystycznej (obok przystanku PKS) w Iwoniczu-Zdroju. I tak są to ścieżki prowadzące do:

1. Lasu Pieklicka (kapliczka) 1 h (szlak im. J.F. Piwarskiego)
2. Bałucianki (cerkiew) 1:40 h przez Górę Przymiarki 1:15 h (szlak Łemkowski)
3. Na Górę Żabią 1 h (szlak im. W. Bełzy)
4. Do Lasu Grabińskiego 1:30 h przez Cyrenajkę 0:50 h (szlak Armii Krajowej)
5. Do Warzelnia Soli 1:15 h przez źródło Bełkotka 0:15 h (szlak im. W. Pola).

Ścieżki te prowadzą do najciekawszych widokowo i historycznie miejsc. Czas dojścia do tych miejsc wynosi 1-2 godzin marszu. Ścieżki są tak zaplanowane, aby turysta mógł wrócić do Iwonicza-Zdroju pieszo, lub komunikacją autobusową.

Wiele z tych szlaków pieszych łączy się i przeplata w innymi istniejącymi na terenie powiatu krośnieńskiego, co przedstawia poniższy schemat.

Ryc. 9. Szlaki turystyczne – piesze (źródło internetowe).

Na terenie uzdrowiska Iwonicz-Zdrój zlokalizowana jest również ścieżka dydaktyczna. Jest ona częścią wyznaczonych tu tras spacerowych. Rozpoczyna się przy małym parkingu

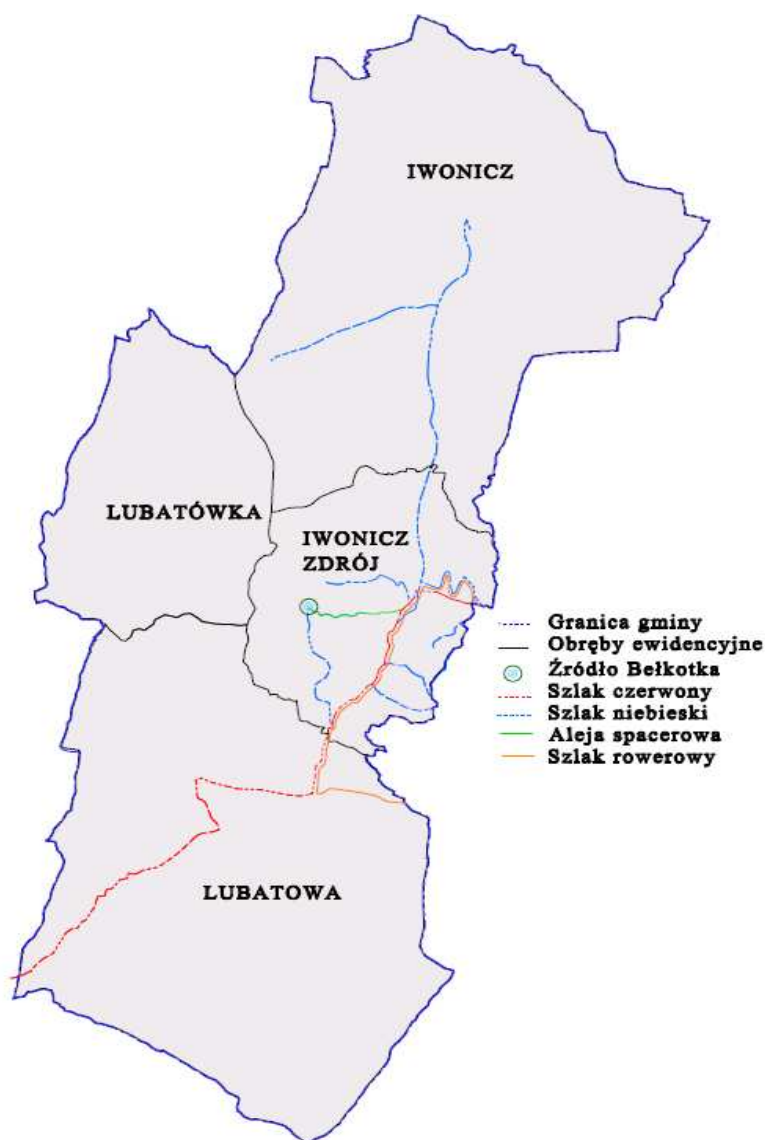

obok muszli koncertowej i prowadzi na zachód aleją biegnącą przez oddz. 182 Leśnictwa Iwonicz.

Na trasie tej umieszczono szereg tablic edukacyjnych wykonanych przez Nadleśnictwo i Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych, dotyczących m.in. zagadnień z hodowli i ochrony lasu, funkcji ekosystemu leśnego i zasad obiegu materii.

Ścieżka kończy się przy źródle Bełkotka, uznanym za pomnik przyrody nieożywionej. Źródło nazwę swą wzięło od charakterystycznego bełkotu, który wydaje, wydobywający się bąbelkami gaz ziemny. Jest to mała sadzawka ujęta w prostokąt kamiennym obramowaniem i zabezpieczona żelaznym płotkiem. Obok znajduje się obelisk z 1959 roku, na którym wyryto wiersz Wincentego Pola.

Cała ścieżka przyrodnicza „Do Bełkotki” (Iwonicz-Zdrój); ma długość trasy ok. 2,5 km. Czas przejścia jej wynosi ok. 1,5 godziny. Natomiast sam szlak im. W. Pola od źródła „Bełkotka” ma długość ok. 0,7 km i zajmuje ok. 30 minut.

Rys. 4. Najważniejsze szlaki turystyczne na terenie gminy Iwonicz-Zdrój.

Gmina Iwonicz-Zdrój posiada dobrze rozwiniętą bazę noclegową. Usługi hotelarskie zlokalizowane są głównie na terenie miasta Iwonicz-Zdrój. Przez cały rok usługi w tym

zakresie świadczą trzy hotele: „Energetyk” przy ul. Piwarskiego, „Glorietta” przy Al. Słonecznej oraz „Klimat” przy Al. Parkowej.

Hotel „Energetyk” położony jest na obrzeżu Parku Zdrojowego, w bezpośrednim sąsiedztwie Centrum Uzdrowskiego. Posiada on: 24 komfortowo wyposażone pokoje, restaurację, gabinet odnowy biologicznej „EnergetykWellnes”, saunę, solarium i siłownię oraz klimatyzowaną salę konferencyjną na 20 osób.

Hotel „Glorietta” posiada 40 miejsc noclegowych. W obiekcie znajduje się ponad to: restauracja sala konferencyjno - bankietowa (160 miejsc), klub nocny, kręgielnia, zespół odnowy biologicznej (sauna, łaźnia parowa, jacuzzi).

Hotel „Klimat” położony jest w centrum Iwonicza-Zdroju. Obiekt ten dysponuje 57 miejscami noclegowymi. W hotelu mieści się również restauracja i pub.

Na terenie miasta działa również dom wczasowy „Trzy Lilie” i ośrodek szkoleniowy „Światowid” (najbardziej znane) oraz duża ilość pensjonatów. Do najpopularniejszych należą: pensjonat „Amelia”, „Polaris”, „Klimat”, „Maxim”, willa „Krakowianka”, „Oaza”, Rubinia i inne.

Zabudowa pensjonatowa zlokalizowana jest głównie w strefie ochrony uzdrowskiej A i B. W Iwoniczu-Zdroju wielu mieszkańców wynajmuje turystom pokoje gościnne. W gminie działa jeden zarejestrowany całodobowy obiekt agroturystyczny „Za lasem” Gospodarstwo to oferuje pokoje 2-osobowe. Do dyspozycji gości jest aneks kuchenny, w którym można przygotować posiłki we własnym zakresie.

W sezonie letnim w gminie działa również Szkolne Schronisko Młodzieżowe mieszczące się w Szkole Podstawowej w Iwoniczu.

Tab.12. Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania zlokalizowanych na terenie gminy Iwonicz -Zdrój (dane GUS na dzień 31.XII. 2009r.)

OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA		
Obiekty ogółem		
obiekty ogółem w miesiącu VII	ob.	14
obiekty całoroczne w miesiącu VII	ob.	11
miejsca noclegowe ogółem w miesiącu VII	msc	1 170
miejsca noclegowe całoroczne w miesiącu VII	msc	973
korzystający z noclegów ogółem w miesiącu I-XII	osoba	21 145
korzystający z noclegów turyści zagraniczni w miesiącu I-XII	osoba	127
wynajęte pokoje w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych ogółem w miesiącu I-XII	--	7 650
wynajęte pokoje w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych turystom zagranicznym w miesiącu I-XII	--	109
udzielone noclegi ogółem w miesiącu I-XII	--	193 059
udzielone noclegi turystom zagranicznym w miesiącu I-XII	--	1 058

Łącznie w roku 2009 działa na terenie gminy Iwonicz-Zdrój 11 obiektów całorocznych, a z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania skorzystało łącznie 21 145 osób, w tym 1058 obcokrajowców. Na chwilę obecną brak jest dostępnych danych GUS za 2010r.

Obiekty świadczące usługi gastronomiczne na terenie gminy to głównie restauracje funkcjonujące przy hotelach. Samodzielnie funkcjonuje restauracja „Zdrojowa” zlokalizowana w centrum Iwonicza-Zdroju w budynku Domu Zdrojowego na Placu Dietla.

Na terenie miasta w budynkach usługowych i mieszkalnych zlokalizowane są też – pizzerie, kilkanaście kawiarni (w tym 2 cukiernie) oraz kilka pubów.

Produkcja i wytwórczość oraz eksploatacja złóż kopalin: wód leczniczych oraz ropy naftowej i gazu ziemnego

Ponieważ Iwonicz-Zdrój jest gminą o charakterze uzdrowiskowym zabudowa produkcyjna ze względu na przepisy odrębne, zlokalizowana jest przede wszystkim w strefie „C” i „B” ochrony uzdrowiska.

Produkcja i wytwórczość są to m. in. pojedyncze usługi tartaczne i handlu drewna zlokalizowane w miejscowości Iwonicz. Tego rodzaju produkcja ma na pewno związek ze znaczną lesistością obszaru gminy oraz gmin sąsiednich.

Do innych większych zakładów produkcyjno-usługowych w gminie należą:

- zakład produkcji zdrojowej w Lubatówce,
- młyn połączony z piekarnią i sklepem w Iwoniczu (przy drodze powiatowej),
- huta szkła w Iwoniczu (w pobliżu drogi powiatowej prowadzącej do miejscowości Rogi).

Na terenach wiejskich gminy zlokalizowane są przede wszystkim małe prywatne zakłady pracy: blacharsko-metalowe, galanterii skórzaney, warsztaty samochodowe, składy materiałów budowlanych.

W gminie Iwonicz-Zdrój występują złoża: wód leczniczych, ropy naftowej i gazu ziemnego. Działalność wydobywcza ma tutaj ponad stuletnią tradycję.

Wydobywanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego odbywa się na podstawie udzielanych koncesji.

Na podstawie aktualnie posiadanych koncesji na terenie gminy Iwonicz-Zdrój do eksploatacji dopuszczone są złoża kopalin występujące na dwóch terenach górniczych: „Iwonicz-Zdrój 1” i „Iwonicz”.

W gminie Iwonicz-Zdrój dla złóż gazu ziemnego i ropy naftowej obszar górniczy pokrywa się z terenem górniczym. W obrębie określonego obszaru górniczego czynnych jest zwykle kilkanaście otworów. Ich ilość podlega ciągłym zmianom i jest zależna od wymogów technologicznych. W wyniku wieloletniej eksploatacji złoża gazu ziemnego i ropy naftowej są już na wyczerpaniu. Złoże ropy naftowej i gazu ziemnego „Iwonicz Zdrój” jest w ciągłej eksploatacji. Natomiast wstrzymane zostało wydobycie ropy naftowej na złożu „Iwonicz Północ”.

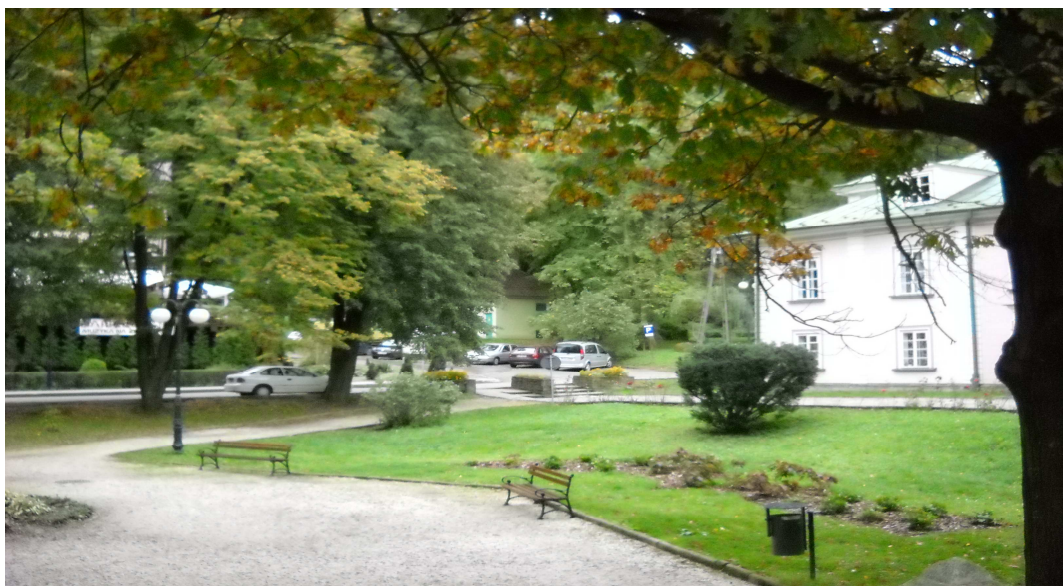
Na terenie gminy wydobywane są także wody lecznicze zmineralizowane i słabozmineralizowane oraz wody termalne (złoże Lubatówka). Uzdrowisko Iwonicz-Zdrój bazuje na wodach leczniczych towarzyszących złożu ropy naftowej, które są pozyskiwane także z odwiertów ponaftowych. Dla celów leczniczych (kuracje pitne, kąpielowe i inhalacje) uzdrowisko wykorzystuje wody z 5 odwiertów. Z pozostałych 2 odwiertów zlokalizowanych w Lubatówce woda wykorzystywana jest do produkcji soli jodobromowej Iwoniczkiej oraz kosmetyków ze znakiem „Iwoniczanka”.

We wschodniej części miejscowości Iwonicz, na terenach rolnych, wyznaczono tereny pod lokalizację farm wiatrowych (na podstawie obowiązującego planu miejscowego). Tereny te uznano jako najlepsze, ze względu na ukształtowanie terenu i czynniki klimatyczne.

Parki, tereny zieleni urządzonej, cmentarze

Największym i najpiękniejszym parkiem w mieście Iwonicz-Zdrój jest stary zabytkowy Park Zdrojowy. Zajmuje on powierzchnię 10 ha. Na jego obszarze rosną licznie: stare dęby, świerki, graby. Istniejący obecnie na terenie gminy Nowy Park Zdrojowy (leśny) o pow. 235,86 ha wyodrębniono w roku 1974 r. z kompleksu leśnego.

Tereny zieleni parkowej uzupełniają zespoły mniejszych zieleńców towarzyszące głównym ciągom komunikacyjnym. Są one zlokalizowane głównie w centrum miasta. Zazwyczaj urządzone ozdobną zielenią komponowaną z drzew, krzewów, roślin kwitnących, uzupełniane obiektami małej architektury, dają ciekawą oprawę istniejącej zabudowie. Im dalej od centrum miasta tym jakość zieleni publicznej znacznie się pogarsza. Na obszarach wiejskich w zasadzie w ogóle nie występuje.

Fot. 6. Fragment skweru na Placu Dietla w Iwoniczu-Zdroju.

- Ponad to na terenie gminy istnieją dwa historyczne założenia parkowe:
- zabytkowy park w miejscowości Iwonicz zajmujący powierzchnię ok. 8 ha
  - zabytkowy park w miejscowości Lubatówka o powierzchni ok. 1,83 ha.

Jako osobną grupę terenów zieleni, ze względu na specyfikę funkcji i zagospodarowania, należy potraktować cmentarze, które na omawianym obszarze są miejscami o dużych wartościach zabytkowych i kulturowych. W gminie Iwonicz-Zdrój są 4 czynne cmentarze:

- stary cmentarz rzymsko-katolicki zlokalizowany przy ul. Długiej w Iwoniczu,
- nowy cmentarz rzymsko-katolicki zlokalizowany przy ul. Długiej w Iwoniczu,
- cmentarz rzymsko-katolicki w Lubatowej,
- cmentarz rzymsko-katolicki w Lubatówce.

3.3. Przestrzeń publiczna

Obszary przestrzeni publicznej to (zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) określone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjające w nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno - przestrzenne.

Zespół uzdrowskiowy w Iwoniczu-Zdroju to obszar o szczególnych cechach, kwalifikujący go w całości jako przestrzeń publiczna.

Szczególne znaczenie mają tu:: Plac Oczki, Plac Dietla i Plac Karola Józefa oraz łączące je aleje spacerowe. W ich bezpośrednim sąsiedztwie istnieją liczne usługi. Nie tylko obiekty związane z uzdrowiskiem, ale również usługi handlu, kultury, gastronomii itp. Zabytkowa architektura stwarza korzystną atmosferę do wypoczynku i rekreacji, oraz przyciąga turystów i mieszkańców. Całość uzupełniają kompleksy zieleni urządzonej, w szczególności dawny Park Zdrojowy z muszlą koncertową (wskazany do rewitalizacji) oraz zespoły zieleńców.

W pozostałej części miasta a także na wsiach rolę przestrzeni publicznych spełniają głównie drogi oraz nieurządzone place przed obiektami publicznymi, takimi jak: kościoły, szkoły oraz obiekty usługowe.

Fot. 7. Fragment przestrzeni publicznej na Placu Dietla w mieście Iwonicz-Zdrój

4. UZBROJENIE TERENÓW NA OBSZARZE GMINY

4.1. Komunikacja drogowa

System transportowy, służąc przemieszczaniu osób i towarów, ma znaczący wpływ na funkcjonowanie oraz rozwój społeczny i gospodarczy gminy. Przygraniczne położenie sprawia, że powiat krośnieński odgrywa istotną rolę w krajowym i międzynarodowym systemie komunikacji. Jego podstawowy układ komunikacyjny w rejonie gminy Iwonicz-Zdrój tworzą drogi krajowe biegnące z północy na południe i ze wschodu na zachód: nr 9 Rzeszów - Barwinek i nr 28 Wadowice - Jasło - Krosno - Sanok – Przemyśl (do granicy państwa w Medyce).

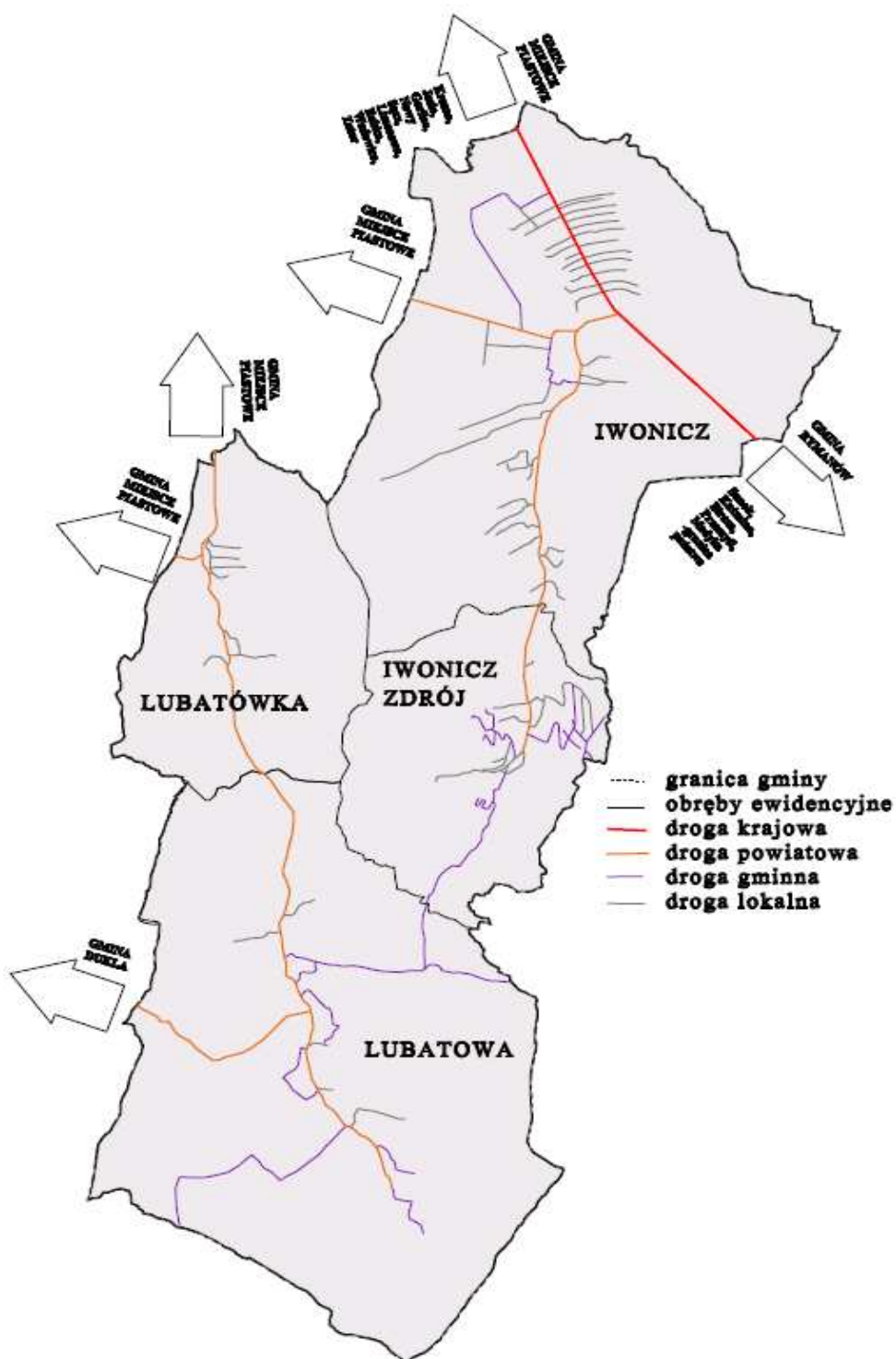
Przez sam teren gminy Iwonicz-Zdrój (w północno-wschodniej jej części) przebiega odcinek drogi krajowej nr 28 o długości 3,991 km (od km 240+834 do km 244 +825). Droga ta jest głównym połączeniem zewnętrznym gminy.

Pozostałe równie ważne powiązania zewnętrzne gminy Iwonicz-Zdrój stanowi 5 dróg powiatowych o łącznej długości 17 436 m. Trzy z nich mają klasę drogi zbiorczej, a dwie lokalnej. Drogi wojewódzkie na terenie gminy nie występują.

Tab. 13. Drogi powiatowe na terenie gminy Iwonicz-Zdrój (źródło: strona internetowa PZD w Krośnie)

Numer drogi, ciąg drogi	Numer odcinka	Pikietaż początkowy [m]	Pikietaż końcowy [m]	Klasa drogi	Średnia szerokość (m)	Nazwa ulicy	Uwagi
Droga P1976R Krosno-Rogi-Iwonicz (wieś)	50	2003	3684	Z	5	-	Początek odc. g. Miejsce Piastowe
Droga P1999R Dukla-Lubatowa	10	4715	6889	L	4,5	-	Początek odc. g. Dukla
Droga P2000R Równe-Lubatówka	10	2730	2985	L	5	-	Początek odc. g. Dukla
Droga P2001R Rogi-Lubatówka-Lubatowa	10	2480	3444	Z	5	-	Początek odc. g. Miejsce Piastowe
Droga P2001R Rogi-Lubatówka-Lubatowa	20	0	5120	Z	5	-	
Droga P2001R Rogi-Lubatówka-Lubatowa	30	0	2006	Z	5	-	
Droga P2002R Iwonicz Wieś-Iwonicz Zdrój	10	0	450	Z	5	Floriańska	

Droga P2002R Iwonicz Wieś- Iwonicz Zdrój	20	0	3000	Z	5	Długa	
		3000	4270			Zdrojowa	
		4270	4786			Aleja Słoneczna	

Rys. 5. Schemat układu komunikacyjnego na terenie gminy Iwonicz-Zdrój.

Na terenie gminy istnieje 5 węzłów sieciowych o numerach:

- 001 – połączenie odcinków drogi krajowej z powiatową P2002R
- 007 – połączenie odcinków dróg powiatowych P1976R i P2002R
- 016 – połączenie odcinków dróg powiatowych P2001R i P2000R
- 003 – połączenie odcinków dróg powiatowych P1999R i P2001R
- oraz 004 i 002.

Drogi powiatowe są systematycznie modernizowane i ulepszone, jednak nadal nie spełniają one aktualnych wymogów transportu i komunikacji. Powyższe drogi powiatowe łączą funkcję prowadzenia ruchu ponadlokalnego i lokalnego z obsługą przyległego zagospodarowania, znajdującego się przy drodze. Duże natężenie ruchu występuje przede wszystkim na odcinkach dróg powiatowych, przebiegających w centralnych częściach poszczególnych miejscowości gminy. Wynika to ze zlokalizowania tam przystanków autobusowych i koncentracji obiektów handlowych i usługowych.

Na terenie gminy, szkielet układu komunikacyjnego opartego na drogach powiatowych, uzupełniają drogi gminne służące głównie połączeniom wewnętrznym. Znajdują się tu 82 drogi gminne (w tym drogi niepubliczne stanowiące własność gminy), których łączna długość na koniec roku 2008 wynosiła 39,962 km (dane UG Iwonicz-Zdrój).

Łączna długość dróg gminnych o nawierzchni twardej ulepszonej wynosi 33,974 km w tym:

- bitumicznej – 27,57 km
- betonowej – 3, 432 km
- kostki – 2,972 km.

Powierzchnię twardą nieulepszoną posiada łącznie ponad 4,591 km dróg gminnych (w tym: 0,531 – brukową, 0,085 – tłuczniową, 0,395 – żwirową). Natomiast łączna długość dróg gminnych posiadających nawierzchnię gruntową wzmocnioną to 4,756 km i gruntową naturalną 0,221 km.

Tab.14. Wykaz dróg gminnych (dane UG)

WYKAZ DRÓG GMINNYCH –Gmina Iwonicz-Zdrój			
Nr ewidencyjny drogi	Sołectwo	Nazwa drogi (ulicy)	Uwagi
G000001 (1807034)	Iwonicz	droga Obwodnica w Iwoniczu	114601R
G000002 (1807034)	Iwonicz	droga Zadwór w Iwoniczu	114602R
G000003 (1807034)	Iwonicz Zdrój	ul. Ks. Jana Rąba	114603R
G000004 (1807034)	Iwonicz Zdrój	ul. Braci Józefa i Władysława Kazurów (część)	114604R
G000005 (1807034)	Iwonicz Zdrój	ul. Piwarskiego	114604R
G000006 (1807034)	Iwonicz Zdrój	ul. Ogrodowa	114604R
G000007 (1807034)	Iwonicz Zdrój	Al. Leśna	114605R
G000008 (1807034)	Iwonicz Zdrój	Al. Partyzantów	114606R
G000009 (1807035)	Iwonicz Zdrój	ul. Teodora Torosiewicza	114606R
G000010 (1807035)	Lubatowa	droga Turkówka	114607R
G000011 (1807035)	Lubatowa	droga Górka	114608R
G000012 (1807035)	Lubatowa	droga Zawadka	b.n.
G000013 (1807035)	Lubatowa	droga Kochanówka	b.n.
G000014 (1807035)	Lubatowa	droga Bałucianka	b.n.
G000015 (1807035)	Lubatowa	droga Cichoniówka - Pernalówka	b.n.
G000016 (1807035)	Lubatowa	droga Michalakówka - Kowalówka	b.n.

W osi dróg gminnych zlokalizowanych jest łącznie 35 obiektów mostowych o długości 296,5 m. Suma powierzchni poboczy utwardzonych, w tym zatok autobusowych przy tych drogach wynosi 1 543,3 m², a chodników i ścieżek rowerowych – 4255,1 m².

Tab.15. Wykaz dróg niepublicznych stanowiących własność gminy Iwonicz-Zdrój
(dane UG)

WYKAZ DRÓG NIEPUBLICZNYCH STANOWIĄCYCH WŁASNOŚĆ GMINY IWONICZ-ZDRÓJ			
Nr ewidencyjny drogi	Sołectwo	Nazwa drogi (ulicy)	Uwagi
L000001	Iwonicz Zdrój	ul. Aleksiewicza	lokalna miejska
L000002	Iwonicz Zdrój	ul. Cybulskiego	lokalna miejska
L000003	Iwonicz Zdrój	ul. Denisa	lokalna miejska
L000004	Iwonicz Zdrój	ul. Kenara	lokalna miejska
L000005	Iwonicz Zdrój	ul. Kulczyńskiego	lokalna miejska
L000006	Iwonicz Zdrój	ul. Kwiatowa	lokalna miejska
L000007	Iwonicz Zdrój	Al. Naftowa	lokalna miejska
L000008	Iwonicz Zdrój	Pl. Oczki	lokalna miejska
L000009	Iwonicz Zdrój	Al. Parkowa	lokalna miejska
L000010	Iwonicz Zdrój	ul. Penara	lokalna miejska
L000011	Iwonicz Zdrój	ul. Sechkiniego	lokalna miejska
L000012	Iwonicz Zdrój	ul. Słoneczna	lokalna miejska
L000013	Iwonicz Zdrój	ul. Szkolna	lokalna miejska
L000014	Iwonicz Zdrój	Al. W. Bełzy	lokalna miejska
L000015	Iwonicz Zdrój	Al. Wincentego Pola	lokalna miejska
L000016	Iwonicz Zdrój	ul. Winiarska	lokalna miejska
L000017	Iwonicz Zdrój	ul. Wschodnia	lokalna miejska
L000018	Iwonicz Zdrój	ul. Zielona	lokalna miejska
L000019	Iwonicz	Droga do Magazynów	lokalna
L000020	Iwonicz	Droga przy OHP	lokalna
L000021	Iwonicz	ul. Długa 1	lokalna
L000022	Iwonicz	ul. Długa 2	lokalna
L000023	Iwonicz	ul. Długa 3	lokalna
L000024	Iwonicz	ul. Długa 4	lokalna
L000025	Iwonicz	ul. Długa 5	lokalna
L000026	Iwonicz	ul. Długa 6	lokalna
L000027	Iwonicz	ul. Długa 7	lokalna
L000028	Iwonicz	ul. Długa 8	lokalna
L000029	Iwonicz	ul. Długa 9	lokalna
L000030	Iwonicz	ul. Długa 10	lokalna
L000031	Iwonicz	ul. Długa 11	lokalna

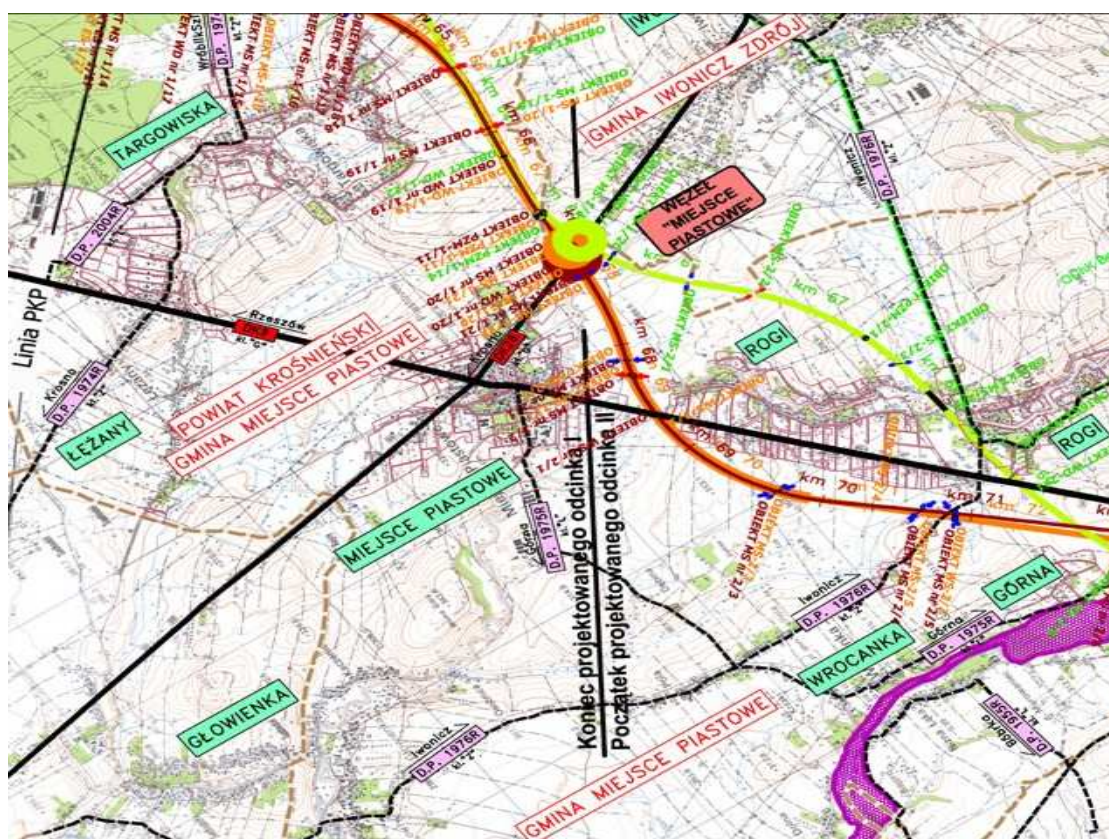
L000032	Iwonicz	ul. Długa 12	lokalna
L000033	Iwonicz	ul. Długa 13	lokalna
L000034	Iwonicz	ul. Floriańska 1	lokalna
L000035	Iwonicz	ul. Floriańska 2	lokalna
L000036	Iwonicz	ul. Floriańska 3	lokalna
L000037	Iwonicz	ul. Floriańska 4	lokalna
L000038	Iwonicz	ul. Floriańska 5	lokalna
L000039	Iwonicz	ul. Floriańska 6	lokalna
L000040	Iwonicz	ul. Floriańska 7	lokalna
L000041	Iwonicz	ul. Floriańska 8	lokalna
L000042	Iwonicz	ul. Floriańska 9	lokalna
L000043	Iwonicz	ul. Floriańska 10	lokalna
L000044	Iwonicz	ul. Floriańska 11	lokalna
L000045	Iwonicz	ul. Floriańska 12	lokalna
L000046	Iwonicz	ul. Floriańska 13	lokalna
L000047	Iwonicz	ul. Kmiecie 1	lokalna
L000048	Iwonicz	ul. Kmiecie 2	lokalna
L000049	Iwonicz	ul. Kmiecie 3	lokalna
L000050	Iwonicz	ul. Kmiecie 4	lokalna
L000051	Iwonicz	ul. Kmiecie 5	lokalna
L000052	Iwonicz	ul. Kmiecie 6	lokalna
L000053	Iwonicz	ul. Kmiecie 7	lokalna
L000054	Iwonicz	ul. Kmiecie 8	lokalna
L000055	Iwonicz	ul. Kmiecie 9	lokalna
L000056	Iwonicz	ul. Kmiecie 10	lokalna
L000057	Iwonicz	ul. Kmiecie 11	lokalna
L000058	Lubutowa	Droga za Kościołem	lokalna
L000059	Lubutowa	Droga za Michalakówką 1	lokalna
L000060	Lubutowa	Droga za Michalakówką 2	lokalna
L000061	Lubutowa	Droga za Michalakówką 3	lokalna
L000062	Lubutowa	Droga za Turkówką	lokalna
L000063	Lubatówka	Droga na Lubatówce 1	lokalna
L000064	Lubatówka	Droga na Lubatówce 2	lokalna
L000065	Lubatówka	Droga na Lubatówce 3	lokalna
L000066	Lubatówka	Droga na Lubatówce 4	lokalna

W osi dróg gminnych (niepublicznych) zlokalizowanych jest łącznie 38 obiektów mostowych o długości 305,7 m. Suma powierzchni poboczy utwardzonych, w tym zatok autobusowych przy tych drogach wynosi 7 895,4 m², a chodników i ścieżek rowerowych – 2848,5 m².

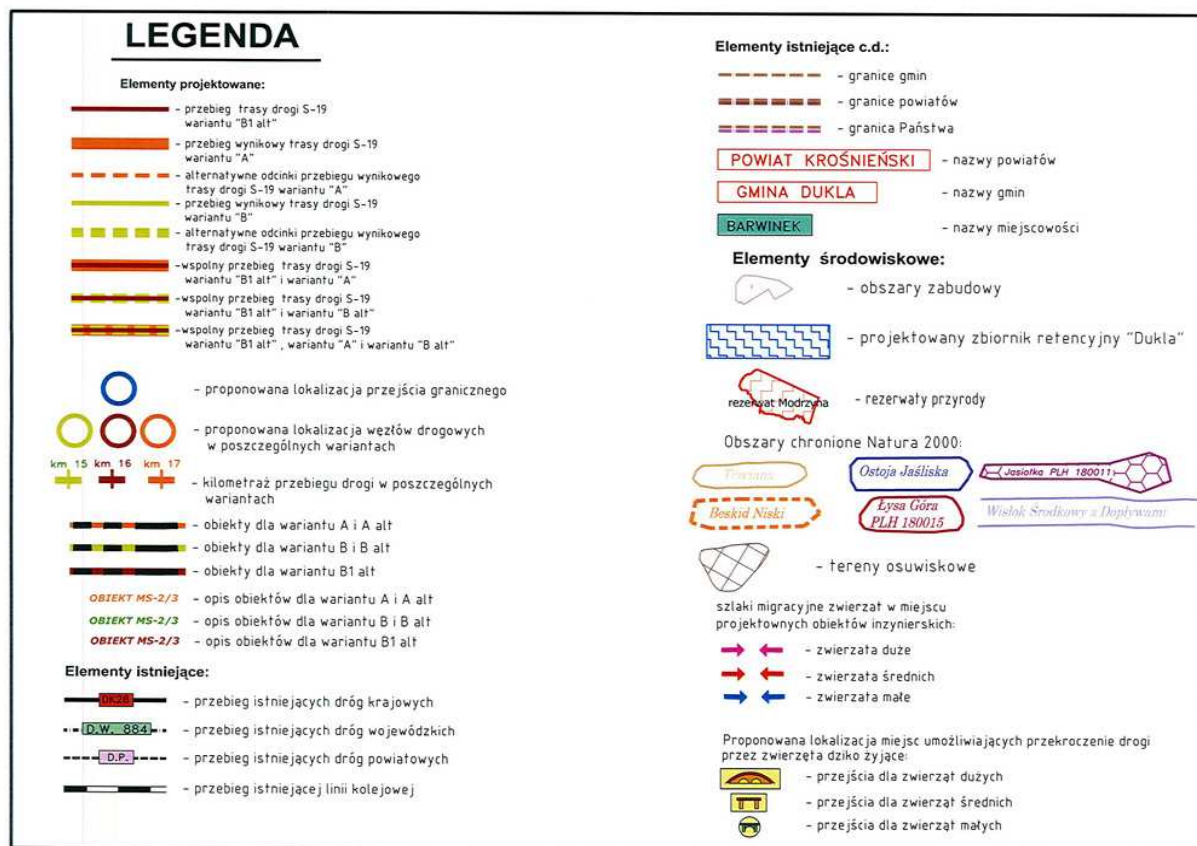
Przez teren gminy przebiega również ważna droga leśna relacji „Iwonicz–Lubatówka” o nr inwentaryzacyjnym 242/108 posiadająca nawierzchnię z tłucznia i smoły o długości 1,7 km (dane z inwentarza Nadleśnictwa). Stanowi ona własność Nadleśnictwa Dukla.

W przyszłości planowana jest budowa drogi S-19, będącej drogą ekspresową, która dużym odcinkiem ma przebiegać również przez tereny położone w powiecie krośnieńskim. Przedmiotowy ŚWILCZA – BARWINEK odcinek jest częścią drogi ekspresowej S-19, która zaliczana będzie do podstawowego układu komunikacyjnego Polski stanowiąc główną trasę komunikacyjną na kierunku północ - południe we wschodniej części kraju. Droga S-19 łączyć będzie granicę państwa z Białorusią w Kuźnicy z południową granicą w Barwinku ze Słowacją, co decyduje także o jej międzynarodowym znaczeniu. Przedmiotowy odcinek o długości 91,7 km jest zlokalizowany w województwie podkarpackim. Zakres robót ma obejmować wykonanie docelowo: drogi 2-wu jezdniowej, 4-ro-pasmowej wraz z budową obiektów inżynierskich, węzłów, miejsc obsługi podróżnych (MOP), obwodów utrzymania drogi ekspresowej, przebudowę kolidującej infrastruktury technicznej oraz budowę dróg dojazdowych dla zapewnienia połączeń lokalnych, jak również urządzeń ochrony środowiska.

Na chwilę obecną przygotowanych jest kilka wariantów przebiegu drogi S-19. Przez teren gminy Iwonicz-Zdrój przebiegają dwa warianty: WB1 – alternatywa i alternatywny odcinek przebiegu wynikowego wariantu „WA” (w Lubatowej). Dla powyższych wariantów proponowana jest również lokalizacja węzła drogowego „MIEJSCE PIASTOWE” (dla wariantu WB1 alt. – km 67+200). W miejscu projektowanego węzła przebieg drogi trasy WB1 – alternatywa krzyżuje się z drogą krajową nr 28.

Ryc.10. Warianty przebiegu drogi ekspresowej S-19 Kuźnica Białostocka – Barwinek na terenie gminy Iwonicz-Zdrój - rejon Iwonicz (źródło: strona internetowa GDDKiA Oddział w Rzeszowie).

Ryc.11. Legenda do przebiegu drogi ekspresowej S-19 Kuźnica Białostocka – Barwinek na terenie gminy Iwonicz-Zdrój – rejon Iwonicz (źródło: strona internetowa GDDKiA Oddział w Rzeszowie).

Na posiedzeniu Komisji Oceny Przedsięwzięć Inwestycyjnych przy Generalnym Dyrektorsze Dróg Krajowych i Autostrad w dniu 17.12.2010 r. podjęto uchwałę o zarekomendowaniu do decyzji środowiskowej wariantu WB1 – alternatywa.

W dniu 28.10.2011 r. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Rzeszowie będąca zlecniodawcą budowy drogi ekspresowej S-19 Kuźnica – Barwinek, na odcinku Lutycz-Zbarwinek złożył do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia pn. „Budowa drogi ekspresowej S-19 Kuźnica – Barwinek na odcinku Kielanówka – Barwinek (granica Państwa) wraz z niezbędną infrastrukturą, budowlami i urządzeniami budowlanymi – od km 11+400 do km 96+535, dla wariantu przebiegu trasy WB1 – alternatywa”.

Komunikacja publiczna

Komunikacja kolejowa

Na terenie gminy brak jest komunikacji kolejowej. Połączenie kolejowe umożliwia linia kolejowa relacji: Stróż - Jasło – Krosno – Sanok – Zagórz ze stacji kolejowej usytuowanej w Krośnie (18 km od Iwonicza-Zdroju), lecz aby z niej skorzystać Iwoniczanie muszą tam dojechać publiczną czy prywatną komunikacją autobusową, lub samochodem.

Najbliższa stacja kolejowa (osobowo-towarowa) umożliwiająca dojazd do Krosna to: Targowiska (gmina Miejsce Piastowe) w odległości ok. 9 km od miasta Iwonicz-Zdrój.

Komunikacja autobusowa

Gmina jest organem właściwym m.in. w sprawie organizowania lokalnego transportu zbiorowego. Główne usługi z zakresu transportu publicznego na terenie gminy Iwonicz-Zdrój świadczy Państwowa Komunikacja Samochodowa (PKS). Przedsiębiorstwo realizuje regularne przewóz osób na trasach:

- Iwonicz Zdrój – Jasło przez Krosno,
- Iwonicz Zdrój – Katowice przez Kraków,
- Iwonicz Zdrój – Klimkówka, góra,
- Iwonicz Zdrój – Kraków przez Tarnów,
- Iwonicz Zdrój – Krosno,
- Iwonicz Zdrój – Lesko,
- Iwonicz Zdrój – Leżajsk przez Rzeszów,
- Iwonicz Zdrój – Lubatowa,
- Iwonicz Zdrój – Lublin przez Rzeszów,
- Iwonicz Zdrój – Łódź przez Kielce
- Iwonicz Zdrój – Miejsce Piastowe,
- Iwonicz Zdrój – Rymanów Zdrój
- Iwonicz Zdrój – Rzeszów
- Iwonicz Zdrój – Ustrzyki Dolne.

Dodatkowo komunikacja autobusowa PKS wzmocniona jest przez kilku przewoźników prywatnych. Ich busy jeżdżą przede wszystkim na trasach w powiecie krośnieńskim, takich jak:

Iwonicz-Zdrój - Lubatowa – Lubatówka – Rogi – Iwonicz Zdrój

Iwonicz-Zdrój - Lubatowa – Krosno,
ale także do Warszawy i Lublina.

Przystanki autobusowe (wiaty) zlokalizowane są wzdłuż drogi krajowej nr 28 i w centrach poszczególnych miejscowości. Przystanki te są w większości nie urządzone. W gminie brak jest dworca autobusowego.

Ruch rowerowy

Głównym, a zarazem najbardziej znanym szlakiem rowerowym w powiecie krośnieńskim jest Czerwony Szlak Rowerowy „Między Zdrojami” o długości 24 km. Trasa szlaku w całości przebiega przez miejscowości Iwonicz-Zdrój, Klimkówka, Pustki, Rymanów, Rymanów Zdrój, Królik Polski, Bałucianka, Przymiarki, Turkówka i do Iwonicza-Zdroju. Trasa ta jest bardzo piękna widokowo oraz atrakcyjna pod względem poznawczym. Wiedzie ona przez górzyście tereny Beskidu Niskiego. Szlak „Między Zdrojami” łączy się w swym wschodnim przebiegu z **niebieską ścieżką rowerową, tzw. „Rowerowym Szlakiem Etnograficznym”**(trasa przebiegu: Rymanów – Rymanów Zdrój – Deszno – Królik Polski – Wisłoczek – Rudawka – Pastwiska – Sieniawa – Bartoszków – Rymanów).

Na terenie gminy Iwonicz-Zdrój Czerwony Szlak Rowerowy ten wkracza od strony zachodniej, gdzie znajduje się góra Przymiarki (w gminie Rymanów), prowadząc lasem sosnowym, w dół do przysiółka Turkówka. Dalej biegnie obok chylących się do ruiny dwóch skoczni narciarskich w kierunku starego Iwonicza-Zdroju – Aleją Torosiewicza do centrum miasta i placu Wojciecha Oczki, dalej Aleją Słoneczną za budynkiem Urzędu Gminy skręca w prawo i serpentynami ul. Piwarskiego prowadzi na Osiedle Wschodnie, gdzie drogą asfaltową w dół zjeżdża się do zabudowań kopalni ropy naftowej i w lewo drogą leśną prowadzącą do pierwszych zabudowań Klimkówki.

Ryc.12. Przebieg Czerwonego Szlaku Rowerowego „Między Zdrojami” na terenie powiatu króśnieńskiego (Źródło: Internetowe).

Na obszarze gminy Iwonicz-Zdrój nie ma wydzielonych ścieżek rowerowych, dlatego mają one swoje przebiegi w istniejących pasach drogowych.

Ruch pieszcy

Na terenie gminy ruch pieszcy odbywa się głównie w ciągach istniejących dróg, gdyż niewiele z nich posiada wydzielone chodniki. Chodniki znajdują się głównie w miejscowości Iwonicz wzdłuż drogi krajowej nr 28 i w początkowym połączeniu tej drogi z drogą powiatową P2002R prowadzącą w stronę miasta. Ruch pieszcy w centrum miasta odbywa się wydzielonymi ciągami pieszymi w ulicach: Zdrojowej i Alei Słonecznej. Jednak bardzo duża część odcinków dróg wchodzących do podstawowego układu drogowego w mieście np. ul. Piwarskiego nie posiada chodników, co stwarza duże zagrożenie dla bezpieczeństwa pieszych. W samym centrum miasta udostępnione wyłączone dla ruchu pieszcego są ciągi na Placu Dietla oraz Placu Karola i Józefa.

Parkowanie pojazdów

W mieście widoczny jest niedobór parkingów ogólnodostępnych dla samochodów osobowych i autobusów.

Problemy z parkowaniem pojazdów – niedostateczna liczba miejsc postojowych oraz nieprawidłowe parkowanie, występują przede wszystkim w centrum miasta oraz na terenach osiedli mieszkalnych i w rejonie samego uzdrowiska.

Główną przyczynę tego stanu rzeczy stanowią wcześniejsze zaniedbania, gdyż nie uwzględniano obecnego dziś poziomu motoryzacji.

Nieliczne parkingi ogólnie dostępne towarzyszą głównie usługom, w szczególności usługom publicznym, usługom handlu i gastronomii. Jedyne zorganizowane parkingi ogólnodostępne na 50 miejsc usytuowane są przy Al. Słonecznej 5, nie zapewniają jednak potrzeb w zakresie parkowania pojazdów. Dlatego wykorzystywane są miejsca przeznaczone dla konkretnych usług, jak np. parking przed kościołem.

4.2. Infrastruktura techniczna

Gmina posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, która jest systematycznie rozbudowywana i modernizowana.

4.2.1. Gospodarka wodno – ściekowa

Dostarczaniem wody dla odbiorców indywidualnych i grupowych w gminie Iwonicz-Zdrój zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej w Iwoniczu-Zdroju. Posiada on pozwolenie wodnoprawne na pobór wody powierzchniowej z potoku Iwoniczkiego wydane na podstawie Decyzji Starostwa Powiatowego w Krośnie Nr OSR-6223/19/02 z dnia 09 lipca 2002r. Pozwolenie wodno-prawne ważne jest do 08 lipca 2017r.

Na terenie Iwonicza-Zdroju zlokalizowane są trzy ujęcia wody powierzchniowej (w tym dwa komunalne) o wydajności :

- ujęcie „Turkówka” – $Q_{\max} = 0,003 \text{ m}^3/\text{s}$, czyli $259,2 \text{ m}^3/\text{dobę}$ – czynne,
- ujęcie „Pod Skocznią” - $Q_{\max} = 0,002 \text{ m}^3/\text{s}$, czyli $176 \text{ m}^3/\text{dobę}$ –obecnie wycofane z użytku, oraz
- ujęcie „Excelsior” - $Q_{\max} = 5,4 \text{ m}^3/\text{h}$, czyli $100 \text{ m}^3/\text{dobę}$ – czynne.

Ujęcia komunalne wody na potoku Iwoniczkim wybudowane zostały w latach 60-tych. Woda pobierana z ujęcia „Turkówka” jest kierowana na stację uzdatniania wody zlokalizowaną bezpośrednio przy ujęciu, a po jej uzdatnieniu do zbiornika wody czystej o pojemności 300 m^3 , skąd grawitacyjnie rurociągiem 200 mm kierowana jest do sieci wodociągowej w Iwoniczu-Zdroju i częściowo wsi Iwonicz. Obecnie ilość wody własnej pobieranej z ujęcia „Turkówka” waha się od $20\,000$ do $50\,000 \text{ m}^3$ rocznie. Woda ujmowana na ujęciach jest jakościowo dobra zarówno pod względem fizykochemicznym, jak też bakteriologicznym.

Dla ujęcia „Excelsior” usytuowanego na potoku „Iwoniczanka” (przy nieczynnym basenie) pobór wód dla potrzeb socjalno-bytowych i technologicznych również odbywa się na podstawie wydanego pozwolenia wodnoprawnego ważnego do dnia 24 marca 2026 r. Pozwolenia tego udzielono Uzdrowisku Iwonicz S.A. Pozwolenie wodnoprawne udzielone jest również na piętrzenie wody powierzchniowej potoku „Iwoniczanka” za pomocą żelbetonowej komory rozdzielczej (piętrzącej) do rzędnej $409,14 \text{ m n.p.m.}$

Ujęcia wody na terenie gminy Iwonicz Zdrój nie posiadają ustalonych stref ochronnych. W celu ochrony ujęć wód na terenie gminy niezbędne jest ustanowienie dla nich stref ochronnych.

Uzupełnienie niedoborów wody z ujęcia następuje poprzez zakup hurtowy wody z ujęcia w Sieniawie, które jest w administracji Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Krośnie. Woda z ujęcia w Sieniawie przesyłana jest przez przepompownię w Klimkówce rurociągiem PCV 150 mm do stacji uzdatniania wody w Iwoniczu-Zdroju. Zdolność produkcyjna ujęcia wynosi ok. $36\,000 \text{ m}^3/\text{dobę}$. Jego możliwości wykorzystywane są zaledwie w $\frac{1}{4}$.

Ilość zakupionej wody wynosiła w 2009 roku ok. 320 tys. m^3 (dane ZGK w Iwoniczu Zdroju). Szacuje się, że ponad 50% ludności gminy Iwonicz-Zdrój zaopatrywana jest w wodę z wodociągu zbiorczego, z ujęcia w Sieniawie.

Głównym zagrożeniem dla stanu czystości wód stanowią zanieczyszczenia pochodzące z gospodarstw rolnych, domowych. Są to ścieki socjalno-bytowe, niewłaściwie gromadzone obornik na obszarach wiejskich oraz składowiska śmieci. Zagrożenia zanieczyszczeniem pochodzą również z tras komunikacyjnych. Inne potencjalne źródło zanieczyszczeń wód to środki chemiczne stosowane w rolnictwie, które poprzez spływy powierzchniowe dostają się do wód. W chwili obecnej wszystkie budynki znajdujące się w obrębie ujęcia „Turkówka” i „Excelsior” są skanalizowane.

Z danych uzyskanych z Urzędu Gminy wynika, że długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej na terenie gminy wynosi 68 000 mb, w tym w miejscowości Iwonicz –Zdrój wynosi 15 000 mb oraz 53 000 mb w Iwoniczu (wieś).

Na terenie miejskim ilość przyłączy sieci wodociągowej prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkiwania wyniosła 480 szt. (dane ZGK w Iwoniczu-Zdroju). Z sieci wodociągowej korzystało łącznie w mieście w 2009r. 1005 osób (GUS 2009r). Na jednego mieszkańca przypadało 16,8 m³ wody. Na terenie Iwonicza-Zdroju sieć wodociągowa wykonana jest z rur żeliwnych, stalowych, PCV i PE, których średnice sieci wahają się od 25-200 mm.

Na obszarach miejscowości Iwonicz ilość przyłączy sieci wodociągowej prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkiwania wyniosła 930 szt. (dane ZGK w Iwoniczu-Zdroju). Z sieci wodociągowej korzystało łącznie 3522 osób (38% dane GUS). Na jednego mieszkańca przypadało 5,5 m³ wody. Sieć wodociągu wiejskiego wykonana jest z rur PCV, stalowych i PE ocynkowanych, których średnice wahają się od 25-300mm.

Miasto Iwonicz-Zdrój oraz miejscowość Iwonicz są zwodociągowane prawie w 100%. Ilość ludności gminy korzystającej w 2009r. z wody dostarczanej przez ZGK w Iwoniczu Zdroju to:

- Iwonicz Zdrój – ok. 90%
- Iwonicz - ok. 95%.

Na terenach miejscowości Lubatówka i Lubatowa nie ma sieci wodociągowej. Na obszarach, które nie korzystają z wody z wodociągu grupowego z Sieniawy oraz z wodociągów i ujęć lokalnych ludność zaopatruje się z indywidualnych studni kopanych. Szacuje się że na terenie gminy funkcjonuje 1745 studni o łącznej wydajności ok. 3000 m³/d. Woda z indywidualnych studni przydomowych przeznaczona do picia powinna być objęta kontrolnymi badaniami jej jakości.

Na terenie Iwonicza-Zdroju funkcjonuje na dzień dzisiejszy jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 2400 m³/d. Pozwolenie wodno-prawne zezwala na odprowadzanie ze odbiornika oczyszczonych ścieków w ilości ok. 2018 m³/d do potoku Iwoniczkiego. Oczyszczalnia przyjmuje ścieki z terenu gminy z kanalizacji pracującej w systemie mieszanym tj. z centrum miasta i obiektów sanatoryjnych w systemie kanalizacji ogólnospławnej, z osiedla wschodniego i zachodniego odprowadzane są w systemie kanalizacji rozdzielczej.

Stopień skanalizowania poszczególnych miejscowości w gminie na koniec 2011r przedstawiał się następująco:

- Iwonicz- Zdrój – ok. 100%
- Iwonicz – ok. 100%
- Lubatówka – ok. 100%.
- Lubatowa – ok. 50%

W wyniku pozyskania przez Gminę środków finansowych z UE prowadzone są dalsze intensywne prace, mające na celu skanalizowanie całej miejscowości Lubatowa.

Jeśli chodzi o miasto Iwonicz-Zdrój to trwa obecnie kompleksowa budowa i przebudowa kanalizacji sanitarnej, która obejmuje rozdzielenie istniejącej kanalizacji ogólnospławnej na kanalizację sanitarną i deszczową, budowę nowej sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami, budowę nowych i przebudowę istniejących przepompowni ścieków, budowę przesyłowej magistrali ściekowej wraz z układem pomiarowym - przepływomierzem mierzącym ilość ścieków kierowanych z Gminy Iwonicz-Zdrój do kanalizacji sanitarnej w miejscowości Iwonicz oraz instalację układów pomiarowych między innymi: w przepompowniach P-22 w Iwoniczu, w Miejscu Piastowym i w Głowience.

Wykonanie całości zadania związane jest z likwidacją mechaniczno - biologicznej oczyszczalni ścieków w Iwoniczu-Zdroju i skierowanie ścieków bytowych do oczyszczalni ścieków w Krośnie. Nowe sieci mają zastąpić dotychczas funkcjonującą kanalizację ogólnospławną przyjmującą zarówno ścieki sanitarne, jak i deszczówkę. Iwonicz Zdrój włączony zostanie do sieci kanalizacji sanitarnej Aglomeracji Krosno (z pominięciem oczyszczalni ścieków w Iwoniczu Zdroju).

Likwidacja oczyszczalni ścieków w Iwoniczu-Zdroju związana jest z jej ograniczoną wydajnością, a przede wszystkim z brakiem redukcji zanieczyszczeń w stopniu wymaganym przez ustawę Prawo Ochrony Środowiska. Redukcja zanieczyszczeń na oczyszczalni następuje w zakresie ok. 80%. Jest to stopień niedostateczny z uwagi na warunki pozwolenia wodno-prawnego. Na dzień dzisiejszy oczyszczalnia ma pozwolenie na wprowadzanie ścieków do potoku Iwoniczkiego po ich oczyszczeniu, do 31.07. 2011r.

Po wykonaniu wszystkich inwestycji i zamknięciu oczyszczalni, ścieki skierowane będą całkowicie do oczyszczalni w Krośnie. Zakończenie rozpoczętych w gminie Iwonicz Zdrój inwestycji sprawi, że będzie ona jedną z nielicznych, skanalizowanych w 100% miejscowości powiatu krośnieńskiego. Wyłączenie z eksploatacji oczyszczalni mechaniczno-biologicznej w Iwoniczu – Zdroju planowane jest na przełomie lat 2011/2012. Ścieki socjalno-bytowe z miasta Iwonicz-Zdrój mają zostać wprowadzone do sieci kanalizacji w miejscowości Iwonicz, która jest połączona z systemem kanalizacyjnym prowadzącym do oczyszczalni w Krośnie.

4.2.2. Gospodarka odpadami

Zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy reguluje uchwała Rady Miejskiej w Iwoniczu-Zdroju Nr XXXVII/345/06 z dnia 28 lutego 2006 roku. Gospodarka odpadami jest prowadzona zgodnie z zasadami zapobiegania powstawaniu odpadów i minimalizacji ich ilości.

Gmina nie posiada własnego składowiska odpadów. Odpady z terenu całej gminy wywożone są na składowisko odpadów w Dukli. W chwili obecnej wypełnienie niecki wysypiska jest oceniane jako bliskie całkowitemu. Jednak trwają równocześnie prace przygotowawcze do uruchomienia drugiej niecki, które pozwolą przedłużyć funkcjonowanie wysypiska do ok. 2020 r. W 2009 roku zebrano i wywieziono 1812,5 tony nieczystości stałych (dane ZGK w Iwoniczu-Zdroju). Odpady na terenie gminy gromadzone są w pojemnikach do odpadów typu: SM 110, PA 1110 i KP 7 lub w workach i 2 do 4 razy w miesiącu z poszczególnych punktów i sołectwa wywożone na wysypisko. Przeprowadzone pomiary (dane UG) wskazują, że 70% wykazanych ilości stanowią odpady wywiezione przez mieszkańców. W ostatniej dekadzie zaobserwowano znaczny wzrost ilości odpadów wywożonych z terenów wiejskich, wyjątek stanowi rok 2009, w którym po raz pierwszy odnotowano spadki.

Tab.16. Ilość produkowanych odpadów z poszczególnych terenów gminy w tonach (dane UG)

Rok	Lubátowa + Lubátówka	Iwonicz	Iwonicz- Zdrój
2001	250,00	472,54	830,41
2002	287,46	503,95	868,63
2003	305,74	517,61	811,48
2004	324,50	533,16	809,54
2005	349,24	522,92	804,79
2006	386,46	519,54	773,94
2007	450,50	521,96	839,26
2008	471,16	572,06	846,52
2009	440,78	543,72	813,90

System segregacji odpadów opiera się na gminnych punktach pojemnikowych. Na terenie gminy ustawiono 32 pojemniki o poj. Od 1,5 m³ do 2,5 m³ do gromadzenia szkła, plastiku, papieru i metalu. Łącznie funkcjonuje w gminie 16 punktów segregacji odpadów, w ty: 4 na terenie miejscowości Iwonicz – Zdrój, 5 w Iwoniczu, 4 w Lubatówce i 3 w Lubatowej. Rocznie odzyskuje się ok. 39 Mg odpadów.

4.2.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i ciepło

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Przez gminę Iwonicz-Zdrój przebiega linia elektroenergetyczna 400 kV relacji Krosno-Iskrzynia-Lemesany (Słowacja). Linia ta przecina przez trzy wsie gminy tj. Iwonicz, Lubatówkę i Lubatową. Linia przesyłowa 400 kV jest inwestycją mogącą znacząco oddziaływać na środowisko. Strefy ochronne od tej linii mają od 23 do 28 m od osi linii /całkowita szerokość tej strefy („T”) powinna wynosić od minimum 46 do 56 m. W strefie tej dopuszczalne natężenie pola elektrycznego nie może przekraczać wartości 10 kV/m, a poza tą strefą wartości 1 kV/m. (wytyczne zawarte w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego – uchwała nr XXVII/182/96 z dnia 30 września 1996r).

Na terenie gminy zlokalizowana jest również linia elektroenergetyczna o napięciu znamionowym 110 kV, która również została zaliczona do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Inwestycje powyższe zostały zaliczone do II strefy ochronnej, w której dopuszcza się okresowe przebywanie ludzi oraz lokalizowanie obiektów przeznaczonych na pobyt ludzi przez czas nie dłuższy niż 8 godzin na dobę. Przestrzeganie tych warunków nie będzie stwarzało zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi i zwierząt.

Główny Punkt Zasilania (GPZ) zlokalizowany jest w północno-zachodniej części miejscowości Iwonicz przy drodze powiatowej P1976R (ul. Zawór). Gmina korzysta z energii elektrycznej średniego i niskiego napięcia. Dostawy energii elektrycznej zapewniają stacje transformatorowo - rozdzielcze poprzez istniejącą sieć zasilającą.

Na przedmiotowym terenie zlokalizowane są następujące urządzenia elektroenergetyczne będące w majątku i w eksploatacji PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów:

- Stacja elektroenergetyczna 110/30/15 kV (GPZ) Iwonicz – powiązanie zewnętrzne
- Linia elektroenergetyczna 110 kV relacji Krosno-Iskrzynia – Iwonicz – powiązanie zewnętrzne
- Linie średniego i niskiego napięcia.

Gmina Iwonicz-Zdrój posiada dobre wyposażenie w sieć średnich i niskich napięć o wymaganym standardzie. Na terenie gminy pracują urządzenia elektroenergetyczne o napięciu 30 kV, 15 kV i 0,4 kV tj. linie napowietrzne i kablowe oraz stacje transformatorowe 30/0,4 kV oraz 15/0,4 kV.

Gminę w zakresie dostaw energii elektrycznej obsługuje PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów Rejon Dystrybucji Energii Krosno. Zasilanie gminy odbywa się liniami elektroenergetycznymi wysokiego napięcia (110 kV) i średniego napięcia (30 kV i 15 kV) oraz poprzez stacje transformatorowe ŚN/nN o łącznej mocy zainstalowanej ponad 15 MVA, co w pełni pokrywa istniejące ogólne zapotrzebowanie oraz zapewnia niezbędną rezerwę.

Założyć należy jednak w przyszłości, że w miarę wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną istniejących odbiorców oraz pojawiania się nowych, przestrzenny rozkład źródeł mocy (stacji) wymagać będzie rozbudowy i modernizacji.

Na terenie gminy Iwonicz-Zdrój przewidywane są przez PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów następujące zamierzenia inwestycyjne w zakresie rozbudowy sieci 100 kV:

- budowa linii 110 kV relacji Nowy Żmigród – Iwonicz (przez Duklę)
- budowa linii 110 kV relacji Dukla – Jasińska
- przebudowa jednotorowej linii 110 kV relacji Krosno Iskrzynia – Iwonicz na linię dwutorową.

Wskazane jest, aby przewidzieć rezerwy terenu pod budowę linii elektroenergetycznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Energia wiatrowa

Wiatr jest zjawiskiem powszechnym i wykorzystywanym przez ludzi na ich użytek od tysięcy lat. Wytwarzanie energii elektrycznej przy wykorzystaniu energii wiatrowej jest z ekologicznego punktu widzenia najbardziej korzystne dla środowiska, co ma ważne znaczenie w miejscowościach o charakterze uzdrowiskowym. Najbardziej korzystną lokalizacją elektrowni wiatrowych są tereny, na których występują wiatry o odpowiednio dużej prędkości, a więc i energii jaką można z niego czerpać. Nie bez znaczenia jest też ilość dni wietrznych w ciągu roku. Teren gminy Iwonicz-Zdrój pod tym względem należy do obszarów, w których występuje duża sezonowość dni wietrznych – największa liczba dni wietrznych w okresie jesienno-zimowym, zdecydowanie mniejsza w okresie letnim. Średnia siła wiatru wynosi 3,7 m/s, w okresie zimowym wiatry dochodzą do 8 m/s. Takie warunki klimatyczne sprawiają, że gmina może stać się miejscem lokalizacji małych elektrowni wiatrowych. Obecnie energia wiatrowa na terenie gminy nie jest wykorzystywana.

W roku 2007 zaczął obowiązywać miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Farma Wiatrowa w miejscowości Iwonicz w gminie Iwonicz Zdrój – uchwała Rady Miejskiej w Iwoniczu Zdroju nr X/73/07 z dnia 30 października 2007r., w którym to główne ustalenia dotyczyły przeznaczenia terenów pod lokalizację turbin wiatrowych. Lokalizacja siłowni wiatrowych została wskazana na północny – wschód od drogi krajowej nr 28 części miejscowości Iwonicz, na otaczających ją wzniesieniach. Taką lokalizację dopuszcza również obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Iwonicz-Zdrój. W opracowywaniu jest również miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Iwonicz 6” (Farma Wiatrowa).

Jednak zgodnie z nowelizacją Ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych od dnia 4 marca 2011 r. art. 38 pkt.1, 2 i 3 oraz art. 38 a ust.1, 2 i 3 na obszarach ochrony uzdrowiska zgodnie z powyższymi zapisami zabroniona jest czynność budowy i działań mających negatywny wpływ na fizjografię uzdrowiska, jego układ urbanistyczny lub właściwości lecznicze klimatu.

Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to naturalne ciepło wnętrza ziemi, zgromadzone w skałach oraz wypełniających je płynach. Na ciepło geotermalne składa się ciepło powstające w jądrze naszej planety oraz ciepło będące efektem przemian pierwiastków promieniotwórczych i reakcji chemicznych. Energia geotermalna znajduje największe zastosowanie w ciepłownictwie, do wytwarzania energii cieplnej do celów grzewczych oraz podgrzewania wody użytkowej

Na terenie gminy energia geotermalna nie jest wykorzystywana. Głównym powodem jest dobry dostęp do innych źródeł energii, w tym ekologicznego gazu ziemnego. Ponadto inwestycje geotermalne wymagają zaangażowania znacznych środków finansowych, co powoduje małe zainteresowanie tą formą pozyskiwania ciepła. Obecnie eksploatowane wody podziemne nie mają dostatecznej temperatury (maksymalnie do 30°C) pozwalającej na wykorzystanie jej do celów grzewczych. Źłóża geotermalne wysokotemperaturowe na terenie gminy zalegają na głębokości od 2.500 m, co przy średniej głębokości odwiertów wód podziemnych do 1000 m, wymaga bądź ich pogłębienia, bądź wiercenia nowych.

Z uwagi na uzdrowiskowy charakter gminy złoża geotermalne, oprócz zastosowania w ciepłownictwie, mogą mieć zastosowanie w rekreacji i balneoterapii. W przyszłości budowa basenów z podgrzewaną wodą czy wprowadzenie zabiegów leczniczych przy wykorzystaniu ciepłych wód podziemnych, stanowić mogła by dodatkowe atrakcje, w już proponowanych formach rekreacji czy lecznictwa uzdrowiskowego.

Energia słoneczna

Promieniowanie słoneczne jest to strumień energii emitowany przez słońce, równomiernie we wszystkich kierunkach. Energia słońca może być przetwarzana na energię

elektryczną i ciepłą przez instalacje zamontowane na dachach budynków. Ten system wytwarzania energii może prowadzić do dużych oszczędności rocznego zużycia energii, dochodzącej nawet do 60% ogólnego zapotrzebowania.

Możliwości zastosowania kolektorów słonecznych (cieczowych i powietrznych) na terenie gminy są duże, mimo iż warunki meteorologiczne charakteryzują się bardzo nierównym rozkładem promieniowania słonecznego w cyklu rocznym. Około 80% całkowitej rocznej sumy nasłonecznienia przypada na 6 miesięcy sezonu wiosenno-letniego od początku kwietnia do końca września. Najlepsze warunki solarne wykazują stoki o ekspozycji południowo-zachodniej i południowo-wschodniej o nachyleniu 10-15%. Tereny te w większości są zabudowane budynkami jednorodzinnymi, pensjonatowymi oraz sanatoryjnymi. Montaż kolektorów słonecznych może znacznie obniżyć koszty prowadzonej działalności uzdrowiskowej, a tym samym wpłynąć na poprawę niekorzystnej kondycji finansowej ośrodków sanatoryjno-wypoczynkowych. Poważną barierą w wykorzystaniu energii słonecznej są wysokie koszty inwestycji.

Dziś na terenie gminy brak jest instalacji wykorzystującej promieniowanie słoneczne do wytwarzania energii elektrycznej czy ciepłej.

Zaopatrzenie w gaz

Gmina Iwonicz-Zdrój należy do lepiej zgazyfikowanych gmin powiatu krośnieńskiego. Gaz ziemny wysokometanowy wg. danych GUS za 2009r. doprowadzony jest do ok. 95,1% budynków mieszkaniowych i użytkowych (2617 odbiorców gazu ziemnego-gospodarstw domowych, z czego 682 w Iwoniczu-Zdroju i 1935 w pozostałych miejscowościach). Długość czynnej sieci gazowej wynosi 68 375 mb. Z gazu na terenie miasta korzysta łącznie ok. 98,6%, a na wsi 94,4% mieszkańców gminy. Na terenie gminy Iwonicz-Zdrój gaz doprowadzany jest gazociągami wysokoprężnym DN 150, PN 1,6 Mpa i poprzez stacje redukcyjno-pomiarowe I stopnia i II stopnia dostarczany jest odbiorcom. Stacje redukcyjno-pomiarowe zlokalizowane są:

- pierwsza po wschodniej stronie ul. Floriańskiej (drogi krajowej nr 28) na wysokości połączenia tej drogi z drogą powiatową P2002 R;
- druga naprzeciwko tartaku przy Zespole Szkół przy ul. Szkolnej.

Pełne zabezpieczenie dostaw gazu pozwala na prawie całkowite wyeliminowanie węgla z energetyki ciepłej i przejście na opalanie gazem, co w przyszłości znacznie poprawi czystość powietrza, zwłaszcza w samym uzdrowisku.

Zaopatrzenie w ciepło

Zapotrzebowanie w ciepło dla mieszkańców gminy Iwonicz-Zdrój realizowane jest w oparciu o kotłownie lokalne zlokalizowane głównie przy obiektach zbiorowego zamieszkania – budownictwo spółdzielcze, komunalne oraz budynki wspólnot mieszkaniowych. Łącznie czynnych jest 7 kotłowni lokalnych, opalanych gazem ziemnym. Kotłownie węglowo-koksowe zlokalizowane są przy obiektach użyteczności publicznej. Obecnie funkcjonują 4 kotłownie o mocy nieprzekraczającej 1 MW. W ostatnim okresie notuje się wzrost zainteresowania kotłowniami opalanych paliwem stałym. Spowodowane jest to zbyt wysokimi kosztami eksploatacji kotłowni gazowych.

Budownictwo jednorodzinne posiada - ogrzewanie piecowe lub własne wbudowane kotłownie na gaz lub paliwa stałe z instalacją centralnego ogrzewania. W gminie preferowane jest ogrzewanie gazowe ze względu na uzdrowiskowy charakter gminy.

4.2.4. Telekomunikacja

W ostatnich latach nastąpił znaczny wzrost dostępności usług telekomunikacyjnych. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje sieć telekomunikacyjna z centralą automatyczną o pojemności 2000 NN zlokalizowaną w Iwoniczu-Zdroju. Operatorem na terenie gminy jest Telekomunikacja Polska S.A. Ponadto oprócz tradycyjnej telefonii przewodowej rozwija się

również telefonia bezprzewodowa. Stacje przekąźnikowe telefonii komórkowej (cyfrowej) znajdują się:

- na budynku sanatorium „SANVIT” w Iwoniczu-Zdroju (sieć GSM),
- w rejonie szpitala uzdrowiskowego „EXCELSIOR” - przekąźnik telewizyjny (masztowy)
- na działce ew. nr 4441 w Lubatowej (stacja bazowa),
- na działce ew. nr 1542 w Iwoniczu (stacja bazowa),
- na działkach ew. nr 268, 265, 264, 290, 291, 292 i 293 w Iwoniczu (stacja bazowa),
- na działce ew. nr 338 w Iwoniczu (stacja bazowa),
- na działce ew. nr 5270/58 w Iwoniczu (stacja bazowa).

5. STAN PRAWNY I UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GMINIE IWONICZ-ZDRÓJ

Planowanie i polityka przestrzenna gminy są w dużym stopniu zależne od struktury własności gruntów. Jednocześnie, biorąc po uwagę konstytucyjne rozwiązania dotyczące ochrony własności i wolnorynkowe cechy rynku nieruchomości z jednej strony, oraz konieczność prowadzenia przez gminę aktywnej gospodarki gruntami w związku z lokalizacją inwestycji celu publicznego z drugiej, wskazanym jest zwiększanie zasobu gruntów komunalnych przez gminę. Powinno to następować poprzez wykup gruntów od osób prywatnych z myślą o konkretnych inwestycjach celu publicznego oraz poprzez wykorzystanie przysługującego gminie prawa pierwokupu gruntów.

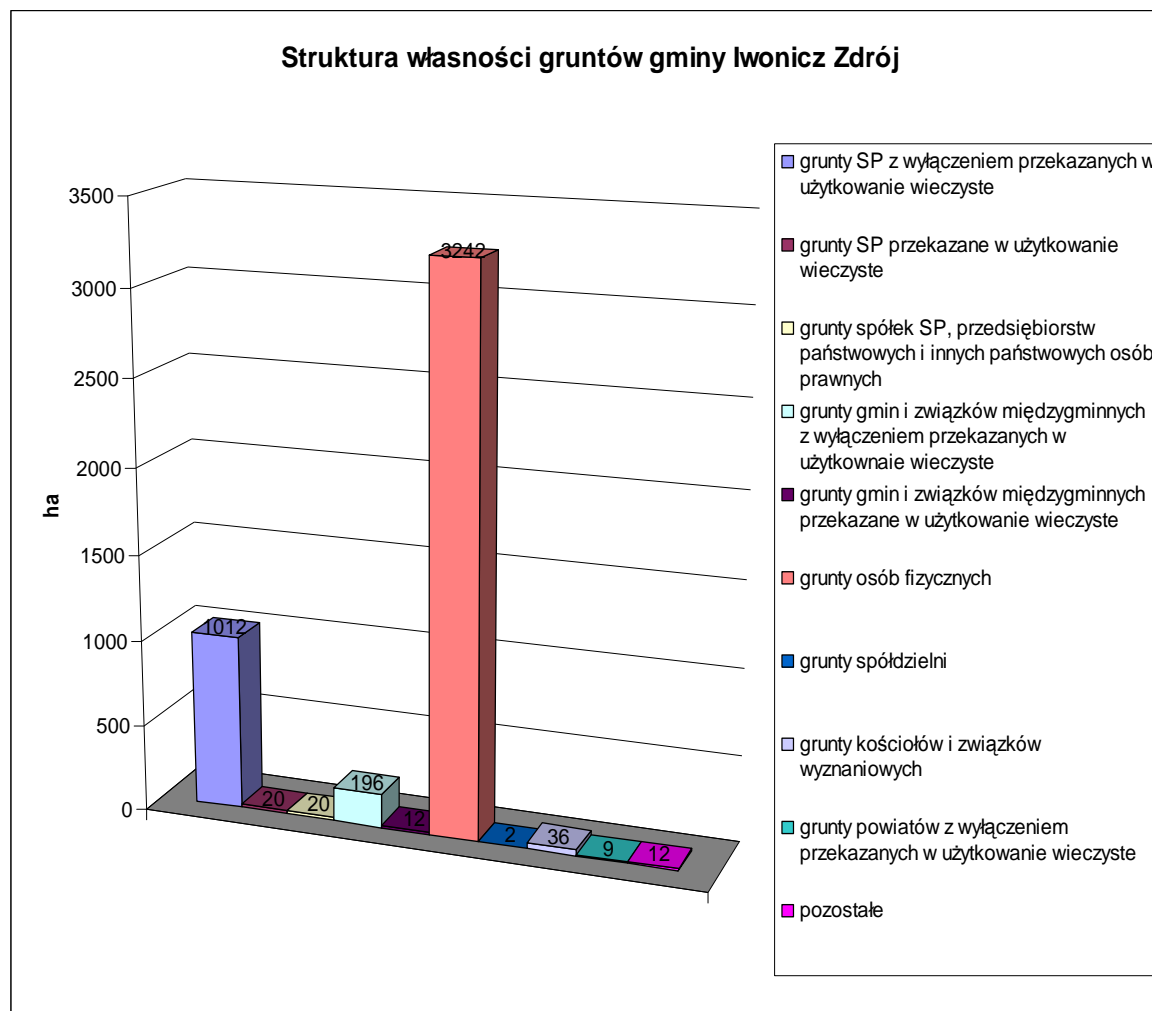
Ogólna powierzchnia gruntów gminy Iwonicz-Zdrój, stan na dzień 1.01.2010r., wynosi 4542 ha, z czego:

- Grunty Skarbu Państwa (z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste) – 1012 ha,
- Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste – 20 ha,
- Grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych – 1 ha,
- Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste – 196 ha,
- Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste – 12 ha,
- Grunty osób fizycznych – 3242 ha,
- Grunty spółdzielni – 2 ha,
- Grunty kościołów i związków wyznaniowych – 36 ha,
- Grunty powiatów z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste – 9 ha,
- Pozostałe – 12 ha.

Tab.17. Struktura własności gruntów w gminie Iwonicz-Zdrój (źródło UG Iwonicz-Zdrój)

Własność i władanie gruntami gminy	Miasto	Wieś	Razem
grunty SP z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste	335	677	1012
grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste	17	3	20
grunty spółek SP, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	0	1	1
grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste	39	157	196
grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	10	2	12
grunty osób fizycznych	181	3061	3242

grunty spółdzielni	0	2	2
grunty kościołów i związków wyznaniowych	0	36	36
grunty powiatów z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste	2	7	9
pozostałe	1	11	12
Razem:	585	3957	-----

Wykres 1. Struktura własności gruntów gminy Iwonicz-Zdrój

Ponad 22,28 % gruntów gminy stanowią grunty będące własnością Skarbu Państwa (z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste), największy ich udział występuje w sołectwach wiejskich. Grunty należące do osób fizycznych stanowią ponad 71% ogólnej powierzchni gminy. Natomiast grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste oraz te przekazane w użytkowanie wieczyste stanowią zaledwie trochę ponad 4,5% powierzchni gminy. Grunty powiatów to zaledwie 0,19% powierzchni. Grunty gmin i powiatu są to w większości tereny dróg.

6. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

6.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego¹

Położenie geograficzne

Gmina Iwonicz-Zdrój położona jest w południowej części województwa podkarpackiego w powiecie krośnieńskim. Pod względem fizyczno-geologicznym (wg podziału J. Kondrackiego) omawiany obszar należy do Zewnętrznych Karpat Zachodnich na pograniczu Beskidów Środkowych oraz Pogórza Środkowobeskidzkiego do mezoregionu Beskidu Niskiego.

Geomorfologia

Krajobraz Beskidu Niskiego jest typowy dla gór średnich i niskich. Tworzą go rozległe grzbiety górskie, przebiegające równolegle w kierunku od północnego-zachodu ku południowemu-wschodowi. W obrębie obszaru arkusza dominują zalesione Wzgórza Rymanowskie. Są one rozcięte dolinami potoków spływających w kierunku północnym. Gmina w większości leży na niewysokim i małozalesionym fragmencie terenu Pogórza Bukowskiego.

Ze względu na położenie w mezoregionie Beskidu Niskiego, Iwonicz-Zdrój charakteryzuje się zróżnicowanym ukształtowaniem terenu, typowym dla obszarów górskich. Na obszarze gminy występują charakterystyczne dla gór niskich wyniesienia o zaokrąglonych szczytach.

Gminę przecinają dwie głęboko wcięte v - kształtne doliny rzeczne – rzeki Lubatówka oraz Potoku Iwoniczkiego płynącego w dolinie Iwonka. W południowej części doliny rzeki Lubatówka zbocza porozcinane są licznymi potokami spływającymi w kierunku północnym i zasilającymi rzekę. Nad doliną od strony południowej wznosi się Góra Osiecznik (633 m n.p.m.) natomiast od wschodu dolina ograniczona jest Górą Lisowską (605 m n.p.m.). Warto dodać, że charakterystyczną cechą rzeźby terenu gminy Iwonicz-Zdrój są stoki poprzecinane wąwozami.

Najwyższe w gminie wyniesienie osiąga 640 m n.p.m. i położone jest na południowo-wschód od Góry Ambrowskiej (638 m n.p.m.), usytuowanej w południowej części sołectwa Lubatowa. W północnej części gminy (sołectwo Iwonicz) znajdują się najniższe położone obszary, wyniesione na ok. 320 m n.p.m. Charakteryzują się one łagodnymi stokami, których nachylenie zazwyczaj wynosi ok. 10-15 %, a jedynie miejscami dochodzi do ok. 20%.

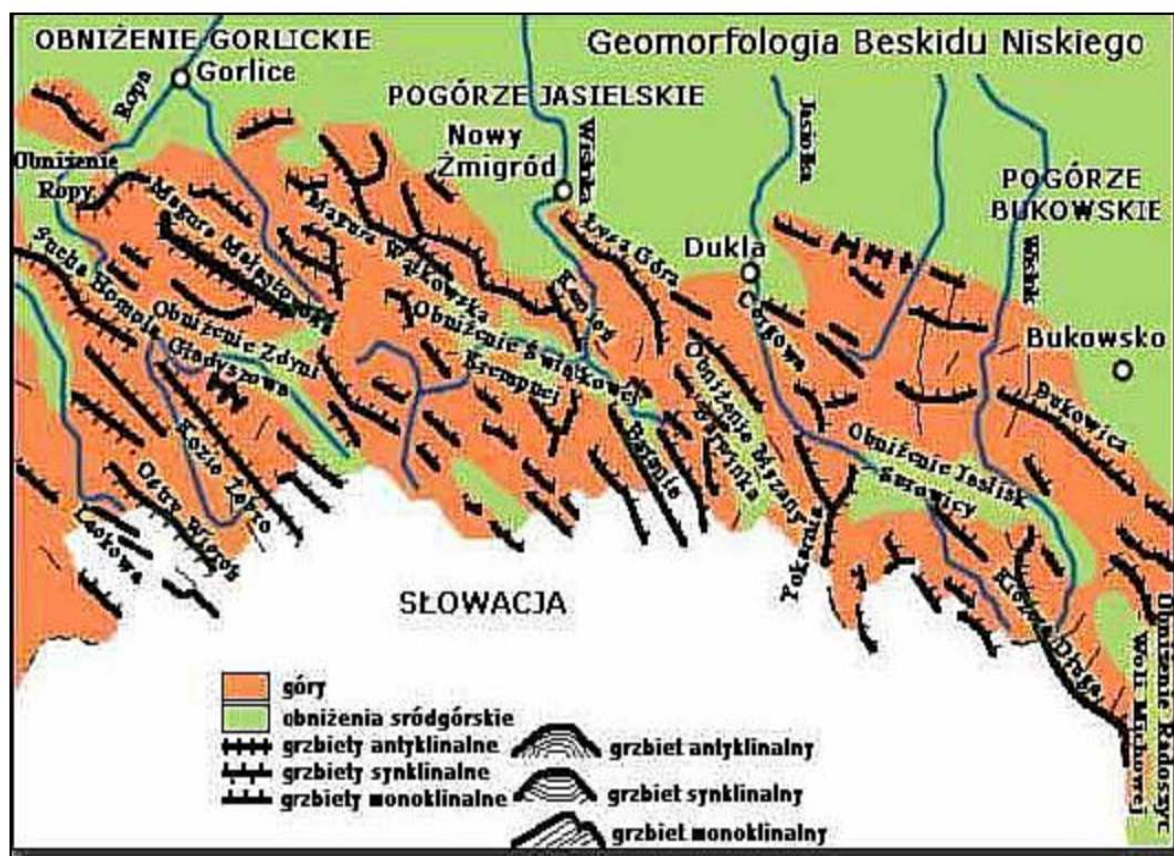
Największe nachylenia na terenie gminy Iwonicz-Zdrój dochodzą do 80%, jednak występują na ograniczonym obszarze. Dużym nachyleniem terenu cechuje się północno-zachodnią część gminy w tym wschodnie stoki G. Płońskiej (505 m n.p.m.) położone w zachodniej części sołectwa Lubatówka. Na większości obszaru gminy przeważają nachylenia ok. 40%.

Wśród wyniesień zlokalizowanych na terenie gminy Iwonicz-Zdrój można wymienić:

- Góra Winiarska (529 m n.p.m) (miasto Iwonicz-Zdrój),
- Góra Hysówka (551 m n.p.m) (miasto Iwonicz-Zdrój),
- Góra Glorietta (552 m n.p.m) (miasto Iwonicz-Zdrój),
- Góra Zambrowska (636 m n.p.m.), (sołectwo Lubatowa),
- Góra Żabia (549 m n.p.m.) (sołectwo Lubatowa),
- Góra Kaniów Dział (549 m n.p.m.) (sołectwo Lubatowa),
- Góra Zadnia (ok. 535 m n.p.m.) (sołectwo Lubatowa),
- Góra Zygmuntówka (504 m n.p.m.) (sołectwo Lubatowa),
- Góra Lipki (472 m n.p.m.) (sołectwo Lubatowa).

¹ Na podstawie Opracowania ekofizjograficznego podstawowego na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Iwonicz-Zdrój, Iwonicz Zdrój, 2010.

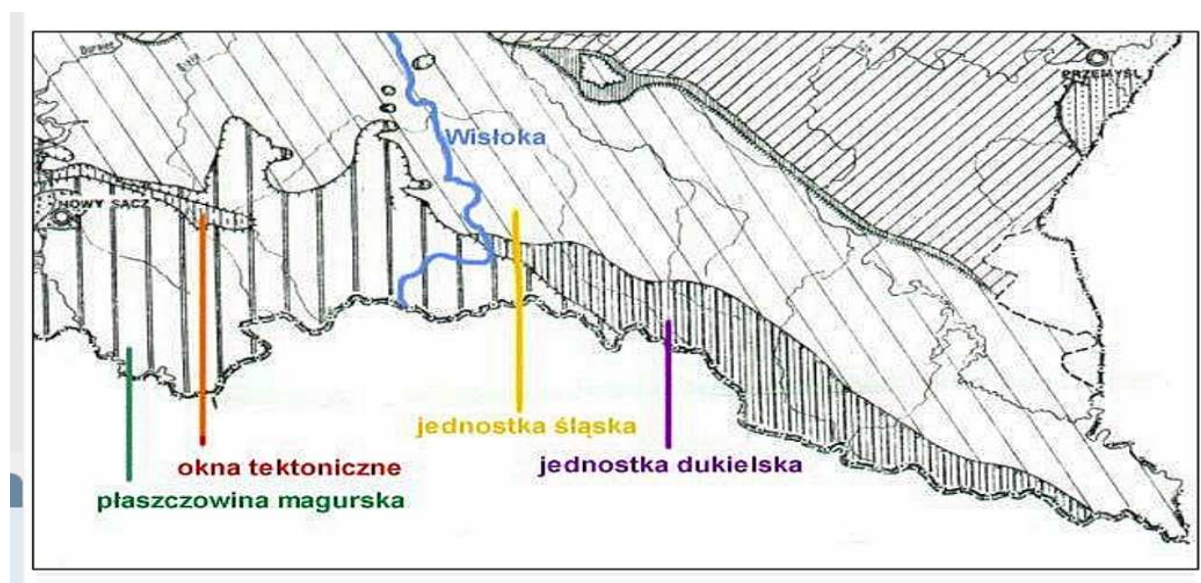

Ryc. 13. Geomorfologia Beskidu Niskiego (źródło internetowe).

Geologia

Obszar Gminy położony jest w obrębie Karpat Wschodnich będących fragmentem łuku karpackiego, tzw. Karpat fliszowych. Ponadto Gmina Iwonicz-Zdrój znajduje się w śląskiej jednostce tektonicznej i obejmuje pięć elementów tektonicznych oddzielonych od siebie strefami ścięć (złuszków).

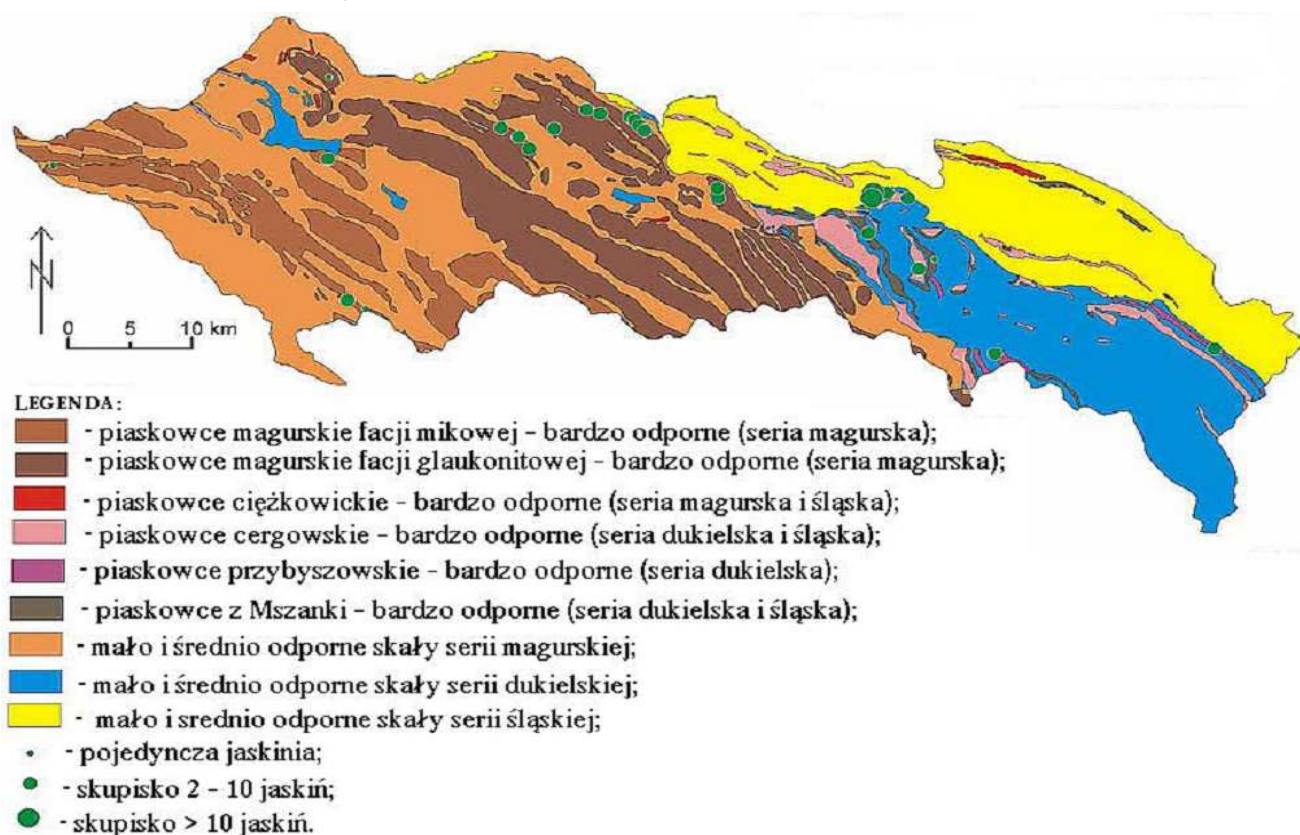

Ryc. 14. Budowa geologiczna Beskidu Niskiego (źródło internetowe).

Najbardziej wewnętrznym (południowym) elementem tektonicznym są fałdy przeddukielskie reprezentowane tu przez fałd Bukowicy i Iwonicza-Zdroju-Rudawki Rymanowskiej. Budują je: piaskowce istebniańskie, łupki pstry, piaskowce ciężkowickie, warstwy hieroglifowe i menilitowe (łupki, piaskowce, rogowce i margle) oraz warstwy krośnieńskie reprezentowane przez grubo- i średnioławicowe piaskowce z łupkami. W kolejnym elemencie strukturalnym idącym ku północnemu wschodowi są: fałdy Bóbrki-Rogów oraz Iwonicza Wsi-Pastwisk zbudowane prawdopodobnie tylko z warstw: menilitowych i dolnych krośnieńskich. Z podobnych litologicznie osadów zbudowana jest skiba Sieniawy z tym, że zawiera ona jeszcze wkładkę charakterystycznych łupków i wapieni jasielskich oraz górne warstwy krośnieńskie. Kolejny element tektoniczny składa się z kilku fałdów, tj. fałdu Targowisk-Beska rozdzielonego strefą przeładowań w obrębie warstw krośnieńskich od fałdu Potoka-Trześniowa. Część ta zbudowana jest z: piaskowców istebniańskich, łupków pstrych, piaskowców ciężkowickich, warstw hieroglifowych i menilitowych (łupki, piaskowce, rogowce i margle) oraz warstw krośnieńskich wykształconych podobnie jak w sąsiednich fałdach. Osady czwartorzędowe występują na powierzchni utworów fliszowych tworząc różnowiekowe, zróżnicowane genetycznie i litologicznie pokrywy o zmiennych przestrzennie miąższościach. Ich rozmieszczenie na obszarze gminy jest zróżnicowane. W obrębie Beskidu Niskiego zajmują one stosunkowo niewielkie powierzchnie i zalegają przeważnie w dnach dolin oraz w dolnych partiach zboczy. Wyjątek stanowią koluwia osuwiskowe, które miejscami zajmują większe powierzchnie stoków. Holocen reprezentują tu piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły, natomiast oligocen-miocen: piaskowce, łupki, iłowce i rogowce, a eocen oligocen piaskowce, łupki, zlepieńce, margle iłowce i mułowce.

Na terenie gminy, w powiązaniu z fałdem Iwonicza-Zdroju-Rudawki i występują krótkie osuwiska o różnej szerokości spiętrzenia łupków i pokrywy zwietrzelinowej. Spotkać je można na stokach dolin zbudowanych z łupków pstrych lub łupków menilitowych w Lubatówce, Iwoniczu-Zdroju.

Ryc. 15. Budowa geologiczna Beskidu Niskiego – utwory skalne wchodzące w skład poszczególnych serii. (Źródło: http://www.kktj.pl/kaciki/naukowy/bes_nis/beskid_nis.html ("Jaskinie Beskidu Niskiego" - Rafał Suski)

Gleby

Ze względu na dominującą na tym terenie gospodarkę rolną ważnym elementem środowiska przyrodniczego są gleby. Na terenie gminy dominują gleby brunatne wyługowane wytworzone na glinach średnich pylastych. W dolinach cieków wodnych występują mady. W południowej części gminy (obręb Iwonicz) dominują gleby o dość słabych wartościach uprawowych – gleby kompleksu pszennego górskiego. Nielicznie, głównie w północno-zachodniej części obrębu występują gleby nieco lepsze, zaliczane do kompleksu pszennego dobrego. Południowa część obrębu Iwonicz, północne części obrębu Lubatówka i Iwonicz-Zdrój oraz niemal cały obręb Lubatowa to gleby bardzo słabe, zaliczane do kompleksu owsiano-pastewnego górskiego oraz owsiano-pszenicznego górskiego.

Użytki rolne gminy cechuje stosunkowo wysoka różnorodność gleb pod względem ich geologicznego pochodzenia i przebiegu procesów glebotwórczych. Przede wszystkim należy rozróżnić gleby obszarów górzystych i obszarów podgórskich.

Tab.18. Bonitacja gleb w gminie Iwonicz-Zdrój (dane UG)

Klasa gleb	Powierzchnia w hektarach fizycznych	Współczynnik bonitacji
R III a	58	1,40
R III b	332	1,15
R IV a	505	0,90
R IV b	755	0,65
R V	666	0,25
R VI	42	0,10
Ł II	9	1,25
Ł III	112	1,05
Ł IV	383	0,60
Ł V	136	0,15
Ł VI	80	0,10
Ogółem	3 178	

Występujące tu gleby są bardzo kwaśne, gliniaste. Określa się je jako bardzo ciężkie. Są to gleby zaliczane głównie do klas od III do VI, jednak na terenie gminy najczęściej spotykane są gleby klas IV, które posiadają średnią przydatność dla rolnictwa. Uprawa orna tych gleb, możliwa jest tylko po regularnym wapnowaniu oraz wysokim nawożeniu organicznym i mineralnym. Gleby klas V-VI występują przede wszystkim na wzniesieniach i pochyłościach oraz na terenach narażonych na ciągłe nadmierne uwilgotnienie. Gleby są tu płytkie.

W niższych partiach terenu u podnóży zboczy głębokość gleb się zwiększa, występują tu także deluwia. Natomiast w samych dolinach rzek i potoków występują aluwia.

Wody podziemne

Obszar gminy położony jest w XIV karpackim rejonie hydrogeologicznym. Wydzielić tutaj można trzy użytkowe poziomy wodonośne: czwartorzędowy, czwartorzędowo-trzeciorzędowy i trzeciorzędowy.

Czwartorzędowy poziom wodonośny związany jest z plejstoceniowymi i holoceniowymi osadami akumulacji rzek: Tabor i Wisłok oraz ich dopływów. Budują go osady piaszczysto-żwirowe z otoczkami, lokalnie zaglinione. Miąższość warstwy wodonośnej nie przekracza zwykle kilku metrów, rzadziej osiąga 10 m. Występują w nich wody porowe, a zwierciadło tego horyzontu ma najczęściej charakter swobodny i stabilizuje się na głębokości 2-5 m pod powierzchnią terenu. Zasilanie wód tego poziomu odbywa się poprzez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych, a także bocznych dopływów z utworów fliszowych i okresową infiltrację wód powierzchniowych.

Poziom czwartorzędowy to poziom przypowierzchniowy, pozostający w bezpośrednim kontakcie z powierzchnią – reaguje on wprost na istniejące warunki hydrologiczne – wielkość opadów atmosferycznych oraz stany wód w ciekach.

Czwartorzędowy poziom wodonośny niemal w całości należy do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 432 - Dolina rzeki Wisłok. Zbiornik (nr 432) został zaliczony do głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce jako ten, który w przyszłości stanie się źródłem zaopatrzenia w wodę pitną wysokiej jakości, jednak nie posiada dokumentacji hydrogeologicznej. W związku z potrzebą ochrony zbiornika został wydzielony obszar wymagający najwyższej i wysokiej ochrony (na podst. Opracowania A.S. Kleczkowskiego „Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony”). Dodatkowo wyznaczono tutaj obszar najwyższej ochrony dla występowania wód słodkich i mineralnych.

Wody podziemne występujące na terenie gminy generalnie charakteryzują się bardzo dobrą i dobrą jakością (klasa I i II). Lokalnie wody te odznaczają się znaczną twardością. Ich jakość może jednak być nietrwała, co spowodowane jest brakiem izolacji w nadkładzie. Pod względem hydrochemicznym wody są typu HCGVCa i HC03-Ca-Mg o mineralizacji 200-400 mg/dm³. Na terenie gminy występują potencjalne zagrożenia dla wód pitnych związane z występującymi tam wodami mineralnymi, jak również z niewielkimi złożami ropy naftowej.

Wody mineralne w obrębie Karpat występują głównie we wnętrzu struktur fałdowych, które często dzięki głębokiemu rozcięciu podłoża pojawiają się na powierzchni w postaci źródeł.

Wody lecznicze stanowią duże bogactwo Iwonicza-Zdroju. To w oparciu o nie powstało w gminie lecznictwo sanatoryjne. Występujące w gminie Iwonicz-Zdrój wody lecznicze towarzyszą zwykle niewielkim na tym obszarze złożom ropy naftowej.

Wody lecznicze Iwonicza-Zdroju to wody chlorkowo – wodorowęglanowo – sodowe, jodkowe, kwasowęglowe oraz wody wodorowęglanowo-chlorkowo-sodowe, jodkowe, kwasowęglowe. W smaku są słone, ługowate, zawierają wolny CO₂. Eksploatuje się je głównie z poziomów geologicznych tzw. drugiego i trzeciego piaskowca ciężkowickiego. Stosuje się je przede wszystkim do kuracji pitnej, kąpieli mineralnych, inhalacji i produkcji soli jodobromowej Iwoniczkiej oraz kosmetyków.

Okresowo niektóre ujęcia w gminie Iwonicz-Zdrój dostarczają wodę z CO₂ (szczawy). Woda z ujęć uzyskuje na wypływie z otworu temperaturę: od 11 do 25°C. Mineralizacja wód w tym rejonie wynosi od 0,09 do 19 g/dm³. Obecnie eksploatuje się wody lecznicze z 7 ujęć.

Dla wód leczniczych utworzony został Obszar i Teren Górniczy „Iwonicz”.

Wody powierzchniowe

Gmina Iwonicz-Zdrój leży w dorzeczu dwóch dużych rzek karpackich: Wisłoki i Sanu. Teren ten generalnie należy do zlewni rzeki Wisłoka (dopływu Sanu). Przez teren gminy przepływa duży lewobrzeżny dopływ Wisłoka - Lubatówka i Tabor. Miasto Iwonicz Zdrój odwadnia rzeka Potok Iwoniczki o długości 12,2 km (o układzie odcinkowym), która wraz z innymi potokami tworzy sieć cieków powierzchniowych. Potok Iwoniczki posiada typowy odcinkowy układ.

W Sieniawie wody Wisłoka zostały spiętrzone zaporą wysokości 32 m. Powstał wielozadaniowy zbiornik retencyjny „Besko” o powierzchni 131 ha i średniej głębokości 12 m, który rozwiązał pojawiające się problemy z zaopatrzeniem w wodę pitną dla Krosna, Iwonicza-Zdroju, Rymanowa oraz okolicznych gmin. Wody powierzchniowe na terenie gminy są na przeważającej swojej długości zanieczyszczone. Badania przeprowadzone w ostatnich latach w Iwoniczu-Zdroju na potoku Iwonka (ujęcie powierzchniowe) zakwalifikowały tamtejsze wody do klasy A2, głównie ze względu na przekroczenia wskaźników mikrobiologicznych.

Rzeki w większości mają naturalny układ hydrologiczny (oprócz Potoku Iwoniczkiego na odcinku zabudowanym, w części strefy A i B ochrony uzdrowskiej, a najważniejszymi elementami jest meandrowanie z zakolami. Rzeka wykazuje w ciągu roku wahania stanu wód powodowane zmiennością zasilenia.

Wody rzeki objęte są badaniami czystości na odcinku ujściowym do Wisłoka na terenie miasta Krosna. Zgodnie z wynikami badań woda nie odpowiada I klasie czystości w klasyfikacji ogólnej.

Klimat

Według regionalizacji klimatycznej Polski (Romera) teren gminy należy do klimatu górskiego i podgórskiego oraz klimatu zaciśzy śródgórskich. Występujący tutaj klimat został zaliczony do piętra klimatycznego umiarkowanie ciepłego. Region klimatyczny górski charakteryzuje się piętrowością klimatu, ze spadkiem temperatury średnio $0,5^{\circ}\text{C}/100\text{ m}$ wysokości i przyrostem opadów o ok. $60\text{ mm}/100\text{ m}$ wysokości. Roczne amplitudy temperatury zmniejszają się wraz z wysokością. Średnia roczna temperatura waha się od $+6$ do $+7,5^{\circ}\text{C}$, średnia roczna temperatura powietrza w miesiącu styczniu wynosi od -4 do $-4,5^{\circ}\text{C}$, w lipcu $+16$ do $+18^{\circ}\text{C}$. Natomiast średnioroczne sumy opadów wahają się od $700 - 1000\text{ mm}$. Pokrywa śnieżna zalega średnio $80-90$ dni. Stosunki wietrzne wykazują duże zróżnicowanie. Panujące tu wiatry wieją głównie z kierunku południowego i południowo – zachodniego. Ilość dni wietrznych w roku wynosi 21 . Najbardziej porywiste wiatry występują w zimie. Powodują one duże anomalie w stanach pogodowych, głównie w postaci nagłego ocieplenia lub wyraźnego obniżenia temperatury. W zimie powodują one odwilże, zmiatanie śniegu oraz osadzanie zwalów śniegowych na zboczach odwietrznych i w dolinach.

Cechą charakterystyczną tego obszaru są wiatry typu fenowego, zwane „dukielskimi” lub „rymanowskimi”. Są to wiatry bardzo silne, wiejące z południa, podnoszące temperaturę. W czasie ich trwania (od 2 do 7 dni) następuje spadek ciśnienia i wilgotności powietrza. Mimo przewagi wiatrów południowych cisze stanowią około 45% , przy czym ponad 55% cisz występuje latem. Średnia długość meteorologicznego okresu wegetacji (wyrażona liczbą dni z ustaloną średnią dobową temperaturą powietrza powyżej lub równej 5°C) dla omawianego obszaru wynosi $190-210$ dni.

Pozytywnie na warunki bioklimatyczne wpływa lesistość terenu i dobra przewietrzalność dolin. Cechą charakterystyczną jest mniejsza ilość opadów w zimie, duża u progu lata i jesieni. Najkorzystniejsze warunki klimatu lokalnego posiadają stoki o nachyleniach powyżej 5% i ekspozycji dosłonecznej południowej, wschodniej i zachodniej oraz południowo – wschodniej i południowo – zachodniej. Tereny te otrzymują największą ilość energii, pozostają najdłużej pod wpływem działania promieni słonecznych, są dobrze nasłonecznione i usłonecznione, posiadają bardzo korzystne warunki termiczno – wilgotnościowe dla lecznictwa sanatoryjnego, osadnictwa. Cechą charakterystyczną klimatu Iwonicza jest obniżona wilgotność powietrza spowodowana jego południowym wpływem z Przełęczy Dukielskiej.

Zbocza o ekspozycji północnej słabo nasłonecznione i często zacienione są terenami zimnymi i posiadają złe warunki termiczno – wilgotnościowe – są to tereny niekorzystne dla wszelkiego rodzaju osadnictwa przeznaczonego na stały pobyt ludzi.

Niekorzystne warunki panują również w wąskich, głęboko wciętych dolinach – są to obszary spływu i stagnacji zimnych i wilgotnych mas powietrza. W ich obrębie zaznacza się wyraźna inwersja temperatury. Najbardziej porywiste wiatry występują w zimie.

Niekorzystny jest na terenie gminy również rozkład opadów w ciągu roku, bowiem na miesiące letnie (czerwiec – sierpień) przypada prawie 40% ilości rocznej.

Urozmaicona rzeźba terenu powoduje wyraźne zróżnicowanie klimatyczne. Są to warunki typowe dla obszarów górskich Karpat, trudne i surowe, charakteryzujące się długimi zimami i krótkimi okresami letnimi. Ku północy warunki klimatyczne łagodnie przechodzą w typowe dla pasa Pogórzy Karpackich – umiarkowanie ciepłe, z opadami poniżej 800 mm rocznie i średnią roczną temperaturą $7,7^{\circ}\text{C}$. Według wieloletnich danych notuje się tutaj 130 dni z przymrozkami i 50 dni mroźnych, a przeciętna długość zalegania pokrywy śnieżnej wynosi 80 dni.

Flora

Gmina Iwonicz Zdrój posiada wysokie walory środowiska naturalnego. Obszar ma również silnie zróżnicowaną i bogatą roślinność. Z geobotanicznego punktu widzenia ma ona

charakter przejściowy pomiędzy Karpatami Wschodnimi, a Zachodnimi. Dominującym zbiorowiskiem jest żyzna buczyna karpacka. Zmniejsza się tu wyraźnie liczebność gatunków wschodniokarpackich, zaś niewielka grupa roślin zachodniokarpackich wskazuje na przynależność Beskidu do Karpat Zachodnich.

Występują tu lasy należące do dwóch krain geograficznych (Kotliny Krośnieńskiej i Beskidu Niskiego) wpływa na znaczne zróżnicowanie lesistości poszczególnych miejscowości. Charakterystyczną cechą roślinności tego terenu jest jej piętrowy układ. W połączeniu z dość znaczną zasobnością siedlisk, determinuje to charakter szaty roślinnej gminy, w której dominującą rolę pełni buczyna karpacka *Dentario Glandulosae-Fagetum*, występująca głównie w formie podgórskiej. Głównymi gatunkami panującymi w lasach są buk, jodła i sosna. Występuje tu też świerk, grab, dąb, jawor. Z krzewów bardzo rozpowszechnione są: leszczyna, bez czarny, malina, jeżyna, jałowiec, kalina, kruszyna i pokrzyk wilcza jagoda, masowo rośnie również borówka czarna, orlica pospolita oraz jeżyna gruczołowata. Na terenie gminy wszystkie lasy stanowiące własność Lasów Państwowych mają charakter ochronny.

Szata roślinna charakteryzuje się średnim stopniem naturalności zbiorowisk roślinnych. Swoistą cechą roślinności występującej na tym obszarze jest udział gatunków zachodnio- i wschodniokarpackich. Zaznacza się tu niewielka przewaga liczebna taksonów zachodnich, jednak w większości są to rośliny rzadkie. Częściej występują tylko krzyżownica ostroskrzydłowa *Polygala oxyptera*, dziurawiec rozesłany *Hypericum humifusum* i żarnowiec miotlasty *Sarothamnus scoparius*, Natomiast taksony wschodnie są wprawdzie nieco mniej liczne, jednak ich udział, zwłaszcza niektórych tj.: sałatnica leśna *Aposeris foetida* jest duży. Dość często pojawia się również *Glechoma hirsuta* i cebulica dwulistna *Scilla bifolia*. Dodatkowo walor fitogeograficzny taksonów wschodnich jest wyższy niż zachodnich, gdyż większość z nich znajduje się w pobliżu zachodniej granicy swego zasięgu, podczas gdy gatunki zachodnie sięgają pojedynczymi stanowiskami jeszcze daleko na wschód. Specyficzny charakter tutejszej flory wyraża się również udziałem gatunków górskich. Najliczniejsze są gatunki reglowe, do których należą bardzo pospolite gatunki lasotwórcze jak jodła *Abies alba*, lub świerk *Picea abies*. Ciekawym elementem występującej tu flory są również gatunki ciepłolubne związane ze specyficznymi siedliskami. Mogą one mieć charakter naturalny – skały, utrwalone kamieńce nadrzeczne, skarpy, strome zbocza o ekspozycji południowej – bądź antropogeniczny – miedze śródpolne, nasypy drogowe, przydroża. Do grupy tej zaliczają się m.in. tak rzadkie i cenne taksony jak: buławnik mieczolistny *Cephalanthera longifolia*, goździk kosmaty *Dianthus armeria* czy goryczuszka orzęsiona *Gentianella ciliata*. Wymagają one czynnego utrzymywania właściwych dla siebie siedlisk.

Na terenach zabudowanych występują zbiorowiska roślin introdukowanych oraz zbiorowiska roślin synantropijnych. Są to układy zajmujące przeważającą powierzchnię terenów zurbanizowanych. Struktura roślinna jest tu ściśle ukształtowana przez człowieka. Niemalże wszystkie nasadzenia są działaniem celowym, a skład gatunkowy jest raczej związany z indywidualnym upodobaniami poszczególnych właścicieli nieruchomości, niż z siedliskiem naturalnym. A tam, gdzie tereny nie są trwale pielęgnowane tworzą się zbiorowiska roślinności ruderalnej z przewagą gatunków pospolitych chwastów.

W związku z wysokimi walorami środowiska przyrodniczego duże obszary gminy zostały objęte ochroną. Niemal cała gmina (oprócz północnej części miejscowości Iwonicz i zachodniej części miejscowości Lubatówka) znajduje się w granicach utworzonego w 2005 roku Obszaru Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego (powierzchnia całego obszaru to 82 360 ha). Obszar chroni przedpole najwyższych wzniesionych partii Beskidu Niskiego chronionych w ramach parków: Jaślińskiego Parku Krajobrazowego i Magurskiego Parku Narodowego.

Lasy znajdujące się na terenie gminy zostały również włączone do sieci obszarów chronionych Natura2000: obszar „Rymanów” (PLH180016), obszar „Ostoja Jaślińska” (PLH180014), „Beskid Niski” (PLB180002). Łącznikami i osiami ekologicznymi systemu są,

obok obszarów leśnych głównie doliny rzek i potoków. Posiadają one struktury krajobrazowe o przebiegu liniowym i reprezentują wysokie walory ogólnoprzyrodnicze.

Walory przyrodnicze tego obszaru wzbogaca występowanie grupy pomników przyrody żywej i przyrody nieożywionej (źródło Bełkotka). Są to pojedyncze drzewa lub grupy drzew i źródło, które podlegają ochronie ze względu na unikatowe walory (rozmiary, wiek, gatunek). Najwięcej wśród chronionych drzew jest dębów i jodeł.

Fauna

Do najcenniejszych przyrodniczo obszarów, a tym samym do najbogatszych siedlisk zwierzęcych w granicach gminy należą: Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego, Obszary Natura 2000, w tym: obszar „Rymanów” (PLH180016), obszar „Ostoja Jaślicka” (PLH180014), „Beskid Niski” (PLB180002) oraz kompleksy leśne.

Do najcenniejszych gatunków owadów na terenie gminy Iwonicz-Zdrój należy zaliczyć gatunki chronione i jednocześnie ujęte w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt i Dyrektywie Siedliskowej, do których należą: czerwonończyk nieparek *Lycaena dispar*, jelonek rogacz *Lucanus cervus*, kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*, krasopani Hera *Callimorpha quadripunctaria*, modraszek nausitous *Maculinea nausithous*, modraszek telejus *Maculinea teleius* i nadobnica alpejska *Rosalia alpina*. Uwagę przyciągają również liczne gatunki trzmieli *Bambus* i biegaczy *Carabus*, które podlegają ochronie gatunkowej. Występuje też wiele pięknych gatunków motyli: : paż żeglarz *Iphiclides podalirius* oraz niepylak mnemosyna *Parnassius mnemosyne*.

Z rodziny płazów na tym obszarze występują: kumak górski *Bombina variegata*, żaba trawna *Rana temporaria* i ropucha szara *Bufo bufo*.

Najpospolitszymi przedstawicielami przedstawicielami grupy gadziej są dwie jaszczurki: zwinka *Lacerta agilis* i żyworodna *L. vivipara*, które najchętniej bytują w miejscach nasłonecznionych – na śródleśnych polanach, brzegach lasu, wysokich brzegach rzek. Padalec *Anguis fragilis*, pojawia się sporadycznie i najchętniej zasiedla biotopy wilgotne i tereny bujnie porośnięte trawą. Natomiast miejsca nasłonecznione, oczka wodne, a także tereny podmokłe zamieszkuje przede wszystkim rodzima herpetofauna reprezentowana m.in. przez: żmiję zygzakowatą *Vipera berus*, zaskrońca zwyczajnego *Natrix natrix*, salamandrę oraz liczne traszki i żaby.

W regionie odnotowano do tej pory ok. 160 gatunków ptaków gniazdujących. Są to zarówno gatunki pospolite, związane z siedliskami leśnymi lub terenami otwartymi, jak też osobliwości faunistyczne, rzadkie i nieliczne. Niewątpliwie do najcenniejszych należą: bielik *Haliaeetus albicilla* oraz orlik krzykliwy *Aquila pomarina* i orzeł przedni *Aquila chrysaetos*, posiadające wyznaczone strefy ochronne. Do najrzadziej występujących drapieżców zaliczyć należą: trzmielojad *Pernis apivorus*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus* i zbożowy *Circus cyaneus*. Co się tyczy pospolicie występujących ptaków to zaliczyć do nich należy na pewno: myszołowy *Buteo buteo* i jastrzębie *Accipiter gentilis*.

Różnorodność awifauny na obszarze regionu jest dość zmienna. Najwyższa z natury jest w siedliskach heterogennych, jakimi są łągi i zarośla nadrzeczne oraz tereny o charakterze mozaikowym. Z siedliskami łągowymi związane są liczne ptaki żerujące i gniazdujące nad strumieniami i rzekami lub wodami stojącymi, jak: pliszka siwa *Motacilla alba*, krętogłów *Jynx torquilla* czy kowalik *Sitta europaea*. Z kolei starodrzewie w miejscach mało dostępnych preferują m.in.: bocian czarny *Ciconia nigra*, orlik krzykliwy *Aquila pomarina*, puszczyk uralski *Strix uralensis* i trzmielojad *Pernis apivorus*. Mozaika łąk, pól uprawnych i zadrzewień śródpolnych służy jako żerowisko ptakom drapieżnym, jednakże tego typu siedliska wybierają również niewielkie ptaki gnieźdzące się w śródpolnych zakrzewieniach i na łąkach, jak m.in.: kos *Turdus merula*, raniuszek *Aegithalos caudatus*, płochacz pokrzywnica *Prunella modularis*, pierwiosnek *Phylloscopus collybita* i rudzik *Erithacus rubecula*. W obrębie siedzib ludzkich oraz pól uprawnych występują takie ptaki jak: jaskółka dymówka *Hirundo daurica*, jaskółka oknówka *Delichon urbica*, kopciuszek *Phoenicurus ochruros*, jerzyk *Apus apus*, kos *Turdus merula*, sroka *Pica pica*, szpak *Sturnus vulgaris* czy wróbel domowy *Passer domesticus*.

Jedną z najbardziej interesujących grup ssaków regionu są nietoperze – czyli ssaki, które wtórnie opanowały środowisko powietrzne wykształcając przy tym bardzo ciekawy sposób orientacji w przestrzeni. Są głównie związane ze środowiskiem leśnym, choć bytują również na obrzeżu lasów oraz na terenach otwartych i zurbanizowanych.

Nietoperze licznie zasiedlają jaskinie na górze Cergowej, sąsiadującej z terenem gminy od południa, i w związku z tym są również obserwowane w południowych rejonach Lubatowej.

Drobne ssaki reprezentowane są w rejonie również przez dwa inne rzędy – owadożerne *Insectivora* i gryzonie *Rodentia*. Rząd owadożernych reprezentuje 6 taksonów objętych ochroną gatunkową są to: jeż wschodni *Erinaceus concolor*, kret *Talpa europea*, ryjówka aksamitna *Sorex araneus*, ryjówka malutka *Sorex minutus*, rzęsorek rzeczek *Neomys fodiens* i zębiełek karliczek *Crocidura suaveolens*. Do gryzoni objętych ochroną gatunkową, należą popielicowate: popielica *Glis glis* i orzesznica *Muscardinus avellanarius*. Faunę małych ssaków reprezentują m.in.: łasica łąska *Mustela nivalis*, gronostaj *Mustela arminea*, tchórz *Putorius putorius*, kuna leśna *Martes martes*, kuna domowa *Martes foina*, wydra *Lutra lutra*, lis *Vulpes vulpes*.

Do dużych ssaków zalicza się bytującego w regionie wilka *Canis lupus*, podlegającego ochronie strefowej.

Ssaki kopytne reprezentowane są przez 3 gatunki. Najliczniejszy jest jeleń *Cervus elaphus* i sarna *Capreolus capreolus*. Nieco mniej licznie występuje dzik *Sus scrofa*, który wraz z jeleniem i sarną stanowi trzon populacji zwierzyny łownej.

Liczne w gminie tereny otwarte (nieużytki, pastwiska, łąki) są środowiskiem życia głównie drobnych zwierząt owadożernych, gryzoni oraz miejscem żerowania jelenia, sarny, dzika i ptaków drapieżnych.

6.2. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie przyrody

Gmina Iwonicz-Zdrój charakteryzuje się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego, i w związku z tym wiele z obszarów gminy objętych zostało ochroną na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92 poz. 880 z późn. zm.).

OBSZAR NATURA 2000

Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje: obszary specjalnej ochrony ptaków oraz specjalne obszary ochrony siedlisk. Specjalne obszary ochrony siedlisk są wyznaczone w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych, lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt, lub w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, lub właściwego stanu ochrony tych gatunków.

Na terenie gminy Iwonicz-Zdrój wskazano trzy tereny objęte ochroną jako specjalne obszary ochrony siedlisk sieci NATURA 2000.

Rymanów (PLH180016)

Obszar „Rymanów” (PLH180016), zatwierdzony został przez Komisję Europejską decyzją z dnia 12 grudnia 2008 r. Teren ten zajmuje ok. 10,32 ha powierzchni gminy. Obszar ten położony jest na pograniczu Beskidu Niskiego i Pogórza Bukowskiego. Obejmuje on dwie kolonie rozrodcze nietoperzy mieszczące się w kościele pw. św. Stanisława Biskupa męczennika w Rymanowie-Zdroju i kościele pw. MB Częstochowskiej w Sieniawie oraz obszary żerowiskowe tych kolonii. Kościół w Rymanowie-Zdroju położony jest w bliskim sąsiedztwie rzeki Tabor, Parku Miejskiego i ruchliwej drogi wojewódzkiej nr 889. Obiekt kryty jest blachą, w nocy oświetlony kilkoma reflektorami. Strych kościoła gdzie mieści się kolonia rozrodcza zabezpieczony jest podestem chroniącym strop kościoła przed guanem nietoperzy. Kościół w Sieniawie położony jest nad brzegiem jeziora zaporowego na Wisłoku. W bliskim sąsiedztwie obiektu mieszczą się zabudowania wiejskie, łąki, pola i lasy mieszane.

Strych drewnianego, zabytkowego kościoła (dawniej cerkwi) kryty jest blachą. Strop kościoła i dach w fatalnym stanie wymaga pilnego remontu. Brak istotnych zagrożeń: należy ograniczyć zewnętrzną iluminację kościoła w Rymanowie-Zdroju. W dalszej perspektywie czasowej potencjalnym zagrożeniem może być przeprowadzony w niewłaściwym terminie lub w niewłaściwy sposób remont obiektów, który może doprowadzić do zmniejszenia liczebności kolonii rozrodczych lub ich eliminacji.

Ostoja Jaśliska (PLH180014)

Obszar „Ostoja Jaśliska” (PLH180014), zatwierdzony został przez Komisję Europejską decyzją z dnia 12 grudnia 2008 r. Teren ten zajmuje ok. 152,36 ha powierzchni gminy. Obszar obejmuje górne dorzecze Jasiołki i źródłiska Wisłoka we wschodniej części Beskidu Niskiego, aż po Cergową Górę oraz Zawadkę Rymanowską i Królik Polski na północy. Teren stanowi strefę przejściową pomiędzy dwiema jednostkami geomorfologicznymi łańcucha Karpat Wschodnich i Zachodnich, między Przełęczami Dukielską i Łupkowską. Rzeźba terenu ma łagodny charakter, wzniesienia nie przekraczają 1000 m n.p.m., deniwelacje wynoszą 450-550 m. Najwyższe szczyty tego obszaru to Kamień (863 m n.p.m.), Danawa (841 m n.p.m.), Kanasiówka (823 m n.p.m.). W dolinach i na zboczach występują tarasy i spłaszczenia erozyjne. Interesującą budowę geologiczną wykazują okolice wzgórza Piotruś (727 m n.p.m.) i Ostrej (687 m n.p.m.), gdzie Jasiołka tworzy malowniczy przełom. W strefie szczytowej Piotrusia oraz w masywie Kamienia nad Jaśliskami znajduje się ciąg skałek zbudowanych z piaskowca oraz rumowiska skalne. Na Górze Cergowej występują liczne jaskinie. Większą część obszaru pokrywają lasy o wysokim stopniu naturalności zbiorowisk roślinnych. Dominują żyzne buczyny karpackie. Tereny otwarte to głównie dawne pastwiska i łąki, na których zaprzestano w ostatniej dekadzie użytkowania. Bogata jest sieć rzeczna, liczne źródłiska i wysięki wody, wokół których formują się młaki. Dobrze zachowane biocenozy leśne o naturalnym składzie gatunkowym (przede wszystkim buczyny, a także dobrze zachowane jaworzyny). Rozległe obszary źródłiskowe i naturalne doliny rzeczne. Ważna ostoja fauny puszczańskiej z dużymi drapieżnikami: niedźwiedziem, wilkiem i rysiem. Silne populacje nadobnicy alpejskiej oraz kumaka górskiego. Unikatowe jest występowanie cennych gatunków ksylobontycznych bezkręgowców (zgniotek cynobrowy, zagłębek bruzdkowany). W jaskiniach na Cergowej Górze są najważniejsze w Karpatach kolonie zimowe i rozrodcze nocka Bechsteina, nocka orzęsionego, i podkowca małego. Obszar charakteryzuje się też bogatą fauną ptaków, zwłaszcza drapieżnych, a przez Przełęcz Dukielską prowadzi ważny szlak migracyjny ptaków. W 1997 roku u źródeł Jasiołki znaleziono po raz pierwszy w Polsce, stanowisko ponikła kraińskiego (*Eleocharis carniolica*). Zarzucenie gospodarowania na terenach otwartych i uruchomienie procesu sukcesji należy obecnie do najczęstszych zagrożeń ostoi. Podobnie penetracja jaskiń w okresie hibernacji nietoperzy. Potencjalnym zagrożeniem może być zintensyfikowana gospodarka leśna. Obserwuje się też nasilanie ruchu turystycznego i rekreacyjnego, który powinien być odpowiednio przygotowany i skanalizowany, aby nie powodował szkód.

Beskid Niski (PLB180002)

Gmina znajduje się również w zasięgu obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Beskid Niski” (PLB180002), wyznaczonego na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313 ze zm.) W gminie obszar ten zajmuje 249,8 ha. Obszar znajduje się w górach położonych w miejscu zwężenia i największego obniżenia łuku karpackiego. Ich wysokość nie przekracza 1000 m n.p.m. Zachodnia część gór zbudowana jest z warstw jednostki magurskiej, gdzie w wielu miejscach na wierzchołkach wzniesień piaskowce tworzą skaliste formy. Wąskie pasma o stromych stokach i grzbiętach twardzielcowych ciągną się względem siebie równolegle w kierunku NW-SE. Wschodnią część budują stromo ustawione fałdy i łuski dukielskie i tu głównym rysem rzeźby są wyniesione grzbiety (np. Cergowa Góra). Na stromych zboczach i w głębokich lejach źródłowych występują liczne rozległe osuwiska (najbardziej znane w Lipowicy koło Dukli). W Beskidzie Niskim znajdują się obszary źródłiskowe Białej, Ropy, Wisłoki, Wisłoka, Jasiołki,

które prowadząc swe wody ku północy płyną niekiedy obniżeniami równoległe do grzbietów lub przecinają je w poprzek głębokimi przełomami. Obficie występują wody mineralne. Roślinność układu się w dwa piętra: piętro pogórza - zajęte głównie przez pola uprawne, łąki, a tylko na niewielkich powierzchniach przez lasy grądowe - i piętro regla dolnego porośnięte buczyną i nasadzeniami świerkowymi. Występuje tu, co najmniej 40 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 18 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Beskid Niski charakteryzuje się największą w Polsce, i prawdopodobnie w całej Unii Europejskiej, liczebnością orlika krzykliwego i puszczyka uralskiego. Jest to jedna z najważniejszych w Polsce ostoi orła przedniego, bociana czarnego, dzięciołów - zielonosiwego, białostrzywego, białoszyjego, trójpalczastego oraz muchołówki małej. Stwierdzono tu również znaczną, jak na siedliska górskie, liczebność derkacza. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: bocian czarny, dzięcioł białoszy, orlik krzykliwy (PCK), orzeł przedni (PCK), puszczyk uralski (PCK), sóweczka (PCK), włośnica (PCK). Do większych zagrożeń należą zanieczyszczenia powietrza (ze strony Słowacji) powodujące zamieranie drzewostanów, wyrąb niektórych drzewostanów, kłusownictwo oraz zalesienia terenów otwartych.

REZERWATY PRZYRODY I PARKI KRAJOBRAZOWE

Rezerваты przyrody to obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na terenie objętym opracowaniem nie utworzono dotychczas rezerwatów przyrody oraz parków krajobrazowych.

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Całkowita wielkość Obszaru Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego wynosi - 82 360 ha i obejmuje gminy: Besko, Bukowsko, Dębowiec, Dukla, Iwonicz, Komańcza, Lipinki, Miejsce Piastowe, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski, Rymanów, Sanok, Zagórz, Zarszyn. Na terenie Obszaru istnieją rezerваты przyrody "Rezerwat Tysiąclecia na Cergowej Górze", Bukowica", "Igiełki" i "Cisy w Nowej Wsi". W dwóch ostatnich zostały poddane pod ochronę naturalne stanowiska cisa pospolitego.

Gmina Iwonicz-Zdrój w około 85% znajduje się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego funkcjonującego na mocy Rozporządzenia Nr 56 Wojewody Podkarpackiego z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego (Dz. Urz. Nr 80, poz. 1357 ze zm.). Jest to obszar stworzony dla zachowania wysokich walorów krajobrazowych oraz celem zapewnienia względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych. Do największych walorów terenów położonych w Obszarze Chronionego krajobrazu Beskidu Niskiego należą:

- malownicze, urozmaicone krajobrazy,
- wysoki stopień naturalności szaty roślinnej,
- liczne ostoje zwierząt rzadkich i chronionych.

Obszar chroni przedpole najwyższych wzniesionych partii Beskidu Niskiego chronionych z kolei w ramach parków: krajobrazowego i narodowego. Lesistość Obszaru jest stosunkowo wysoka, stanowi ponad 21% powierzchni gminy. W drzewostanach przeważają jodła i buk, często w starszych klasach wieku. Dominującym zbiorowiskiem jest żyzna buczyna karpacza *Dentario glandulosae-Fagetum*. O wysokich walorach krajobrazowych, poza wysoką lesistością, decyduje również ukształtowanie terenu – łagodne wzniesienia porozcinane bogatą siecią rzek i potoków, w wielu miejscach tworzących malownicze przełomy.

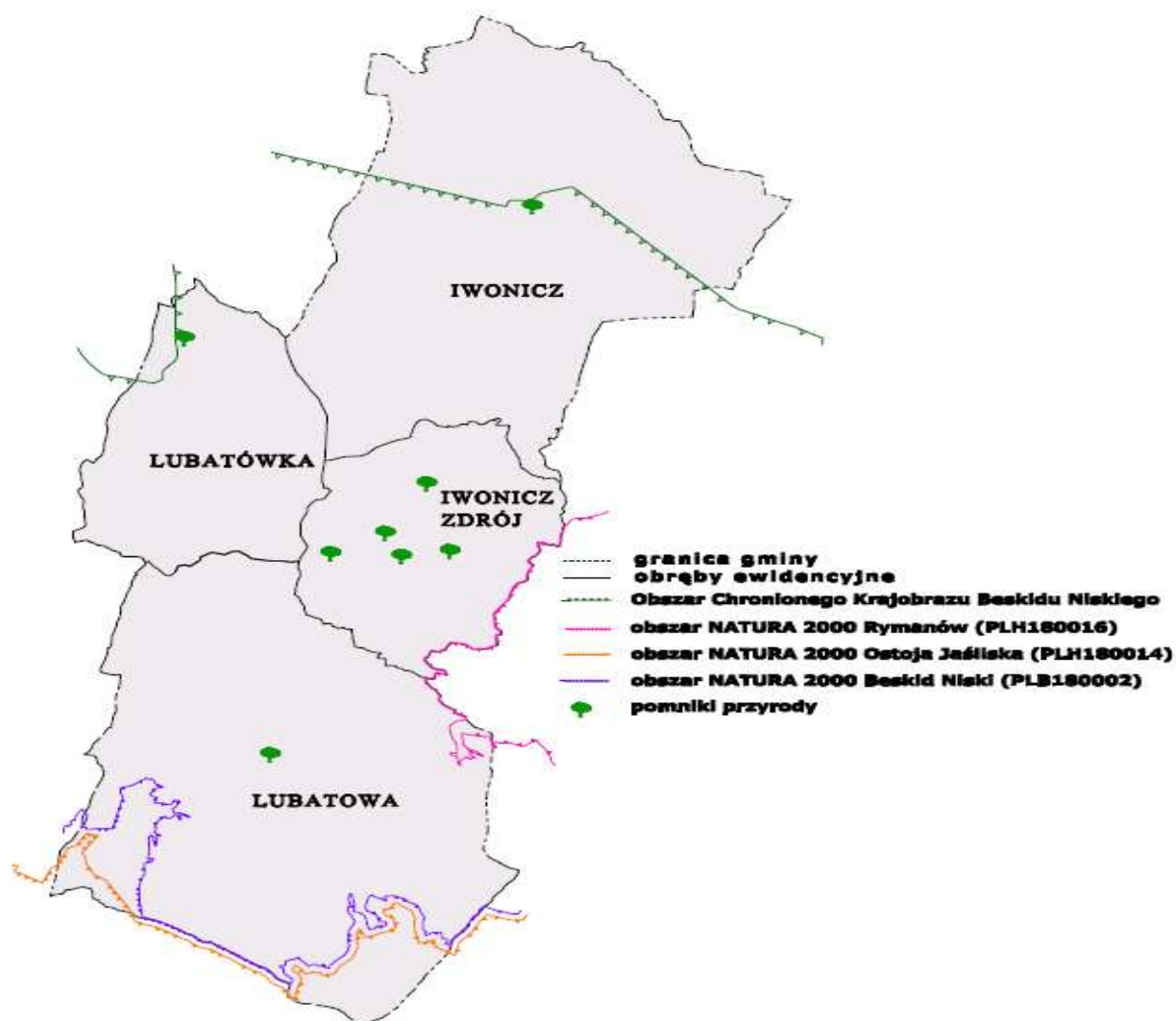
POMNIKI PRZYRODY

Pomnikami przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Mogą to być również w szczególności sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy, stanowiska rzadkich roślin i zwierząt chronionych, głazy, skałki itp.

Na terenie gminy Iwonicz-Zdrój występuje 8 obiektów zakwalifikowanych jako pomniki przyrody, w tym 1 pomnik o charakterze nieożywionym (źródełko – „Bełkotka”).

Tab. 19. Pomniki przyrody na terenie gminy Iwonicz-Zdrój.

Lp.	Miejscowość	Opis obiektu	Opis położenia Nazwa Powierzchnia	Akt tworzący formę ochrony przyrody
1	Lubutowa	Dąb szypułkowy (obw. 500 cm, wys. 25 m, wiek 27 m) (Aktu. Ark. Weryf. Pow. Krośnieńskiego. 2004. IB i OŚ UR); stare dane "Dąb o wym.: obw. pnia na wys. 1,3 m = 370 cm, wys. 22 m, wiek około 400 lat. Drzewo zdrowe.	Przy budynku dawnej szkoły, przy niewielkim parkingu i wiejskiej drodze do Iwonicza	Orz. PWRN w Rzeszowie Nr RL-VI-6-13/19/9/53 z 5 listopada 1953 r.
2	Iwonicz Zdrój	Źródło (Aktu. Ark. Weryf. Pow. Krośnieńskiego. 2004. IB i OŚ UR); stare dane "Źródło "Bełkotka", było ono pierwszym dostawcą wody leczniczej w dawnym Iwoniczu. Według legendy leczyła się tu królowa Marysieńka Sobieska. Nazwa pochodzi stąd, że wraz z wypływem wody wydobywa się z ziemi pęcherzykami gaz metan powodując lekki bełkot. Aktualnie źródło ma jedynie znaczenie zabytkowe.	Źródło Bełkotka Północno-zachodnia część lasu otaczającego Iwonicz, prowadzi doń wybrukowana droga, oddz. 182 Iwonicz Zdrój	Orz. PWRN w Rzeszowie Nr RL-VI-11/1/P/176/66 z 14 marca 1966 r.
3	Iwonicz Zdrój	Dąb szypułkowy obw. 387 cm, wys. 18,5 m, wiek 280 lat) (Aktu. Ark. Weryf. Pow. Krośnieńskiego. 2004. IB i OŚ UR); stare dane "Dąb szypułkowy o wym.: obw. pnia na wys. 1,3 m = 330 cm, wys. 20 m, wiek około 250 lat, drzewo zdrowe.	Naprzeciw przystanku autobusowego i uzdrowiska Belweder	Orz. PWRN w Rzeszowie Nr RLoP.-004/12/70 z 28 sierpnia 1970 r.
4	Iwonicz Zdrój	Cztery jodły pospolite (w tym jedna wywrócona) wymiary 4 drzew: obw. 262 do 313 cm, wys. 14 do 40 m, wiek 140 do 200 lat) (Aktu. Ark. Weryf. Pow. Krośnieńskiego. 2004. IB i OŚ UR); stare dane "Jedenaście jodeł o wym.: obw. pnia na wys. 1,3 m od 212 do 277 cm, wys. od 28 do 38 m, wiek od 130 lat do 160 lat, rozpiętość korony od 7 do 18 m, jedna sztuka posiada pęknięcie od pioruna, 3 szt. mają martwicę w szyi korzeniowej - wymagają konserwacji.	Okolice "Źródła Bełkotka", lasy na NE od Iwonicza Zdrój, wydz. 179a, 180b I-ctwa Iwonicz Zdrój	Orz. PWRN w Rzeszowie Nr RLoP.-004-18/71 z 28 grudnia 1971 r.
5	Iwonicz	Dąb szypułkowy (obw. 665 cm, wys. 26 m, wiek 520 lat) (Aktu. Ark. Weryf. Pow. Krośnieńskiego. 2004. IB i OŚ UR); stare dane "Dąb szypułkowy o wym.: obw. pnia na wys. 1,3 m = 630 cm, wys. 26 m, wiek około 300 lat.	Przy skrzyżowaniu dróg do Iwonicza Zdroju oraz Lubatowej koło mostku nad potokiem Iwoniczanka.	Orz. PWRN w Rzeszowie Nr RLS-III-7141/18/78 z 15 września 1978 r. (? czy 1987 patrz Aktu. ...)
6	Lubatówka	Lipa szerokolistna (obw. wsch. odnogi 450 cm, obw. zach. odnogi 350 cm, wys. ?, wiek 270 lat) (Aktu. Ark. Weryf. Pow. Krośnieńskiego. 2004. IB i OŚ UR); stare dane "Lipa o wym.: obw. pnia na wys. 1,3 m = 385 cm, 330 cm, 225 cm, wys. 24 m, wiek około 250 lat, drzewo na wys. 0,5 m rozwidla się na 3 pnie.	Drzewo pomnikowe znajduje się w obrębie działki ewidencyjne nr 43, w parku podworskim.	Dec. Nr RL.III-7141/29/80 z 27 czerwca 1980 r.
7	Iwonicz Zdrój	Klon jawor (obw. 300 cm, wys. 18 m, wiek 140 lat) (Aktu. Ark. Weryf. Pow. Krośnieńskiego. 2004. IB i OŚ UR); stare dane "Jawor o wym.: obw. pnia na wys. 1,3 m = 265 cm, wys. 18 m, wiek 120 lat.	Drzewo pomnikowe znajduje się w obrębie działki gruntowej o numerze 581, w ogrodzie gimnazjum	Dec. Nr RL.III-7141/31/80 z 27 listopada 1980 r.
8	Iwonicz Zdrój	Miłorząb japoński (obw. 150 i 100 cm - dwa pnie, wys. 20 m, wiek 170 lat) (Aktu. Ark. Weryf. Pow. Krośnieńskiego. 2004. IB i OŚ UR); stare dane "Miłorząb japoński o wym.: obw. pnia na wys. 1,3 m = 150 cm, wys. 18 m, wiek około 100 lat.	Drzewo pomnikowe znajduje się przy ul. W. Pola prowadzącej do źródła pod nazwą "Bełkotka".	Dec. Nr RL.III-7141/23/83 z 4 lipca 1983 r.

Rys. 6. Granice przebiegu Obszarów Natura 2000 i Obszaru Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego oraz lokalizacji pomników przyrody na terenie gminy Iwonicz-Zdrój.

LASY OCHRONNE

Na terenie gminy większość lasów będących we władaniu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych uznana została za lasy ochronne. Zasięg i lokalizację lasów uznanych za ochronne określa decyzja nr 27/99 MOŚZNiL z dnia 4.01.1999 r. w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, wchodzących w skład Nadleśnictwa Dukla w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie. Lasy te zostały zaliczone do dwóch kategorii ochronności:

- lasy położone w strefach ochronnych wokół sanatoriów i uzdrowisk,
- lasy wodochronne.

INNE FORMY OCHRONY PRZYRODY

Ustawa o ochronie przyrody pozwala na wprowadzenie również innych formy ochrony przyrody. Są to: użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Do chwili obecnej nie wprowadzono na terenie objętym opracowaniem takich formy ochrony przyrody.

6.3. Rolnicza przestrzeń produkcyjna gminy

Teren gminy Iwonicz-Zdrój posiada urozmaiconą rzeźbę od płaskorówninnej w Iwoniczu Wsi, przez doliny potoków obniżone do poziomu 320 m n.p.m. oraz wzgórze, grzbiety i szczyty górskie, których wysokość sięga na krańcach południowych 649 m n.p.m. Użytki rolne na obszarze Beskidu Niskiego sięgają 400-500 m n.p.m. Elementem istotnym w strukturach przyrodniczych gminy są obszary rolne, które możemy podzielić na tereny łąk i pastwisk oraz pól uprawnych. Są to tereny przekształcone w skutek działalności człowieka, jednak również w swojej zmienionej formie pełnią ważne funkcje ekologiczne. Tereny rolne mają istotne znaczenie dla zachowania wysokiej różnorodności gatunkowej i biocenotycznej. Funkcje te wzrastają w sytuacji, gdy terenom rolnym towarzyszą zadrzewienia śródpolne, miedze, lokalne podmokłe obniżenia terenu. Łąki i pastwiska o małej żyzności, zagrożone erozją są mało odporne na erozję i wpływ zanieczyszczeń. Podobnie rzecz się ma z terenami uprawianymi, przy czym należy uznać, iż posiadają one jeszcze niższą odporność na erozję oraz zanieczyszczenie.

Głównymi elementami środowiska przyrodniczego decydującymi o możliwości rozwoju rolnictwa, wielkości produkcji rolniczej i jej kierunkach są gleby, agroklimat, warunki wodne oraz rzeźba terenu. Użytki rolne gminy cechuje stosunkowo wysoka różnorodność gleb pod względem ich geologicznego pochodzenia i przebiegu procesów glebotwórczych. Przede wszystkim należy rozróżnić gleby obszarów górzystych i obszarów podgórskich. Znaczne wzniesienie terenu nad poziom morza i urozmaiconą rzeźbę skutkują istotnym zróżnicowaniem czynników klimatu miejscowego i różnorodnością typów gleb. Należy tu zaznaczyć, że tereny o znacznych spadkach i te na zboczach północnych są mało przydatne do upraw polowych. Nieco bardziej nadają się na pastwiska.

Gleby tu występujące są bardzo kwaśne i gliniaste. Określa się je jako bardzo ciężkie. Są to gleby zaliczane głównie do klas od III do VI, jednak na terenie gminy najczęściej występują gleby klas IV, które są średnio przydatne dla rolnictwa. Uprawa orna tych gleb, możliwa jest tylko przy regularnym wapnowaniu oraz wysokim nawożeniu organicznym i mineralnym. Gleby klas V-VI występują przede wszystkim na wzniesieniach i pochyłościach oraz na terenach narażonych na ciągłe nadmierne uwilgotnienie. Gleby te są płytkie. Ponad połowę 52,24% powierzchni gminy zajmują użytki rolne. Łąki i pastwiska to także spory obszar, bo zajmujący ok. 19% powierzchni gminy.

Tab. 20. Ilość gospodarstw, terenów rolnych oraz średnia wielkość gospodarstw w gminie Iwonicz-Zdrój (dane UG na dzień 28.07.2010r.)

Lp.	Nazwa miejscowości	Ilość gospodarstw	Ilość terenów rolnych ha	Średnia gospodarstwa ha
1	IWONICZ	317	750,37	2,37
2	IWONICZ ZDRÓJ	31	30,28	0,98
3	LUBATOWA	555	988,69	1,78
4	LUBATÓWKA	153	241,58	1,58
	OGÓŁEM	1066	2010,92	6,71

Na terenie gminy przeważają indywidualne gospodarstwa rolne, których działalność rolnicza stanowi podstawowe źródło utrzymania. W gminie odnotowano 1066 gospodarstw rolnych (dane UG na dzień 28.07. 2010r.). Przeciętna wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego w 2010r wynosiła ok. 2 ha. W gminie wg. danych z ostatniego spis rolnego w 2002r. nie ma gospodarstw o powierzchni powyżej 10 ha.

Tab. 21. Rodzaje upraw w gminie Iwonicz-Zdrój (dane GUS, Spis Rolny 2002r.)

Gospodarstwa z uprawą wg rodzaju i powierzchni zasiewów	
Rolnictwo ogółem	
Ogółem	1 179
pszenica ozima	654
pszenica jara	192
żyto	62
jęczmień ozimy	125
jęczmień jary	129
owies	454
pszenżyto ozime	9
mieszanki zbożowe ozime	4
mieszanki zbożowe jare	13
gryka, proso i inne zbożowe	70
kukurydza na ziarno	18
kukurydza na zielonkę	7
strączkowe jadalne	0
ziemniaki	1 103
buraki cukrowe	11
rzepak ozimy	0
rzepak jary	0
okopowe pastewne	67
warzywa gruntowe	484
truskawki	31

Głównym kierunkiem specjalizacji jest gospodarka zbożowo-okopowa, z nastawieniem na gospodarkę zbożową. Przeważnie uprawia się tu pszenicę, owies, a także ziemniaki oraz warzywa gruntowe.

Na terenie gminy brak jest gospodarstw wyspecjalizowanych zajmujących się ogrodnictwem, sadownictwem, zielarstwem

Tab.22. Gospodarstwa wg rodzaju i pogłowia zwierząt (dane GUS.)

Gospodarstwa wg rodzaju i pogłowia zwierząt		
Rolnictwo ogółem		
bydło	--	333
krowy	--	316
trzoda chlewna	--	91
konie	--	109
owce	--	0
bez zwierząt gospodarskich	--	1 523

Gospodarstwa indywidualne		
bydło	--	332
krowy	--	315
trzoda chlewna	--	91
konie	--	109
owce	--	0
bez zwierząt gospodarskich	--	1 523

Rolnicy na własne potrzeby hodują krowy, konie, świnie, drób czy króliki. Na terenie gminy Iwonicz-Zdrój najczęściej hoduje się krów, natomiast w ogóle nie hoduje się owiec. Brak jest gospodarstw zajmujących się hodowlą ryb. Na terenie gminy brak jest też wyspecjalizowanych farm zwierzęcych.

Część gospodarstw prowadzi agroturystykę (typowy wynajem pokoi), będącą dodatkową formą zarobku ludności rolniczej.

6.4. Lasy, zalesienia

Obecnie do ważniejszych struktur przyrodniczych gminy należy zaliczyć lasy, które zachowały wysoki stopień naturalności. Lasy na terenie gminy zajmują ok. 963 ha, co stanowi nieco ponad 21% całej jej powierzchni.

Tab. 23. Powierzchnie leśne na terenie gminy Iwonicz-Zdrój (dane UG)

Miejscowość	Powierzchnia gruntów leśnych (ha)	Powierzchnia ogółem (ha)	Stosunek % powierzchni
Iwonicz Zdrój (miasto)	320	582	54,98
Iwonicz	91	1672	5,59
Lubátowa	338	1717	19,68
Lubátówka	214	624	34,29
Ogółem:	963	4550	100

Ograniczone możliwości działalności rolniczej na terenach górskich, stanowią z drugiej strony dobre predyspozycje dla rozwoju leśnictwa.

Lasy pełnią wielorakie funkcje: *ochronną* – polegającą na dodatnim oddziaływaniu na środowisko przyrodnicze, *produkcyjną* – dostarczając surowca drzewnego, runa leśnego oraz *społeczną* – przede wszystkim jako tereny dla rekreacji i turystyki. Korzystnie oddziałują na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą.

Do głównych cech lasów należy zaliczyć ich rolę siedliskotwórczą. Lasy stanowią najważniejsze w skali gminy ostoje bioróżnorodności, są one siedliskiem wielu gatunków roślin i zwierząt, przez co są zasobem dużej puli genów. Tereny zalesione mają niebagatelne znaczenie w kształtowaniu klimatu lokalnego, retencjonowaniu wód oraz ochronie gleby i wód przed zanieczyszczeniami. W lasach dominują siedliska przede wszystkim buczyny i drzewostany grądowe o dużym stopniu naturalności, położone w terenie o bogato ukształtowanej rzeźbie terenu oraz jodłowe o cechach typowych dla podwiązku.

Lokalne ostoje bioróżnorodności na terenie gminy stanowią zadrzewienia śródpolne, drobne cieki, podmokłe obniżenia terenu, i wreszcie tereny rolne w tym łąki, pastwiska oraz pola orne (w szczególności z zachowanymi miedzami). Zadrzewienia i zakrzaczenia na terenie gminy zajmują ok. 2,6% powierzchni.

Lasy porastające wzgórza otaczające dolinę Potoku Iwoniczkiego (powierzchnia miasta Iwonicz-Zdrój i miejscowości Iwonicz) są pozostałością dawnej Puszczy Karpackiej. Spotyka się w nich starodrzewia, zaciszne uroczyska. Głównymi gatunkami panującymi w lasach są: buk, jodła i sosna, występuje tu też: świerk, grab, dąb, jawor. W dobrze utrzymanym parku zdrojowym znajdującym się na terenie miasta przeważa drzewostan rodzimy.

Lasy odgrywają czołową rolę w systemie obszarów chronionych spełniając szereg różnorodnych funkcji. Do najważniejszych należą:

- regulacja obiegu wody,
- regulacja obiegu substancji takich jak tlen, dwutlenek węgla i inne,
- łagodzenie różnicy temperatur,
- wychwytywanie szkodliwych substancji z wody i powietrza,
- funkcje ochronne dla gleby,
- funkcje ochronne dla wody,
- funkcje ochronne dla wielu gatunków roślin i zwierząt.
- funkcje ochronne dla uzdrowiska,
- klimatotwórcze.

Wszystkie wymienione funkcje są ważne i żadne inne środowisko przyrodnicze nie może ich spełnić, dlatego też szczególnie ważne jest zabezpieczenie trwałości lasów, ich bioróżnorodności i kondycji.

Na terenie gminy lasy będące we władaniu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych uznana została za lasy ochronne. Precyzyjny zasięg i lokalizację lasów uznanych za ochronne określa decyzja nr 27/99 MOŚZNiL z dnia 4.01.1999 r. w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, wchodzących w skład Nadleśnictwa Dukla w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie.

Lasy te zostały zaliczone do dwóch kategorii ochronności:

- lasy położone w strefach ochronnych wokół sanatoriów i uzdrowisk,
- lasy wodochronne.

Dla obszarów leśnych będących własnością Skarbu Państwa został opracowany Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Dukla oraz waloryzacja przyrodnicza Nadleśnictwa. Wg tych opracowań lasy znajdujące się w Iwoniczu-Zdroju zostały również zaliczone do lasów ochronnych, w tym także do lasów uzdrowiskowych.

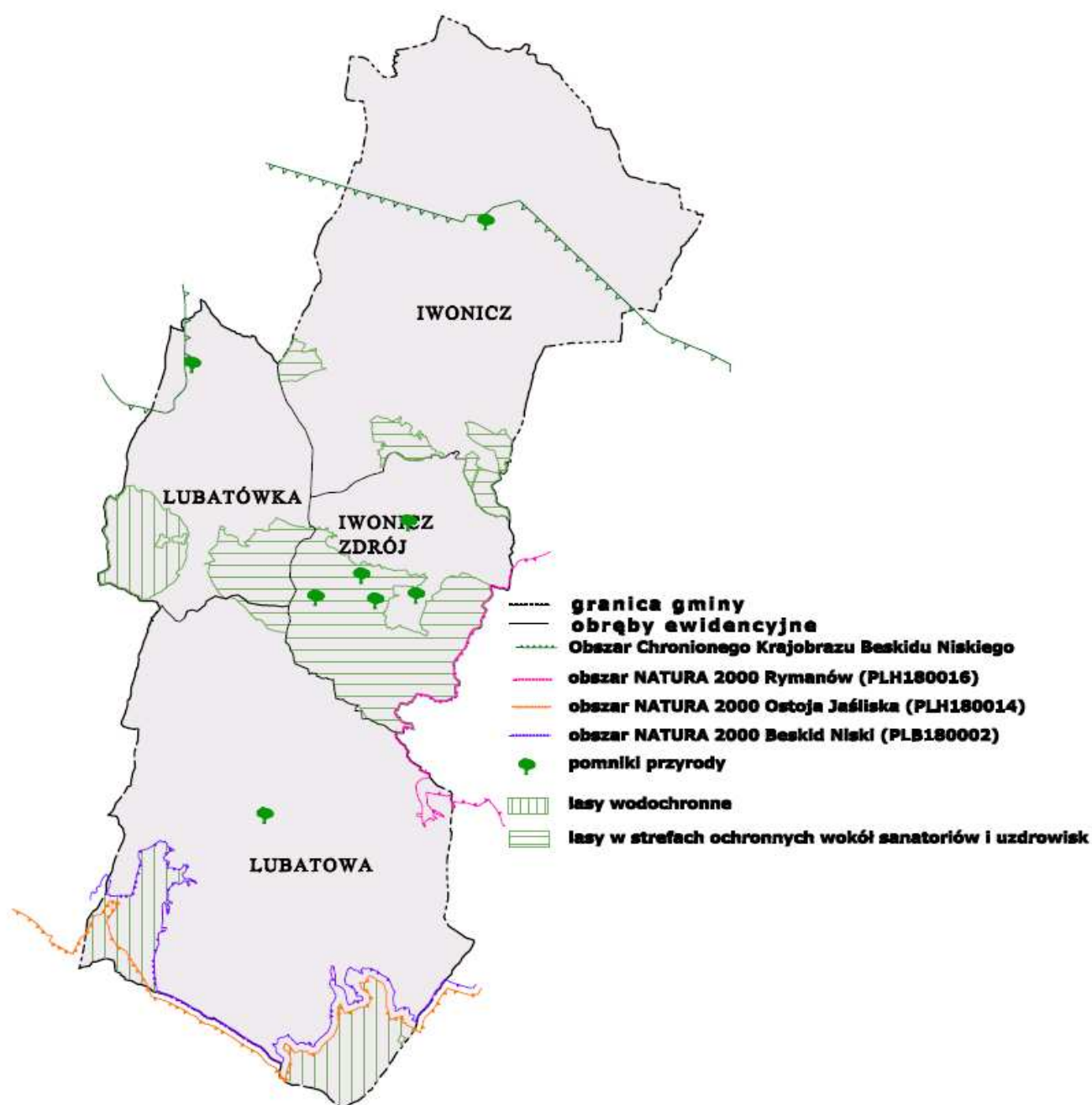
Na terenach lasów należy prowadzić gospodarkę zgodnie z aktualnymi planami urządzenia lasów.

Nadleśnictwo Dukla sprawuje również nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa na terenie gminy Iwonicz-Zdrój, których powierzchnia wynosi 171, 26 ha. Zadanie to zostało powierzone Nadleśnictwu przez Starostwo Powiatowe w Krośnie.

Lasy na terenie gminy Iwonicz-Zdrój znajdują się także w łowieckim rejonie hodowlanym „Beskid Niski” nr III.

Tab. 24. Obwód łowiecki na terenie gminy Iwonicz-Zdrój

Numer	obwodu	Powierzchnia (w tym leśna)	Zwierzyna	Powierzchnia poletek łowieckich w gminie (ha)
Rejon hodowlany „Beskid Niski” nr III				
33	9190 (3390)	bardzo słaba	„Żbik” w Iwoniczu Zdroju	0,37

Rys.7. Obszary posiadające istotne znaczenie dla środowiska przyrodniczego, w tym lokalizacja lasów wodochronnych oraz lasów w strefach ochronnych wokół sanatoriów i uzdrowisk w gminie Iwonicz-Zdrój

6.5. Strefy Ochronne Uzdrowiska

Strefy ochronne uzdrowiska ustanowiono na podstawie Ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych (Dz.U. 2005 nr 167 poz. 1399 ze zm.), w celu ochrony właściwości uzdrowiskowych. Ochronie wg. tej ustawy podlegają czynniki lecznicze i naturalne surowce lecznicze, w tym wody termalne, oraz klimat o właściwościach leczniczych. Zasady ochrony w strefach A, B i C precyzuje „Operat Uzdrawiskowy”: Zostały również one szczegółowo opisane w rozdziale pt. „Uwarunkowania prawne związane uzdrowiskowym charakterem gminy Iwonicz-Zdrój na podstawie przepisów odrębnych”.

7. ŚRODOWISKO KULTUROWE, OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

7.1. Rys historyczny Gminy Iwonicz-Zdrój

Pierwsza wzmianka źródłowa na temat Iwonicza, zwanego wówczas Iwanczepole, pochodzi z 1427r. Wówczas dziedzice wsi Boczek z Otosławic i Benesz nabyli połowę łąki od niejakiego Grzymały. Niemieckie nazwiska mieszkańców wskazują, że wieś na przełomie XIV-XV w. założyli osadnicy niemieccy.

W 1445r. właścicielem dworu w Iwoniczu był Jan Krzywicki, a od 1494r. Iwonicz należał do kasztelana krakowskiego Jana Kmiety i Marcina z Iwonicza. W latach 1462-1463 Marcin z Iwonicza i Jan Kmita wykupili sołectwo, po czym Marcin z Iwonicza nabył na własność drugą część wsi. Po śmierci Marcina z Iwonicza majątek przeszedł na własność jego trzech córek.

W 1515r. w Iwoniczu było już 36 łanów kmiecych, młyn i karczma, a w 1589 już tylko 16 łanów.

W XV w. Istniał w Iwoniczu dwór obronny zwany „twierdzą” należący do właścicieli wsi oraz modrzewiowy kościół, który znacznie przebudowany zachował się do dnia dzisiejszego. Najprawdopodobniej ówczesny dwór obronny otoczony stawami istniał w miejscu dzisiejszego pałacu Załuskich.

Dzięki leczniczej właściwości swoich wód, wieś zwana Iwonicze, Iwonecz słynna była już w XV w. w całej Polsce. W II połowie XVI w. właścicielem Iwonicza oraz Rymanowa był adrianian Zbigniew Sienieński. Z tego okresu pochodzi budynek zboru.

Wiek XVII przyniósł wiele relacji na temat źródeł iwonicznych. Ich lecznicze właściwości docenili w szczególności Jan Secchini (autor „Censura o wodzie iwoniczkiej”) oraz lekarze króla Jana Kazimierza – Braun i królowej Marysieńki Sobieskiej – Conrad.

Według przekazów, już w tym czasie gromadziło się w Iwoniczu wielu ludzi z całej Polski oraz z zagranicy, głównie Węgier. Magnesem, który przyciągał przybyszów było wówczas jedyne iwoniczkie źródło Bełkotka na górze zwanej Przedziwną lub Cudowną. Na terenie Zdroju, już w tym czasie, istniały prymitywne urządzenia kąpielowe, a także zabudowania służące schronieniu dla przybywających.

Na początku XVII w. wieś należała do podkomorzego koronnego Andrzeja Boboli, który zapisał szkole parafialnej w Iwoniczu budynek wraz z ogrodem i polem.

W 1624r. wieś została spalona przez Tatarów. W 1657r. dalszych zniszczeń wsi dokonali Szwedzi i żołnierze Rokocznego. Epidemie cholery w 1622r i 1661r. ostatecznie doprowadziły do upadku Iwonicza.

Wiek XVIII przyniósł jeszcze większą degradację Iwonicza. Osadę wyniszczyły stacjonujące tu wojska szwedzkie, rosyjskie, saskie i polskie. W tym okresie Iwonicz często zmieniał właścicieli. Po jednym z właścicieli, Józefie z Tęczyna Ossolińskim, pozostał kamienny most na potoku Iwoniczkim z wykutym herbem rodowym.

W 1772r. Iwonicz wraz z całą Ziemią Sądecką weszły w skład Austrii. Zaborcom nie zależało na odbudowie kurortu. W 1793r. Iwonicz nabył rotmistrz kawalerii narodowej, skarbnik owrucki Michał Ostaszewski, który jako pierwszy podjął działania w celu reaktywacji Zdroju, a mianowicie w 1793r. zbudował on drewniane łazienki.

W 1799r. posiadłość kupił Teofil hr. Załuski, który nie podjął ryzyka związanego z organizacją kurortu. Dopiero jego synowie – Karol i Józef wyznaczyli nową erę w rozwoju Iwonicza.

W 1835r. Józef Załuski zlecił znanemu lwowskiemu analitykowi Teodorowi Torosiewiczowi badanie wód iwonicznych. Po potwierdzeniu ich właściwości leczniczych, Karol Załuski w 1836 r. przystąpił do organizacji Zdroju. W 1837r., mimo trudnej drogi do Iwonicza, wiele osób znowu korzystało z leczniczych właściwości źródeł. W tym czasie znane były już trzy źródła: jedno do picia, jedno do kąpieli i jedno palące się – Bełkotka. W tym samym roku powstał istniejący do dziś dom – Stary Pałac - mogący pomieścić kilka rodzin oraz wozownia i stajnia na kilkanaście koni. Wybudowano również salę balową.

W 1844 roku miejscowość była już ogólnie znana i cieszyła się powodzeniem. Pierwszym lekarzem uzdrowiska był Józef Pol. W tym okresie istniały już łazienki, kaplica

św. Iwona, kramy i mosty na potoku oraz trasy spacerowe projektowane przez Feliksa Piwowarskiego. Z tego okresu do chwili obecnej zachowały się: Stary Pałac, Pawilon „Nad źródłami Karola i Amelii” oraz zegar słoneczny. Syn Karola, Michał Załuski pracował nad dalszym rozwojem uzdrowiska. Przede wszystkim poprawił warunki dojazdu oraz ulepszał urządzenia zdrojowe.

W 1853r. skończono budowę istniejącej do dziś drogi z Iwonicza do Zdroju, na której ustawiono 14 mostów. W samym uzdrowisku założono 6 nowych dróg spacerowych. W 1867r. w Iwoniczu powstała warzelnia soli, której produkcja roczna wynosiła wówczas 2.000 kg. W 1870 r. lekarz uzdrowiska – dr Zygmunt Bośniacki odkrył trzecie źródło „Zygmunt”. Staraniem lekarza wybudowano nowe łazienki, szpital dla ubogich oraz zapoczątkowano budowę wodociągów. W latach 1875-77 wprowadzono dalsze ulepszenia uzdrowiska – wybudowano basen kąpielowy, łazienki borowinowe, urządzono przy źródle Bełkotki romantyczne ustronie. W 1889 r. odkryto nowe źródło „Emma”, a w 1890 źródło „Józef”. Powstało wówczas dużo nowych pensjonatów: Zacisze, Łazienki Mineralne, Bazar, Pod Jodłą, Belweder, Mały Orzeł. Opracowano też statut dla budujących się wokół uzdrowiska willi. W 1895r ukończono budowę kaplicy zdrojowej. W tymże roku na terenie Iwonicza Zdroju istniały już 23 pensjonaty, 3 restauracje, cukiernie, piekarnie, zakład gimnastyczny, kręgielnia, stacja pocztowa, telegraf, sezonowa apteka, zaprowadzona była elektryczność i wodociągi. W tym czasie uzdrowisko miało już zorganizowaną administrację składającą się z komisji zdrojowej, zarządu zdroju, lekarza zdrojowego.

W czasie I wojny światowej Iwonicz poniósł straty, tak, że przez pewien okres czasu uzdrowisko było nieczynne. Natomiast w okresie międzywojennym nastąpiło duże ożywienie ruchu budowlanego. W 1925 r. Załuscy przystali do parcelacji gruntów. Wytyczono działki pod zabudowę. W tym samym czasie powstały pierwsze nowoczesne sanatoria: „Exelisor” sprzedany później Związkowi Kas Chorych oraz „Sanato” – prywatne sanatorium lekarza zdrojowego Aleksandrowicza.

W 1931 roku przystąpiono do regulacji planu Iwonicza, wzdłuż drogi i potoku Iwonickiego, od granicy Lubatowskiej, aż do lasu i potoku Insbach, do mostku na drodze gminnej.

Pod koniec XIX wieku rozpoczęto wydobyć ropy naftowej w czterech kopalniach: „Crescot”, „Elin”, „Emma”, „Iza”.

W chwili przejścia Zdroju przez Skarb Państwa w 1945 r. istniało tu 231 budynków, w tym: kopalnia Elin, tartak, rzeźnia, piekarnia. Uzdrowisko było zelektryfikowane, posiadało gazociąg i wodociąg.

W czasie II wojny światowej największe szkody poniosła wieś, gdzie spłonęło 80 domów. Straty szybko odbudowano i w 1945 roku Zakład Zdrojowy był czynny.

Na terenie gminy Iwonicz-Zdrój istnieją obecnie również dwie wsie sołeckie: Lubatowa i Lubatówka.

Początek wsi Lubatowa sięga również XIV wieku, kiedy powstała tu wieś królewska. W 1376 roku w Sanoku został podpisany przez Władysława Opolczyka akt lokacyjny na prawie magdeburskim pozwalający Stanisławowi Tłóce założyć osadę. W 1386 roku osada przeszła na własność Zyndrama z Maszkowic, a w 1401r. na własność biskupa przemyskiego Macieja Janiny. W 1412 r. osadę kupił sołtys Piotr syn Michała z Równego, który otrzymał 5 łanów i reszty od 60 łanów, prawo wyszynku, założenia młyna i stawów, a także zezwolenie na sprowadzenie rzemieślników, budowę kościoła. Dla odróżnienia osady królewskiej i biskupiej nazwano je Lubatową i Lubatówką.

W 1425r. Piotr, kanonik krakowski rzekł się Lubatowej na rzecz swego ojca. Kolejnymi właścicielami osady byli: Zygmunt Jura, Adam Olszowiec, biskup przemyski Mikołaj Błazejewski. W 1493 r. właścicielem Lubatowej zostaje Hieronim Kobylański h. Grzymała. W 1529 r. poświęcony został drewniany kościół, który przetrwał 400 lat.

W 1636 roku Lubatowa została wcielona do dóbr kapitulnych. W II połowie XVIII w. w Lubatowej powstała szkoła parafialna jako jedna z piętnastu w powiecie krośnieńskim. W latach 1769-1772 toczyły się walki konfederatów barskich z wojskami Carycy Katarzyny.

Część konfederatów osiała w Lubatowie. Ich potomkami są rody: Jasłowskich, Kasprzyckich, Korzeniowskich, Masłowskich, Maścibrzuchów, Starowiejskich oraz Ziębów.

W 1846 roku w czasie rzezi galicyjskiej chłopcy wypędzili ze wsi zarządcę biskupiego wraz z rodziną. W czasie Wiosny Ludów we wsi działała chłopska partyzantka.

W 1848 roku wieś przestała być własnością Kapituły Przemyskiej. Na przełomie XIX i XX wieku powstał we wsi ruch ludowy i zawiązało się szkolnictwo ludowe. W 1900 roku powstała sześcioklasowa szkoła powszechna, a w 1907 roku jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej. W 1921 roku poświęcony został nowy kościół w stylu neogotyckim w miejscu rozebranego, drewnianego kościoła.

7.2. Historyczny rozwój struktur osadniczych na terenie gminy Iwonicz-Zdrój

Lokalizacja wsi, jak również o wiele później powstałego od niej Zdroju jest ściśle związana z charakterystyką środowiska geograficznego. Wieś rozlokowała się jeszcze na terenie równinnym, lecz wciskającym się już w kierunku południowym, szeroką kotliną między wzgórzem Garbów Iwoniczkich, nad potokiem Iwaniec, który wyznaczył główną oś osadniczą, a równocześnie i komunikacyjną osady. Równolegle do potoku do dziś biegnie główna droga lokalna, wzdłuż której rozciągała się zabudowa w kierunku północnym i południowym. Centrum wsi stanowił zespół dworski i kościół. Wieś przyjęła układ ulicówki z kalenicowo usytuowanymi domami, dość równomiernie rozmieszczonymi po jednej i drugiej stronie.

O założeniu Zdroju w oddaleniu o 5-7 km od centrum wsi zdecydowało występowanie wód mineralnych. Ponad to sprzyjało temu ukształtowanie terenu, stosunkowo szeroka dolina, mikroklimat wytwarzany otuliną wzgórz, dość szczelnie otaczających dolinę potoku.

Na rozwój Iwonicza wpłynęło jego położenie w pobliżu ważniejszych szlaków komunikacyjnych: Klimkówka-Rogi a poprzez nią ze starym traktem dukielskim, przebiegającym w kierunku Austro-Węgier oraz w kierunku wschodnio-zachodnim Rogi-Krościenko Wyżne będącym odcinkiem traktu komunikacyjnego łączącego Sanok z Krosnem.

Dolina, gdzie rozlokowano źródło, miała kiedyś znacznie bogatszą szatę roślinną. W miarę wznoszenia nowych budynków wycinano drzewa oraz częściowo splantowano zbocza wzniesień, poszerzając tym samym przestrzeń doliny zdrojowej do dzisiejszych rozmiarów. Zabudowa centrum zdroju skupiła się wzdłuż potoku i drogi, w części centralnej wypełniając całą – nieco szerszą kotlinę – co pozwoliło na trzypasmowe rozmieszczenie zabudowy, a w zwężeniu w kierunku wsi na usytuowanie zabudowy po obu stronach drogi. Takie rozmieszczenie zabudowy pozwoliło na uzyskanie efektu plastycznej ekspozycji architektury zdrojowej oraz kameralność wnętrza placów i deptaku.

Najstarszymi elementami założenia zdroju były ścieżki prowadzące do źródeł iwoniczkich. Z dużym prawdopodobieństwem można przyjąć, że dwie z nich – droga do Bełkotki oraz wzdłuż potoku - dające w rzucie kształt litery L stanowiły pierwotną oś założenia. W przecięciu osi tych dwóch dróg zlokalizowano centrum zdroju. Tu powstały łazienki, hotel, pałac. Od centrum zdroju, w kierunku zachodnim urządzono zasadniczą część parku zdrojowego. Za najstarszą część zdroju zalicza się źródło „Glorieta” i Stary Pałac stanowiące granice zdroju na osi północ-południe. Granice szerokości zdroju stanowiły zbocza Góry Przedziwnej i Góry Gloriety, pod którymi ulokowano łazienki od strony zachodniej i kaplicę oraz inne budynki zdrojowe od strony wschodniej.

Z przekazów ikonograficznych wiadomo, że około połowy XIX w. od strony południowej na zamknięciu granic deptaku występowała zabudowa o charakterze wiejskich dworców.

W II połowie XIX wieku zabudowa Domu Zdrojowego i Bazaru przesunęła granicę centrum zdroju w kierunku północnym, do stanu obecnego. Zasadniczą dominantę przestrzenną stanowił Stary Pałac. Otaczający go zespół zabudowy był mu podporządkowany przestrzennie. Przed wjazdem do Zdroju, po lewej stronie mostu wznosił

się w okolicach obecnej wieży zegarowej, niewielki budynek o charakterze kordegardy. Willa „Krakowiak” jest usytuowana poza obrębem układu urbanistycznego Zdroju.

Główny plac Zdroju – Plac Dietla - od początku był placem centralnym. Plac posiadał od strony wschodniej podjazd pod Pałac, a od strony zachodniej podjazd pod łazienki. Od strony zachodniej plac został ograniczony również muszlą koncertową, która oddzielała go od reszty parku. W niewielkiej odległości od muszli koncertowej, na zamknięciu kompozycji znajdował się, dziś nieistniejący, Dom Muzyków.

Drugi główny plan Zdroju – zawarty między willą „Krakowiak”, a elewacjami południowych łazienek, przed źródłem Glorieta powstał znacznie później.

Układ urbanistyczny zdroju ulegał ciągłym zmianom. Między innymi w miejscu istniejącego w latach 1840-60 stawu, przed elewacją północną Starego Pałacu, zlokalizowano skwer z ciekawymi gatunkami roślin. Przed elewacją południową Starego Pałacu zaprojektowano skwer w postaci polany krajobrazowej.

Głównym ciągiem komunikacyjnym zdroju jest ulica Zdrojowa, która na odcinku od budynku Bazaru i Domu Zdrojowego przechodzi w deptak. Zarówno ulica ta jak i potok w latach 20 ubiegłego wieku zostały nieco skorygowane. Ponad to do główniejszych ulic Zdroju należała również droga biegnąca stokami Góry Winiarskiej z Iwonicza Zdroju do Iwonicza wsi.

Na pozostałym terenie, zabudowa, choć o pewnych cechach stylowych, nie wpłynęła na ukształtowanie przestrzenne i sylwetę centrum. Rozlokowana wzdłuż głównej ulicy Zdrojowej, składająca się z przeciętnych w wyrazie architektonicznym domów murowanych, niewysokich nie rzuca na wygląd uzdrowiska. Ważniejsze dla uzdrowiska są rozrzucone wśród zieleni drewniane wille.

Na szczycie Góry Przedziwnej zlokalizowano budynki sanatorium, „Exelsior”, które choć potężne, to ukryte w zieleni nie kolidują z otoczeniem. Dyskusyjna jest natomiast sprawa zlokalizowania na odsłoniętym zboczach sanatoriów: Piast i Ziemowit, które swoją skalą i architekturą nie przystają do zabytkowego Zdroju. Oba sanatoria oraz budynki Zarządu Przemysłowego Warzelnicy Soli spowodowały zniszczenia zabytkowego parku zdrojowego.

Również w przypadku Lubatowej i Lubatówki układ ruralistyczny wsi jest ściśle związany z warunkami przyrodniczymi, a w szczególności z rzeźbą terenu. Wsie posiadają orientację północ – południe, tak jak dolina, w której się rozlokowały.

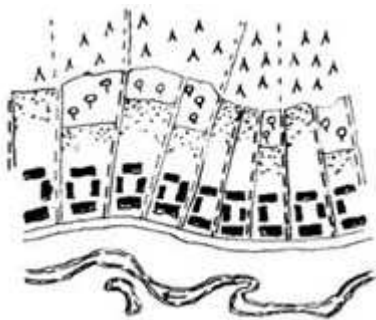
Ponieważ wsie Lubatowa i Lubatówka położone są w sąsiedniej dolinie równoległej do doliny, w której rozlokował się Iwonicz, a później Iwonicz Zdrój, do dnia dzisiejszego nie są one dobrze ze sobą skomunikowane.

Wsie królewskie Lubatowa i Lubatówka powstały w XIV w. na prawie magdeburskim. Początkowo jako jedna osada, dopiero z czasem zostały rozdzielone w celu rozróżnienia wsi królewskiej od wsi biskupiej.

Obie wsie rozwinęły się w układzie łańcuchowym, charakterystycznym dla wsi pogórza. Oś wyznacza rzeka Lubatówka, wzdłuż której do dziś biegnie główna droga obu miejscowości. Droga ta łączy miejscowości z wsią Rogi w sąsiedniej gminie. Wsie założono w oparciu o łańcowy układ gruntów, gdzie z zagospodarowanego terenu każdy osadnik otrzymywał prostokątny skupiony kawał gruntu przylegający dłuższym bokiem do działki sąsiada. Na początku wydzielonego pasa ziemi znajdowała się zabudowa mieszkalna, następnie zagrodowa, grunty uprawiane i nawożone, co roku, grunty dalsze uprawiane, co drugi rok i nienawożone, pastwiska oraz las.

W wyniku rozprzestrzeniania się zabudowy, wzdłuż bocznych dolin i dojazdów do pól, układ łańcuchowy wsi zmienił się w kierunku wielodrożnego.

W panoramie wsi Lubatowa wyróżnia się neogotycki kościół, stanowiący centrum miejscowości. Kościół ten, jak już wcześniej wspomniano, powstał w miejscu rozebranego kościoła drewnianego.

układ łańcuchowy

układ wielodrożny

7.3. Charakterystyka historycznej zabudowy gminy Iwonicz-Zdrój

Z okresu założenia Iwonicza Zdroju przez Załuskich zachował się tylko „Stary Pałac” w stylu klasycystycznym. Wczesne budowle drewniane nie przetrwały do dzisiejszych czasów. W II połowie XIX wieku powstały pierwsze charakterystyczne dla miejscowości uzdrowiskowych ozdobne budynki w stylu „szwajcarskim” jak: „Krakowiak”, „Biały Orzeł”, „Ustronie”, przebudowane „Łazienki” i „Bazar”, oraz nieistniejące już: „Niespodzianka”, „Zofiówka”, „Pod Skałą”, „Mały Orzeł”.

Wzdłuż ulicy Zdrojowej powstawały wille budowane przez Załuskich, przeznaczone na użytek Zakładu Zdrojowego lub wypuszczane dożywotnio wierzycielom.

Na całym obszarze Zdroju powstała zabudowa utrzymana na wysokim poziomie architektury kurortowej o jednolitym charakterze. Były to wille prawie wyłącznie drewniane, zrębowe, na kamiennej podmurówce, jednopiętrowe, kryte dachami dwuspadowymi o ozdobnie wycinanych szczytach. W elewacjach występowała duża ilość podcieni, balkonów, galerii i ganków na słupach z zastrzałami, z ozdobnymi balustradami i szczycikami. Całość uzupełniała bogata oprawa obiektów małej architektury.

W pierwszej połowie XX wieku zabudowa wyszła poza „Bramę” uzdrowiska w kierunku północnym. Według przekazów była to zabudowa mająca charakter przedmieści żydowskich, murowana o mało ciekawej architekturze, jak np.: „Lwigród” lub dom nr 115. Nadal jednak dominowało budownictwo drewniane, parterowe na podmurówce, zrębowe, bez ostatków, oszalowane, trójdzielne, dwutraktowe z dachami dwuspadowymi krytymi blachą, z nadwieszonymi szczytami oszalowanymi pionowo, przy czym deski oszalowania są ozdobnie dołem wycinane, a okapy wsparte na ozdobnie zaciętych piętach krokwi. Na osi od frontu występował ganeczek na słupkach, zadaszony dwuspadowo, z ozdobnym szczykiem. Zabudowa taka występuje na długim odcinku, tuż przy ul. Zdrojowej, lub nieco odsunięta od niej, stanowiąc doskonale zgrane przejście pomiędzy ozdobną i większą zabudową uzdrowiskową, a zabudową ludową i półludową.

We wsiach, w tym w Iwoniczy, Lubatowej i Lubatówce obowiązywały chaty budowane na podmurówce z luźnych kamieni, zrębowe, węglowane na obłap z połowin z ostatkami o nierównej długości. Chaty kryte były dachami czterospadowymi, podszytymi strzechą, z więźbą krokwiowo-jątkową. Zarejestrowano dwojaki układ wnętrza. Chaty bezrolnych komorników były dwutraktowe i trójdzielne z sienią na osi, przy czym od północy przy sieni mieściła się komora i stajenka dla inwentarza drobnego. Chaty zagrodnicze oprócz takiegoż samego układu części mieszkalnej posiadały ponadto z boku pod wspólnym dachem od północy stodołę, względnie także drwalkę lub wozownię.

Ustawienie chat było z reguły kalenicowe, w obu wariantach brak jest budynków gospodarczych i ogrodzeń. Na terenie gminy Iwonicz-Zdrój zachowało się szereg przykładów budynków komorniczych i zagrodniczych.

Po roku 1880 nastąpiło przejście z konstrukcji zrębowej z połowin na obłap z ostatkami na zrębową z bali ciosanych, węglowanych na jaskółczy ogon.

Modernizacje starych chałup od I wojny światowej była prowadzona w kierunku krycia ich eternitem falistym, ze szczytami szalowanymi pionowo, przy czym deski szalunku były

ozdobnie wycinane u dołu. W późniejszym okresie do chałup dostawiano ozdobne ganeczki od frontu lub budowanie domów z tradycyjną stodołą z boku.

W okresie międzywojennym w Iwoniczu-Zdroju nastąpił ponowny rozkwit budownictwa willowego. Zgodnie z panującą wówczas modą odsuwano się od głównej drogi dojazdowej, tworząc dzielnicę willową zwaną Dzielnicą Wschodnią. Powstające tu wille nadal były drewniane, nawiązujące charakterem do willi ze starego Zdroju. Monumentalna zabudowa, charakterystyczna dla okresu międzywojennego, jest tu reprezentowana przez pojedyncze obiekty: pensjonat „Trzy Lilie” i willę „Jutrzenkę”. W pensjonacie „Trzy Lilie” III w żelbecie powtórzone drewniane galerie typowe dla willi drewnianych.

7.1. Wykaz obiektów i obszarów chronionych na terenie gminy Iwonicz-Zdrój

Najcenniejsze historycznie i kulturowo obszary i obiekty zostały objęte ochroną konserwatorską na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2003 Nr 162 poz. 1568).

Tab. 25. **WYKAZ OBIEKTÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W REJESTRZE ZABYTKÓW WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO**

OBRĘB	NR NA RYSUNKU	ADRES	OBIEKT	MATERIAŁ	DATOWANIE	REJESTR
IWONICZ	1		spichlerz-zbór ariański	mur	1650-1700	A-121/89
	2		oranżeria	mur	1890-1910	A-121/89
	3		kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych	drew	1464 i 1895	A-140/89
	4		pałac Załuskich	mur	1840	A-121/89
	5		zespół pałacowy Załuskich			A-121/89
	6	potok Iwonka	most nr 121	mur	1782	A-158/89
	6a	Kmiecie 68	dom	drew	1890-1910	A-40/84
IWONICZ ZDRÓJ	7	Aleja Parkowa	kościół parafialny pw. Św. Iwona	drew	1894	A-730/73
	8	Plac Dietla	Stary Pałac	drew	1837	A-730/73
	9	Plac Dietla	Dom Zdrojowy	drew	1856	A-730/73
	10	Plac Karola i Józefa 2	Łazienki borowinowe	mur/drew	1850	A-730/73
	11	Plac Karola i Józefa 2a	Łazienki mineralne	mur	1870-1875	A-730/73
	12	Plac Karola i Józefa	Pawilon źródło „Józefa „	mur	1875-1899	A-730/73
	13	Aleja W. Pola	źródło Bełkotka	mur	1856-1860	A-730/73
	14	Plac Karola i Józefa	Pawilon „Nad źródłami”	drew	1838	A-730/73
	15	Plac Dietla 3	pensjonat „Bazar”	drew	1864	A-710/11
	15a	ks. J.Rąba 14	Willa „Zacisze”	drew	1850	A-516/11
	16	Kulczyńskiego 3	pensjonat Belweder	drew	1880-1885	A-730/73
	17	Aleja Tarosiewicza 4	pensjonat „Biały Orzeł”	drew	1890	A-730/73
	18	Plac Karola i Józefa 1	pensjonat Krakowiak – piwnica	kam	1860	A-730/73
	19	Aleja Torosiewicza 1	pensjonat „Pod Jodłą”	drew	1870	A-730/73
	20	Aleja Słoneczna 11	dom „Trzy Lilie”	mur	1925-1926	A-312/94
	21	Aleja Partyzantów 1	pensjonat Ustronie	drew	1875-1899	A-730/73
	22	Kulczyńskiego 4	pensjonat Zofiówka	drew	1908	A-714/11
	23	Zdrojowa 2	dom	drew	1840-1860	A-730/73
	24	Zdrojowa 4	dom „Krakowianka”	drew	1900-1925	A-730/73
	25	Zdrojowa 23	dom	drew	1840-1860	A-730/73
	26	Zdrojowa 25	dom	drew	1840-1860	A-730/73

	27	Zdrojowa 31	dom	drew	1840-1860	A-730/73
IWONICZ ZDRÓJ	28	al. Słoneczna 9	Dom „Dyrektorówka”	drew	1850-1899	A-730/73
	29	Plac Opoczki	Figura św. Michała			A-730/73
	30	Iwonicz Zdrój	Zegar Słoneczny			A-730/73
LUBATOWA	31		kościół parafialny	mur	1912	A-184/89

Dla gminy Iwonicz-Zdrój do końca marca 2012 roku nie opracowano gminnej ewidencji zabytków. Wykaz obiektów będących w ewidencji zabytków Województwa Podkarpackiego został przekazany przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Przemyślu Delegatura w Krośnie.

Tab. 26. **WYKAZ OBIEKTÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W EWIDENCJI ZABYTEKÓW WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO**

OBRĘB	ADRES	OBIEKT	MATERIAŁ	DATOWANIE
IWONICZ		dwór stary	mur	1750-1799
	Długa	figura Pieta	kam	1989
	Długa	figura św. Jana Nepomucena	kam	1890-1910
	Długa	figura św. Józefa	kam	1890-1910
	Długa	figura Chrystusa	kam	1890-1910
	Długa 1	dom Caritas	mur	1900-1925
	Długa 1	kaplica Caritas	mur	1900-1925
	Długa 109	dom	drew	1925
	Długa 109	kapliczka	mur	1890-1910
	Długa 133	kapliczka	mur	1881
	Długa 134	kapliczka	kam	1850-1875
	Długa 155	dom	drew	1900-1925
	Długa 155	spichlerz	drew	1900-1925
	Długa 157	dom	drew	1916
	Długa 159	dom	drew	1800-1850
	Długa 161	dom	mur	1875-1899
	Długa 162	dom	drew	1910
	Długa 163	dom	drew	1900-1925
	Długa 164	dom	drew	1905
	Długa 185	kapliczka	kam	1864
	Długa 190	dom	drew	1867
	Długa 2	dom	mur/drew	1890-1910
	Długa 202	dom	drew	1900-1925
	Długa 203	kapliczka	mur	1890-1910
	Długa 213	dom	drew	1938
	Długa 22	dom	drew	1890-1910
	Długa 232	dom	drew	1890-1910
	Długa 24	dom	drew	1900-1925
	Długa 244	kapliczka	mur	1850-1875
	Długa 244	dom	drew	1890-1910
	Długa 267	piwnica	drew/mur	1890-1910
	Długa 267	dom	drew	1900-1925
	Długa 27	dom	drew	1900-1925
	Długa 279	dom	drew	1890-1910
	Długa 285	dom	mur	1890-1910
	Długa 313	dom	drew	1913
	Długa 315	dom	drew	1915
	Długa 35	studnia	mur/drew	1920-1939
	Długa 35	dom	mur	1920
	Długa 4	organistówka	mur	1916
	Długa 63	Klub Rolnika	mur	1909
	Długa 68	spichlerz	drew	1890-1910
	Długa 68	dom	drew	1920
	Długa 78	dom	drew	1900-1925
	Długa 84	dom	drew	1875-1899
	Długa 91	kapliczka	kam	1875-1899
	Długa 98	kapliczka	kam	1886

	Floriańska 144	dom	drew	1920
	Floriańska 149	dom	drew	1900-1925
	Floriańska 258	kapliczka	kam	1897
	Floriańska 85	kapliczka	kam	1946
	Kmiecie 27	stodoła	drew	1900-1925
	Kmiecie 28	dom	drew	1900-1925
	Kmiecie 35	dom	drew	1915
	Zadwór 109 A	kapliczka	mur	1875-1899
	Zadwór 139	dom	drew	1890-1910
	Zadwór 182	dom	drew	1919
	Zadwór 190	dom	drew	1875-1899
	Zadwór 24	dom	drew	1890-1910
	Zadwór 39	dom	drew	1875-1899
	Zadwór 48	spichlerz i piwnica	drew/mur	1900-1925
	Zadwór 58	dom	mur	1921
	Zadwór 59	dom	drew	1900-1925
	Zadwór 62	dom	drew	1875-1899
	Zadwór 63	dom	drew	1875-1899
	Zadwór 95	dom	drew	1875-1899
IWONICZ - ZDRÓJ		Źródło „Mała Bełkotka”	mur	1856-1860
	Aleja Słoneczna 10	dom „Leonia”	mur	1920-1939
	Aleja Słoneczna 12	dom	mur	1920-1929
	Aleja Słoneczna 14	pensjonat	drew/mur	1920-1929
	Aleja Słoneczna 16	pensjonat „Iwoniczanka”	mur	1930-1945
	Aleja Słoneczna 2	willa „Mały Orzeł”	drew	1900-1925
	Aleja Słoneczna 23	dom	drew	1900-1925
	Aleja Słoneczna 24	willa „Lutnia”	drew	1900-1925
	Aleja Słoneczna 28	dom (siedziba gminy)	mur	1900-1920
	Aleja Słoneczna 32	dom	mur	1920-1939
	Aleja Słoneczna 34	dom	mur	1900-1925
	Aleja Słoneczna 36	dom	drew	1910-1945
	Aleja Słoneczna 36	pensjonat „Limba”	drew	1910-1945
	Aleja Słoneczna 40	pensjonat	drew	1900-1925
	Denisa 12	dom	drew	1900-1945
	Denisa 4	dom	drew	1900-1945
	Denisa 6	dom	drew	1900-1945
	Góra Przeciwna - ścieżka	obelisk	kam	1890-1899
	Kenara (obok nr 18)	willa	drew/mur	1900-1945
	Kenara (za nr 31)	dom	drew	1900-1945
	Kenara 10	willa	drew/mur	1900-1945
	Kenara 12	willa	mur	1900-1945
	Kenara 14	dom	drew	1900-1945
	Kenara 3	pensjonat	mur	1920-1929
	Kenara 31	willa	drew/mur	1900-1945
	Kenara 5	willa	drew	1900-1945
	Kenara 6	willa „Szczęsna”	drew	1920-1939
	Kwiatowa 1	willa „Tęcza”	drew	1937
	Kwiatowa 10	dom	drew	1900-1925
	Kwiatowa 11	pensjonat „Grażyna”	drew	1900-1945
	Kwiatowa 15	willa	drew	1900-1945
	Kwiatowa 16	Kapliczka „Chrystus Frasobliwy”	mur	1890-1910
	Kwiatowa 2	pensjonat „Szarotka”	drew	1900-1925
	Kwiatowe 22	willa	drew	1900-1945
	Kwiatowa 24	willa	mur	1900-1945
	Kwiatowa 3	pensjonat „Romana”	mur	1900-1945
	Kwiatowa 30	pensjonat „Małopolanka”	drew	1900-1945
	Kwiatowa 4	dom	mur	1923
	Kwiatowa 5	willa „Łowiczanka”	drew	1920-1939
	Kwiatowa 7	willa „Janina”	drew	1920-1939
	Kwiatowa 9	pensjonat „Świt”	drew	1900-1945
	Kwiatowa 9	willa	drew	1900-1945
	Kwiatowa 17	Willa „Jadwiga”	mur	1900-1945
	Partyzantów 2	Excelsior	mur	1931
	Piawskiego	dom „Zdrowie”	drew/mur	1900-1920

	Piawskiego	dom (przed domem „Zdrowie”)	drew/mur	1900-1920
	Piawskiego	pensjonat „Jutrzenka”	drew/mur	1920-1929
	Piawskiego 1	dom	drew	1900-1920
	Piawskiego 12	pensjonat	mur	1930-1945
	Piawskiego 15	pensjonat „Słoneczna”	drew/mur	1920-1929
	Piawskiego 17	dom	drew/mur	1920-1929
	Piawskiego 9	dom	drew	1900-1920
	Plac Dietla 1	dom „Pod brzoźkami”	mur	1920-1939
	Plac Karola i Józefa	figura Matki Boskiej	kam	1890-1910
	Sechkiniego (poniżej naprzeciw nr 5)	dom	drew	1900-1920
	Sechkiniego 3	dom	drew	1900-1945
	Sechkiniego 5	dom	drew	1900-1945
	Winiarska	pensjonat „Światowid”	mur	1930-1945
	Winiarska 4	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa (za nr 19)	willa	drew	1875-1899
	Zdrojowa (za nr 62)	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 1	kapliczka	kam	1879
	Zdrojowa 1	dom „Danuta”	drew	1900-1945
	Zdrojowa 100	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 110	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 12	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 121	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 127	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 14	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 147	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 16	willa „Helena”	drew	1928
	Zdrojowa 17	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 173	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 17a	dom	mur	1900-1945
	Zdrojowa 18 (za nr 20)	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 19	d. stajnie	mur	1900-1920
	Zdrojowa 19	dom	mur	1900-1945
	Zdrojowa 27	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 28	dom	drew	1900-1920
	Zdrojowa 29	dom	drew	1928
	Zdrojowa 32	dom	drew	1920-1929
	Zdrojowa 32	budynek gospodarczy	drew	1920-1929
	Zdrojowa 34	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 35	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 42	kamienica	mur	1900-1925
	Zdrojowa 44	dom	drew	1900-1925
	Zdrojowa 46	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 5	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 54	dom	mur	1900-1945
	Zdrojowa 57	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 6	dom	drew	1900-1925
	Zdrojowa 60	dom	drew	1900-1925
	Zdrojowa 62	dom	drew	1900-1945
	Zdrojowa 70	dom	drew	1890-1910
	Zdrojowa 75 (obok nr 28) 26?	dom	drew/mur	1900-1920
	Zdrojowa 91	dom	drew	1900-1945
	Zielona 2	dom	drew	1900-1945
	Zielona 3	dom	drew	1900-1945
	Zielona 6	willa	drew/mur	1900-1945
LUBATOWA		kapliczka	mur	1850-1875
	Naprzeciw nr 345	dom	drew	1900-1925
	Nr 154	dom	drew	1907
	Nr 157	dom	drew	1890-1910
	Nr 227	figura przydrożna	kam	1900-1925
	Nr 234	dom	drew	1875-1899
	Nr 234a	dom	drew	1900-1925
	Nr 235	dom	drew	1900-1925
	Nr 248	piwnica	mur	1900-1925

	Nr 283	kapliczka	mur	1850-1875
	Nr 291	d. szkoła	mur	1890-1910
	Nr 333	dom	drew	1890-1910
	Nr 335	dom	drew	1875-1899
	Nr 361	dom	drew	1900-1925
	Nr 362	dom	drew	1875-1899
	Nr 366	dom	drew	1875-1899
	Nr 368	dom	drew	1900
	Nr 7	kapliczka	mur	1875-1899
	W pobliżu kościoła	kapliczka	mur	1850-1875
LUBATÓWKA	Nr 62	dom	drew	1920
	Nr 71	dom	drew	1921
	Nr 73	dom	drew	1923
	Nr 74	dom	drew	1922
	Obok parku	figura przydrożna	kam	1989
	Obok pkt. katechet.	kapliczka	kam	1890-1910
	PKS Lubatówka-sklep	kapliczka	mur	1900-1925

Na terenie gminy Iwonicz-Zdrój istnieją cmentarze o wartościach zabytkowych i kulturowych, które widnieją w ewidencji zabytków Województwa Podkarpackiego. Są to:

- cmentarz rzymsko-katolicki przy ul. Długiej w Iwoniczu o powierzchni 3 ha,
- cmentarz rzymsko-katolicki w Iwoniczu przy ul. Długiej o powierzchni 1,3 ha,
- cmentarz choleryczny na terenie Lasu Grabińskiego w Iwoniczu o powierzchni 0,01 ha,
- mogiła rozstrzelanych w Lubatowej o powierzchni 0,01 ha,
- cmentarz rzymsko-katolicki w Lubatowej o powierzchni 3,1 ha,
- cmentarz rzymsko-katolicki w Lubatówce o powierzchni 0,7 ha.

Oprócz cmentarzy na terenie sołectwa Iwonicz istnieje zabytkowy park o powierzchni 8 ha datowany na okres 1775-1825 wpisany do rejestru zabytków Województwa Podkarpackiego pod numerem A-121/89. Zaś na terenie wsi Lubatówka istnieje park o powierzchni 1,83 ha, będący w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Ponad to na terenie gminy Iwonicz-Zdrój występują liczne stanowiska archeologiczne.

Tab. 27. **WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH**

Nr na obszarze	Miejscowość	Nr stanowiska	Nr arkusza AZP	Funkcja	Chronologia
Lista stanowisk w obrębie obszaru 112-74					
74	IWONICZ	1	74	ślady osadnictwa	okres rzymski
75	IWONICZ	2	75	ślady osadnictwa	okres rzymski
76	IWONICZ	3	76	ślady osadnictwa	okres nowożytny
77	IWONICZ	48	77	osada	wczesne średniowiecze
78	IWONICZ	47	78	osada / ślady osadnictwa	okres rzymski / okres prahistoryczny
79	IWONICZ	46	79	osada	wczesne średniowiecze
80	IWONICZ	45	80	osada	wczesne średniowiecze
81	IWONICZ	44	81	ślady osadnictwa	okres prahistoryczny
82	IWONICZ	43	82	ślady osadnictwa	epoka brązu i okres halszacki
83	IWONICZ	42	83	ślady osadnictwa / punkt osadniczy	neolit, neolit - wczesna epoka brązu, wczesne średniowiecze / okres prahistoryczny
84	IWONICZ	41	84	ślady osadnictwa	okres prahistoryczny
85	IWONICZ	40	85	osada *	okres rzymski
86	IWONICZ	39	86	ślady osadnictwa	późne średniowiecze

87	IWONICZ	38	87	osada	epoka brązu i okres halsztacki, okres prahistoryczny
88	IWONICZ	37	88	osada	wczesne średniowiecze
89	IWONICZ	36	89	ślady osadnictwa	epoka brązu i okres halsztacki, wczesne średniowiecze, okres prahistoryczny
90	IWONICZ	35	90	ślady osadnictwa	okres prahistoryczny
91	IWONICZ	34	91	ślady osadnictwa	okres prahistoryczny
92	IWONICZ	33	92	punkt osadniczy	wczesne średniowiecze
93	IWONICZ	32	93	ślady osadnictwa	neolit - wczesna epoka brązu
94	IWONICZ	31	94	ślady osadnictwa	neolit - wczesna epoka brązu, okres prahistoryczny
95	IWONICZ	30	95	ślady osadnictwa	wczesna epoka brązu
96	IWONICZ	29	96	ślady osadnictwa	neolit - wczesna epoka brązu, okres prahistoryczny
97	IWONICZ	28	97	ślady osadnictwa	neolit - wczesna epoka brązu, epoka brązu i okres halsztacki
98	IWONICZ	27	98	ślady osadnictwa * / osada	okres rzymski, okres prahistoryczny / wczesne średniowiecze
99	IWONICZ	26	99	osada	okres rzymski
100	IWONICZ	25	100	punkt osadniczy	okres prahistoryczny
101	IWONICZ	24	101	punkt osadniczy	wczesne średniowiecze
102	IWONICZ	23	102	ślady osadnictwa	późne średniowiecze, okres prahistoryczny
103	IWONICZ	22	103	ślady osadnictwa	neolit - wczesna epoka brązu
104	IWONICZ	21	104	ślady osadnictwa	epoka kamienia
105	IWONICZ	20	105	ślady osadnictwa	neolit - wczesna epoka brązu
106	IWONICZ	19	106	ślady osadnictwa	neolit - wczesna epoka brązu, wczesne średniowiecze
107	IWONICZ	9	107	ślady osadnictwa	neolit - wczesna epoka brązu
108	IWONICZ	10	108	osada	wczesne średniowiecze
109	IWONICZ	11	109	ślady osadnictwa	neolit - wczesna epoka brązu, epoka brązu i okres halsztacki
110	IWONICZ	12	110	punkt osadniczy	wczesne średniowiecze
111	IWONICZ	13	111	ślady osadnictwa	okres prahistoryczny
112	IWONICZ	14	112	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze
113	IWONICZ	15	113	ślady osadnictwa *	okres rzymski, wczesne średniowiecze
114	IWONICZ	16	114	ślady osadnictwa	neolit - wczesna epoka brązu, okres prahistoryczny
115	IWONICZ	17	115	ślady osadnictwa	wczesna epoka brązu, epoka brązu i okres halsztacki
116	IWONICZ	18	116	ślady osadnictwa	epoka brązu i okres halsztacki
117	IWONICZ	4	117	osada	wczesne średniowiecze
118	IWONICZ	5	118	ślady osadnictwa	neolit - wczesna epoka brązu
119	IWONICZ	6	119	ślady osadnictwa * / osada	neolit - wczesna epoka brązu, okres rzymski, późne średniowiecze, okres prahistoryczny / wczesne średniowiecze
120	IWONICZ	7	120	ślady osadnictwa	neolit - wczesna epoka brązu
121	IWONICZ	8	121	osada / ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze / okres prahistoryczny

Na stanowiskach oznaczonych " * " wystąpiła ceramika późnorzymska					
Lista stanowisk w obrębie obszaru 113-74					
8	LUBATÓWKA	1	8		średniowiecze i okres nowożytny
9	LUBATÓWKA	2	9	EB	epoka brązu i wczesna epoka żelaza
10	LUBATÓWKA	3	10	EB	epoka brązu i wczesna epoka żelaza
11	LUBATÓWKA	4	11		epoka brązu i wczesna epoka żelaza
12	LUBATÓWKA	5	12		wczesna epoka brązu
13	LUBATÓWKA	6	13		okres prahistoryczny
14	LUBATÓWKA	7	14		okres prahistoryczny
15	LUBATÓWKA	8	15		okres prahistoryczny
16	LUBATÓWKA	9	16	KCSz	neolit
17	LUBATÓWKA	10	17		epoka kamienia - wczesna epoka brązu, epoka brązu i wczesna epoka żelaza, okres prahistoryczny
18	LUBATÓWKA	11	18		epoka brązu i wczesna epoka żelaza
19	LUBATÓWKA	12	19		epoka brązu i wczesna epoka żelaza, okres rzymski
20	LUBATÓWKA	13	20		epoka brązu i wczesna epoka żelaza
21	LUBATÓWKA	14	21		okres prahistoryczny
22	LUBATÓWKA	15	22		epoka kamienia - paleolit schyłkowy
33	LUBATOWA	1	33		średniowiecze i okres nowożytny
34	LUBATOWA	2	34		epoka kamienia - wczesna epoka brązu
35	LUBATOWA	3	35		późny okres rzymski
36	LUBATOWA	4	36		okres prahistoryczny
37	LUBATOWA	5	37		okres prahistoryczny
38	LUBATOWA	6	38		epoka brązu i wczesna epoka żelaza, okres prahistoryczny
39	LUBATOWA	7	39		wczesna epoka brązu
40	IWONICZ ZDRÓJ	1	40		epoka kamienia - wczesna epoka brązu
41	IWONICZ ZDRÓJ	2	41		epoka kamienia
42	IWONICZ	49	42	EB	epoka brązu i wczesna epoka żelaza
43	IWONICZ	50	43		epoka brązu i wczesna epoka żelaza
44	IWONICZ	51	44		okres lateński
45	IWONICZ	52	45		epoka kamienia, epoka brązu i wczesna epoka żelaza, późny okres rzymski, okres prahistoryczny
46	IWONICZ	53	46		okres rzymski
47	IWONICZ	54	47		późny okres rzymski
48	IWONICZ	55	48		epoka kamienia - wczesna epoka brązu
49	IWONICZ	56	49		późny okres rzymski
50	IWONICZ	57	50		okres prahistoryczny
Lista stanowisk w obrębie obszaru 114-74					
4	LUBATOWA	8	4		neolit
5	LUBATOWA	9	5		okres prahistoryczny
6	LUBATOWA	10	6		epoka brązu
7	LUBATOWA	11	7		późne średniowiecze - okres nowożytny
8	LUBATOWA	12	8		epoka kamienia - wczesna epoka brązu, epoka brązu

9	LUBATOWA	13	9		epoka kamienia - wczesna epoka brązu, epoka brązu
10	LUBATOWA	14	10		neolit - wczesna epoka brązu, epoka brązu
11	LUBATOWA	15	11		epoka kamienia - wczesna epoka brązu, epoka brązu
12	LUBATOWA	16	12		schyłek neolitu - epoka brązu
13	LUBATOWA	17	13		neolit
14	LUBATOWA	18	14		wczesne średniowiecze
15	LUBATOWA	19	15		schyłek neolitu - epoka brązu
16	LUBATOWA	20	16		neolit - wczesna epoka brązu, epoka brązu
17	LUBATOWA	21	17		schyłek neolitu - epoka brązu
18	LUBATOWA	22	18		schyłek neolitu - epoka brązu
19	LUBATOWA	23	19		neolit - wczesna epoka brązu, epoka brązu
20	LUBATOWA	24	20		schyłek neolitu - wczesna epoka brązu
21	LUBATOWA	25	21		schyłek neolitu - wczesna epoka brązu
22	LUBATOWA	26	22		schyłek neolitu - wczesna epoka brązu, późne średniowiecze
23	LUBATOWA	27	23		schyłek neolitu - wczesna epoka brązu, późne średniowiecze - okres nowożytny
24	LUBATOWA	28	24		schyłek neolitu - wczesna epoka brązu

Tab. 28. **WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W REJESTRZE ZABYTKÓW WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO**

Miejscowość	Nr stanowiska	Nr arkusza AZP	Funkcja	Chronologia	Nr rejestru	Uwagi
IWONICZ	7	112-74/120	osada	okres rzymski	A-a 68/91	x-229; y-134
IWONICZ	45	112-74/80	osada	wczesne średniowiecze	A-a 62/91	x-174; y-103
IWONICZ	48	112-74/77	osada	wczesne średniowiecze	A-a 53/91	x-184; y-123
IWONICZ	40	112-74/85	osada	późny okres rzymski	A-a 52/91	x-169, y-12

8. OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA WODNEGO

8.1. Strefy oraz obszary ochronne

Strefę ochronną ujęcia wód stanowi obszar, na którym obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody. W celu właściwego gospodarowania wodami, w szczególności ochrony zasobów wodnych główne ujęcia wody zlokalizowane w gminie Iwonicz-Zdrój posiadają wydane na podstawie art.37.ust.1art.122 ust.1 ustawy Prawo Wodne (Dz. U. nr 115 poz.1229, ze zm.) pozwolenia wodnoprawne.

Na terenie gminy znajdują się 2 komunalne ujęcia wody (tylko jedno jest czynne), zlokalizowane w południowej części miasta oraz zakładowe ujęcie wody usytuowane na potoku „Iwoniczanka w km 9+200 w Iwoniczu Zdroju (przy nieczynnym basenie).

Tab.29. Ujęcia wód znajdujące się w gminie Iwonicz-Zdrój

Lp.	Lokalizacja	Nazwa ujęcia	Wielkość poboru wody	Strefy ochronne zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym	Uwagi
1	ujęcie w Iwoniczu Zdroju (mieście) dz.ew. nr 1366	„Turkówka”	zatwierdzone wielkości poboru $Q_{\max} = 0,003 \text{ m}^3/\text{s}$, czyli $259,2 \text{ m}^3/\text{dobę}$	<u>brak ustalonych stref ochronnych ujęcia</u> (Strefą ochrony bezpośredniej powinna przebiegać po granicach ewidencyjnych działki, na której zlokalizowane jest ujęcie)	czynne
2	ujęcie w Iwoniczu Zdroju (mieście) dz.ew.nr 1288/1	„Pod Skocznią”	zatwierdzone wielkości poboru $Q_{\max} = 0,002 \text{ m}^3/\text{s}$, czyli $176 \text{ m}^3/\text{dobę}$	<u>brak ustalonych stref ochronnych ujęcia</u> (Strefą ochrony bezpośredniej powinna przebiegać po granicach ewidencyjnych działki, na której zlokalizowane jest ujęcie)	obecnie wycofane z użytku
3	ujęcie w Iwoniczu Zdroju (mieście) dz.ew.nr 1290	„Excelsior”	zatwierdzone wielkości poboru $Q_{\max} = 5,4 \text{ m}^3/\text{h}$, czyli $100 \text{ m}^3/\text{dobę}$ (przy zachowaniu przepływu nienaruszalnego w potoku o wielkości $0,0084 \text{ m}^3/\text{s}$)	<u>brak ustalonych stref ochronnych ujęcia</u> (Strefą ochrony bezpośredniej powinna przebiegać po granicach ewidencyjnych działki, na której zlokalizowane jest ujęcie)	czynne

Dla komunalnych ujęć wód na terenie gminy Iwonicz-Zdrój brak jest ustalonych stref ochronnych ujęcia. W celu ich ochrony niezbędne jest ich ustanowienie. Pozwolenie wodno prawne na pobór wody z ujęcia jest ważne do dnia 8 lipca 2017r.

Dla ujęcia usytuowanego na potoku „Iwoniczanka” pobór wód dla potrzeb socjalno-bytowych i technologicznych również odbywa się na podstawie wydanego pozwolenia wodnoprawnego ważnego do dnia 24 marca 2026 r. Pozwolenia tego udzielono Uzdrowisku Iwonicz S.A. Pozwolenie wodnoprawne udzielone jest również na piętrzenie wody powierzchniowej potoku „Iwoniczanka” za pomocą żelbetonowej komory rozdzielczej (piętrzącej) do rzędnej 409, 14 m n.p.m. Dla ujęcia tego nie ustalono stref ochrony, ale określono zasięg oddziaływania zamierzonego korzystania z wód w zakresie piętrzenia i poboru wody powierzchniowej, który mieści się w granicach nieruchomości gruntowych o nr ew. 1290 obręb Iwonicz-Zdrój. W celu ochrony ujęcia niezbędne jest ustanowienie strefy ochronnej ujęcia.

Czwartorzędowy poziom wodonośny niemal w całości należy do głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP) nr 432 - Dolina rzeki Wisłok. Zbiornik (nr 432) został zaliczony do głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce jako ten, który w przyszłości stanie się źródłem zaopatrzenia w wodę pitną wysokiej jakości. Zbiornik ten jednak do tej pory nie posiada dokumentacji hydrogeologicznej. Jest on niestety ze względu na słabą izolację (lub jej całkowity brak) narażony na zanieczyszczenia zewnętrzne.

W związku z potrzebą ochrony GZWP nr 432 został wydzielony obszar wymagający najwyższej (ONO) i wysokiej ochrony (OWO) /na podst. opracowania A.S. Kleczkowskiego „Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony”/. Dodatkowo wyznaczono tutaj obszar najwyższej ochrony dla występowania wód słodkich i mineralnych.

Lokalizacja ujęć wody i ujęć wód leczniczych oraz granica głównego zbiornika wód podziemnych nr 432 Dolina rzeki Wisłok zostały przedstawione na załączniku rysunkowym nr 5 – Uwarunkowania rozwoju – obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych.

8.2. Ochrona przed powodzią

Zgodnie z prawem wodnym, dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w danym województwie sporządza studium, określające w szczególności granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią, uwzględniające częstotliwość występowania powodzi, ukształtowanie dolin rzecznych i tarasów zalewowych, strefę przepływu wezbrań powodziowych, tereny zagrożone osuwiskami skarp lub zboczy, tereny depresyjne oraz bezodpływowe. Na chwilę obecną dla terenu gminy Iwonicz-Zdrój takie studium nie powstało.

Stwierdzić należy, iż zagrożenie powodziowe na terenie gminy w wyniku awarii lub nadmiernego zrzutu wód ze zbiorników wodnych znajdujących się poza obszarem gminy praktycznie nie występuje (informacja potwierdzona przez Urząd Gminy w Iwoniczu-Zdroju). Ze względu również na górzyste usytuowanie terenu gminy oraz brak większych rzek zagrożenie to jest niewielkie. Tylko w przypadku bardzo wysokiego poziomu wody w rzekach Iwonka i Lubatówka może dojść do wystąpienia lokalnych podtopień w miejscowościach położonych wzdłuż tych rzek tj. Iwonicz, Lubatowa i Lubatówka.

Należy zaakcentować fakt, że Potok Iwonicki na odcinku zabudowanym, w części strefy A i B ochrony uzdrowskiej, czyli w centralnej części uzdrowiska jest uregulowany.

W związku z coraz częstszym występowaniem anomalii pogodowych na terenie gminy Iwonicz-Zdrój mogą pojawiać się powodzie opadowe lub roztopowe. Jednak występujący w przypadku tych zdarzeń gwałtowny przybór wody w rowach melioracyjnych i ciekach wodnych przepływających przez ten teren jest krótkotrwały i zwykle szybko się obniża.

Największe zagrożenie powodziowe ze strony budowli i urządzeń wodnych stanowią mosty na rzece Lubatówka (10 szt.) i Iwonka (6 szt.).

Na terenie gminy prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia lodowego (zatoru) jest także bardzo małe.

W „Programie ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły” na terenie gminy Iwonicz Zdrój ujęto zadanie inwestycyjne pn. „Regulacja potoku Iwoniczanka w km 2+200-4+570 w miejscowości Iwonicz” ze względu na konieczność zapewnienia prawidłowego funkcjonowania urządzeń wodno-melioracyjnych.

9. OBSZARY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA GÓRNICZEGO, ZŁOŻA KOPALIN, ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH

Na terenie gminy Iwonicz Zdrój występują złoża: wód leczniczych, ropy naftowej i gazu ziemnego. W roku 1997 wykreślono z „Bilansu Zasobów...” wyczerpane złożo ropy naftowej „Iwonicz Północ”, na które składały się trzy horyzontowe złoża ciężkiej ropy naftowej bezparafinowej i parafinowej oraz gazu ziemnego towarzyszącego, udokumentowane w obrębie piaskowców ciężkowickich i czarnorzeckich.

Na podstawie aktualnie posiadanych koncesji na terenie gminy Iwonicz Zdrój do eksploatacji dopuszczone są złoża kopalin występujące na dwóch terenach górniczych: „Iwonicz-Zdrój 1” i „Iwonicz”.

Tab. 30. Tereny górnicze gminy Iwonicz –Zdrój

Lp.	Nazwa terenu górniczego	Rodzaj kopaliny	Uwagi
1	Iwonicz-Zdrój 1	Ropy naftowe Gaz ziemny	Teren górniczy wyznaczony decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 15.10.1997r. znak GK/wk/MN/3783/97
2	Iwonicz	Wody lecznicze	Teren górniczy wyznaczony decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 09.07.1998r. znak GK/hg/JW/487-2754/98

Rys. 8. Obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin.

Na terenie gminy działalność wydobywcza wiąże się z wspomnianą już wcześniej eksploatacją złóż ropy naftowej i towarzyszącego im gazu ziemnego. Warstwy roponośne zostały udokumentowane w obrębie trzeciorzędowych warstw krośnieńskich. Udokumentowano tu ropę naftową parafinową i bezparafinową oraz towarzyszący jej gaz ziemny. Kopaliny te są zaliczane do podstawowych, a koncesji na ich eksploatację udziela Minister Środowiska. Złoża ropy naftowej są eksploatowane metodami otworowymi. W obrębie obszaru górniczego czynnych jest zwykle od kilku do kilkudziesięciu otworów eksploatacyjnych. Ich ilość podlega ciągłym zmianom i jest zależna od wymogów technologicznych.

Złoża ropy naftowej i gazu ziemnego tego obszaru są w znacznym stopniu wyczerpane w wyniku wieloletniej eksploatacji. Każdego roku likwiduje się od kilku do kilkunastu starych otworów. Na złożu „Iwonicz Zdrój” eksploatację rozpoczęto w latach 1880-90 w sposób nieuporządkowany. Na dzień dzisiejszy eksploatowane jest już tylko jedno złożo „Iwonicz Zdrój I”, które będzie obsługiwane prawdopodobnie do 2017 roku (tak wynika z udzielonej koncesji z dnia 10 grudnia 1992 roku). Z dostępnych informacji wynika, że złożo Iwonicz-Zdrój znajduje się w końcowej fazie eksploatacji (wydobyto już 98% zasobów ropy naftowej).

Ropociąg biegnący przez teren gminy Iwonicz-Zdrój (będący własnością Kopalni Ropy Naftowej Równe) został zamknięty.

Wstrzymane zostało także wydobycie ropy naftowej na złożu „Iwonicz Północ”.

Na terenie występowania złóż ropy naftowej i gazu ziemnego został utworzony obszar górniczy i teren górniczy. W tym przypadku obszar górniczy pokrywa się z terenem górniczym.

Na terenie gminy pozostało wiele nieczynnych odwiertów ropy naftowej i gazu ziemnego, dla których istnieje obowiązek zachowania stref ochronnych **R=5** (bezpośrednia). Natomiast otwory tzw. pozytywne (czynne) mają strefę ochronną równą **50 m** (pośrednia).

Obecnie perspektywy surowcowe gminy są znacznie ograniczone. Eksploatowane złoża ropy naftowej i towarzyszącego gazu ziemnego są w znacznym stopniu wybrane, a niektóre zostały zlikwidowane. Na dzień dzisiejszy obszar gminy jest dość dokładnie rozpoznany i aktualnie realne perspektywy ropogazoności są tu znikome.

Torfy występują w kilku miejscach na terenie gminy, jednak nagromadzenia ich mają zbyt małą miąższość (poniżej 1 m), często są zaglinione lub zalegają pod miąższym (4 m) nadkładem gliniasto-ilastym, co przekreśla możliwość ich praktycznego wykorzystania.

Piaskowce krośnieńskie w omawianym obszarze nie rokują perspektyw dla dokumentowania złóż. Charakteryzują się one tutaj wysokim udziałem wkładek łupkowych, są mało zwarte i rozsypliwie, często też występują pod miąższym nadkładem glin zwietrzelinowych.

Występowanie wód mineralnych związane jest z seriami piaskowcowymi, tj. I, II, III piaskowcem ciężkowickim. Rozpoznanie warunków hydrogeologicznych w poszczególnych horyzontach stało się możliwe dzięki odwierceniu przez przemysł naftowy w rozpatrywanym rejonie ok. 180 otworów. Wody IV piaskowca ciężkowickiego, zawierającego głównie horyzonty roponośne nie były dotychczas eksploatowane dla potrzeb lecznictwa uzdrowiskowego. Wody mineralne Iwonicza powstały w wyniku tych samych procesów co złoża ropy naftowej w III i IV piaskowcu ciężkowickim. We wszystkich przypadkach są to wody okalające złoża ropy i gazu.

Wody lecznicze z okolic Iwonicza Zdroju mają charakter wód: wodorowęglanowo-chlorkowo-sodowe, jodkowe, kwasowęglowe oraz wodorowęglanowo-chlorkowo-sodowe, jodkowe, kwasowęglowe.

Rejon występowania wód mineralnych położony jest na tzw. fałdzie Iwonicza - Zdroju, będącym pierwszym od południa licząc fałdem centralnej depresji karpackiej. Fałd ten o kierunku NW - SE ciągnie się na przestrzeni ponad 40 km od Żmigrodu na zachodzie aż poza doliny Wisłoka i Osławy na wschodzie, zaznaczając się jeszcze w okolicach na zachód

od Baligrodu. Najbardziej wzniesiona część fałdu, gdzie na powierzchni występują utwory eocenu środkowego i dolnego, aż do III pstrych łupków włącznie, znajduje się w rejonie Lubatówki na zachodzie poprzez Iwonicz Zdrój, Klimkówkę, Rymanów Zdrój do Rudawki Rymanowskiej na wschodzie. Tektonicznie fałd Iwonicza Zdroju stanowi wyniesienie pocięte uskoki poprzecznymi na bloki o północnym skrzydle stromym i mocno złuskowanym a południowym łagodniejszym i pełnym ale wtórnie sfałdowanym na dwie drugorzędne łaski.

Wody lecznicze i mineralne stanowią duże bogactwo gminy Iwonicz-Zdrój, w oparciu o które powstało tu lecznictwo uzdrowiskowe.

W 1963 roku Zarządzeniem Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 8 marca 1963 roku (M.P. Nr 28, poz. 145) wody mineralne występujące w Iwoniczu i okolicach zostały uznane za lecznicze.

W 2008 r. dla wód leczniczych ujęć: Elin 7, Emma, Iwonicz II, Zofia 6, Klimkówka 27, Lubatówka 12 i Lubatówka 14 Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny w Warszawie wydał świadectwa potwierdzające ich właściwości lecznicze.

Aktualnie zaliczanie wód do leczniczych zdefiniowane jest w Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz 981).

Na terenie Uzdrawiska Iwonicz eksploatację złóż wód leczniczych prowadzi „Uzdrowisko Iwonicz” S.A. Działalność ta prowadzona jest na podstawie koncesję Nr 33/92 z 23.09.1992 r. wydanej przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Koncesja ta zezwala na wydobywanie wód do zabiegów leczniczych oraz produkcji rynkowej. W 1968 roku decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 9 maja utworzony został obszar górniczy Iwonicz dla eksploatacji wód leczniczych o powierzchni: 7817082 m².

Spółka „Uzdrowisko Iwonicz” posiada opracowany w 1995 roku „Projekt zagospodarowania złoża wód leczniczych w granicach obszaru górniczego „Iwonicz”, zatwierdzony decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa dnia 04 lipca 1995 r. oraz tzw. „Dodatek nr 1/2011 do projektu zagospodarowania złoża wód leczniczych w granicach obszaru górniczego „Iwonicz” oraz aktualny Plan Ruchu Uzdrawiskowego Zakładu Górniczego w Iwoniczu - Zdroju. Na podstawie powyższych dokumentów odbywa się eksploatacja złóż wód leczniczych.

Utworzony dla złoża wód leczniczych obszar górniczy „Iwonicz” położony jest w Beskidzie Niskim w gminach: Iwonicz i Rymanów, około 12 km na południowy wschód od Krosna. Obszar obejmuje swym zasięgiem zalesione pasmo górskie o przebiegu NWW - SEE usytuowane w zlewniach potoków: Lubatówka, Iwoniczanka, Klimkówka, Świętokrzyski oraz miejscowości Lubatówka, Lubatowa, Iwonicz Zdrój i Klimkówka.

Szerokość obszaru górniczego „Iwonicz” wynosi od 820 m w części zachodniej do 1450 m w części środkowej i wschodniej, natomiast długość wynosi 6750 m. Granice obszaru górniczego w przybliżeniu stanowią od południa: północne zbocze Góry Przymiarki, granice dawnej wsi Wólka, południowy grzbiet Góry Glorieta, południowe krańce Iwonicza Zdroju, południowe zbocze Góry Łysówka, północna część wsi Lubatowa, granice zlewni lewego dopływu potoku Lubatówka i rzeki Jasiołka, szczyt Góry Płońskie, od północnej południowa część wsi Lubatówka, szczyt Góry Winiarskiej, plac przy budynku Glorieta, szczyt Góry Borowinowej, południowy kraniec wsi Klimkówka, północne zbocze Suchej Góry i od wschodu linia wzdłuż potoku Świętokrzyskiego, będąca jednocześnie zachodnią granicą obszaru górniczego wód leczniczych Rymanów Zdrój.

Obszar górniczy położony jest na wysokości 380 - 606 m npm. Morfologia omawianego obszaru jest między innymi wynikiem budowy geologicznej, odporności skał, działalności płynących wód, różnych form wietrzenia i związanych z tym procesów oraz oddziaływaniem klimatu. Część zasadnicza obszaru obejmująca swoim zasięgiem teren uzdrowiska jest usytuowana we wciśniętej V-kształtnej i wąskiej przełomowej dolinie Potoku Iwoniczanka wypływającego z południowych zboczy Góry Wóleckiej i Przymiarek. Ujęcia wody mineralnej w Lubatówce zlokalizowane są na wysokości 350 m npm.

Zachodnią część obszaru górniczego „Iwonicz” stanowią tereny użytkowane rolniczo (pola orne i łąki), a także tereny leśne, które w centralnej części Iwonicza tworzą tzw. park

zdrojowy. Tutaj zlokalizowana została największa część infrastruktury uzdrowskiej: zakłady przyrodolecznictwa, sanatoria, budynki mieszkalne itp.

Wschodnia część obszaru górniczego jest pokryta lasem mieszanym z licznymi śródleśnymi polanami.

Teren górniczy „Iwonicz” o powierzchni: 8208154 m² obejmuje obszar szerokości około 500 m na północ od linii łączącej wschodnią część Góry Glorieta ze skrzyżowaniem dróg przy budynku Zalesie.

Na terenie gminy wydobywane są wody lecznicze zmineralizowane i słabozmineralizowane oraz wody termalne (złoże Lubatówka). Genetycznie są to wody kopalne morskie, towarzyszące (okalające) złożom ropy naftowej. Eksploatowane są ze strefy głębokościowej 118-815 m.

Uzdrowisko Iwonicz Zdrój bazuje na wodach leczniczych towarzyszących złożu ropy naftowej, które są pozyskiwane także z odwiertów ponaftowych. Na terenie gminy znajduje się kilkadziesiąt odwiertów, część z nich jest obecnie, - nieczynna.

Na obszarze uzdrowiska (Iwonicz-Zdroju) występuje 7 ujęć wody leczniczej. Obecnie dla potrzeb lecznictwa eksploatowanych jest 5 ujęć i dla nich wydane zostały świadectwa potwierdzające właściwości lecznicze wód. Dla celów leczniczych, takich jak: kuracje pitne i kąpielowe, inhalacje, uzdrowisko wykorzystuje wody z odwiertów „Elin-7” lub „Emma” (zamiennie), „Zofia-6”, „Klimkówka-27”, „Iwonicz II”. Wody są udostępniane przy pomocy ujęć odwiertowych.

Tab. 31. Udokumentowane zasoby wód leczniczych wykorzystywane w „Uzdrowisku Iwonicz” (ujęcia eksploatowane).

L.p.	Nazwa ujęcia	Rodzaj wody	Zasoby eksploatacyjne
1.	„Klimkówka 27”	Mineralna woda lecznicza, swoista 1,31 % woda wodorowęglanowo-chlorkowo-sodowa, jodkowa, kwasowęglowa,	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w wielkości – 0,54 m ³ / h
2.	„Iwonicz II”	Mineralna woda lecznicza, swoista 0,53 % woda chlorkowo-wodorowęglanowo-sodowa, jodkowa, kwasowęglowa,	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w wielkości – 2,0 m ³ / h
3.	„Elin 7” lub „Emma” (zamiennie)	Woda mineralna lecznicza, swoista, 0,62% woda chlorkowo-wodorowęglanowo-sodowej, jodkowej, kwasowęglowej,	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w wielkości – 5,5 m ³ / h
4.	„Lubatówka 12”	Mineralna woda lecznicza, swoista 1,95% woda chlorkowo-wodorowęglanowo-sodowa, bromkowa, termalna	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w wielkości – 5,5 m ³ / h
5.	„Lubatówka 14”	Mineralna woda lecznicza, swoista 1,88 % woda chlorkowo-wodorowęglanowo-sodowa, jodkowa, termalna	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w wielkości – 5,5 m ³ / h
6.	„Zofia 6”	Mineralna woda lecznicza, swoista 1,21 % woda chlorkowo-wodorowęglanowo-sodowa, jodkowa, kwasowęglowa,	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w wielkości – 2,5 m ³ / h

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące m.in. wydajności istniejących ujęć wód leczniczych na terenie gminy Iwonicz-Zdrój.

Tab. 32. Zestawienie danych dotyczących zasobów eksploatacyjnych wód leczniczych objętych obszarem górniczym „Iwonicz”.

Lp	Nazwa ujęcia	Kategoria rozpoznania	Zasoby eksploatacyjne i depresja	Wydajność na dobę	Organ decyzyjny, data wydania decyzji
1	Elin 7 /zast. Emma/	B	5,5 m ³ /h; 8,4 m	132 m ³	Prezes CUG, 1985.11.06
2	Zofia 6	B	2,5 m ³ /h; 2,9 m	60 m ³	Jw.
3	Lubatówka 12	B	5,5 m ³ /h; 27 m	132 m ³	Jw.
4	Lubatówka 14	B	5,5 m ³ /h; 22,3 m	132 m ³	Jw.
5	Iwonicz II	B	2,0 m ³ /h; 26 m	48 m ³	Prezes CUG, 1982.11.26
6	Klimkówka 27	B	0,54 m ³ /h; 138,7 m	12,96 m ³	Prezes CUG, 1979.06.12

W zachodniej części fałdu Iwonicza, w rejonie Lubatówki z otworów ponaftowych (Lubatówka 12, Lubatówka 14) eksploatuje się wody lecznicze, na bazie której w miejscowej warzelni produkuje się sól iwoniczką, o zawartości bromu 1,2 g i jodu 0,33 g w kilogramie soli. Do jej produkcji wykorzystuje się gaz ziemny z pobliskich otworów. Produkowana metodą warzenia, iwoniczka sól lecznicza stosowana jest w kąpielach i okładach. Ponadto wody te są wykorzystywane do produkcji kosmetyków i parafarmaceutyków. Na terenie gminy znajdują się odwierty zawierające wodę mineralną i słabozmineralizowaną.

Tab. 33. Udokumentowane zasoby wód mineralnych i słabozmineralizowanych wykorzystywane w „Uzdrowisku Iwonicz” (ujęcia eksploatowane).

„Iza 19”	0,07 % woda słabomineralizowana	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w wielkości – 12,6 m³/h
„Karol 2”	0,19 % woda wodorowęglanowo – chlorkowo – sodowa, jodkowa	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne – 0,75 m³/h

Na terenie gminy znajdują się także odwierty nieeksploatowane, przedstawia je tabela poniżej.

Tab. 34. Ujęcia nieeksploatowane na terenie gminy Iwonicz - Zdrój

odwiert Zofia 3	a) mineralna woda swoista - 1,23 % woda chlorkowo – wodorowęglanowo – sodowa, jodkowa	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne – 2,5 m ³ /h
odwiert Lubatówka 13	a) mineralna woda swoista - 1,36 % woda chlorkowo – wodorowęglanowo – sodowa, żelazista, jodkowa	Zasoby eksploatacyjne nie zostały zatwierdzone.
odwiert Lubatówka 15	a) mineralna woda swoista - 1,50 % woda chlorkowo – wodorowęglanowo – sodowa, jodkowa	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne – 0,7 m ³ /h
odwiert	0,09 % woda	Zatwierdzone zasoby

Klimkówka 25	słabozmineralizowana	eksploatacyjne – 3,0 m ³ /h
odwiert	mineralna woda swoista - 1,69 %	Zasoby eksploatacyjne nie zostały
Lubatówka 16	woda chlorkowo – wodorowęglanowo – sodowa, jodkowa	zatwierdzone.

Z 14 ujęć, 11 to otwory ponafkowe, które dzięki zabiegom rekonstrukcyjnym zostały przystosowane do wydobywania wód leczniczych i mineralnych. Przy eksploatacji wód leczniczych, mineralnych i słabozmineralizowanych występują nieduże ilości kopaliny towarzyszącej tj. gazu ziemnego (metanu). Są to zbyt małe ilości, by mogły zostać wykorzystane gospodarczo. Separacja gazu następuje w zbiornikach magazynowych, a gaz wydostaje się do atmosfery przez kominki wentylacyjne.

Najwięcej gazu występuje w odwiertach Lubatówka 12 i 14, nieco mniej w odwiertach Elin 7, Emma, Zofia 6, Iwonicz II, Klimkówka 27. W pozostałych ujęciach gaz występuje w ilościach śladowych.

W związku z powyższym Kierownik Ruchu Uzdrawiskowego Zakładu Górniczego wyznaczył strefy zagrożenia wybuchem.

Uzdrawiskowy Zakład Górniczy prowadzi eksploatację wód leczniczych przy pomocy podwodnych agregatów pompowych. Każdy z odwiertów, w którym wydziela się gaz /metan/ posiada szczelną głowicę eksploatacyjną.

W strefie przyodwiertowej istnieje niewielkie niebezpieczeństwo pojawienia się mieszaniny wybuchowej. Dotyczy to również prac, w których zachodzi konieczność rozszczelniania głowicy tj. przy wykonywaniu pomiarów stacjonarnych, prowadzeniu prac obróbczych i rekonstrukcyjnych. Przy pracach tych ilość wydzielającego się gazu jest większa, ale nie stwierdzono powstania mieszaniny wybuchowej. Woda z ujęć jest doprowadzona do zbiorników magazynowych, w których następuje separacja gazu. Zbiorniki posiadają skuteczną wentylację grawitacyjną.

Klasyfikacja pomieszczeń i miejsc występowania zagrożenia wybuchem oraz ustalenie rozmiarów tych stref została wprowadzona Zarządzeniem Nr 7/03 Kierownika Ruchu UZG z 28.08.2003 (podstawa prawna :Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi).

Strefy zagrożenia wybuchem 1 obejmują:

- a/ wewnątrz zbiornika wody leczniczej Elin 7 /Emma/ koło Szpitala Uzdrawiskowego „Excelsior”
- b/ wewnątrz zbiornika wody leczniczej Elin 7 /Emma/ przy stacji uzdatniania wody
- c/ wewnątrz zbiornika wody leczniczej Lubatówka 12 i Lubatówka 14 w Lubatówce.

Strefy zagrożenia wybuchem 2 obejmują:

- a/ wewnątrz zbiornika wody leczniczej Iwonicz II
- b/ przestrzeń w kształcie cylindra o promieniu 1 m wokół otworów wentylacyjnych zbiorników wód leczniczych i wysokości 1,5 m mierzonej od miejsca wypływu gazu do atmosfery w górę, dla zbiorników:
  - Elin 7 /Emma/ koło Szpitala Excelsior
  - Elin 7 /Emma/ przy Stacji Uzdatniania Wody
  - Lubatówka 12 i Lubatówka 14 w Lubatówce
- c/ przestrzeń w kształcie cylindra o promieniu 0,5 m wokół otworu wentylacyjnego zbiornika wody Iwonicz II i wysokości 1 m mierzonej od miejsca wypływu gazu do atmosfery w górę
- d/ przestrzeń w kształcie cylindra o promieniu 2 m od osi otworu Lubatówka 12 i Lubatówka 14 oraz wysokości 2 m w górę od ich wylotu

e/ przestrzeń w kształcie cylindra o promieniu 1 m od osi otworu i wysokości 1,5 m w górę od wylotu otworu dla ujęć: Elin 7, Emma, Iwonicz II, Zofia 6, Klimkówka 27.

Wszystkie zbiorniki wód leczniczych są ogrodzone, prawidłowo oznakowane, posiadają tablice ostrzegawcze ze względu na zagrożenie wybuchem. Powyższe dotyczy również ujęć wód leczniczych.

Ponadto wyznaczone zostały miejsca i pomieszczenia zagrożenia pożarowego, które obejmują strefy zagrożenia wybuchem oraz:

- budynek Narol 2 i pomieszczenie garażowe przy odwiercie Elin 7
- budynek Narol 1 przy odwiercie Klimkówka 27
- pomieszczenie przy odwiercie Zofia 6
- magazyn przy odwiercie Lubatówka 12.

Strefy pożarowe wymienionych pomieszczeń obejmują ich kubaturę gdyż możliwość rozprzestrzeniania ognia poza obręb budowli w określonym czasie jest nieduża. Spośród wymienionych budynków jedynie stróżówka Narol przy otworze Elin 7 jest miejscem, w którym przebywa obsługa. Pozostałe obiekty są kontrolowane doraźnie przy okazji obsługi pomp i kontroli wydobywania.

Odległość budynku Narol 2 od strefy zagrożenia wybuchem wyznaczonej dla odwiertu Elin 7 wynosi 5 m.

Budynek posiada ogrzewanie elektryczne. Ponadto przy otworze Elin 7 w odległości 6,7 m od granicy strefy zagrożenia wybuchem dla otworu Elin 7 znajduje się prowizoryczne pomieszczenie garażowe. W obu budynkach zabroniono używania otwartego ognia i palenia tytoniu.

Budynek Narol 1 przy otworze Klimkówka 27 znajduje się w odległości kilkudziesięciu metrów od granicy strefy zagrożenia wybuchem ustalonej dla tego ujęcia.

Przy otworze Zofia 6 zostało wybudowane prowizoryczne małokubaturowe pomieszczenie drewniane, które stanowi zabezpieczenie tablic rozdzielczych przed wpływem warunków atmosferycznych. Pomieszczenie nie jest przystosowane do pobytu ludzi. Odległość ścian od granicy strefy zagrożenia wybuchem ustalonej dla odwiertu Zofia 6 wynosi 1 m. Wystąpienie zagrożenia pożarowego w tym przypadku jest mało prawdopodobne, a ewentualny wpływ na strefę zagrożenia wybuchem znikomy z powodu małej ilości materiału palnego i szczelnego zagłowiczenia odwiertu w normalnych warunkach pracy ujęcia. W pomieszczeniu obowiązuje zakaz używania otwartego ognia.

Ostatnim obiektem zlokalizowanym w pobliżu strefy zagrożenia wybuchem jest magazyn drewniany przy odwiercie Lubatówka 12. Jest to budowla prowizoryczna, małokubaturowa, nie przystosowana do stałego pobytu ludzi. Również w tym przypadku wpływ strefy pożarowej ograniczonej do tego budynku na strefę zagrożenia wybuchem ujęcia, której granica znajduje się w odległości 1,10 m od budynku jest nieduży. Zagłowiczenie otworu przy pomocy szczelnej głowicy eksploatacyjnej ogranicza do minimum możliwość wypływu gazu w pobliżu otworu. W budynku tym obowiązuje zakaz palenia tytoniu i używania otwartego ognia.

Wszystkie wymienione obiekty są wyposażone w sprzęt p.poż. wg ustaleń komisji pożarowo - technicznej

Uzdrowski Zakład Górniczy nie prowadzi magazynowania substancji ani składowania w górotworze odpadów.

Obowiązujące przepisy prawa nie definiują jednoznacznych zaleceń co do ochrony ujęć złóż wód leczniczych. Dla ujęć nie ustalono stref ochronnych. Jednak ze względu na zagrożenia związane z wydobywaniem wód, tereny wokół ujęć zostały ogrodzone przed wstępem osób nieupoważnionych. W obrębie tego terenu prowadzone są prace obróbcza na ujęciach. Wielkość powierzchni wewnątrz ogrodzenia wynosi od 250 do 2000 m².

Eksploracja wód leczniczych, które zaliczone zostały do kopalin podstawowych, prowadzona jest w oparciu o przepisy ustawy – prawo geologiczne i górnicze. Ustawa ta z przepisami wykonawczymi daje gwarancję prawną ochrony złóż.

Eksploracja złóż wód leczniczych na terenie gminy Iwonicz Zdrój powinna być prowadzona również z zachowaniem zasad ochrony środowiska, a gospodarowanie na terenie obszaru górniczego ustanowionego dla złoża wód leczniczych powinno być prowadzone w sposób maksymalnie chroniący jakość i zasoby wody.

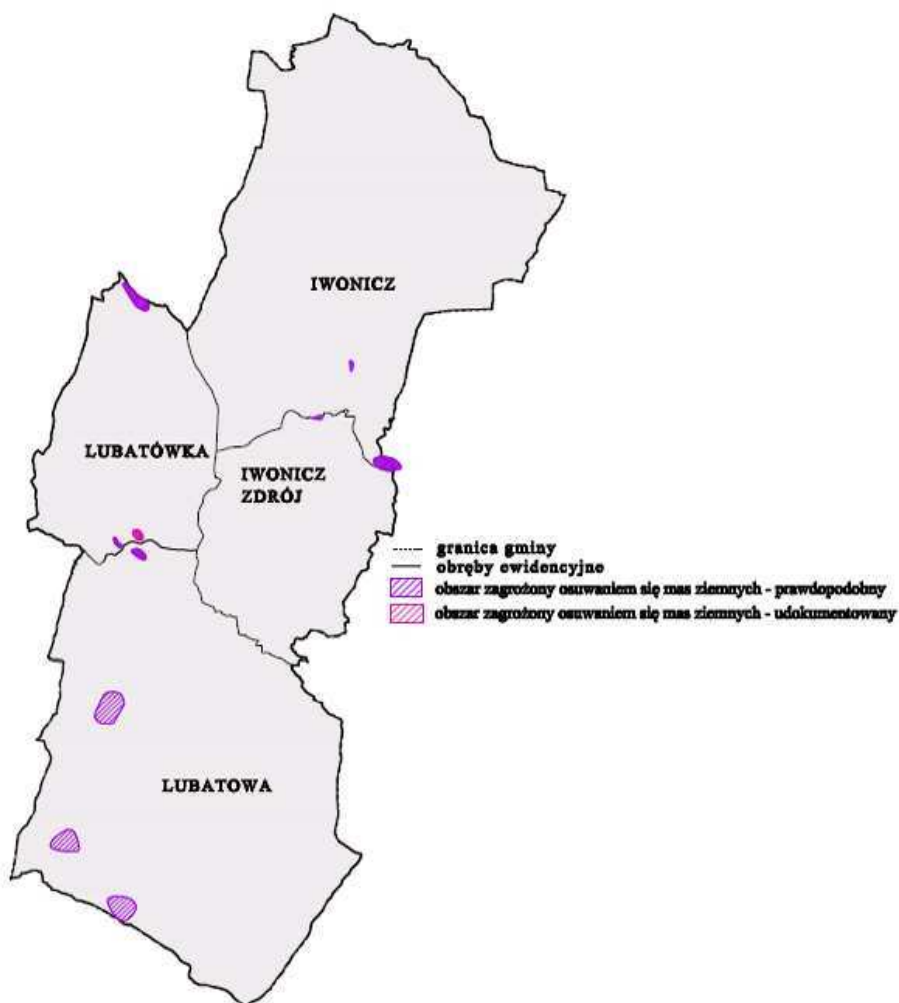
Obszary występowania złóż kopalin (ropa naftowa, gaz ziemny i wody lecznicze), czynnych i zlikwidowanych odwiertów ropy naftowej i gazu ziemnego oraz granice terenów górniczych w gminie Iwonicz – Zdrój zostały przedstawione na załączniku rysunkowym nr 5 – Uwarunkowania rozwoju – obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych.

10. OBSZARY WYSTĘPOWANIA NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie gminy Iwonicz-Zdrój w powiązaniu z łańcem Iwonicza-Zdroju-Rudawki występują aktywne strefy silnych zagrożeń geologicznych. Istnieją one na stokach dolin zbudowanych z łupków pstrych lub łupków menilitowych. Najczęściej są to krótkie, o różnej szerokości spiętrzenia łupków i pokrywy zwietrzelinowej. Spotykane są one w Lubatówce, Iwoniczu Zdroju – występują tam pstre łupki warstw hieroglifowych.

W opracowaniu pt. „Analiza zjawisk osuwiskowych na terenie województwa podkarpackiego” udokumentowano jedno z najgroźniejszych czynnych osuwisk na terenie gminy Iwonicz-Zdrój. Jest to osuwisko zlokalizowane przy drodze powiatowej Rogi – Lubatowa w miejscowości Lubatowa. W chwili obecnej osuwisko to jest zabezpieczone przed dalszym osuwaniem. Osuwisko zostało ustabilizowane: palami typu CFA, natomiast sama skarpa – murem oporowym kamiennym. Przy pracach zabezpieczających dalsze osuwanie się mas ziemnych wbito również co 5 metrów pale, w celu zabezpieczenia prawidłowego biegu rzeki i jej koryta.

Drugim udokumentowanych (w planie miejscowym) terenem, na którym występuje problem z osuwaniem mas ziemnych jest obszar przy Zespole Szkół w Iwoniczu-Zdroju przy ul. Szkolnej. Teren ten jest zabezpieczany przez osuwaniem, przez dodatkowe dosadzenia roślinności.

Rys. 9. Obszary występowania terenów osuwiskowych na terenie gminy Iwonicz-Zdrój.

11. UWARUNKOWANIA PRAWNE ZWIĄZANE Z UZDROWISKOWYM CHARAKTEREM GMINY IWONICZ-ZDRÓJ NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Iwonicz-Zdrój należy do najstarszych polskich uzdrowisk. Pierwsze wzmianki o leczniczych właściwościach tutejszych źródeł pochodzą z wydanych w 1578 roku „Cieplic” Wojciecha Oczki, lekarza nadwornego Stefana Batorego. W XVII wieku „cudowne” właściwości wód iwoniczkich były już znane w całym kraju. Jest to uzdrowisko, które od lat utrzymuje uzdrowiskowy charakter oferując kuracjom całą sieć ośrodków lecznictwa uzdrowiskowego z bazą hotelową i zabiegową na wysokim poziomie.

Iwonicz-Zdrój stawia przy tym na rozwój sfery usług, rzemiosła i nieuciążliwego przemysłu oraz infrastruktury turystyczno – wypoczynkowej, zachowując tym samym charakter ośrodka uzdrowiskowo-wypoczynkowego. Obszar uzdrowiska Iwonicz-Zdrój obejmuje obszar o powierzchni 1534 ha, mieszczący się w granicach miasta. Obecnie Iwonicz-Zdrój jest narodowym uzdrowiskiem, należącym do „perły uzdrowisk polskich”.

W obrębie granic administracyjnych gminy wyodrębniono strefy ochrony uzdrowiskowej, które wymuszają szczególny rodzaj zagospodarowania uwzględniający priorytet uzdrowiska. Na mocy ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. (art. 38 ust. 1 pkt. 1 ustawy) – o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych (*Dz.U. z 2005r. Nr 167, poz. 1399 z późn. zm.*) – na obszarze gminy Iwonicz-Zdrój wydzielono strefy „A” i „B” i „C” ochrony uzdrowiskowej. Wydzielone strefy ochrony uzdrowiskowej, którym przypisane są odpowiednie funkcje i zasady

gospodarowania w ich obrębie, powodują konieczność podporządkowania wszelkich zamierzeń inwestycyjnych ograniczeniom wynikającym ze statusu uzdrowiska.

Na obszarze Uzdrowiska Iwonicz-Zdrój wydzielono trzy strefy ochrony uzdrowskiej:

- **strefę „A” ochrony uzdrowskiej** –o powierzchni 155 ha, posiadającą 89 % powierzchni terenów zieleni, w granicach wyznaczonych następującymi punktami:

od punktu wyjściowego A 1

Od wschodu: od północno-wschodniego narożnika działki Nr 602 biegnie w kierunku południowym wzdłuż granicy tej działki, następnie granicami działek Nr 641,645,646,647,648,649 dochodzi do działki Nr 650. Dalej skręca na wschód i granicą działki Nr 650 dochodzi do styku granic trzech działek Nr : 650, 651 i 652/2. Dalej skręca na południe i granicą działki Nr 650 dobiega do działki Nr 666. Następnie skręca na zachód i biegnie granicą działki Nr 650 dochodząc do granicy działek nr: 650, 666 i 670. Dalej skręca na południe i granicami działek Nr 670, 668 (przecinając drogę działka Nr 717) biegnie granicami działek: Nr 732, 767/5, przecina drogę Nr 800 biegnie granicą działki Nr 817 i dochodzi do działki Nr 830/1. Następnie skręca na wschód i granicą działki Nr 830/1, dochodzi do narożnika działek Nr 830/1, 815 i 830/2.

Dalej skręca na południe granicą działki Nr 830/1 dochodzi do działki Nr 840 tj. ulicy Księdza Jana Rąba, następnie przecina tę ulicę i biegnie w kierunku południowym wzdłuż tej ulicy do działki Nr 1308. Dalej granicą tej działki dobiega do działki Nr 1303-/drogi/, skręca w kierunku północno-wschodnim wzdłuż tej działki dochodząc do działki Nr 839, skręca na południowy wschód przecinając drogę /działka Nr 1303/ dochodzi do działki Nr 1298, dalej granicą tej działki biegnie do granicy działek Nr 1254/1 i Nr 1329/19, dalej skręcając na południowy-zachód wzdłuż potoku dochodzi do granic działek Nr 1254/1 i Nr 1329/20. Następnie biegnie na południe i wzdłuż granicy działki Nr 1329/20 dochodzi do działki Nr 1276.

Od południa pkt. A 2 : od narożnika działek Nr 1276 i Nr 1329/20 skręcając na zachód biegnie drogą leśną znajdującą się na działce Nr 1329/20 dobiegając do narożnika działek Nr 1281/1 i 1329/20. Następnie skręca na północny-zachód po granicy działki Nr 1281/1 i 1281/2 dochodzi do granicy działki Nr 1263. Dalej biegnie południową granicą tej działki dochodząc do mostu na rzece.

Następnie skręca na południe i biegnie wzdłuż granicy działki Nr 1287/2, Nr 1328/3, Nr 1288/2 dochodzi do styku granic działek Nr 1288/2, Nr 1329/40, Nr 1288/1. Dalej od narożnika tych działek skręca na zachód i granicą działki Nr 1329/57 dochodzi do granicy działki Nr 1329/55 i Nr 1329/32. Następnie skręca na południowy –zachód i dochodzi do granicy działek Nr 1329/32 i Nr 1329/46.

Od zachodu pkt. A 3: Od narożnika działek Nr 1329/32 i Nr 1329/46 biegnie na północ po granicy działki Nr 1329/32 do granicy z działką Nr 1329/61. Następnie granicą działki Nr 1329/61 dochodzi do granicy z działką Nr 530. Następnie skręca na wschód dochodząc do granicy działki Nr 531. Dalej skręca na północ i granicami działek Nr: 531,532,533,524 dochodzi do granicy działki Nr 524 z działką Nr 518.

Od północy: pkt. A 4 : Od narożnika działek Nr 518 i Nr 524 skręca na wschód i granicami działek Nr 524, 523, 618, 616, 614, 613, 609, 608, 606, 605, 604, 603, 602, dochodzi do punktu wyjściowego A1.

Obszar ten wg. Ustawy z 2005r. z późn. zm. o lecznictwie uzdrowskim, uzdrowskach i obszarach ochrony uzdrowskiej oraz gminach uzdrowskich jest zarezerwowany przede wszystkim dla istniejących obecnie lub planowanych w przyszłości zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowskiego, a także na inne obiekty służące lecznictwu uzdrowskiem lub obsłudze pacjenta lub turysty, w zakresie nieutrudniającym funkcjonowania lecznictwa uzdrowskiego, w szczególności: pensjonaty, restauracje lub kawiarnie.

Głównym celem ochrony obszaru uzdrowskiego jest takie kształtowanie urbanistyczne, aby warunki naturalne uzdrowiska nie uległy zniszczeniu, ograniczeniu lub zniekształceniu.

W obszarze tym intensywność zabudowy jest niska. W bilansie wykonanym dla tego terenu przewidziano, co najmniej 500 m² terenów zieleni na jednego kuracjusza i turystę (obojętnie dla dziecka, czy dla osoby starszej). Oprócz terenów zajętych pod szpitale uzdrowskie i sanatoria przewidziano tereny pod potencjalne lokalizacje nowych sanatoriów. Rezerwy terenowe uwzględniają możliwość rozbudowy bazy uzdrowskiej, w północnej części obszaru ochrony uzdrowiska „A”. W obszarze „A” nie przewiduje się nowej zabudowy mieszkaniowej. Strefę „A” ochrony uzdrowskiej dla uzdrowiska Iwonicz-Zdrój ustalono, biorąc pod uwagę zwiększenie ilości pacjentów do liczby 2500. Powierzchnię strefy zaprojektowano na 155 ha. Zasięg i opis strefy „A” w uzdrowsku Iwonicz-Zdrój nie uległ większej zmianie w stosunku do określonego w Tymczasowym Statucie Uzdrowska (przyjęty bez zastrzeżeń przez Ministerstwo Zdrowia).

W strefie ochronnej "A" zabrania się:

- 7) budowy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 oraz z 2011 r. Nr 32, poz. 159 i Nr 45, poz. 235):
  - a) zakładów przemysłowych,
  - b) budynków mieszkalnych jednorodzinnych i wielorodzinnych,
  - c) garaży wolno stojących,
  - d) obiektów handlowych o powierzchni użytkowania większej niż 400 m²,
  - e) stacji paliw oraz punktów dystrybucji produktów naftowych,
  - f) autostrad i dróg ekspresowych,
  - g) parkingów naziemnych o liczbie miejsc postojowych większej niż 15% miejsc noclegowych w szpitalach uzdrowskich, sanatoriach uzdrowskich i pensjonatach, nie większej jednak niż 30 miejsc postojowych, oraz parkingów naziemnych przed obiektami usługowymi o liczbie miejsc postojowych nie większej niż 10,
  - h) stacji bazowych telefonii ruchomej, stacji nadawczych radiowych i telewizyjnych, stacji radiolokacyjnych i innych emitujących fale elektromagnetyczne, z wyłączeniem urządzeń łączności na potrzeby służb bezpieczeństwa publicznego i ratownictwa, z zastrzeżeniem że urządzenia te będą oddziaływały na środowisko polami elektromagnetycznymi o poziomie nie wyższym niż określone dla strefy "B",
  - i) obiektów budowlanych mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, w szczególności takich jak: warsztaty samochodowe, wędzarnie, garbarnie, z wyjątkiem obiektów budowlanych służących poprawie stanu sanitarnego uzdrowska, w szczególności takich jak: sieć wodno-kanalizacyjna, sieć gazowa, kotłownie gazowe, wiercenia wykonywane w celu ujmowania wód leczniczych,
  - j) zapór piętrzących wodę na rzekach oraz elektrowni wodnych i wiatrowych;
- 2) uruchamiania składowisk odpadów stałych i płynnych, punktów skupu złomu i punktów skupu produktów rolnych, składów nawozów sztucznych, środków chemicznych i składów opału;
- 3) uruchamiania pól biwakowych i campingowych, budowy domków turystycznych i campingowych;
- 4) prowadzenia targowisk, z wyjątkiem punktów sprzedaży pamiątek, wyrobów ludowych, produktów regionalnych, w formach i miejscach wyznaczonych przez gminę;
- 5) prowadzenia działalności rolniczej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 54, poz. 535, z późn. zm.);
- 6) trzymania zwierząt gospodarskich w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 133, poz. 921, z 2008 r. Nr 171, poz. 1056, z 2009 r. Nr 223, poz. 1775 oraz z 2010 r. Nr 127, poz. 857);
- 7) organizacji rajdów samochodowych i motorowych;
- 8) organizowania imprez masowych w rozumieniu ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. Nr 62, poz. 504 oraz z 2010 r. Nr 127, poz.

857 i Nr 152, poz. 1021), zakłócających proces leczenia uzdrowskiego albo rehabilitacji uzdrowskiej, i działalności o charakterze rozrywkowym zakłócającej ciszę nocną w godz. 22.00-6.00, z wyjątkiem imprez masowych znajdujących się w harmonogramie imprez gminnych;

- 9) pozyskiwania surowców mineralnych innych niż naturalne surowce lecznicze;
- 10) wyrębu drzew leśnych i parkowych, z wyjątkiem cięć pielęgnacyjnych;
- 11) prowadzenia robót melioracyjnych i innych działań powodujących niekorzystną zmianę istniejących stosunków wodnych;
- 12) prowadzenia działań mających negatywny wpływ na fizjografię uzdrowska i jego układ urbanistyczny lub właściwości lecznicze klimatu.

- **strefę „B” ochrony uzdrowskiej** – o powierzchni 434 ha, dla której procentowy udział terenów biologicznie czynnych wynosi 90 %, obejmuje obszar przyległy do strefy „A” – stanowiący otoczenie dla tego obszaru, będąc jednocześnie terenem zabudowy usługowej, turystycznej i mieszkaniowej. Strefa „B” ochrony uzdrowskiej przebiega w granicach administracyjnych miasta Iwonicz-Zdrój.

Obszar ten jest przeznaczony dla niemających negatywnego wpływu na właściwości lecznicze uzdrowska lub obszaru ochrony uzdrowskiej oraz nieuciążliwych dla pacjentów - obiektów usługowych, turystycznych, w tym hoteli, rekreacyjnych, sportowych i komunalnych, budownictwa mieszkaniowego oraz innych związanych z zaspokajaniem potrzeb osób przebywających na tym obszarze lub objęty granicami parku narodowego lub rezerwatu przyrody albo jest lasem, morzem lub jeziorem.

W strefie „B” ochrony uzdrowskiej zabrania się:

- 1) budowy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane:
  - a) stacji paliw, bliżej niż 500 m od granicy strefy „A” ochrony uzdrowskiej,
  - b) urządzeń emitujących fale elektromagnetyczne, będących przedsięwzięciami mogącymi zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.6)), oddziałujących na strefę „A” ochrony uzdrowskiej polami elektromagnetycznymi o poziomach wyższych niż dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych - charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych - dla miejsc dostępnych dla ludności, określone na podstawie art. 122 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.7)),
  - c) parkingów naziemnych o liczbie miejsc postojowych powyżej 50, z wyjątkiem podziemnych i naziemnych parkingów wielopoziomowych;
- 2) wyrębu drzew leśnych i parkowych, z wyjątkiem cięć pielęgnacyjnych i wyrębu określonego w planie urządzenia lasu;
- 3) budowy lub innych czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a, d oraz pkt 2, 9, 11 i 12, tj. :
  - zakładów przemysłowych,
  - obiektów handlowych o powierzchni użytkowania większej niż 400 m²,
  - uruchamiania składowisk odpadów stałych i płynnych, punktów skupu złomu i punktów skupu produktów rolnych, składów nawozów sztucznych, środków chemicznych i składów opału,
  - pozyskiwania surowców mineralnych innych niż naturalne surowce lecznicze,
  - prowadzenia robót melioracyjnych i innych działań powodujących niekorzystną zmianę istniejących stosunków wodnych;
  - prowadzenia działań mających negatywny wpływ na fizjografię uzdrowska i jego układ urbanistyczny lub właściwości lecznicze klimatu.

- **strefę „C” ochrony uzdrowiskowej** – o pow. 3961 ha stanowi granicę Uzdrowiska Iwonicz-Zdrój, dla której wyliczony teren biologicznie czynny wynosi 85% powierzchni. Obszar strefy C ochrony uzdrowiskowej jest otuliną dla obszaru „B” i „A” i stanowi granicę uzdrowiska Iwonicz-Zdrój.

Granica strefy „C” ochrony Uzdrowiska Iwonicz-Zdrój przebiega po granicach administracyjnych gminy. Strefa „C” obejmuje obszar przyległy do strefy „B” i stanowiący jej otoczenie oraz obszar mający wpływ na zachowanie walorów krajobrazowych, klimatycznych oraz ochronę złóż naturalnych surowców leczniczych.

W strefie ochronnej „C” ochrony uzdrowiskowej zabrania się:

- budowy lub innych czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a, pkt 9, 11 i 12 oraz w ust. 2 pkt 2, tj.:

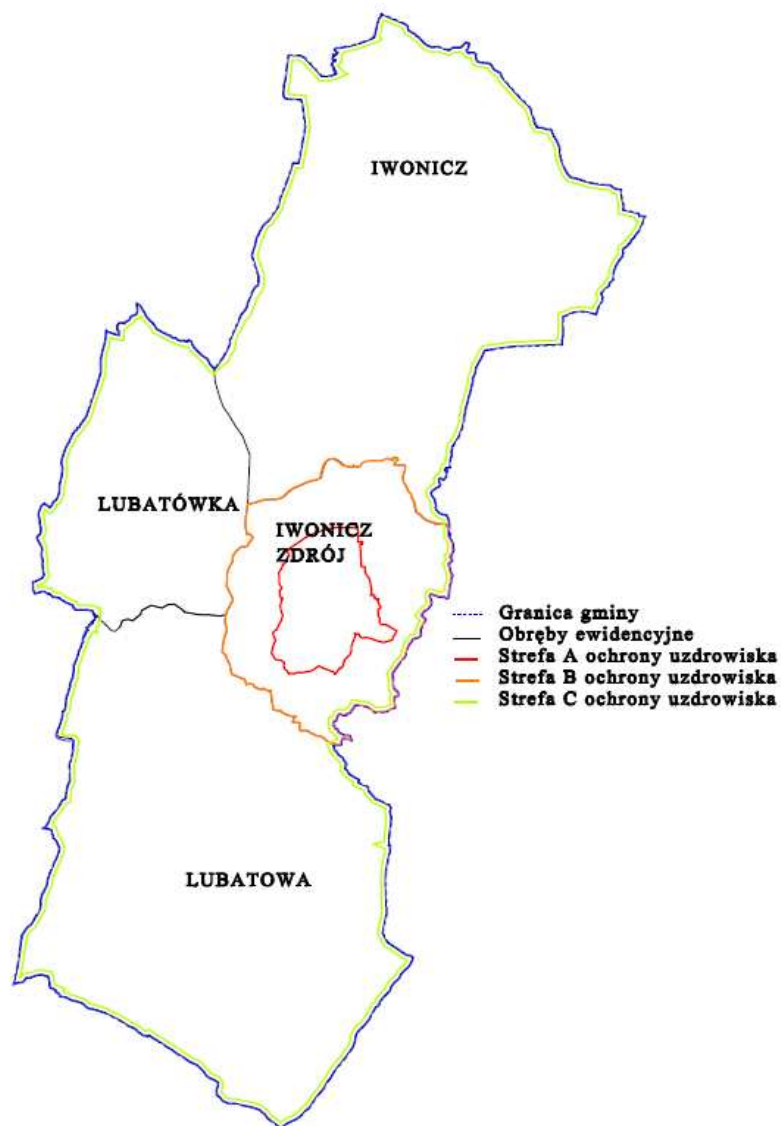
- zakładów przemysłowych,
- pozyskiwania surowców mineralnych innych niż naturalne surowce lecznicze,
- prowadzenia robót melioracyjnych i innych działań powodujących niekorzystną zmianę istniejących stosunków wodnych;
- prowadzenia działań mających negatywny wpływ na fizjografię uzdrowiska i jego układ urbanistyczny lub właściwości lecznicze klimatu.

W statucie Uzdrowiska w poszczególnych strefach ochrony uzdrowiskowej przyjęto następujące wskaźniki terenów zieleni oraz powierzchnię nowo wydzielanych działek:

- 1) w strefie „A” gdzie odbywa się lecznictwo uzdrowiskowe, wskaźnik powierzchni terenów zieleni powinien wynosić nie mniej, niż 75 % powierzchni strefy, a minimalna powierzchnia nowo wydzielonych działek powinna się kształtować nie mniej niż 0,25 ha,
- 2) w strefie „B” stanowiącej otulinę strefy „A” wskaźnik powierzchni terenów zieleni powinien wynosić nie mniej, niż 55 % powierzchni obszaru, a minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek budowlanych powinna wynosić w granicach 0,05 - 0,10 ha,
- 3) w strefie „C” wskaźnik powierzchni terenów zieleni powinien wynosić nie mniej niż 50 % dla wszystkich rodzajów zabudowy przy wielkościach minimalnych działek:
  - a) siedliskowych 0,15 ha,
  - b) rekreacyjnych 0,05 ha,
  - c) pensjonatowych 0,15 ha,
  - e) usługowych według potrzeb.

Powierzchnia uzdrowiska (suma 3 stref ochronnych) wynosi 4550 ha.

Rys. 10. Przebieg stref ochrony uzdrowiskowej „A” i „B” i „C” na terenie gminy Iwonicz-Zdrój.

12. TERENY ZAMKNIĘTE

Na podstawie art.4 ust. 2a ustawy z dnia 17 maja 1989r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. 1989 Nr30 poz.163, ze zm.) właściwi ministrowie określają w drodze decyzji tereny zamknięte. Dla tych terenów nie sporządza się miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie gminy Iwonicz-Zdrój nie zostały ustalone - tereny zamknięte.

13. UWARUNKOWANIA PRAWNE WYNIKAJĄCE Z PRAWA LOTNICZEGO

W odległości ok. 4 km od północnych granic gminy Iwonicz-Zdrój w gminie Miejsce Piastowe zlokalizowane jest lotnisko „Iwonicz – Targowiska”. Około 50% powierzchni lotniska położone jest w granicach wsi Targowiska. Jest to lotnisko cywilne o profilu sportowym o długości 1105 m i szerokości 100 m. Posiada ono powierzchnię trawiastą i jest położone na wysokości 249 m n.p.m.

Ryc. 16. Lokalizacja lotnisk z pobliżu gminy Iwonicz-Zdrój

W sołectwie Iwonicz znajduje się strefa, w której obowiązują nieprzekraczalne ograniczenia wysokości zabudowy określone między innymi w dokumentacji rejestracyjnej lotniska „Iwonicz – Targowiska”. Strefa tą objęte jest ok. 56 ha (czyli ponad 3%) powierzchni sołectwa. Są to głównie tereny rolne.

Zgodnie z Ustawą z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (Dz. U. Nr 100 z 2006 r., poz. 696 z późn. zm.) w odległości 5 km od granicy lotniska, zabrania się budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych, które mogą stanowić źródło żerowania ptaków.

Natomiast zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2003 r. w sprawie sposobu zgłaszania oraz oznakowania przeszkód lotniczych należy zgłaszać Prezesowi Urzędu Lotnictwa Cywilnego obiekty o wysokości większej/ równej 100 m n.p.t..

Ryc. 17. Pas ograniczenia wysokości zabudowy od lotniska „Iwonicz-Targowiska” na terenie gminy Iwonicz-Zdrój.

14. BAZA EKONOMICZNA

Wg danych GUS w gminie Iwonicz Zdrój na koniec 2009r. w systemie regon zarejestrowanych było 737 podmiotów gospodarczych, w tym 692 dotyczyło osób fizycznych prowadzących działalność. Najwięcej jednostek gospodarczych (190) zajmuje się handlem hurtowy i detaliczny (w tym: naprawą pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego), drugą pozycję stanowią podmioty gospodarcze zajmujące się budownictwem (132). Są to przede wszystkim jedno lub kilkuosobowe zakłady osób fizycznych, najczęściej pracujące tylko w sezonie. Natomiast działalnością usługową, komunalną, społeczną i indywidualną zajmuje się zaledwie 6 jednostek gospodarczych.

Większość podmiotów działających na terenie gminy Iwonicz-Zdrój znajduje się w najniższej klasie wielkości (0-9 wg. klas wielkości podmiotów Gospodarki Narodowej). Jest tych podmiotów – 691. Tylko 1 podmiot gospodarczy należy do klasy 250-999.

Tab. 35. Podmioty gospodarcze w gminie Iwonicz-Zdrój (GUS, stan w dniu 31 XII 2009r)

Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze wg sektorów własnościowych	Liczba jedn. gospodarczych
Ogółem	737
sektor publiczny	45
sektor prywatny	692

Tab. 36. Podmioty gospodarcze w gminie Iwonicz-Zdrój wg sekcji PKD 2004

Podmioty gospodarcze	Liczba jedn. gospodarczych
Sekcja A - Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	18
Sekcja B - Rybactwo	-
Sekcja C - Górnictwo	-
Sekcja D - Przetwórstwo przemysłowe	68
Sekcja E - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	-
Sekcja F - Budownictwo	132
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	190
Sekcja H - Hotele i restauracje	45
Sekcja I - Transport, gospodarka magazynowa i łączność	43
Sekcja J - Pośrednictwo finansowe	19
Sekcja K - Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	67
Sekcja L - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	6
Sekcja M - Edukacja	37
Sekcja N - Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	14
Sekcja O - Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	6
Sekcja P - Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	37
Sekcja Q - Organizacje i zespoły eksterytorialne	41
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	26
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa	44

"UZDROWISKO IWONICZ" S.A. w Iwoniczu-Zdroju – należy do największych podmiotów działających na terenie gminy. Zatrudnia dużą kadrę medyczną oraz osoby

niezbędne do obsługi i utrzymania obiektów związanych z lecznictwem uzdrowiskowym. Podmiot ten w oczywisty sposób przyczynia się do rozwoju tego właśnie sektora gospodarki. Inni więksi przedsiębiorcy z terenu Gminy to P.W. BOTEX , FHU Angol S.C. PPHU Hurt Paliw, Piekarnia i Młyn Jędrus, Stacja Paliw Grosa, Huta Szkła Delta Sp. Z o.o., Stolarska Akces Sp. Z o.o, Dragon w Iwoniczu. Ponadto Piekarnia, Trans – Bis, Huta Szkła Stella w Lubatowej oraz Piekarnia Zdrojowa i Stacja Paliw Grosa, Zakład Gospodarki Komunalnej w Iwoniczu-Zdroju dające zatrudnienie licznej grupie osób mieszkających w gminie.

Na terenie gminy działa ponadto 30 stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz jedna fundacja, które pomagają w szybszym i intensywniejszym rozwoju gminy

Znaczący sektor w gospodarce gminy stanowi rolnictwo. Na terenie gminy przeważają indywidualne gospodarstwa rolne, których działalność rolnicza stanowi podstawowe źródło utrzymania. W gminie odnotowano 1066 gospodarstw rolnych (dane UG na dzień 28.07. 2010r.). Przeciętna wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego w 2010r wynosi ok. 2 ha.

Tab. 37. Średnia gospodarstwa w gminie Iwonicz-Zdrój w roku 2010 (stan na dzień 28.07.2010)

Lp.	Miejscowość	Średnia ha
1.	IWONICZ	2,3671
2.	IWONICZ-ZDRÓJ	0,9768
3.	LUBATOWA	1,7814
4.	LUBATÓWKA	1,5789

Atutem gminy są duże walory przyrodnicze, jak również specyficzny klimat charakterystyczny dla miejscowości uzdrowiskowych. Na terenie gminy w roku 2010 na stronach internetowych ogłaszało się z swoimi ofertami noclegowymi m.in. 1 gospodarstwo agroturystyczne oraz schronisko młodzieżowe, ponadto liczne hotele, pensjonaty, jak również obiekty świadczące usługi dotyczące wynajmu pokoi gościnnych (w tym budynkach mieszkalnych).

15. DEMOGRAFIA

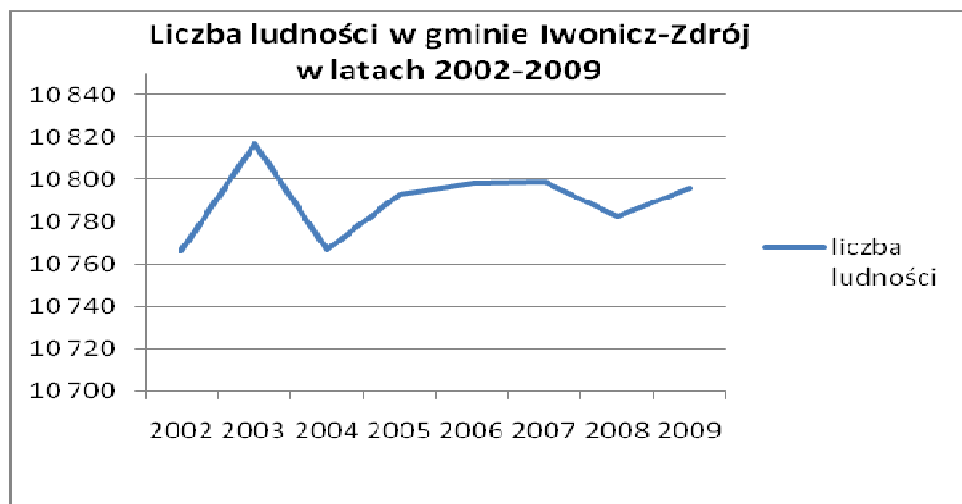
15.1. Procesy demograficzne

Gmina Iwonicz-Zdrój jest gminą miejsko-wiejską, której liczba ludności wynosi 10 915 osób. Miasto liczy 1849 mieszkańców, natomiast obszar wiejski podzielony jest na 3 sołectwa, które liczą odpowiednio: Iwonicz – 4332 mieszkańców, Lubatowa – 3592 mieszkańców, Lubatówka – 1142 mieszkańców, co w sumie daje 9066 mieszkańców².

Gęstość zaludnienia w mieście wynosi 308 os./ km² natomiast na obszarze wiejskim 197 os./ km².

Zmiany liczby ludności w gminie w latach 2002-2009 miały dynamiczny charakter (wykres 2). Po znaczącym spadku w 2004 roku odnotowano umiarkowany wzrost aż do roku 2008, w którym odnotowano kolejny spadek. Aktualnie utrzymuje się tendencja rosnąca.

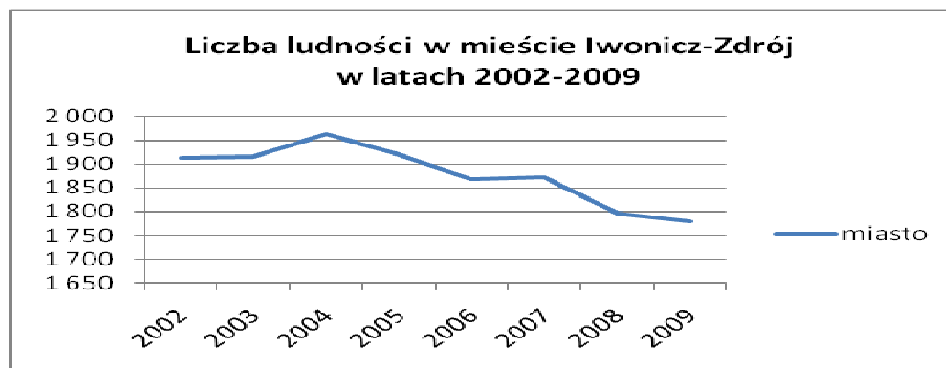
Wykres 2. Zmiany liczby ludności w gminie Iwonicz-Zdrój

źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

Zmiany demograficzne w gminie Iwonicz-Zdrój wskazują na ciągły spadek liczby ludności żyjącej w mieście (wykres 3) i wzrost na obszarach wiejskich (wykres 4). Według danych GUS w latach 2002-2004 liczba ludności rosła, jednak od 2004 roku obserwuje się ciągły spadek ludności miejskiej w gminie. Jedynie w roku 2007 odnotowano niewielki wzrost. Uwzględniając dane przekazane przez Urząd Gminy Iwonicz-Zdrój, z których wynika, iż stan liczby ludności w sierpniu 2010 wynosił 1849 osób, można wnioskować o zahamowaniu tendencji wyludniania miasta. Nie wiadomo jednak na ile trwała okaże się ta zmiana.

Wykres 3. Zmiany liczby ludności miejskiej w gminie Iwonicz-Zdrój

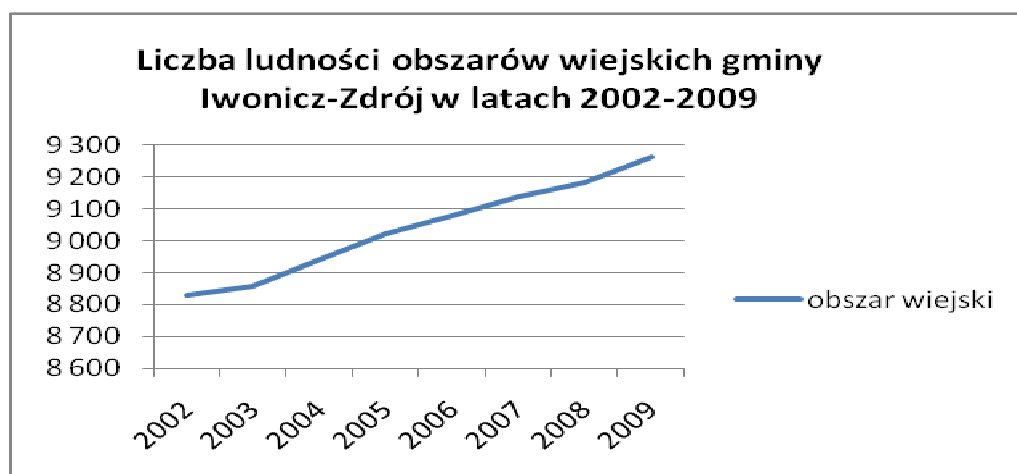

źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

² Dane Urzędu Gminy Iwonicz-Zdrój, stan na 04.08.2010 r.

Odwrotną tendencję obserwuje się na obszarach wiejskich, gdzie w latach 2002-2009 liczba ludności rosła. Wzrost liczby ludności prawdopodobnie wynika z dodatniego przyrostu naturalnego (wykres 4).

Wykres 4. Zmiany liczby ludności wiejskiej w gminie Iwonicz-Zdrój

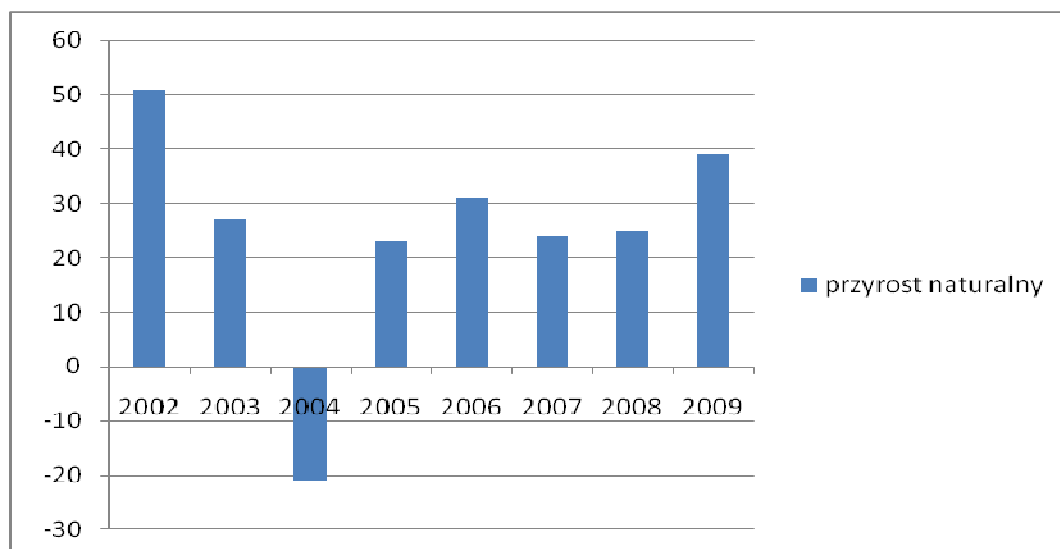

źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

15.2. Przyrost naturalny

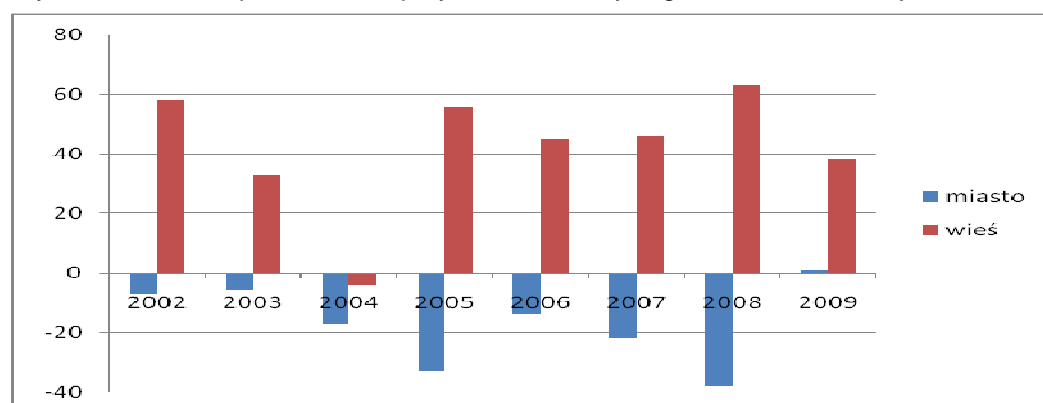
Przyrost naturalny w gminie w ostatnich latach przyjmował wartości dodatnie (wykres 5). Tym niemniej w ujęciu przestrzennym jest on wyraźnie zróżnicowany (wykres 6). W latach 2002-2008 w mieście Iwonicz-Zdrój przyjmował on wartości ujemne, dopiero w 2009 roku odnotowano dodatnią wartość tego wskaźnika. Inaczej wygląda sytuacja na obszarach wiejskich, gdzie właściwie w całym analizowanym okresie odnotowywano dodatni przyrost naturalny, a jedynie w 2004 roku odnotowano wartość ujemną.

Wykres 5. Przyrost naturalny w gminie Iwonicz-Zdrój

źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

Wykres 6. Różnice przestrzenne przyrostu naturalny w gminie Iwonicz-Zdrój

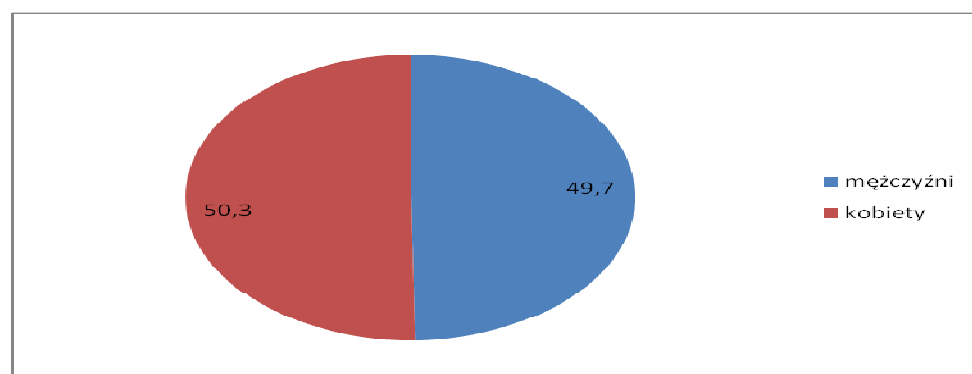

źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

15.3. Struktura ludności

Spółeczeństwo gminy Iwonicz-Zdrój nie wykazuje istotnego zróżnicowania ze względu na płeć (wykres 7). Stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn jest właściwie wyrównany, gdyż na 100 mężczyzn przypada 101 kobiet.

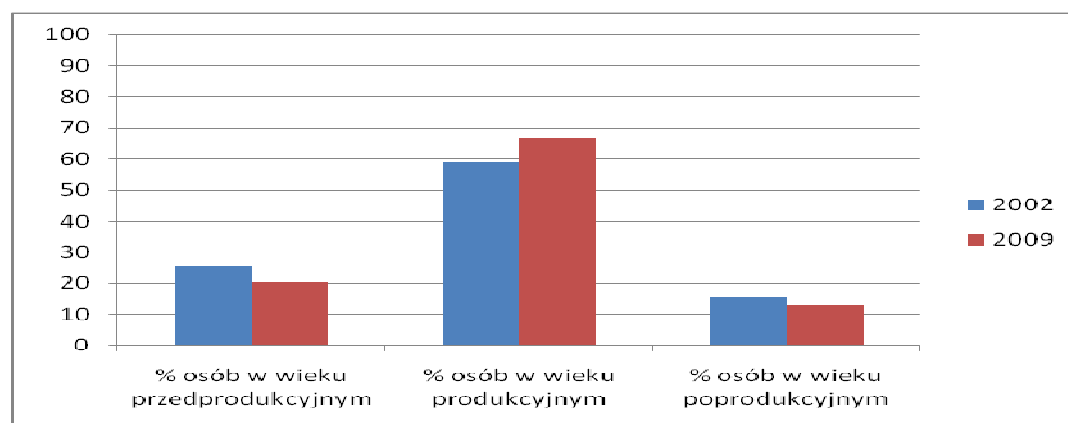
Wykres 7. Struktura ludności wg płci w 2009 roku

źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

Struktura wiekowa ludności gminy Iwonicz-Zdrój wykazuje korzystne tendencje, gdyż rośnie liczba ludności w wieku produkcyjnym przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Niepokojący jest jedynie spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

Wykres 8. Struktura wiekowa ludności

źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

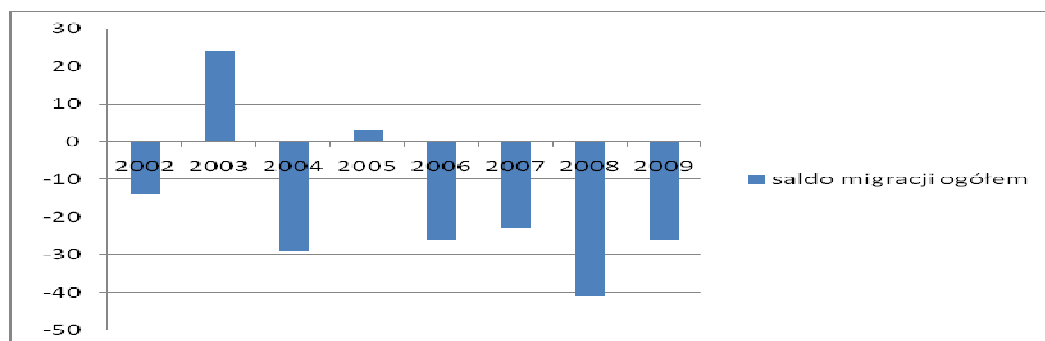

Wskaźnik obciążenia demograficznego mierzony liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym wykazuje korzystne dla rozwoju gminy tendencje. Zarówno na obszarach wiejskich jak i w mieście wartość tego wskaźnika spadła i wynosi odpowiednio: 59 (2009) na obszarach wiejskich i 49,7 (2009) w mieście. Warto dodać, że w porównaniu z rokiem 2002 wartości te zmniejszyły się o 13,3 w przypadku obszarów wiejskich i o 19,4 w przypadku miast.

15.4. Migracje

W gminie Iwonicz-Zdrój obserwuje się właściwie ciągły odpływ ludności. Od 2002 saldo migracji przyjmuje wartości ujemne, jedynie w roku 2003 i 2005 odnotowano dodatnie saldo migracji (wykres 9).

Wykres 9. Saldo migracji w gminie Iwonicz-Zdrój

źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

W ruchu ludności zauważalna jest prawidłowość, iż grupą wymeldowującą się z gminy są przede wszystkim kobiety, natomiast mężczyźni przeważają w grupie osób uzyskujących zameldowania na terenie gminy. Z tabeli 35 wynika, iż w gminie obserwuje się wyraźny odpływ kobiet, natomiast emigracja mężczyzn jest równoważona imigracją.

Tab. 38. Migracje ludności w 2009 roku w gminie Iwonicz-Zdrój

	Zameldowania	Wymeldowania
Ogółem	77	103
mężczyźni	49	40
kobiety	28	63

źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

Analizując kierunki migracji i ich zasięg należy zauważyć, że emigruje głównie ludność miejska. W ruchu ludności większy udział mają migracje wewnętrzne niż zewnętrzne, tym niemniej oba rodzaje cechują się ujemnym saldem.

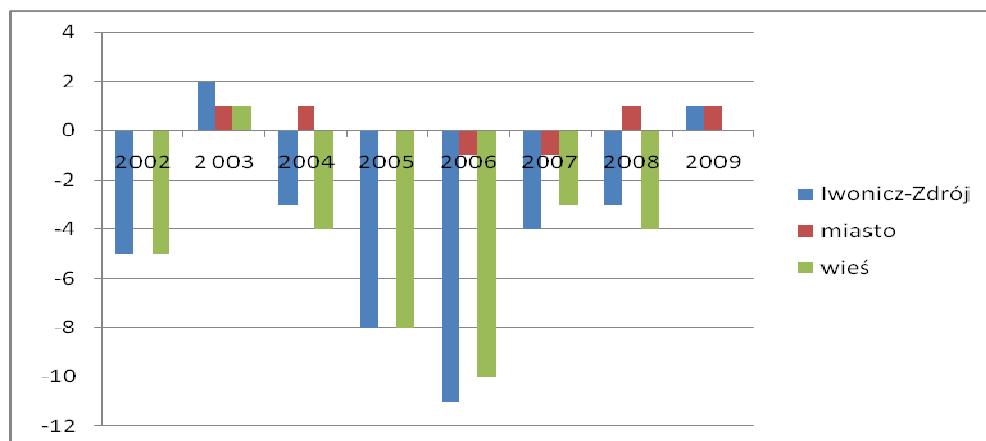
Wykres 10. Saldo migracji wewnętrznych w gminie Iwonicz-Zdrój

źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

Wykres 11. Saldo migracji zewnętrznych w gminie Iwonicz-Zdrój

źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

Podsumowując powyższe dane można stwierdzić, że w gminie Iwonicz-Zdrój występują tendencje odpływu ludności. Należy jednak pamiętać, że liczba ludności w gminie rośnie, co prawdopodobnie wynika z dodatniego i wysokiego przyrostu naturalnego.

15.5. Aktywność zawodowa

Uwzględniając dane dotyczące aktywności zawodowej ludności należy zauważyć wyraźną przewagę kobiet na rynku pracy (tab. 36). W ciągu ostatnich lat zmiana dotycząca liczby zatrudnionych kobiet wzrosła o 360 osób, natomiast liczba zatrudnionych mężczyzn o 206 osób.

Tab. 39. Liczba pracujących wg płci w gminie Iwonicz-Zdrój

Pracujący wg płci	2002 r.	2009 r.
Ogółem	1101	1667
mężczyźni	415	621
kobiety	686	1046

źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

Wskaźnik bezrobocia w gminie w 2009 roku wynosił 8,1%. Odnosząc to do wcześniejszych lat – w 2003 roku bezrobocie wynosiło 13,5% - należy stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy poprawiła się.

16. WYKAZ TABEL

- Tab. 1. Wykaz aktualnie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Iwonicz-Zdrój
- Tab. 2. Wykaz aktualnie sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Iwonicz-Zdrój
- Tab. 3. Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji przez Gminę Iwonicz-Zdrój na lata 2007 - 2013:
- Tab. 4. Działania strategiczne długoterminowe w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi.
- Tab. 5. Główne działania długoterminowe w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi dla gminy Iwonicz-Zdrój
- Tab. 6. Zestawienie wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu na obszarze gminy Iwonicz-Zdrój w latach 2007-2009
- Tab. 7. Zestawienie decyzji o warunkach lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2007 -2009
- Tab. 8. Zestawienie realizacji polityki przestrzennej studium na podstawie pozwoleń na budowę na lata 2007 -2010 (stan na 31 maja 2010r)
- Tab. 9. Wykaz wniosków złożonych do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Iwonicz-Zdrój
- Tab. 10. Jednostki administracyjne w gminie Iwonicz-Zdrój
- Tab. 11. Struktura użytkowania gruntów w gminie Iwonicz-Zdrój
- Tab.12. Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania zlokalizowanych na terenie gminy Iwonicz – Zdrój (dane GUS na dzień 31.XII. 2009r.)
- Tab. 13. Drogi powiatowe na terenie gminy Iwonicz-Zdrój
- Tab.14. Wykaz dróg gminnych
- Tab.15. Wykaz dróg niepublicznych stanowiących własność gminy Iwonicz-Zdrój
- Tab.16. Ilość produkowanych odpadów z poszczególnych terenów gminy w tonach
- Tab.17. Struktura własności gruntów w gminie Iwonicz-Zdrój (źródło UG Iwonicz-Zdrój)
- Tab.18. Bonitacja gleb w gminie Iwonicz-Zdrój
- Tab. 19. Pomniki przyrody na terenie gminy Iwonicz-Zdrój.
- Tab. 20. Ilość gospodarstw, terenów rolnych oraz średnia wielkość gospodarstw w gminie Iwonicz-Zdrój
- Tab. 21. Rodzaje upraw w gminie Iwonicz-Zdrój
- Tab.22. Gospodarstwa wg rodzaju i pogłowia zwierząt
- Tab. 23. Powierzchnie leśne na terenie gminy Iwonicz-Zdrój
- Tab. 24. Obwód łowiecki na terenie gminy Iwonicz-Zdrój
- Tab. 25. Wykaz obiektów znajdujących się w Rejestrze Zabytków Województwa Podkarpackiego
- Tab. 26. Wykaz obiektów znajdujących się w ewidencji Zabytków Województwa Podkarpackiego
- Tab. 27. Wykaz stanowisk archeologicznych
- Tab.28. Wykaz stanowisk archeologicznych znajdujących się w Rejestrze Zabytków Województwa Podkarpackiego
- Tab.29. Ujęcia wód znajdujące się w gminie Iwonicz-Zdrój
- Tab. 30. Tereny górnicze gminy Iwonicz –Zdrój
- Tab. 31. Udokumentowane zasoby wód leczniczych wykorzystywane w „Uzdrowisku Iwonicz” (ujęcia eksploatowane)
- Tab. 32. Zestawienie danych dotyczących zasobów eksploatacyjnych wód leczniczych objętych obszarem górniczym „Iwonicz”
- Tab. 33. Udokumentowane zasoby wód mineralnych i słabozmierzalnych wykorzystywane w „Uzdrowisku Iwonicz” (ujęcia eksploatowane)
- Tab. 34. Ujęcia nieeksploatowane na terenie gminy Iwonicz - Zdrój
- Tab. 35. Podmioty gospodarcze w gminie Iwonicz-Zdrój (stan w dniu 31 XII 2009r)
- Tab. 36. Podmioty gospodarcze w gminie Iwonicz-Zdrój wg sekcji PKD 2004
- Tab. 37. Średnia gospodarstwa w gminie Iwonicz-Zdrój w roku 2010 (stan na dzień 28.07.2010)
- Tab. 38. Migracje ludności w 2009 roku w gminie Iwonicz-Zdrój
- Tab. 39. Liczba pracujących wg płci w gminie Iwonicz-Zdrój

17. WYKAZ RYCIN

- Ryc. 1. Schemat województwa podkarpackiego
- Ryc. 2. Położenie gminy Iwonicz-Zdrój w woj. podkarpackim.
- Ryc. 3. Fragment z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego, z planszy pt. „Kierunki Polityki Przestrzennej. Synteza”.
- Ryc. 4. Legenda do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego, z

- planszy pt. „Kierunki Polityki Przestrzennej. Synteza”.
- Ryc. 5. Położenie gminy Iwonicz-Zdrój w powiecie krośnieńskim. Źródło internetowe
- Ryc. 6. Najważniejsze obiekty uzdrowiskowe na terenie gminy Iwonicz-Zdrój
- Ryc. 7. Wykaz zakładów lecznictwa uzdrowiskowego – sanatoria branżowe na terenie gminy Iwonicz-Zdrój
- Ryc. 8. Przebieg najważniejszych szlaków rowerowych na terenie powiatu krośnieńskiego
- Ryc. 9. Szlaki turystyczne – piesze
- Ryc.10. Warianty przebiegu drogi ekspresowej S-19 Kuźnica Białostocka – Barwinek na terenie gminy Iwonicz-Zdrój - rejon Iwonicz (źródło: strona internetowa GDDKiA Oddział w Rzeszowie).
- Ryc.11. Legenda do przebiegu drogi ekspresowej S-19 Kuźnica Białostocka – Barwinek na terenie gminy Iwonicz-Zdrój – rejon Iwonicz (źródło: strona internetowa GDDKiA Oddział w Rzeszowie).
- Ryc.12. Przebieg Czerwonego Szlaku Rowerowego „Między Zdrojami” na terenie powiatu krośnieńskiego
- Ryc. 13. Geomorfologia Beskidu Niskiego
- Ryc. 14. Budowa geologiczna Beskidu Niskiego
- Ryc. 15. Budowa geologiczna Beskidu Niskiego – utwory skalne wchodzące w skład poszczególnych serii
- Ryc. 16. Lokalizacja lotnisk w pobliżu gminy Iwonicz-Zdrój
- Ryc. 17. Pas ograniczenia wysokości zabudowy od lotniska „Iwonicz-Targowiska” na terenie gminy Iwonicz-Zdrój.

18. WYKAZ RYSUNKÓW

- Rys. 1. Schemat lokalizacji wydanych decyzji: 1) o warunkach zabudowy i 2) o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz 3) decyzji o pozwoleniu na budowę na terenie gminy w latach 2007 – 2013.
- Rys. 2. Wnioski złożone do studium w ramach procedury sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.
- Rys. 3. Struktura administracyjna gminy Iwonicz-Zdrój.
- Rys. 4. Najważniejsze szlaki turystyczne na terenie gminy Iwonicz-Zdrój.
- Rys. 5. Schemat układu komunikacyjnego na terenie gminy Iwonicz-Zdrój.
- Rys. 6. Granice przebiegu Obszarów Natura 2000 i Obszaru Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego oraz lokalizacji pomników przyrody na terenie gminy Iwonicz-Zdrój
- Rys.7. Obszary posiadające istotne znaczenie dla środowiska przyrodniczego, w tym lokalizacja lasów wodochronnych oraz lasów w strefach ochronnych wokół sanatoriów i uzdrowisk w gminie Iwonicz -Zdrój
- Rys. 8. Lokalizacja komunalnych ujęć wody, źródeł mineralnych i granicy GZWP nr 432 (Dolina Rzeki Wisłok) na terenie gminy Iwonicz-Zdrój.
- Rys. 9. Obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin.
- Rys. 10. Obszary występowania złóż kopalin, czynnych i zlikwidowanych odwiertów ropy naftowej i gazu ziemnego oraz granice terenu górniczego w gminie Iwonicz-Zdrój.
- Rys. 11. Obszary występowania terenów osuwiskowych na terenie gminy Iwonicz-Zdrój.
- Rys. 12. Przebieg stref ochrony uzdrowiskowej „A” i „B” i „C” na terenie gminy Iwonicz-Zdrój.

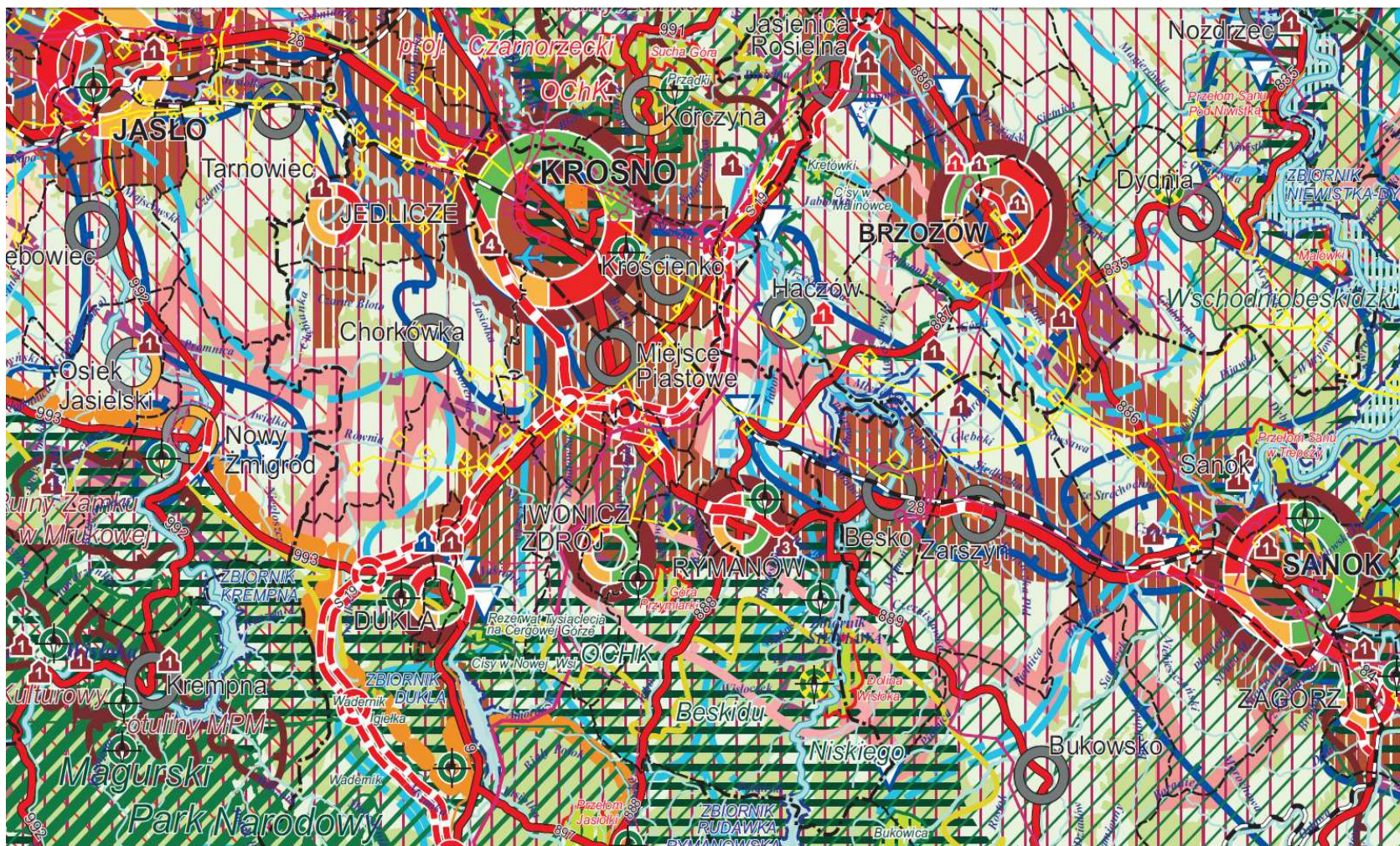
19. WYKAZ WYKRESÓW

- Wykres 1. Struktura własności gruntów gminy Iwonicz-Zdrój
- Wykres 2. Zmiany liczby ludności w gminie Iwonicz-Zdrój
- Wykres 3. Zmiany liczby ludności miejskiej w gminie Iwonicz-Zdrój
- Wykres 4. Zmiany liczby ludności wiejskiej w gminie Iwonicz-Zdrój
- Wykres 5. Przyrost naturalny w gminie Iwonicz-Zdrój
- Wykres 6. Różnice przestrzenne przyrostu naturalny w gminie Iwonicz-Zdrój
- Wykres 7. Struktura ludności wg płci w 2009 roku
- Wykres 8. Struktura wiekowa ludności
- Wykres 9. Saldo migracji w gminie Iwonicz-Zdrój
- Wykres 10. Saldo migracji wewnętrznych w gminie Iwonicz-Zdrój
- Wykres 11. Saldo migracji zewnętrznych w gminie Iwonicz-Zdrój

20. WYKAZ FOTOGRAFII

- Fot. 1. Park Linowy w Iwoniczu-Zdroju
- Fot. 2. Tereny zdegradowanych skoczni narciarskich w Iwoniczu-Zdroju
- Fot. 3. Teren odkrytej pływalni w Iwoniczu-Zdroju
- Fot. 4. Projekt „Iwoniczka Dolina, Centrum Kulturalno-Sportowe, Skoczni Narciarskich w Iwoniczu-Zdroju”. Makieta
- Fot. 5. Wnętrze Pijalni Wód Mineralnych w Iwoniczu-Zdroju
- Fot. 6. Fragment skweru na Placu Dietla w Iwoniczu-Zdroju.
- Fot. 7. Fragment przestrzeni publicznej na Placu Dietla w mieście Iwonicz-Zdrój

Ryc. 4. Legenda do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego, z planszy pt. „Kierunki Polityki Przestrzennej. Synteza.

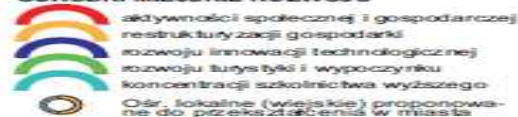
OBJAŚNIENIA

OSADNICTWO

HIERARCHIA SIECI OSADNICZEJ

OSRODKI MIEJSKIE ROZWOJU

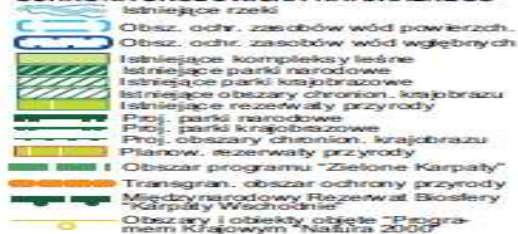

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

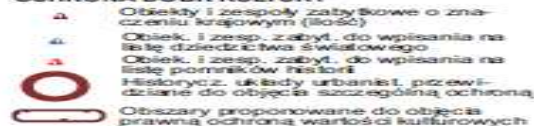

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I KULTUROWE

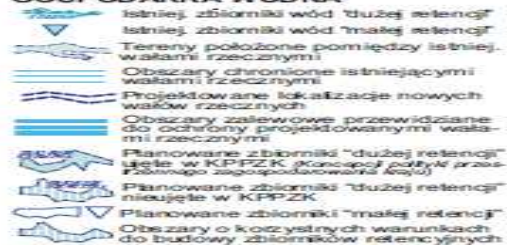
OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO

OCHRONA DÓBR KULTURY

GOSPODARKA WODNA

SYSTEMY ZASILANIA

Istnieją. i proj. linie elektr. i st. redukc.:

Istnieją. i proj. gazociągi i st. redukc.:

Telekomunikacja:

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

KOMUNIKACJA

Proj. drogi szybkiego ruchu

Istnieją. i projekt. drogi:

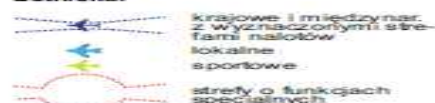
Istniejące linie kolejowe:

Istnieją. i proj. przejścia graniczne:

Lotniska:

STREFY ZRÓŻNICOWANEJ POLITYKI PRZESTRZENNEJ

